હિંદુસ્તાની ગાયન સંગ્રહ

ભાગ ત્રીજો.

જેમાં

જલસો—તીલસમે જોહરા—ફરેબે ફીત્ના—નવી ઈંદર સભા—
નવો છેલબટાઉ મોહના રાની તથા સબ્જપુસ સુલેમાન મલી

જાણીતી વીકટોરીયા નાટક મંડલીના

પાંચ આખા ઉરદુ ઓપેરા તથા એક જલસો
દાખલ કીધો છે,

તથા

દીલ્લીના શાહનશાહ જફરની ઉમદા ગજલો તથા નામીચા શાહેરો
નજીર—કલનદર—વલી—મહમદ—ઝોક—અમાનત તથા રૂસ્તમ
ઈરાનીની ગજલો સાથે નામીચી લાવણીઓ—હોરીઓ
ઠુમરીઓ—[illegible]

રાગ

હીંદુસ્તાની ગાયન સંગ્રહ

ભાગ પેહેલો—બીજો તથા ત્રીજો

જેહાંગીર બેજનજી કરાંણી,

તથા

૫૦

શાંકલ્યૂં

યજદાંકી મુનાજાત.

ય

જલસએ દીલપસંદ.

અ

ક

ધ

ન

ફ

બ

મ

ર

વ

હ

ગજલેરતાન.

અ

ઈ

ક

ખ

ગ

ચ

જ

દ

ન

કબીર પદ.

અ

ઈ

ક

ખ

ગ

ચ

જ

ત

દ

ન

પ

ફ

બ

મ

ર

લ

વ

શ

સ

ભેરવી.

અ

ક

ગ

ત

દ

ન

પ

ફ

મ

ર

શ

હ

હોરી.

ચ

પ

લાવની.

અ

જ

ન

બારા માસી.

હીંદુસ્તાની ઓપેરાઓ.

તીલસ્મે જોહરા—

છેલબટાઉ મોહેનારાની—

સએફુલ સુલેમાન—

ફરેબે ફીત્ના—

ઇન્દર સભા— હ

હીંદુસ્તાની ગાયન સંગ્રહ

ભાગ ત્રીજો.

યજદાંકી મુનાજાત.

વ્હે હમ, હમ હમ નમ નામ બનામ દેખા જેહાંન કોન!
મેજબાંન કોન, મેહમાન કોન, મકાંન કોન, મનશાન કોન!
એ બેલ, બેલ બેલ ડર ડેર સમજ ઔર સમજાન કોન!
બેહતર કોન, બદતર કોન, ગનીમત કોન, ગુમાન કોન!
જો આયા ખાકસે સુરત હો સો સુરત પપેછાન કોન!
તાજ કોન, અમલ કોન, તખ્ત કોન, બખ્તકે નીશાંન કોન!
બીજસે બરથ હુવે દરખત, દરખતસે આજ કદરદાંન કોન!
મેહરબાં કોન, હમેશાં કોન, જુબાં કોન, જુબાંકે રહેમાંન કોન!
ચોંરાસા ચમન ચશ્મ દેખા, બોતસા ચમન મેદાંન કોન!
મોહોર કોન, ફાલ કોન, ફુલ કોન, ફુલકે આશમાંન કોન!
સરતાપા જેહાં હમે ખાબકે નકશ બકરાર ફીર નુરાંન કોન!
સાબુત કોન, બાદલ કોન, છાંપી કોન, છાંપીદાંન કોન!
વ્હે શ્રીક્ષ દસ્તમમે જંગલ મન આશાંન કોન હેરાંન કોન!
બચ્ચે કોન, બુઝોર્ગ કોન, જઇફ કોન, જવાંન કોન!

જલસએ દીલપસંદ.*

વાહેદાનીયતે બારે તઆલા.

શામ કલ્યાંન—તીલાનાં—એ દતન દરના દીમ.—તર્જ.

સબ—ફાંની આલમ, સાની આદમ, જાન,
જાની હમદમ, સુબહાંની દમ, માન.—ફાંની.
ગરીબોં સરતાજ, હએ ઉસકે મોહતાજ,
આગે આદમ, ઊસકે સર ખમ, કર તુ હરદમ માન.—ફાંની.
વોહી હએ માઅબુદ, વોહી હએ મોજુદ,
વોહી સુબહાં, વોહી યજદાં, વોહી હએ રાહમાન.—ફાંની.
હમારા મોલા, હએ સબસે આલા,
ગો નેહાં હએ, પર અયાં હએ, જાને જાં હએ જાન.—ફાંની.
વોહી તો હએ ગુલ, વોહી હએ બુલબુલ,
વોહી માલી, વોહી ડાલી, હરીયાલી વોહી શાન.—ફાંની.
ઊસીકી રૌનક, હએ સબમે બરહક,
વોહી બસ્તી વોહી હસ્તી ઊસ બીન કુલ વીરાંન.—ફાંની.

ભએરવી.—સા રે ગ મ.—બીનતી જો મોરી.—તર્જ.

ધાનીસા રેનીસા ગરેગ ગરેગશા, રેસાની ધપધ નીસાધ પમપ.—ધા.
ગરેગ ગરેસા સારેમ ગરેસા, રેસાની ધપધ નીસાધ પમપ.—ધા.

* યેહ જલસેકા નામ હમારા આરઝુજ કીયા હએ.

વીસાલે હક઼ીક઼ી વ મજાજ઼ી.

ઝીન્ઝોટી—ગ઼ઝલ.—આગે તુ હમસે ઈસ ક઼દર.—તર્જ઼.

કયા કયા મજ઼ેસે આતા હએ હમકો ક઼રાર રાત ભર,
સીના બ સીના, લબ બ લબ, રહેતા હએ યાર રાત ભર.—કયા.
ફુલોંકી સેજ પર વ્હો ગુલ સોતા હએ મુઝકો લેકે સાથ,
અગ્યારોંકે દીલોંપે કયું ન ખટકે ખાર રાત ભર?—કયા.
બે ગીન્તી બોસે લેતા હું, દેતા હએ વ્હોભી શૌક઼સે,
હોતે હએં લબસે લબ જુદા ન એક બાર રાત ભર.—કયા.
મુદ્દતકે બાઅદ શબકો આયા ઘર મેરે વ્હો ગુલ બદંન,
લુટી હએ બાગ઼ે વસ્લકી મએંને બહાર રાત ભર.—કયા.

ઈશ્ક઼ે હક઼ીક઼ી વ મજાજ઼ી.

ભએરવી.—ગ઼ઝલ.—નહીં ભાતે અબ મુઝકો.—તર્જ઼.

નહીં પાતે હએં એસી હમ એક રાત,
કે સોવે લીપટ કર સનમ એક રાત.—નહીં.
રક઼ીબો કરો અએશ કમ એક રાત,
કે મેરેસે હો વ્હો બહમ એક રાત.—નહીં.
તડપતા હએ બીમારે ફુરક઼ત તેરા,
ખબર લે ઓ ક઼સીએ દમ એક રાત.—નહીં.
તેરે હીજ્રમે ગ઼એરતે મેહેરો માહ,
ગ઼ઝબ એક દીન હએ, સીતમ એક રાત.—નહીં.
કહીં ગ઼એરોંકે ઘરમે રાતેં હજાર,
હમી પર નહીં કયા કરમ એક રાત?—નહીં.
અસર વ્હો મેરી આહામે દે ખુદા,
કે ખીંચ આએ કાફીર સનમ એક રાત.—નહીં.
વ્હો દીનકા હું મએં મુન્તજ઼ીર અબ ઓ બુત,
કે રૌનક઼ફા હો તુઝકો ગ઼મ એક રાત.—નહીં.

મુહ઼બ્બતે દોસ્તી.

ઈંગ્રેજી રાહ઼ા.—હમ ક્યા કરેગા શમ્પેન.—તર્જ.

સબ—

વસ્લમે શાદાં, હીજ્રમે ગીર્યાં, હસના, રોનાં, સબ વાહીયાત,
છોડો ઉલ્ફત, ખ્વાહીશે દૌલત, રખ્ખો બાકી, અબ વાહીયાત.
કોઈ અપનાં, હો મ્હે સપના, આવે તુમકો કબ વાહીયાત?
અપના અપના, અબતો જપનાં, આલમમે હએ ઢબ વાહીયાત.
ર્હે મતલબ્બી જેહાં, મે દોસ્ત હએ કહાં, મગર હએ એક હાં, વ્હો દાવરેઝમાં,
ઊસીકો રખ્ખો ધ્યાં, કે વો જહાં તહાં, હએ સાથી બેગુમાં.
સબકા અબ વાહીયાત.—વસ્લમે.

હર બયાંને નેકી.

ઠુમરી.—સરવરા બાદે ખુશ.—તર્જ.

બાગબાંન, બાગબાંન, તખ્મે નેકીકો હરા, રખ્ખો જરા, ફુલ ભરા,
તાકે, સબ પરા.—બાગબાંન.
ખુશબુવોંકા હીલ મીલ, બએકે બન કર એક દીલ,
હોકે શાદમાંન, હોકે શાદમાંન.—બાગબાંન.
બાર હો ગુલકી મીસાલ, ગુલસે હર શાખ હો નેહાલ,
સબકો અમાન, સબકો અમાન.—બાગબાંન.

મુહ઼બ્બતે બદી.

બીલાવલ.—ગઝલ.—દીલો જાનસે ફીદા હું.—તર્જ.

નેકી જઈફા હો ચુકી, અબતો બદી જવાંન હએં,
પુછે પુરાનીકો તો કૌન, સબકો નયકા ધ્યાન હએ.—નેકી.
નેકીમે ગરચે હએ ખીસાલ, લેકીન બદીમે હએ જમાલ,
મરગુબ ઉસકા હએ વીસાલ, જાહીરમે ઉસકી શાન હએ.—નેકી.
નેકીકો ખાસોંસે હએ કાંમ, પર હએ બદીકે ફઝને આંમ,
સાહેબે અકલકા ન્હો ઘર, રન્ડીકા રહે મકાન હએ.—નેકી.
નેકીકે મુંહ પર હએ નકાબ, ઔર હએ બદી તો બે હીજાબ,
જાહીર પ સબકો હએ યકીં, બાતીન અપસ બયાંન હએ.—નેકી.

મુજ઼રમતે રાહો રસમ.

ઈંગ્રેજી રાહુ.—સુન્તાં સુન્તાં બહુરારે કાન.—તર્જ઼.

સબ—

હોં એક દીલ જો નેકો બદ, તો હો ખરાબી સારી રદ,
સુનાહ ખુદાકી હએ મદદ, બુરાઈ સબકી હએ હસદ.
જહાંકાં નીત હએ ઢંગ નયા, પુરાની આંખે રંગ નયા,
સુધારે ચાલ એક, તો દસ ચલન બીગાડે નેક.—હોં.

શાહ્યતે હીંન્દસીતાંન, કરૂં તુમારા કયા બયાંન,
હુનર વ ઇલ્મકાતો ધ્યાંન, હએ તુમ્મે વાહમ યા ગુમાન.
કીયા કીસીને કોઈ હુનર, યુરોપકેભી [illegible] અગર,
તો બોલે ઉસ્કો દેખ કર, બીલાએતીસા હએ કીધર ?—જહાંકા.

યુરોપ ચાહે સબ ચડે, ન હમ વતન કોઈ બડે,
રહે આજ કલકે તોછડે, ખીયાલ રખકે હએં પડે.
કદીમકા જો માલો જર, ગયા હો બાપ છોડ કર,
તો સદકે વ્હો યુરોપ પર, ન હીંન્દકીતો કુછ ખબર.—જહાંકા.

ઇસ્ટાર ઓફ઼ ઇન્ડીયા, ખીતાબ ઓનરેબલકા,
માંલો જરસે લે લીયા, તો ફ઼ેર ગરજ઼ હુનરકી કયા.
તુમારા ઇલ્મે મજહબી, યુરોપ પડહતા હએ સભી,
હો કીતને તુમ અરે ગબી, જરાતો સમજો કુછ અભી—જહાંકા.

જો ઇલ્મે દીં હો હસ્બે હાલ, ઔર ઇંગ્રેજ઼ીમેભી કમાલ,
તો ઐસે કયું તુમ અએ જુહાલ, જ઼માનેમે હો પાએમાલ.
ઇંગ્રેજ઼ી છોડો કરરો દૂર, ઉન્હોકા સીખો તુમ હુનર,
જો હીંન્દ હોવે આહલે જર, તો રૌનક઼ હો ઇધર ઉધર.—જહાંકા.

ઇશ્તીયાક઼ે ઇલ્મ.

દાદરા.—મોરી જાન તુરક઼વાને.—તર્જ઼.

મોરે પીતમ નાહીં મોરી પીત છોડોરે,
પીત છોડો ના તો અપની રીત છોડોરે.—મોરે.

ગનેશ્વર દેવા, કરૂં તુમરી શેવા,
સરસવતીસી નાહી મીત છોડો રે.—મોરે.
લક્ષમી સહેલી, હમારી હએ પહેલી,
દેખ વાકો હમરો નાહી ચીત છોડોરે.—મોરે.

ઇશ્તીયાકે દૌલત.

ઠુંમરી.—પીયા બીન પીરી ભઇ.—તર્જ.

ઓ લછમી પ્યારી, તોરે બીના નાંહી રહું,
સરસવતી તોરી, ચેરી હએ ગોરીરે, વા પર સદકે ન હું.—ઓ.
મોહે તુ પરસન, હો દેવી છન છન, દુખ સુખ તોસે કહું.—ઓ.

ઇન્કારે દૌલત.

સારંગ.—લાવણી.—કયા ઠુમક ચાલ ચલતી.—તર્જ.

સખ—

રખ્ખો અપની પર દૌલત, બરે દૌલત,
નહીં ઇલમસે બેહેતર કોઇ જમાનેમે હએ અરે દૌલત.—રખ્ખો.
હએ ઇલમસેહી હસ્તી, સબ બસ્તી,
હો ઇલમ નહીં જીસ મુલકમે, ઉસ્કી હોતી હએ પસ્તી.
રહે ચીજે બુલંદ દસ્તી, હએ સસ્તી,
લો ખરીદો તુમ્હો અબસ ચડી હએ દૌલતકી મસ્તી.

ઝુલ.

તુમ્હે ઇલમસે ઇજ્જો શાન, રહો મત જાહીલ નાદાંન,
હએ જાહીલતો હએવાન, ગની છોડો શરે દૌલત, બરે દૌલત.—નહીં.

ગ઼ઝલેસ્તાંન.

ગ઼ઝલે જફ્ફર.

પરવા ગ઼મે ઉલ્ફતમે જ઼ફ્ફર કુછ નહીં અપની,
રહે બેખ઼બરી હુએ કે ખ઼બર કુછ નહીં અપની.

ખુંબાંને જેહાંમેસે ચુના હમને તુમ્હીકો,
દેખો તો સહી ક્યું કે નજર કુછ નહી અપની.

તદ્બીર તો કરતે હુએ સદા વસલકી ઉસકે,
ચલતી કભી તક઼દીરસે પર કુછ નહી અપની.

દીય ઉનકી હમકુ જો કહા હંસકે વ્હો બોલી,
માલુમ હુવા ઇસ્સે કમર કુછ નહી અપની.

ક્યું ખ઼ાકમે રહે ચસ્મ મીલાઇ હુએ દુરરે આ઼શક઼,
અફ્સોસ તુઝે કદ્રે ગોહર કુછ નહી અપની.

જો અરશસે તાફરશ હુએ સબ ઉસમે હુએ લેકીન,
આગાહ હક઼ીક઼તસે બશર કુછ નહી અપની.

તાસીર ન કી દીલમે જ઼ફ્ફર સંગ દેલોંકે,
બસ દેખ ચુકે આહે જીગર કુછ નહી અપની.

ગ઼ઝલે જફ્ફર

ન રક઼ીબોંસે તું લીપટ કર બએઠ,
ઔર બએઠ તો હમસે હટ કર બએઠ.

તેરે ગીરદાબે ઇ઼શક઼ દેલ ઔર હમ,
ગયે દોનું બહમ ચીમટ કર બએઠ.

કર ખ઼જલ મેહકુ માહતાબી પર,
મેહસે ઘુંઘટ જરા ઉલટ કર બએઠ.

ન હુવા મેરે ગીરીએસે રહેભી,
જાતે જો પાણી વ્હો રકટ કર બએઠ.

ગોશે આફીઅ઼ત બોત હુએ તંગ,
બેઠતા હુએ અગર સાંમહ કર બએઠ.

સોચતા કે આહે ઇ઼શક઼બ રહે દીલ,
જો હો કરના તુજે સો ઝટ કર બએઠ.

કસદ ઉઠ ભાગનેકા ન કર જ઼ફ્ફર,
તું જો વ્હાં બેઠતા હુએ ડટ કર બએઠ.

ગ઼જ઼લે જ઼ફ઼ર

નજર કીસ વાસતે તું અપની ઓ ક઼ાતેલ ચોરાતા હએ,
તેગ઼ે ખ઼નજર તેરી કબ દમ તેરા બીસમીલ ચોરાતા હએ.
કભી જા બેઠતા હું પાસ મેં ઉસકે જો મેહફીલમે,
તો ફ઼ીર ક્યા ક્યા બદન વ્હો રોનકે મેહફીલ ચોરતા હએ.
બતાએ દીલકી ચોરી યું નહી કરતા તેરા ગ઼મઝ઼ા,
મગર જીસ વખ઼્ત પાતા હએ મુઝે ગ઼ાફીલ ચોરાતા હએ.
મુઝે દેલ ખોલ કર રોને દો તુમ રોકો ન હમ ચશમો,
કે પાની આશુંઓસે મેરા જખ઼્મે દીલ ચોરાતા હએ.
લગા તેગ઼ે સીતમ તું શોક઼સે જાલેમ કે મરનેસે,
ભલા કબ જાના અપનો ર્હે તેરા માએલ ચોરાતા હએ.
ર્હે ક્યા અંધેર હએ જો દીન દીએ ખાસે ઊજાલેમ,
મેરા દીલકો રૂખ઼ે રોશનકા તેરે તેલ ચોરાતા હએ.
જફ઼ર સબકો બરાબર દેખતે હએ જો હએ રોશન દીલ,
કીસીસે આંખ અપની કબ વ્હો ક઼ામેલ ચોરાતા હએ.

ગ઼જ઼લે જ઼ફ઼ર

મેરા દુશમન અગરચે જમાના રહે,
તેરા તોભી મએં દોસ્ત યગાના રહે.
ન તો અપના રહે ન તો બેગાના રહે,
જો રહાસો કીસીકા ફ઼સાના રહે.
મેરા સીનઓદીલ મેરી જાનોજીગ઼ર,
તેરી તીર નેઘાકા નીશાના રહે.
રહી કસરતે દાગ઼ બદોલતે ગ઼મ,
મેરી પાસે હમેશાં ખ઼જાના રહે.
ગયા મોહસમે ગરદસે સાગરે મે,
ન વ્હો દોર રહા ન જમાના રહે.
રહી ખ઼ાનેખ઼રાબીયાં જીસકે લીએ,
વ્હો રક઼ીબકા રોનેકે ખ઼ાતા રહે.
જફ઼ર ઊસકી તો જુલ્ફ઼મે દેલકી મેરા,
મેરે પાસ બલાસે રહા ના રહે.

ગઝલે જફર

મેરે દીલકી હકીકત ચશમે નમ કુચ્છ ઔર કેહતી હએ,
વલેકીન આહ સોજાન દમબદમ કુચ્છ ઔર કેહતી હએ.
અજબ એહવાલ હએ મેરા કે જબ ખત ઉસકુ લીખતા હું,
તો દીલ કુચ્છ ઔર કેહતા હએ કલમ કુચ્છ ઔર કેહતી હએ.
ઉઠા દેતા હએ જો પરદા જરા તો હએ જેબાહસે,
અભી ખહકે ખુદા તુઝકુ સનમ કુચ્છ ઔર કેહતી હએ.
અસર રહે અંદલીબે ઝાર કયા હો તેરે નાલોંકા,
કે ગોશે ગુલમે બાદે સુબહ દમ કુચ્છ ઔર કેહતી હએ.
નહી ખુલતા મેરા હાલે પરેશાં ઝુલ્ફસે તેરે,
કે વોહ કાફીર તેરે સરકી કસમ કુચ્છ ઔર કેહતી હએ.
બચેંગી જાન કયુંકર દેખીએ કાતેલકે હાતોંસે,
કે ઉસકી આજ શમશીરે સેતમ કુચ્છ ઔર કેહતી હએ.
બતાતી ઇશકમે હએ અકલ કોઇ બાત કબ ઢબકી,
જફર જબ પુછતે હએ ઇસસે હમ કુચ્છ ઔર કેહતી હએ.

ગઝલે જફર

મીજગાંકી હએ બલા તેરી કાફીર ઉલટ પુલટ,
કર દે હએ પલમે એ સફે લશકર ઉલટ પુલટ.
કાશતેમે તેરે જાં કહાં હએ જો દમબદમ,
તું દેખના હએ ઉસકો સેતમગર ઉલટ પુલટ.
એક હરફ સર નવેશતસે પાયા ન બેશો કમ,
દેખો હજાર અકલમે દફતર ઉલટ પુલટ.
રહે કાતેલ આખરશ હમે બીસમીલ પહોંચ ગયા,
કદમોંપે તેરે રહે દીલ મુજતર ઉલટ પુલટ.
સમજો ન કુચ્છ અજબ કે મેરી પેક આહસે,
હો જાએ નોહ સીપર અબીગર ઉલટ પુલટ.
નુસખા મરજે ગમકા કહાં હએ કેતાબમે,
બએઠા વરક તબીબ કયા કર ઉલટ પુલટ.
દુન્યાં નહી કરારકી જાએ જફર કે ઇઆં,
હએ ઇનકલાબે દેહરસે અકસર ઉલટ પુલટ.

ગ઼ઝલે ઝફર.

વ્હો ન આએ યાર લાએ યું ન થા તો યું હુવા,
ઉસકા આન બેન બનાએ યું ન થા તો યું હુવા.
ઝલતમેં કરતા થા નાલા તા ન હો અફશાય રાઝ,
ચશમને આસુબ હાએ યું ન થા તો યું હુવા.
તું ન થા દીલદાર ઈસ્સે હો ગયા બેઝાર દીલ,
કોન તુઝકો રહે જતાએ યું ન થા તો યું હુવા.
વસ્લ જાહોર તો ન હોતા થા હમે ઉસકા નસીબ,
ખાબમે વ્હો છુપકે આએ યું ન થા તો યું હુવા.
ઈશ્કકા હાંસલ ન થા હમકો મઝા બેઝખમે દીલ,
ઝખમભી લો હમને ખાએ યું ન થા તો યું હુવા.
સબર ગર હોતા મુઝે હોતા ન મએ રૂસવાએ ખલ્ક,
કહતે હએં અપની પરાઈ યું ન થા તો યું હુવા.
દે કે ઊસ બેદરદકો દીલ હું ઝફર મેએ દર્દમંદ યું,
વાહ ખુબ બેઠે બેઠાએ યું ન થા તો યું હુવા.

ગ઼ઝલે ઝફર.

ઈરાદા હએ જો તેરે કતલકા તુઝે કાતેલ,
તો ખેંચ તેગકે મેનેભી હાં ખુશીસે કહા.
કસમ ખુદાકી તુઝકો સદા કે રહે પયગામ,
કહા હએ યારને યા તુને અપને જીસે કહા.
ઊઠાએ લાખો સેતમ તેરે, દેકે દીલ હમને,
ન આફરીનભી કછી તુને દેલ વ્હોહીસે કહા.
સદા નહી વ્હે ચટકનેકી ગુનચએ ગુલને,
લબોકો દેખકે કુચ્છ તેરી બેકલીસે કહા.
હમેશા કરતે રહે ગયેરકી તરફદારી,
કભી ન અપને પેક હરફે મુનસફીસે કહા.
ભર આએ ચશમે ખજલમેભી પકબાક આંસુ.
તુમારે કુસતેને કુચ્છ અપેસા બેકસીસે કહા.
ઝફર વ્હો દુશમને જાન હએ ઉસે ન જાનીઓ દોસ્ત,
તેરી હેનાને કુચ્છ હમને દોસ્તીસે કહા.

ગઝલે જફૂર.

હમ રોએ અયેસા જો તુને હમકો રોલા દીઆ,
પાનીમેં એક દેખાએ ફૂલક બુલબુલા દીઆ.
ઊસે શોલખુસે બઝમે જેહાનમે લગાકે લો,
માનીંદ શમ્અ આપકો હમને ઘોલા દીઆ.
અયેસા ન હો કે ગયેરપે ખુલ જાએ મુદઆ,
કાસદને મેરે ખત ઊસે જાકર ખોલા દીઆ.
સબ યાર કુચ કર ગએ મેરી ખુલી ન આંખ,
ગફલતને કીઆ કહું ! મુઝે કયસા સુલા દીઆ !
તુમને કીઆ ન યાદ કભી ભુલકર હમેં,
હમને તુમારી યાદમે સબ કુચ ભુલા દીઆ.
એંચા જો નકશા દીનકે તસવીરસે યારકા,
નકશે ચીનકુ હમને જફૂર ચપેન ભુલા દીઆ.

ગઝલે જફૂર.

ખુદાને જબકે તુઝે મેહજબીન બનાયા થા,
તો ખતસે રૂખ મેહ હાલેનશીન બનાયા થા.
દો ચાર કીઆ તેરે જુમકુસે હુએ શબ પરવીન,
ફલકને ઉસકા ઊનહી ખોશે ચીન બનાયા થા.
જલાયા આતશે હેજરાનસે કયું મુઝે યા રબ,
અગરચે શમે સબસ્તાન નહી બનાયા થા.
બહાર તુને ન દેખ કે હમને અશકોસે,
મોઝેકુ શાખે ગુલે યાસમન બનાયા થા.
બરંગે ગુનચે રહુ સર બ જેબમે કબ તક,
ઘલાહી કયું મુઝે એદાહગીન બનાયા થા.
જફૂર ન કયું કે હો દીલસે ગુલામે કુતબુદીન,
અઝલસે માતકદે ફખરે દીન બનાયા થા.

ગઝલે જફૂર.

ઇશકને જીસ દમ દયારે દીલમે આહુકા દીઆ,
નાલએ સોઝાનને સીનેમેં મેરે રોકા દીઆ.
ડર નહી જલ્લાદ કુચ્છ તેગે સીતમકા અબ તેરે,
ખમ દેખાહી ઉસને હમકો અપની અબરૂકા દીઆ.

કહ્યું ન હમ કાસેદકે મોંહકી લેં બલાઇ દમબદમ,
ઉસને લા પેગામ વસલ અબ હમકો મેહરકા દીઆ.

સમેકી હાજત નહીં ગોરે ગરીબાન પર દેખા,
તુરબતે મજનુંપે બસ હએ ચશમે આહુકા દીઆ.

કશકએ સીંદુર હએ યા કતલ કર આશક હુઆ,
તુને માથે પર હએ ટીકા ઉસકે લોહુકા દીઆ.

તીરહ બખતોંકો પરેશાની હુઇ એક ઔર હએ,
તાર ઊસને તોડ જોહી અપને ગેસુકા દીઆ.

ઇતબારે સબરકી તાકત ખાકમેં રખું જફર,
ફોજે હીંદુસ્તાનને કબ સાથ ટીપુકા કીઆ.

ગઝલે જફર.

કીઆ કહું કયું કે તેરે કુચેમેં હો કર આયા,
તુઝકો પાયા જો નહી ખુબ મેં ગે કર આયા.

ઊસ્સે બાઝી કભી ચોસરકી જો ખેલા કોઇ,
માઇએ જીંદગી અપની સભી ખો કર આયા.

આયા મીજગાનસે મેરે જોબપે સો બાર સરશક,
કર ગુબાર ઊસકે ન દીલસે કભી ધો કર આયા.

જીસ્સે તુને બુતે ખુનખાર લડાઈ આંખે,
તેગે મીજગાનસે ઊસ્સે અપની તુ દો કર આયા.

પુછ ખામોશીકો મત મેરે તુ, અય ગુનચે દહન,
દીલ મેરા જાનતા હએ મુઝસે જો તુ કર આયા.

દીદએ તરકા મેરે નામ ન લે તુ, અય દીલ,
કામકો અપનેહી તુ આપ ડુબુ કર આયા.

પેહનસે તેરે બુ આતી ખુશબુકી જફર,
સાથ તુ કોનસે ગુલરૂકે હએ સુકર આયા.

ગ઼જ઼લે જ઼ફ઼ુર

કીસી પરદેનશીકા હએ શોક઼ે લકા કોઇ તરેહ આપ એસી બતા દે મુઝે,
કે ઉઠાકે વહો પરદે શરમોહયા જ઼રા અપના જમાલ દીખા દે મુઝે.
તેરે દેખનેકે તો હએ સેંકડો ઢબ નહી દેખતા મએ તો પેહી હએ સબબ,
કે તજ઼લીએ હોસનસે બરક઼ે ગ઼જ઼બ કહી અપેસા ન હો જલા દે મુઝે.
મુઝે કત્લ કીઆ તો યહે ઉસને કહા, કે તું રંજો આજાબસે છુટ ગયા,
તેરે સાથ યહે મએંને સલુક કીઆ મેરે કોશતએ નાજ઼ દોઆ દે મુઝે.
રહી ઇતનભી તાક઼તોતાબ નહી કે જ઼મીંમે આપ ઊઠે યહે ખાકનશીં,
તેરે કુચેકી સીમત બલાસે કહીં મેરા ગીરીએ શોક઼ બહા દે મુઝે.
કહીં જ઼ખ઼મેતો ખાએ પર આજતલગ મીલી લેજ઼તે ઇશ્ક઼ ન જીરે ફ઼લક,
મેરે જ઼ખ઼મે જીગર છરકકે નમક઼ મજ઼ા ઇશ્ક઼ે ચુકાકા ચખા દે મુઝે.
લગે બાતકા મેરે ઠેકાણા કહાં કે જબ એક સખુનમે વહો સહરે બયાં,
કભી અરશ બરીનપે ચરા દે મુઝે, કભી ફરશે જ઼મીપે ગીરા દે મુઝે.
નહો દામેં આમયક જીસ્મ અગર કરૂં ગુલશને કદસકી શઅર જ઼ફ઼ર,
કોઇ અપેસા હો ક઼ામેલ પાક઼ નઝર જો યહે કયે હએ ઊસસે છોડા દે મુઝે.

ગ઼જ઼લે કીશાન.

જ઼રકી મ્હોબ્બત જ઼રકે તક, બેજ઼ર તો જગમે ખ્વાર રહે,
જબ જબ દેખ મએ આએ, જ઼રસે બેરા પાર રહે.
મએં હર તરેહસેં સોંચ દેખા, જગમે જ઼રસે ઔર કુચ્છ,
કોઇ દેખા ન સુના મએં જ઼રહી યહાં મુખ઼્ત્યાર રહે.
માશુકોંકી મીઠી બાતોંપર, ન દીલકો તુ લોભા,
જ઼રકી મ્હોબ્બત દીલમે ઊનકે, જ઼રહીં ઊનકા યાર રહે.
જીનકે મુહસે દમબદમ, નીકલે શુખ઼ન અએ જાન તું,
તુમકો નહી કરતી મીયાં, વહો જ઼રકો કરતી પ્યાર રહે.
યહે દોસ્તો કેહતા હું તુમકો, જ઼ર શીવા યહાં નહી કદર,
ચાહ હે દુન્યાઇ જ઼રકી કીશનકા કીરતાર હે,

ગ઼જ઼લે કીશાન.

ઇશ્ક઼કે દરીઆકી મોજે દેખ કર મએં બડે ગયા,
યારકે મીલનેકા દીલમે થા સો દીલમે રહે ગયા,
જીસકો દેખા ઇસ જેહાંમે હએ જો મારા ઇશ્ક઼કા,
ઇશ્ક઼ નહી એ બદબલા હએ જીસને દેખા કહે ગયા.

મને દેખા દોસતો ઇસ ઇ઼શ્ક઼કે સારે ફ઼રેબ,
રાત દીન જગતા રહા, જીતેજી મર રહે ગયા.
મૌતકો કરના કુબુલ, ઔર જહર ખાના ખુબ હએ,
જો ફ઼સા ઇસ ઇ઼શ્ક઼મે, વ્હો લાખોં દુખ શહે ગયા.
કીશનકી એ અરજ યારો, ઇ઼શ્ક઼કે માહ઼ફુજ઼ રહે,
બદ બલા હએ બદ બલા હએ, હર કીસીને કહે ગયા.

ગ઼ઝલે અમાનત.

હએ જ઼ુલ્ફએ તંનશે—દરો દીવાર બશંતી,
પોશાક જો પેહને હએ—મેરા યાર બશંતી.
કીઆ ફ઼શલ બાહારી—ને શગુફે હએ ખીલાએ,
મઆશુક઼ હએ ફીરતે શરે—બાજ઼ાર બશંતી.
ગેદા હએ ખીલા બાગ઼મે—મેદાંનમે શરશ,
શહરા વ્હો બશંતી હએ—વ્હે ગુલજ઼ાર બશંતી.
મખ઼મલકા નઇ઼ રૂતમે દીલા—જ઼રદ નાહી નયા,
કહેને હએ ક઼બા—યારકી તલવાર બશંતી.
હું ગ઼મસે વ્હે મે જ઼ર્દ—જો તુ ક઼તલ કરેગા,
ખુ નીકલેગા અએ—ક઼ાતલે ખુંખાર બશંતી.
ઉસ રશ્ક઼ મસીહ઼ાકા—જો વ્હો હો જાને ઇશારા,
આંખોસે બને—નરગ઼ીશે બીમાર બશંતી.
ગ઼મ ખાકે મુવા હું મએં કીસી—જ઼રદ ક઼બાર,
હએ ક઼બરકી ચાદર—મુઝે દરકાર બશંતી.
ગેદાકે દરખ઼તોમે—નુમાઆ નહી ગેંદા,
હર શાખ઼કે સર પર હએ—દશતાર બશંતી.
મુંહ જ઼રદ દુપેતેકે—ન અનચલશે છુપાવો,
હો જાએ નરંગે—ગુલે રૂખ઼શાર બશંતી.
રૂત ફ઼ીર ગઇ આલંમકી ચલી બાદ બાહારી,
મયેખ઼ાનેકુ શજવાતે હએ—મયે ખ઼ાર બશંતી.
ખુ઼ના એકતો થા મેરા—કીઆ જ઼રદ ક઼બાંને,
તર હુઇ ઉશ પર તેગ઼—દશતાર બશંતી.
ખુલતી હએ મેરે શાખ઼ પર—હર રંગકી પોશાક,
ઉડી અગર હએ—ચંપી હએ ગુલનાર બશંતી.
હએ લુત્ફ઼ હશીંઓકે—દોરંગીકા અમાનત,
દો ચાર ગુલાબી હું તો દો ચાર બશંતી.

ગ઼ઝલે શૌક઼.

રહે રંગીલા મેરે દર્દકા દીવાન બનેગા,
આ઼લમમે ગોયા રશ્કે ફ઼ીરસ્તાંન બનેગા.
હર બેતમે તારીફ઼ આવી હએ રૂઞી આંખ઼ોંકી,
રહે શહેર મેરે મજનુસે હ઼એરાન બનેગા.
મઆ઼લુમ હુવા શોખ઼ી અંખ્યોંસે મેર તહીં,
ગોયા રોજ દેખા કે તુફ઼ાંન બનેગા.
રહે જુલ્ફે સનમ શૌક઼સે ડાલી રે ગલેમ,
રહે નક઼્શે પંજ઼એ તીર મીરજા઼ન બનેગા.

ગ઼ઝલે રૂસતમ ઈરાની

વ્હો જાતી હએ સો કૌન રશ્કે ક઼મર હએ ?
લોભાતી હએ સો કૌન માહે મુનવ્વર હએ ?
આસમાંસે હએ ઉતરી યા જમીંસે હયે પયદા ?
બોલાતી હએ સો કૌન બુએ અ઼તર હએ ?
દીલસે રોશન હએ યા ચશ્મસે હએ લોટન ?
ધુમાતી હએ સો કૌન નુરે ફ઼ીશ્વર હએ ?
નાઝ઼સે નાંઝની હએ યા સાસે હએ સબજ઼ા ?
દીલ ભાતી હએ સો કૌન મુશ્કો અ઼મબર હએ ?
ગુલશનકી ગુલ હએ યા હએ બહારે રૂસ્તમ ?
જલાવી હએ સો કૌન શીરીંશકર હએ ?

ગ઼ઝલે રૂસતમ ઈરાની

આજ ઇસ ગ઼મમે મીલાવે કોઇ મેરી મઆ઼શુક઼,
બસ દેખતેહમે કુ઼રબાંન કરૂં તેરી મઆ઼શુક.
એક હુસ્નસે ઇ઼ન્તેજાર હએ જેહાં સારી,
મએ વ્હો હુ઼સ્નપે જલું જો અકેલી મઆ઼શુક.
ચૌસરે મ્હોબ્બતપે ના કોઇ જીત પાયે,
બપેઠે સો હાર હટે શતેરી મઆ઼શુક.
જા઼બજા઼ હર શમ઼ાપે યાદ થી જીસકી,
હર રંગ બ રંગમે ચાહતે બતેરી મઆ઼શુક઼.
સૌજ઼સેં રૂસ્તમ ગ઼મકે બને હએ આતેશ,
કબ આશ્નાઇ દીખાવે તવેરી મઆ઼શુક઼.

ગઝલે રૂસતમ ઈરાની

ઈનાયત કી મઆશુકને આજ જોબન બહાર,
ઈશ્કકા ઈનામ દી બરસાયા રોશન બહાર.
બામુદત ફીરાકમે ગીર્ફતાર પુર હમ થે,
નેકાબ ઊઠા સારે દીખલાયા હોશન બહાર.
નેઝારે લગા લીયે સારા જાબજા લુટ,
શીકારકે શીકાર હો ખીલવાયા લોચન બહાર.
આશકી દેખને ચાહો તો હય્યે જીગર આયના,
ચમનકી કીતાબમે સુનાયા શોખન બહાર,
મત રૂસતમ હસ દે ગર ગમ પકર ઈન ઈનામસે,
મંઝલ લંબીચોરી હયે પ્હોંચાના મોતન બહાર.

ગઝલે રૂસતમ ઈરાની

ચાંદસી મુખ ગોલ તુમારેમે બીજલી ચમકતી હય્યે,
ગુલસી રૂખ ક્રીમ અંગારેમે બીજલી ચમકતી હય્યે.
બાગમાં બહારકી ખુમારમે દોસ્તકો ચાહતે હય્યે દોસ્ત,
સરવસી બદન લતકન ઉજાલેમે બીજલી ચમકતી હય્યે.
દીલકો ફંદસે મત બંદ કર લે બાવફાઈ લપેટકે,
અનારસી પીરતાં જોબન હાલેમે બીજલી ચમકતી હય્યે.
જો ચાહેસો યારસે લુટ લે અબ જમાના સારા,
લાલસી લબાં ઈશ્ક ફવારેમે બીજલી ચમકતી હય્યે.
રૂસ્તમ મઆશુકકી ગોદમે જા બયઠના ઔર હય્યે તાલે,
નગીનાસી ચશ્મ નુર નેઝારેમે બીજલી ચમકતી હય્યે.

ગઝલે રૂસતમ ઈરાની

બાતમે નીગાહ રખાયો જુબાંસે સમશીર ચલતી હય્યે,
બહારે ચમન ગુલસે બુલબુલ દીલગીર ચલતી હય્યે.
કેહનાં સો મીયાં કહો અદાસે ફીર ખુબ અંદાજસે,
મ્હે મોશમે મ્હોબ્બત બહારસે જાની નગઝીર ચલતી હય્યે.
શબ્બજ રંગ બની હુરસે ન લરના મીયાં કોફસેતી,
મ્હે નાજ અદા કી મીયાં હસંતી જનઝીર ચલતી હય્યે.
તમાશા હય્યે મીયાં દેખ લો અપની જીંદગાનીકા,
મ્હે મદારે મખલુકાત મીયાં લેખ ફુલગીર ચલતી હય્યે.

અદા નેજારસે મીયાં ઠેર જા પાસ મેરી તું,
ન ગુજર ગઇ યાર રૂસતમ સનમ તસવીર ચલવી હુએ.

ગજલે રૂસતમ ઈરાની

બાગમે તરફતા હુએ બુલબુલ ગુલ મીલાના મુશકેલ,
આગમે જલતા હુએ મેહબુબ જાન બચાના મુશકેલ.
મુબારક હુએ આતશે ઇશ્ક આશકકો યા જલ્લાદ,
તસલીમ હુએ અજબ હે યારીકા વહાં જી જાના મુશકેલ.
કદમ પોશીદે મુરવતસે ચાહે રેહના હજુરે આપ,
ફલક બદલતા હુએ રંગ ચશમ છુપાના મુશકેલ.
આપકી મેહરબાનીઆં ખરીદદાર હમ હુવે તેરે હાજર,
આશનાઈસે પલતા હુએ આશનાવ આબ બુઝાના મુશકેલ.
અબસ ફરાર નીકલ ગયા સનમ મુરવત મનજલસે,
જાનમે લગતા હુએ દાગ વહો ધુંઆ પીરાના મુશકેલ.
જગમે કેહેની ચલતી 'બીવફાસે હરગીજ સોબત ન કીજીએ',
મોહબ્બત પાસ અકલ ના ચીજ ઠેરી સો ઠેરાના મુશકેલ.
યા પરવાના દેખ તુ તેરા હમદંમ પરવાને યાર,
તું પલકેમે જલતા હુએ અજબ બરખત નીભાના મુશકેલ.
મુઝસે આશક રૂસતમસે સેતમગર બના જીગર,
ચેરાગમે દેખતા હુએ જો હિશાબ સો સારા લીખાના મુશકેલ.

ગજલે રૂસતમ ઈરાની

શબ જો દેખી તેરી તશવીર હમામકે બીચ,
નાતવાં હુઇ ચશમ મેરી નરગેશ શલામકે બીચ.
ગમખાંનેમે બજ રહા થા સીતાર ગીરીઆંગીરસે,
આએ બુલબુલાં ગમ સુન આશક તમામકે બીચ.
ઇશ્ક દરમ્યાં હુએ બેતર વહો વફા જીસસે રહે ન જ,
આતી હુએ માશુક મસ્ત હો મીજલસ બેફામકે બીચ.
શફીને હસ હસ ચલાયા શરાબકા દોર જબ,
બનગઇ તાબેદાર બઝમ વહો હીંગામકે બીચ.
શીકલ હુઇ જાહેર શોલા ઉઠ રહે હુએ જીગર,
કયામતકી જંગ મચી તબ નામ બનામકે બીચ.
રો રો કે મુતરબને પટકા હુએ કાનુન આપ,
રૂસતમ ગાતે થે જબ દર્દ મસ્ત કુલામકે બીચ.

ગઝલે રૂસતમ ઈરાની

મ્હોબ્બતકો નખચીર ગુલ અવ્વલ દેખા,
ફીર યાર નખચીરે આજારે અજલ દેખા.
ફસા દીલ શીતનેસે કુચએ મ્હોબ્બત,
ફીર વ્હો કુચએ ખું ખુંન્ખાર અસલ દેખા.
ચશ્મ શીહા નુરે મસીહાસે મસ્ત,
ચશ્મ વ્હો લાલ કજાકશ શીકલ દેખા.
કમાંને આસ્નૈસે હુવા થા પયેકાન,
કમાનસે શીના કબાબ મજનુ નકલ દેખા.
શબ કીસુસે ના કહા, જા ઘોરમે રહા,
બેકરાર વહાં તલગ રૂસ્તમ બગલ દેખા.

ગઝલે રૂસતમ ઈરાની

કૌન બેદર્દકો હએ માલુમ જફાએ ઈશ્કકા અહેવાલ,
આજકે જમાનેમે માશુકકુ આશક હએ હલાલ.
બાદે હયાત જા કે બેગુ એ માશુકે મકાં,
મસ્ત મ્હોબ્બત દરમ્યાંસે ગીર્ફતારકો નીકાલ.
જંજીરે કાકુલ તેરીમે ફસા હએ દેલ સરતાપા,
હએ કયા લુત્ફ તેરી આશનેમે વહે જંજાલ.
દીલ છીનક તસવીર તેરી હએ નરઘેશકે નકશ,
જલાતા નુરે ચશ્મ જયું પરવાના સમેપે લાલ.
રૂસ્તમ હએ જેહાં શીરી ફકત માશુકકે ખાતર,
વ્હો નાજોક્રીમ પાસ સારી જેહાં હએ જવાલ.

ગઝલે રૂસતમ ઈરાની

કીસ જા ઢુંડુ તેરી તસવીર, શનમ તેરી તશવીર દેલરૂબા,
નવ બહાર ઈશ્કસે મ્હોબ્બત અજહુ ના હુઈ હએ ખુરબાં.
કલ જો ચુકે તેરી રાહ, શનમ તેરી ગુલસ્તાંકી રાહ,
વહાં ચલ ગયે બેએખત્યાર આશકકી ઘોરસ્તાં.
દેખા, બસ મજનું ગીરીયાંકી લૈલી બના બેઠે હએ,
ફરહાદ અયેશ કે કોહકાફ હએ છોલે શીરીં મસતાં.
જુલીખાં થી આતશ બીચ શોલગી જયું જર: સમા,
લૈલી થી પ્યાલા બીચ જયું સરવ હએ બીઆબાં.
શીરીં થી ખંજરો બીચ દીલબરકી લગી ફેરાકસે,
દેખતેહી રૂસ્તમ ચમકા મયખાને જયું મસ્ત શાકયાં.

ગ઼જલે રૂસતમ ઇરાની

શાકી શાગ઼ેર પીલા મુજે નહીં ચયેન અભી,
જલ ચલા જીગર સારા ઢુંડતેહી મઆશુક સબી.
અર્ફે ગુલપે બુલબુલને મસ્તી કીયા શીરૂ,
નુરકા પયેમાના મીલા ના અબતક જલતેહી.
ક઼ીસમતકી જુબાની નજુમ નહી સુનાતે મુઝે,
મીલી હએ મઆશુક મસ્ત આરજુમંદકો ત્યાં કબી.
તેહ઼ક઼ીક઼ કરકે પ્હોંચાના જો હક઼ીક઼ત હએ મંજુર,
બોશતાંથી સો હએ ખ઼ેજાં ખાર બેવફાઇકી લગી.
ઇ઼તેફાક઼ થા સો તક઼દીર થી સો બને નક઼શ,
રૂસ્તમ કહાં પ્હોંચે જો વ્હાં પ્હોંચુ ના નબી.

ગ઼જલે રૂસતમ ઇરાની

વાયદા કયું કરતા હએ મેરા જી નીકલ જાતા,
વહ્હા બોસ્તાંએ મઆશુક઼ નાહ઼ક ફીસલ જાતા.
મએ વ્હો નહી પક્કા આશક઼ ન શીલગું વાયદાસે,
આશ્કે હએ આશાનગી નહી સો પીગલ જાતા.
મોજુદ હએ જો બને હએ આતશ સો જાન ગ઼નીમત,
અશલ મીલે સો મનકે સારા ન્યારા અમલ જાતા.
જીસકી આરજુમે જલતા હએ રૈનકો માહતાબ,
કૌન હએ આશક઼ બીશાત હુવે ક઼તલ જાતા.
ગુમાનપે જાન હેરાન રખકે પાર હો રૂસ્તમ,
વહેમપે જાન હેરાન રખનેસે રંગ અશલ જાતા.

ગ઼જલે રૂસતમ ઇરાની

દીલસે અબ દીલદારીકી હરીઆલી જાતી હએ,
હો ગયે બદલ રંગ, મજ઼ેહ યારી જાતી હએ.
ચમકા હએ શીતારા બદ, બહારમે ખુવારા,
ખ઼ુબ બહારસે આરાંમે બહારી જાતી હએ.
જાના ન જો અવલમે સો આખ઼ેરમે જાના,
કુચે શુફાને મોહ઼બ્બત મહેરીન સારી જાતી હએ.
જો ભાવે સો બોલ ફ઼ીર શમાલ નખ઼ચીર,
સીને વ્હો નેગાહ નખ઼ચીર ક઼ટારી જાતી હએ.
બીજલી હરએક શાંમ જીગરમે જબર હોતી,
વ્હો બીજલીસે રૂસ્તમ ખ઼ાકમે ખુમારી જાતી હએ.

ગ઼ઝલે રૂસતમ ઇરાની

જલાતી મશ્કસે યાદે મઆશુક આવનથી,
ખુન્દને અશ્કસે યાદે મઆશુક આવનથી.
ઘટા ખીલી હુએ મેહબુબ ખુબ ઇશ્કસે આજ,
રૂએ મસ્ત હુએ બાદે મઆશુક આવનથી.
ફીરકત હુએ ફકત શોહોલે દીલ વ્હો યાર,
ખું ભરે નુશ્કસે યાદે મઆશુક આવનથી.
માલગી રહે ખાક ખાકમે કોઇ દીન તેરીસે,
હુએ ખાક નકશએ વાયદે મઆશુક આવનથી.
લગાએ કીનમે ચમનમે શીહે બુટે વ્હો માલી,
રૂસ્તમ અજલસે ફરયાદે મઆશુક આવનથી.

ગ઼ઝલે રૂસતમ ઈરાની

જો ખીલી હુએ ગુલ અનદલીબસે સો ખીલા રહે મેરા જાન ના જાન હુએ,
ખીલી હુએ જો બસંત બહાર સો ખીલા આશમાં ના ચાન હુએ.
બહાર દીલ બહાર હુઇ, વ્હો બહાર દીલ ખાર હુઇ,
મુકામેલ દીલદારસે જો દમ, સો પરેશાન ના તુફાંન હુએ.
શોહોલે ગમમે તન ગીરફતાર, અબ તલક હુએ નાઝ જુલમગાર,
જો બાદલ બારાં પવનસે, સો ખુબ પેકાન ના કમાંન હુએ.
એક ચમક મુલાકાતકી ના કોઈ ખાબમે યારો દેખા,
જો બાદ હર કુચે વ્હો યાદ સો જુબાંન ના જુબાંન હુએ.
દોસ્તો દરીન બીઆબાંન મીલાવો જુલફે જાંનસે એક બાર,
જો હાશેલ જુલફમેસે જાને નુર સો રૂસ્તમ ઔર બયાંન હુએ.

ગ઼ઝલે રૂસ્તમ ઇરાની.

ગુલસ્તાંમે દેખી જબ બુલબુલ રોતી,
રાગસ્તાંમે રાગણી રંગમે સોતી.
મજનુંસે લૈલી મહોત તલગ બાતેલ,
મગર દો જીગરકા એકહી તલબ હોતી.
કનાઆનમે યુસુફ થા જબ બેખબર,
જુલીખાં ઇસીકે ઇશ્ક બીચ રહોતી.
ખુબ ભાદરવા બાદલસે બારાં ઝરી હુએ,
લાલનકે લોચનકી બારાં હુએ જીજોતી.
જો માશુક એક દ્ર ઊસકે આશક રૂસ્તમ,
બાદે શાંમ તલગ હુએ તલસમાત તોતી.

ગ઼જ઼લે રૂસતમ ઈરાની

યા શાક઼ી લા દે પયમાના શ઼રાબકા,
દીખા દે દર્દ બુતખાંના ચેરાગકા.
નામ મુખમે ધરતે ખરતેહી લરજના,
મજ઼ા હએ વલેકીન પરેશાંના દેમાગ઼કા.
હએ ઇ઼શક઼ મકતબ મીશલ આતશકદે,
હજ઼ાર તદબીરસે ફ઼ીર ના ફેરાગ઼કા.
જો ખુંદા હએ સા બંદા હએ સો આશક માશુક.
સમજા હએ જો ઈનશાંસા હે દાગ઼કા.
દમ એક હએ જો હજ઼ાર દોરમે ચકચૂર,
રૂસ્તમ ઇસી તરાંહ રંગ હએ વેરાગ઼કા.

ગ઼જ઼લે રૂસતમ ઈરાની

નરગેશ તેરી નાહીદ અખ઼તર અજબ દમ હએ,
આરજ઼ુએ આશક઼ પાસ તેરી બસ બરહમ હએ.
ખુનરેજ઼ દરયાવ દેખ ઊઠે હએ શબ ખ઼ાબમે,
જફ઼ા ગુજરી સો બસ ક઼ાતેલ શીતમ હએ.
જામે મુરાદ બેક઼રારીસે હએ જબ પુરજ઼ે,
મ્હોબ્બતમે વાહવા મજનું કયા ઊમદા ક઼લમ હએ.
પોંહોંચી દામન તેરી ર્‍હે માશુક઼ મલાયક દસ્તોંમે,
બયાબાંમે ઊર ગયે સદ હજ઼ાર ક઼દમ હે.
લા ઇલાજ આશક઼ રૂસ્તમ હએ ફેરાક઼કે બીચ,
જહાં શબરમે તુફાં હામીશાં કાયમ ભરમ હએ.

ગ઼જ઼લે રૂસતમ ઈરાની

દરદો ગ઼મ તેરી નવાબી એક ચમન હએ,
જહાં મ્હોબ્બતમે જીગર અજબ રૂશન હે,
આશક઼કી ચશ્મ ગોયા હએ મકાં માશુક઼કા,
માશુક઼ ખ઼ાતર સરા ર્‍હે ખુબ ગુલસન હએ.
માશુક઼કે જફ઼ા જુલ્મ નહીં હએ અફ઼શોશ,
શીરી જબાં વફ઼ા આશક઼કે કફ઼ન હએ.
ગુલસ્તાંમે હે અનદલીબ જો મસ્તાના,
હડેર હે ઇ઼શ્ક઼કી મન સો તનશીકન હએ.
યારાંને બેવફ઼ાસે ખુશતર હએ બયાબાં,
યા દરયાવે આતશ રૂસ્તમ સારે બદન હએ.

ગઝલે રૂસતમ ઈરાની

સોતીથી ગોરયાં ભરી પરી જવાન ચમનમે,
લગીથી ઈશક઼ ઝરી નુરી શાન ચમનમે.
રોતીથી આશક઼કુ યાદ કરકે બીવફાઈકો,
ફીરયાદ વ્હો ફીરયાદસે રેહી હેરાન ચમનમે.
પીયા ના થા પયેમાના સો સજન યાદ કે,
જારી બસ જારીસે બની મસ્તાન ચમનમે.
મ્હોબ્બતકી શીલ સંગદીલોંસે હુએ કુત્લ,
ફીરતે બેફાંમ બુલબુલાં કયા બનશાન ચમનમે.
લાલા ના જાણુ જાનીકી મુલાકાત હુએ આશાન,
રૂસ્તમ મુલાકાતકી આરઝુમંદ પરેશાન ચમનમે.

ગઝલે રૂસતમ ઈરાની

શમ હસનાં દેખાકર માશુક઼ને આશક઼ મસ્તાના કીયા,
મયે મ્હોબ્બત પીલા કર આશક઼કો સારે દીવાના કીયા.
બાગમાં ગુલસનકી લહેજ્જત મુઝે ના ચાહીએ,
ઈશ્ક઼ મક઼તબમે રહે સારે તન હુએ કુરબાના કીયા.
બહરે અશ્ક઼મે ચલે હુએ આશક઼ મુરદોંકે કાજ,
વ્હો માશુકપે વફાદાર યારોંને તન નીશાના કીયા.
રહે શેખ જીન્નતમે કહાં હુએ કત્લ હુએ આશકો બૈઠે ?
વ્હો નુરે ચેરાગપે મએને દેલ બસ પરવાના કીયા.
સગ-સે-પંજમે કયા લગાઈ હુએ મુઝામત રૂસ્તમ,
સમજ લે ઈશારા બ્હાના આશક઼કો જલાના કીયા.

ગઝલે રૂસતમ ઈરાની

ફલક઼જીર બાજાર ચમનમે કલીયોંકા,
બાજાર નહી આજાર ચમનમે હુરીયોંકા.
કલી ખીલી હુએ ચમનમે,
મીલે ના જાનીકો હેત,
જલે સો જલે અગનમે,
ન જલે જો ન જાણુત કેત.
રંગ સર બ સર યાર મલેક઼મે વલીઓંકા.—ફલક઼જીર.

બનાયા હએ બાગ઼ માલીને,
બેઠી હએ માલન ઇ઼નતેજ઼ાર,
ભમાયા હએ જ઼ીગર જાનીને,
બીવફ઼ા અબ હએ સંસાર.
માલે ન મજ઼ામે મ્હોબ્બત મશહુર દલીપોંકા.—ફ઼લક઼જી઼ર.
જાન લગી હએ જાની સંગ,
જ્યું ક઼ાજલ સારે અંખ્યાંસે,
તનમે બીન વ્હો જી બતંગ,
લે આઊં વ્હો પિયા કહાંસે.
રહેઈ રંગ જુગ જુગ રૂસ્તમ જ઼લીપોંકા.—ફ઼લક઼જી઼ર.

ગ઼ઝ઼લે અઝ઼મત.

નાગ઼ જેહેરીને હમે કાતકે શાર઼ા ઊલટા,
મેરે ક઼ીશમતકે તરકીકા શેતારા ઊલટા.
મરે મેહેબુબકી બુશવક઼તી સુના જો મુઝ઼કો,
લાકે કાશીદને રહે પએગાંમ શીધારા ઊલટા.
જોકે કરતે હએ તદબીર સો બન આતી નહી,
દાવ ચહોશરકા પરા હએગા હમારા ઉલટા.
કર દીઆ જખ઼મસે બીમાર હમે અએ જ઼ાલેમ,
કીઆ તેરી ચશમકી હએ શએફ઼કા મારા ઉલટા.
અએસે શકતીકી ન કર બાત અજમત હંમશે,
તું જો ઊલટાતો જમાના સાર઼ા ઉલટા.

ગ઼ઝ઼લે નજી઼ર.

ક઼ુલાલે ગરદું અગર જેહાંમે જો ખ઼ાક મેલીકો જામ કરતા,
તો મએ શનંમકે લબોસે મીલકે ગ઼ઝ઼બ રહે અયેસે મુદામ કરતા.
જો પાતા લહેજ઼્જ઼ત બશાને મસતાં મએં મ્હોબ્બતસે તેરે જ઼ાહેર,
તો સમયેસે નીકલકે અપને વ્હો મએક઼દેમે મુક઼ામ કરતા.
વ્હો બઝ઼મ અપનીભી મએકશીકી વ શેર હો જાતી મશતાં બેખુદ,
જો શેખજી વ્હાંસે બચકે આતે તો મએં નેહુરકર શલાંમ કરતા.
જો જુલ્ફે મુખડેપે ખોલ દેતા શનમ હમારા તો ફેર રહે ગરદુંન,
ન દીન દેખાતા ન શબ બતાતા ન શુબેહ લાતા ન શાંમ કરતા.
"નજી઼ર" આખ઼રકો હાર કર મએ ગલીમે ઉસકે ગયાથા બીકને,
તમાશા હોતા જો મુજકો લેક વ્હો શોખ઼ અપના ગુલાંમ કરતા.

ગ઼ઝલે કલનદર.

બેનશીબીપે અએ દીલ તું અબશ રોતા હએ,
જો લીખા કાતેબે કુદરતને વોહીજ હોતા હએ.
શફરે મુલ્કે અદંમ તુજકુ હએ આખેર દરપેશ,
ખાબે ગ઼ફલતસે તું બેદાર હો કયા સોતા હએ.
નહીં મુમકીન કે મુગીલાંસે શમર હો પયેદા,
ફલભી ખાતા હએ વોહી જો કોઈ કુછ બોતા હએ.
કર લે કુછ કાંમ ગ઼નીમત હએ યેહે અૈયામે હયાત,
બાજીઓ લાબમેં કીયું ઊમર અબશ ખોતા હએ.
ગ઼મકી પેચેશમેં કલંનદર તું ન કર દીલકો તંગ,
ઇશ્કકા દામ ભલા અપેસાહી કુછ હોતા હએ.

ગ઼ઝલે મહમદ.

ભુલતી દીલસે નહીં યાદ રે જાંની તેરી,
શકલ બતલાવે ખુદા ઇયુશુફે શાની તેરી.
ગ઼યેરોંકી બાતોંસે હોતા હએ નહી દેલકો કરાર,
હમકો તો યાદ પરી શીરીં જબાંની તેરી.
લોક તો પુજતે હએ અપને બુતોં કો હરદમ,
આબ તો હમકોભી પરી શકલ બનાની તેરી.
યેહે જુદાઈ જો જેહાં બીચ ન હોતી પયેદા,
અએ ખુદા ખાલી ન રેહતી યેહે ખુદાઇ તેરી.
અએ મહમદ તેરા ઘર છોડ કાંહાં જાએ ગ઼રીબ,
પાદશાહીસે યેહે બેહતર હએ ગદાઈ તેરી.

ગ઼ઝલે વલી.

દેખ દશતારે બસંતી શાકીએ શરશારકી,
ખુલ ગઇ હએ આજ આંખેં નીરગીસે બીમાર કી.
બાત રેહ જાવેગી કાશદ વખ્ત રેહનેકા નહી,
દીલ તરફતા હએ સેતાબી લા ખબર દીલદારકી.
બાત કેહને કા કભી જો વખ્ત પાતા હએ ગ઼રીબ,
ભુલ સબ જાતા હએ વોહ કુછ દેખ સુરત યારકી.
મારકે મએ ઇશ્કકે હર બુલહવશ કયા કાંમ કીયા,
દેખ કયા હાલત હુવી શનસુરસે શરદાર કી.
અએ વલી ઉશ બેવફા કી મેહરબાંની પર ન ભુલ,
દીલ કા દુશમન હએ વલે કરતા હએ બાતેં પ્યારકી.

કબીર—પદ.

બેહાગ—પદ.

અબ હમ આનંદકો ઘર પાયો—ટેક.
જબસે સમજ પરી મન સત ગુરૂકી,
  જીતી નગારા બજાયો.— અબ હમ. ૧
કામ ક્રોધકી પાષાણ ઘાઘર ફુટી
  મન મરમ પરખાયો.— અબ હમ. ૨
પાંચોઇ તનકી યા તન ગોદરી,
  સુરત તોપ બનાયો.— અબ હમ. ૩
અબ ઘર છોર બેદ ધર આશન,
  ગગન મંદલ રચાયો.— અબ હમ. ૪
જીહાં ચાંદ સુરજ દીવશ નહી રજની,
  તીહાં મેં લાડ લડાયો.— અબ હમ. ૫
કહેત કબીર સીરપે સાહેબ,
  મેં ઉનકુ સીસ નમાયો.— અબ હમ. ૬

બેહાગ—પદ.

કાયા ચલતે પ્રાણ કેસે રોયે રે.—ટેક.
આલીરી મેં તેર સંગ બોત સુખ પાયે,
  નચ ઉઠ ચલ ચલ ધોયે,
અબ તમ હસ મીલ ગવન સીધારે,
  જુગમે મડી બગોયેરે.— કાયા ચલતે પ્રાણ. ૧
હંસકે સુનો બોહારી કાયા,
  તેર મેર સંગ ન હોયે,
ઐસી માતકો હોટક બાંડે,
  આલી સંગ ન ચલે કોયેરે.— કાયા ચલતે પ્રાણ. ૨
પાપ પુન દોને જનમ સંઘાતી,
  ઔર ન ચલે સંગ કોયે,
કહેત કબીર માતીસો માતી,
  એ હોની થી સો હોયે રે.— કાયા ચલતે પ્રાણ. ૩

બેહાગ—પદ.

દીપક બીના મંદીર અંધારો.--ટેક.
ઊઠ ચલા બનીઆં, દુકાન ઊજરીઆં,
લે ગયો કીલી, દે ગયો તાલો.— દીપક બીના. ૧
જલ ગઈ કોઠરી, ભશમ ભઇ હતાં,
જીયું માતી બીચ મીલ ગયો ગાલો.—દીપક બીના. ૨
એ બાલુકી ભીત જૈસો દર મનલા,
કીહાંઇ ગયો રે ઘત બોલનહારો.—દીપક બીના. ૩
એ સંસાર સબ રેનીકા સપ્નો,
કેહ ગયો કબીર બીચારો.— દીપક બીના. ૪

બેહાગ—પદ.

બેલ ગુમાયો બાલાપણુમે,
તૃણપણુમે રહી સોયે.—ટેક.
અબમેં કેયા મુખ દેખલાઊં, પીયાકુ.
મૈં બેઠી જોબન ખોયે.— બેલ ગુમાયો. ૧
તન મન સબ વૃદ્ધ ભયે,
મૈં બેઠી વહાંઇ સોયે.— બેલ ગુમાયો. ૨
રૂપ રંગ કુછ રહ્યો નહી તન,
જીયું કુસમબો ડાહયો ધોયે.— બેલ ગુમાયો. ૩
કહેત કબીર તૃણતામેં ભજ સાહેબ,
ફીર ઐસી ચટક ના હોયે.— બેલ ગુમાયો. ૪

રાગ શ્રી—પદ.

મેલીસી ગોદરીઆં બાબુ ધોવ કીઊં નહ જાણીરે.—ટેક.
તન કરૂં તખતા, મન કરૂં પાણી રે,
ચંતકુ સાબુ લગાઉં ધોવે ગુરૂ ગયાની.—મેલીસી. ૧
કોરીસી ઘઘરીઆં, થંડાસા પાણીરે,
આવેગો મેરા રસીઆ, બાંધી ગોડરી પુરાનીરે.—મેલીસી. ૨
જમનાકો નીરતીર વાંકો નીરમલ પાણીરે,
કહેત કબીર લે સત ધાધર અધર તાનીરે.—મેલીસી. ૩

બેહાગ—પદ.

મોપે ડર હે રે ઊસ દનકા.—ટેક.

એક દીન સાહેબ તુજે પકર મંગાવે,
લેખા માગે દન દનકા.— મોપે ડર હે. ૧
ઘરી ઘરીકો હેસાબ જો માંગે.
અબ દે ના સકુ એક પલકા,— મોપે ડર હે. ૨
ઓકા લાગે ગીરધ પરે,
જૈસે તનમેસે તનખા.— મોપે ડર હે. ૩
જીવના થોરા આસ ઘનેરી,
જીયું પાની બીચ ફનકા.— મોપે ડર હે. ૪
કહેત કબીર દો દીન દીવાનાં,
જોઇ જપે સોઇ તનકા.— મોપે ડર હે. ૫

રાગ શ્રી—પદ.

આપે ખેલ ખેલંદા દુજા આપહી કુદરત ખેલારી રે.—ટેક.

આશમાન કે તંબુ તાને, જમીન ગલીચા દારી રે,
ચાન સુરજ દો સમે ચનાયે, બસ્તી આલમ જારી રે.—આપે ખેલ. ૧
નરસ સરસ દો પાસે ડાલે, બાજુ બીકત કરારી રે,
જીનકી ગોટ પકી ઘર આવે, ઓઇ કબીર ખેલારી રે.—આપે ખેલ. ૨

બીલાવર—પદ.

રામ ભરશો રાખીએ હરદમ મનમાંઇ,
સુખમે સુખે આનંદમે કછુ બીગારે નાઇ.—ટેક.

તા દન ગાડો હતા, જા દન ગરભ બસેરા,
માયા તાકુ આન મીલી, મુરખ ચેત સવેરા.—રામ ભરશો. ૧
અગમ તાલ પાખર કુવા વામે ભર રેહતે પાણી,
ખાલી કબુ ના નીકસી જાકી અકલ શયાણી.—રામ ભરશો. ૨
જલ ચલ જીવ જેતે તેતે પસુ પંખી પતંગા,
વાકુ હર ભોજન દેત હે સબ સુષ્ટીકે સંગ.—રામ ભરશો. ૩
કબીર બેઠા નાવમે મનતો પેલી પાર,
ખેલનહારા રામ હે, ડુબે જીન સર ભાર.—રામ ભરશો. ૪

રાગ બીલાવલ.—પદ.

આજકા લાહવા લીજીએ, કલ કીનને દેખી,
એક પલ કેહને ન પાવસી, જબ ઉતરેગી ચીઠી.—ટેક.
સોંગી પીઠ બજાર, સબ કોઇ સોદેકુ આયે,
સેઠને બોલાયા લાભકુ ઇહાંતો મુદ્દલ ગુમાયે.—આજકા. ૧
સાચા સોદા જીને કીયા સો નર લાભ લે છુટે,
કુરા સોદા જીને કીયા વો નર ખાડમે ગુટે.—આજકા. ૨
કહેત કબીર મેને બનજ કીયા તામે યા બુદ્ધ પાઇ,
રાહમે મીલા સત ગુરૂ ઉનને દરઘા બતાઇ.—આજકા. ૩

રાગ શ્રી—પદ.

દામકો ગુલામ ગીદી તું કેયા જાણે બંદગી,
માયાકો ગુલામ ગમાર તું કેયા જાણે બંદગી.—ટેક.
એ મકરકી માલા ફેરાય જુઠકુકો કામરે.
સાંઇકુ બીસાર ડાલો, ભુલ ગયો કામરે,
કામકે લોભાય ગમાર, ભુલગયો બંદગી.—દામકે ગુલામ. ૧
નીંદીઆકો ટીકો કીનો, માયાકીરે પોથી,
પેહેની ફાંસી સીરે માલા, કમર બાંધ લંગાટી,
ચાંમકો ચમાર ગીદી લે ફીરત ફંદગી.—દામકો ગુલામ. ૨
ભવકો નીશો બનાય, સંસારકો મીથાસરે,
રંગકો કુસમબો ગોરાય, મીસ્તાંનકો હો દાસરે,
ગબરોસે ધામધુમ, ગરીબોસે લંદગી.—દામકો ગુલામ. ૩
કેહત કબીર શ્રી રાગ, છાંડ દે બીરાની આસ,
ધ્યાન ધરત જપ જંગલ, શાહેબ શાહેબ સાસ,
શાહેબ નામ લીયત મોતે, સબ સંસાર ગંદગી.—દામકો ગુલામ. ૪

પદ—રાગ તોરી.

સાધુ દીન ભરનેકુ આએ,
આવનકુ કોન રાજી થે અપની ખુશીસે પઠાયે.—ટેક.
બેટા બેટી જોરૂ લડકે સોબી હે લોક પરાયે.—સાધુ દીન. ૧
મેં જાનું કછુ સુખ ઉપજેગો, વા પુંજી મુદ્દલ ગુમાયે.—સાધુ દીન. ૨
કહેતે કબીર દીન ભર જપ લે સો સાહેબસે સુખ પાયે.—સાધુ દીન. ૩

પદ—રાગ ધનાસરી.

લખ્યો કોન મીટે જાકો આંક પરે:—ટેક.

કોટી ઉપાય કરત ના મીતે, દુખ સુખ જાકે કરમમે લીખે—લખ્યો કોન. ૧
મેં અખલ કહ્યું ન ચેતીઓ, બીન દીપે મોતી સાગર ભરે—લખ્યો કોન. ૨
ગાંઠઇ બાંધે મરમ ન બુજે, કોન જાણે ખોટે ખરે—લખ્યો કોન. ૩
કેહત કબીર સંસાર સબ લાલચ, જીવને લગે સબ કામ બીગરે—લ. ૪

પદ—રાગ ધનાસરી.

સાધો એ મુરદોંકો ગાંમ,
એ જુગમેં કાંઇ રહા ના રેહસી, જપ લે રામ કી નામ.—ટેક.
એક જોત સરૂપ કર રહી રચ્યો હે જીને સબ્ધી ધાંમ.—સાધો. ૧
જાકે ચરન સુર નમે હે ચંદ તારે ગગન બીશ્રામ.—સાધો. ૨
કહેત કબીર જીને રચ્યો એ સુંદર માયા તમાંમ.—સાધો. ૩

પદ—રાગ આસાવરી.

રામ રાય મનકી આસા પાઇ,
કાયા નગરી ફેર બસાઇ.
ઉજર ખેરા ફેર બસાઇ —ટેક.

ઘટમે રાજ કરત હે, નીસ દીન ફીરતી દુહાઇ,
કામ ક્રોધ દોનો ગરદન મારે, એસી અદલ બાદશાઇ.—રામ રાય. ૧
સોલે બાંધી દસ દરવાજે, બાવન બને કંગુરા,
તીનસો સાઠ ઉસે ચોરા જો, લાગે કોત બના યો ફેરા.—રામ રાય. ૨
પાંચો પરધાન કરૂં બસ અપને, તો પ્રજા દુખી ન હોય,
ચેતન પુરૂષ જાકી કરે કોતવાલી તો નગર ન લુટે કોય.—રામ રાય. ૩
ગયાન ભંડાર ભરે ભરપુરી, ન કુછ ખરચ્યો ન ખાયો,
કહેત કબીર ચઢે ગઢ ઉપર, જીતી નગારૂ બજાયો.—રામ રાય. ૪

રાગ કલ્યાન.

એનીએ આજ રંગ હે રંગ હે રંગ હે—ટેક.

તમસી સુરત મોયે અછી લગત હે, જયું બાદલ બીચ ચંદહે. ૧
જનમજનમ કો સબ દુખ ગયે મીટે મનકુ ભાવનવા દીલ સંધહે. ૨
કહેત કબીર આપઇ આપ ખુદરતમે, મરમ ધરમ મન જંગહે. ૩

આસાવરી—પદ.

આસા એક અલેકસે લાગે,
તાથે માયા છુટ ભાગે—આસા એક અલેકસે.—ટેક.
જુઠીરે માઇ જુઠારે બાવા, જુઠાઇ કટમ સંસારા,
સાચારે બાવા હમારા નીરજંન મીલા સો ભાયગ જાગે.—આસા. ૧
અનુઅદ સીંધી બહુરંગ બીદી ગગંન મંદલ બીચ ગાજા,
રંગ મોહલમે નટવા નાચે જીયું બાલક નરવાની નાંગે.—આસા. ૨
પાંચોઇ તતકી બતીઆં સુઆઊઁ રામ રસોયા પાકા,
કહેત કબીર સુનો મેરે સાધો જયું સોનેમ મીલા સોહાગે.—આસા. ૩

પદ—આસાવરી રાગ.

કોઇ કૈયો જાણે પરાય મનકી,
જીન સર ચ્હોટ પરી નીરધનકી.—ટેક.
હીરેકી પરખ જો ઝવેરી જાણે, વૈધ પરખે દરદી તનકી.—કોઇ કૈયા. ૧
ભુલા મુર્ગ રાગપે આવે, લાગત બાન ન ખબર તનકી.—કોઇ કૈયા. ૨
શાહેર હોંક મુખ છુપાવે, સુરાપત રાખે સુર રનકી.—કોઇ કૈયા. ૩
કહેત કબીર સુન નર શયાણે, જો ઝપે સો અપને તનકી.—કોઇ કૈયા. ૪

રાગ સારંગ—પદ.

નીરધનકો ધન રામ, હમારે, નીરધનકો ધન રામ.—ટેક.
ચોર ન લેવે, ઘતહુ ના જાવે, વાર પરે આવે કામ; હમારે,નીરધનકો.
સોવત બેઠત ઉઠત જાગત, નીસ દન જપુ હર નામ. ,, ,,
દન દન હોતે સવાયે સવાયે રે ખુટત નહી કછુ દામ. ,, ,,
ઠાકર ચલે નગર કુઆરે, પાસ નહી ખોટી બદામ, ,, ,,
કહેત કબીર સુન ભાઈ સાધુ,જહાં પારસકો નહી કામ. ,, ,,

બરસ હમારે દેશ, બાદલીઆં તુ બરસ હમારે દેશ,
હું ભીંજું મારે આગને રે, મારો પીયા ભીંજે પરદેશ.—ટેક.
કાય ગોરી અનમની રે, મેલા તારા છે કેસ.—બરસ. ૧
કાલે પીલે બાદલે રે, ઝર મર બરશે મહેશ.—બરસ. ૨
કહેત કબીર રત બરખા, ઇંદર સવારી નરેશ.—બરસ. ૩

રાગ પુરબી.

ફુલવા બીને મોરે શાહકી બાગી.—ટેક.
આવેગો માલી, સીચેગો કીઆરી,
ચુન ગયો કલીઆં, સમરેગો ડાલી.—ફુલવા. ૧
સુનેકા કલસા રૂપેકી ઝારી,
આવેગો માલી રસ લેગોરે એઆલી.—ફુલવા. ૨
એકઇ પુનઘત પાંચ પનીઆરી,
પાંચાઇ સીચત મોરે સાહકી બારી.—ફુલવા. ૩
શાહ મેરા મોધરા, મેં ફુલબારી,
હસત ખેલત કબીરા ચુન ગયો માલી.—ફુલવા. ૪

રાગ ગારી.

મનરે તું રામ બીના દુખ પાવેગો પસ્તાવેગો.—ટેક.
એ રાજાકે ઘર કરલા રે હોસી મન દસ ભાર લઢાવેગો,
ઉપર સરવાન ચઢ કર બેઠે લાઠી માર તે દપકાવેગો.—મનરે. ૧
એ ઘાંચીકે ઘર બલદા હોસી આંખોઈ ચામ બંધાવેગો,
જીની જીની આર લગાય કર(વારી)હરણીસી ચાલ ચલાવેગો.—મનરે. ૨
એ બાજીકે ઘર બંદરા હોસી નાચ છતીસ નચાવેગો,
ઊચે નીચે હાથ કીયે સર ડોલે ઘરઘર ભીખ મંગાવેગો.—મનરે. ૩
એ સાંઇકે ઘર ગૌઆં હોસી, કેતીએક આસ ધરાવેગો,
કહેત કબીર સુનો ભાઇ સાધો, જમરો જીવ લે જાવેગો.—મનરે. ૪

કબીર પદ.

વાઃવા સાંઈ મેરા જી સચા ખેલ તુમારાજી.—ટેક.
ગગંન લેકર બાજ ઉડાવે, કવા તીર ચકાવે,
જદ બખરીને બાઘ પછાડા, ઉનકુ કોન છુડાવે—વાઃવા.
જદ સુવેને બીલી પકરી, મુરગી ઘર ઘર રોવે,
બંદરકે ઘર ધુમ મચી હે, ઉંત બીસન પદ ગાવે—વાઃવા.
ગુંગા બહીરા બાત ચલાવે, આંધા કુરાન બાચે,
જદ ઠુંઠેને ઢોલ બજાયા, લંગડા કયા ખુબ નાચે—વાઃવા.
કહત કબીરા ઉલતી બાની, બીરલા કોઇ યેક સમજે,
સદ ગુર ઘરકા પુરા હોયગા, ઓઈ બાત પ્રીછે—વાઃવા.

મલાર.

તુંહી બીન મેરા સાહીબ, તુહી બીન મેરા ન કોઇ.—ટેક.
એક બીન ઢુંઢુ સીકલ બીન ઢુંઢુ બન બન ઢુંઢત,
મેં જો ગયે જંગલ બીઆબાન સબજ હરીઆરી રોઇ.—તુહી. ૧
કહેત કબીર સુન મેરે ભૈયા, સાહીબ કરે સોઇ હોઇ.—તુહી. ૨

કબીર પદ.

મએં ગુલામ, મએં ગુલામ, મએં ગુલામ તેરા, તુ સાહેબ મેરા.—ટેક.
એક રોટી, દે લંગોટી, દ્વાર તેરા પાઉં,
કામ ક્રોધ છાંડ કરૂં, નામ ગુન ગાઉં.—મએં ગુલામ.
રૂપ નહીં, રંગ નહીં, બર્ન તેરા ધ્યાયા,
નીરંજન નીરાધાર, તુહી ગુરૂ ગાયા.—મએં ગુલામ.
મહેરબાંન, મહેરબાંન, મહેર હોના તેરી,
દાસ કબીર, સરનપડા, લાજ રખો મેરી.—મએં ગુલામ.

કબીર પદ.

ઇસ તન ધનકી કૌન બડાઇ, દેખત નયનોંમેં મીટી મીલાઇ.—ટેક.
પુત્ર કલત્ર રૂપા સુના, આખીર છોડ મીટ્ટીમેં જાના.—ઇસ.
આપન ખાતર મહેલ બનાયા. આપહી જાકે જંગલ સોયા.—ઇસ.
હાડ જલે જૈસી લકડેકી મોલી, બાલ જલે જૈસી ઘાંસકી પોલી.—ઇસ.
કહત કબીરા સુનો મેરે મુનીયા, આપ મુવે પીછે ડુબ ગઈ દુન્યાં.—ઇસ.

કબીર પદ.

ગાફીલ મત રહેના બેટા, સીરપર જમ મારે સોટા.—ટેક.
લાખ ચોરયાસી ખીરકી ખ્યાને, અવચિત નરતનુ પાયા,
ચાર દીન ગયે સટરપટરમેં, ફેર ચોરાસી આયા.—ગાફીલ.
ચાર પહરકા લેના દેના, ચાર નીન્દમેં કાટા,
આઠ પહર યું ધુસર ગએ તબ, આયા મુદ્દલમે તોટા.—ગાફીલ.
કવરી કવરી માયા જોરી, લાખ કરોરા મોટા,
જાન ગઇ તબ ઝહા ન દેખત, સાત નહીં લંગોટા.—ગાફીલ.
કહત કબીરા નરતનુ યારો, બાર બાર નહી આવે,
હલકા સોદા કર લે બાબુ, જરન મરન મીટ જાવે.—ગાફીલ.

રાગ ગોરી.

મનુક સંધેસા લાયા વે, તાથે મેરા તાજબ યાર સીધરા વે.—ટેક.
એ કાલાવે હરના, જંગલ ચરના, કીને તેરા સીંગ સહરાયાવે,
જીનકા લે તેનેં એત ઉજાડા, તજબ ઉમદા આયાવે. ૧
પેલે રે પાર મેરા પીતમ ઠારા, મેં કીઉં પાઉં બીચ પાનીવે,
સુરત સુનેકી નાવ બનાઉં, તન કરું સબ પુરબાનીવે. ૨
આવો મેરે ઘોલના, આછો નીકો બોલના, કૌન બરમીને બરમાયાવે,
કીની વે ભેજી કાગજ કેરી ગુંદીયાં, કીનસે મનચંત લાયાવે. ૩
એ હંસ ઉરે બગ જુરન લાગે, કાયાકો અંત ન પાયાવે,
દખો સખી એક અજબ જનાવર, ઊર ગયા બહોરન આયાવે. ૪
એ સાવન માસ મેરા અસાદ આયા, પીતમ હજુઅની આયાવે,
કહેત કબીર સુનો ભાઇ સાધો, ભયરી દીવાની પીયા બાછોયે મુખ
પાયાવે. ૫

રાગ જેજેવંતી.

રામ સમર, રામ સમર એહી તેરા કાજ હે—રામ સમર. ૧
કાયપે કરત માન ગુમાન, સ્વપ્ન જયું ધન પીછાનરે,
એ બાદરકી ભીત જેસો તેરો એ ભવરાજ હે.—રામ સમર. ૨
એ માયાકો તું સંગ ત્યાગ, પ્રભુજીકે ચરન લાગ,
જુગતસુ માનો સખી મીથ્યા જુઠો સબ સાજ હે.—રામ સમર. ૩
કહેત કબીર એ સચી બાત, ભુજનેકી તેરી હે ધાત,
છન છન આવત તેરો કાલ ઉઠાય લીજાય કલ આજ હે.—રામ સમર. ૪

રૂસ્તમકે—પદ.

રાગ કલ્યાન.

તું ગરીબનવાજ,
અપને બંદે પર કરમ કર આજરે.—ટેક.
તુંહી ભાયગવંત, તુંહી પૃથ્વીકો પાલરે, તુંહી ગરીબનવાજ. ૧
કીરપા કરી માયા કીજો મુપે સરે મેરો કાજરે. ,, ૨
કહેત રૂસ્તમ પ્રહ્લાદસારી તુંહી આપ નીરાધારરે. ,, ૩

પદ—સેહાગ.

અરે મન જુઠે હે સબ યાર.—અરે મન જુઠે.
જુઠે સબી નેન સરચે ઓઈ સુખેરેન—હર પલ ઓંઈ આધાર—અરે.
જુઠે ઓર કપતકે ભરે,
પરાય સોઇ પરાય,
બગલ રેહવે ઔર ડરે,
મતલબસે ઝુંકાય.
બીન કનચન ના કામીની કાયા રસ,
કનચસે સબ ઘરબાર—અરે મન જુઠે હે સબ યાર.
જાલમ જંજાલ યારી એ,
હે નીભાના મુશકીલ,
લવત રૂસ્તમ હજારોંસે,
ન જગત એકસે દીલ.
પટકે દીલ કયું ના નીભે ના નીભે
જુઠ સારો સંસાર.—અરે મન જુઠે હે સબ યાર.

રાગ કલ્યાન.

ઐસે તેરે માહલમે આપોરી લાલ,ઉઠ ઉડ દેતી ઉદરસ માન. ઐસે.—ટેક.
કાહેકુ કરતી રાડ, બાવરી, ભયી ગમાર,
ઐસે બાલમ પર કરૂ કુરબાન મલુક ઔર માલ માલ માલ. ૧
તન કરૂં મકુકા, મન કરૂં બેઆલ,
નેના તેરે રસ ભરે, સીર સુનેરી બાલ બાલ બાલ.—ઐસે તેરે. ૨
જૈસે તેરે બીરબાજ, વૈસે નગે જોબના,
સાહે જેહાંનગીર કરે કામીની નેહાલ નેહાલ નેહાલ.—ઐસે તેરે. ૩

રાગ કલ્યાન.

દમ પર દમ હર દમ પર દમ કર યાદ ખુદાકી.—યારો દમ પર દમ.—ટેક.
રેનીકે સ્વપનેમે યું કર દેખું, કોઈ ડુંગર બોલત મોર,
કોઇ સોવે રંગ માહોલમે, કોઇ રહે અંધારી ઘોર. ૧
આસમાન ગુંદીઆં ઉરાવતીરે મેરે મનકી કરતી દોર,
ઝોંક લગે પ્રેમકે રે વારી કયાઇ ગુંદી કયાંઈ દોર. ૨

રાગ નાયકી.

જીયરા તું ઘમે બસેરે, જીયરા તું ઘમે.—ટેક.
જલ પર કમલ, કમલપે મધુકર, મધુકર ગુંઝ હે
પીયા પીત ક્યું નીકસેરે.—જીયરા. ૧
જ્યું નેનમે સોઈ પ્રાનમે જ્યું ઘટમે સોઈ જુબાનમે
મન પલ પલ તરસેરે.—જીયરા. ૨
જ્યું દીલમે સોઈ દોસ્તીમે જ્યું શેતનમે સોઇ સરસ્વતીમે
ધ્યાન સરરરર દરસેરે.—જીયરા. ૩

મુલકદાસકે—પદ.

રાગ શ્રી—પદ.

રામ ભજ રામ ભજ ભજ મન બાવરે,
જોબન શીરાને જાય લોહા જેસો તાવરે.—ટેક.
જીને તોકુ દેહ દીની, વાકી તેં સેવા ના કીની,
એ અવસર ચુકો સો મનું સબ ખોહ્યો દાવરે.—રામ ભજ. ૧
સ્વપનેમે રાજ પાયો, ભયો સુખ ચેનરે,
જાગત ભીખારી ભયો, ખોલ ગયો નાવરે.—રામ ભજ. ૨
જપનકુ જબાં દીની, સુનનકુ કાનરે,
દેખનકુ લોચન દીની, ચલનેકુ પાંવરે.—રામ ભજ. ૩
કેહત હે મલુકદાસ, છાંડ દે બીરાની આસ,
ગગંન મંદલ બીચ, તું હરી ગુણ ગાંવરે.—રામ ભજ. ૪

પદ.

મોરી પીયા હો ન જાણત પીર, મેં ધરંગી કેસે મન ધીરવે.—મોરી.
પીરંમ પીર વારી, કરત પોકારવે, દ્રશન વીના દીલગીરવે.—મોરી.
તોરે કારણ ઢુંઢતી ફીરૂ મેં જુરે જલ વીના મીનવે.—મોરી.
શબદોકી યારી ફીજે કર જીવું, જુંએ કલજવામે તીરવે.—મોરી.
મુકતાનંદ શવામી, મગન હોત હે, શજાનંદસ ધીરવે.—મોરી.

શરીફકે પદ.

રાગ પુરબી.

આયેરી ગોરી મેહેમાન, તનકો મન મેજબાન.—ટેક.

તનકીસો તન જાણે, મનકીસો મન બુજે,
આપહી આપ દેવાન.—આયેરી. ૧

બોલાવે પીયા પ્રાણ, મન માની પકર મંગાય,
મીર મગોલ સુલતાન.—આયેરી. ૨

કહેત શરીફ સુનો પ્યારે પીયા પ્રાણ એ જુગ જાન
અજાન આયેરી મેહમાન, તનકો મન મેજબાન.—આયેરી. ૩

તુલસીદાસકે પદ.

પદ—તુલસીદાસ.

નાહક ચેત લગાયો બાલમ ભેદ જો હું નહી પાયો રે—(બે વાર)

જોગી બનકે શબ જગ ઢુંઢ્યો (બે વાર) ઘરઘર અલખ જગાયો,
ગંગા જમના ઓર ગોમતી ઘાટ ઘાટ શબ નાહ્યો રે.
ભેદ જો હું નહી પાયો રે— ૧

અલખ નીરંનજન અપને રોમમેં રોમરોમમેં છાયો—
માયા ભીલોભ બશી તન દુતી તાથઇ નજર ન આયો રે.
ભેદ જો હું નહી પાયો રે— ૨

બદરીનાથ દુઆરીકા આયો જગનનાથ કર આયો—
મેં જાંણુ કછુ પાપ કટેગો ઊલટો દાગ લાયો રે.
ભેદ જો હું નહી પાયો રે— ૩

શ્રી ઠાકોરકી શેવા કીની હાથ લે ઘંટ બજાયો—
તુલશીદાશ ધરે મશતક પર હાથ માંથે તીલક ચહડાયો રે.
ભેદ જો હું પાયો રે—નાહક ચેટ લગાયો— ૪

પદ—તુલસીદાસ.

બીઆહાને આવે રામ જનક પુર—દશરથજીકે લાલારે,
રાજા જનકકી કનીઆ કુમારી—ચારો દેશ પત્ર પઠાયોરે,
દેશ દેશકે ભુપત આયે—કોને ચાંપ ચઢાયોરે,
બીઆહાને આવે રામ— ૧

કાંમ ધેનુકો ગોબર મંગાયો—ઢીગ ઢીગ અંગન લીપાયોરે,
ગજ મોતીએનકે ચોકે પુરાએ—શોનેરી કલશ ભરાયોરે,
બીઆહાને આવે રામ— ૨

ભાત ભાતકે મંડપ રચાએ—રતનકે દીપક ધરાયોરે,
બઇઠે બરહાંમન બેદ પઢત રે—મુની નારદ બીન બજાયોરે,
બીઆહાને આવે રામ— ૩

રામચંદર જબ બીઆહને આયે—રથ જર [illegible] તુરંગ શવારીરે,
મોતીઅન થાલ ભરી લાઇ સુંદરી—શખીઅન મંગલ ગાયોરે,
બીઆહાને આવે રામ— ૪

રૂશીને જબ આગ્યા દીની—રામે ચાપ ચઢાયોરે,
કમલ નઅન જબ ચાપ ચઢાયો—શંતનકે મન ભાયોરે,
બીઆહાને આવે રામ— ૫

તોડયો ધનુશબાન એક છીનમે—સુરનર શબ હરખાયોરે,
તુલશીદાશ આશ રઘુવરકી—દેવસુમન બરખાયોરે,
બીઆહાને આવે રામ— ૬

કબીત—તુલશીદાસ.

બાપ કહે મેરો પુત શપુત આદર દેવે બોલાવે મઇઆં (બે વાર)
કાકો કેહ મેરો નેક ભતીજો (બે વાર) બેન કહે કદ આવેગો ભઇઆ
તીરીઆ કેહ ઘર આવેગો બાલમ તો ગરહુ લગા કર લેઉંગી બલઇઆં
તુલશીદાશ એતે ગુણ ગાઇએ કે જીશકે ગાંઠ રૂપઇઆ રૂપઇઆં
બાપ કહે મારો પુત શપુત— ૧

પદ—તુલસીદાસ.

રામજી અજોધીઆ બારોરે, શરદાર હમારો.—ટેક.

દશરથ સુત કોશલ્આ નંદન, સીતારો ભરથારોરે, શરદાર—૧
રામ લક્ષ્મણ ભરત શત્રુઘન, દશરથ રાજ દુલારોરે. શરદાર—૨
કિરિટ કુંડલ છતર બીરાજે, ધનુશ બાન કર ધારોરે, શરદાર—૩
તુલશીદાશ પરભુ તુમેરે ચરનપર, બોધારો અધીકારોરે, શરદાર—૪

સુરદાસકે પદ.

મલાર.

અલપ સધેસો કોઈ લાવેરી, ઉધો પીયાકો સંધસો કોઈ લાવે.—ટેક.
કાય કરૂ કેથે જાઉં મોરી સજની, સ્વામીજી મીલ સુખ પાવેરી. ૧
દાદર મોર પોપૈઆરી બોલે, રે કોયલ સબદ સુનાવેરી. ૨
જીની જીની બુંદન પરત હેરી મેહા, લીખ લીખ પતીયાં ભેજાવેરી. ૩
સુરકે પ્રભુકુ કહીઓ જા યું રાધા સ્વામી મીલે સુખ પાવેરી. ૪

મલાર.

તું કાહે ના બરસત પાની રે ગુમાની મેહા.—ટેક.
સુકે સરોવર, સુકેરી નાલેં, બનસપતી કમલાનીરે—ગુમાની મેહા. ૧
જીવ જીવજંત પસુ પંખી પ્યાસે,બેલદીઆં કમલાનીરે.-ગુમાની મેહા. ૨
જો રે તું બરશે તો સબ મન હરખે, માયા કરોની તું સ્વામીરે.—૩

મલાર.

પીયા બીન લગત બુંદ કટારી.—ટેક.
જીનકે પીયા પરદેશ સીધારે, વે કયું જીવે બીચારી.—સો પીયા બીન. ૧
આબકે ડાલી કોયલ બોલે, પોપૈઆ બોલત કારી.—સો પીયા બીન. ૨

બીગરી કોણ સુધારે નાથ બીન બીગરી કોણ સુધારે રે,
બની બનીકા શબ કોઇ શાથી નહીં બનીકા કોઇ નહી રે,—ટેક.
ભરી શભામેં લજ્જા રાખે દીનાનાથ શહાઇ રે,
રામજી બીગરા લક્ષ્મણ બીગરા, બીગરી શીતા માઇ રે, બીગરી—૧
અંજ ન બેહા પેં કર બીગડા શીર ગઇ રાંમ શવાઇ રે,
રાવન મારા ભીભક્ષણ થાપા મોહલીમેકુ કીધારી રે, બીગરી—૨
ઇંદરજીતકા શીર ઊરાયા પલમેં લંકા જલાઇ રે,
લાખા દ્વારેમેં પાંડવ પરવેશ ગુપતકી આગ લગાઇ રે, બીગરી—૩
ચકકર મારકે ધરની પાડે આગનકી રાહ બતાઇ રે,
માજરા બીગરી કરમા બીગરી બીગરા શજ્જન કશાઇ રે, બીગરી—૪
સુરદાશ પરભુ પેં કર બીગરા હરીકે ચરણ બલ જાઇ રે,
બીગરી કોણ સુધારે નાથ બીન બીગરી કોણ સુધારે રે.

દરશ બીના તરશત મોરી અંખીઆં,
તુમહી બીઆ મોએ છાંડ શીધારે, ફરકરન લાગી છતીઆંરે, દર—૧
બશતી છાણુ એ ઊજડ કીનો, વીઆકુલ ભઈ શબ શખીઆંરે, દર—૨
સુરદાશ કહે પરભુ તુમારે મીલનકુ, જીઉ જલતી મુખ બતીઆં,
દરશ બીનાં તરશત મોરી અંખીઆં રે— ૩

પદ.

બાશુરી બજાઈ આજ રંગસે મોરારી.—ટેક.
બાંશુરીકી ધુન શુન, શંકરકી છુટી તારી,
બેદ પઢત ભુલ ગયે, બ્રહ્મ બ્રહ્માચારી.—બાશુરી.
જલ સ્થલ જીવજંતુ, મોહી પંખી સારી,
ગોકુલકી ગુવાલન મોહી, મોહી બ્રીજનારી.—બાશુરી.
જગ તન સબ મોહી લીએ, ઐશી લગત પ્યારી,
શુરદાસ મદન મોહન, તીન લોક ન્યારી.—બાશુરી.

કલ્યાન.

નવળ સુની નવળ પીય નવ કુંઝ હેરી.—ટેક.
ભાવતે લાલ સોં ભાવતી કેલી કરી ભાપતી ભાવ તો રસીક રસ લેરી.
ત્યાગ અભીમાન ગુન રૂપ સૌભાગ્ય રતી માનીની મનુહારી મેંન સુખ દેરી.
એક વ્રજબાસ આવત જાત દેખીયત આવની જાતી પતી પેંડકો ઘેરી.
લલીત ઉદાર હીતરીત કરી કીર મતી ધીર તનુ મેઠી મન મથન કોં ગેરી.
કળા ચોસાઠી સંગીત શંગાર રસ કોક બીચી બન્દ પ્રગટ ભેદ સેરી.
સુરત સાગર સાજ શ્રવન જશ રસ લાજ અંગ અનકુળ રતી રાજ રન જેરી.
કામ સર કનક કુચ પ્રગટ ભૃંગી ચીહન દાગી મેં લૈ કન્ત આપનોં કેરી.
જાસુ આલાપ સુની દારૂસે પલ્લવે પહુપ મધુ ધાર ફર ભાર ભર નેરી.
મુરલીકા ગાન તુવ નામ મધુરા ધુની સુધા ગુન સીન્ધુ નહી ગનત નીજુ મેરી.
હીન જલ મીન જયોં દરસ બીનુ કળ મલે પ્રાન પ્રીતમ નહી ધીરજુ ધરેરી.
પ્રીતીકી રીતી ગત હોતી હેરી હરખી નીરખી રતી કરી ચીબુક અસની ઢેરી.
તુવ કામ કેળી બની અકામીની વૃન્દ ચન્દ ચકોર ચાતીક સ્વાતી તેરી.
સુર સુની શ્રવન તજી ભવન કરી ગવન મન રવન તનુ તવહી કળ હંસ.
ગતી ગેરી.

ટોડી.

ફુલીનકો મહલ ફુલીનકી સજ્યા ફુલે કુંજ બીહારી ફુલી રાધા પ્યારી.
ફુલે વે દમ્પતી નવળ મગન ફુલે ફુલે કરે કેલી ન્યારી.
ફુલી લતા બેલી બીવીધી સુમન ગન ફુલે આનન દોઉ હૈં સુખકારી.
સુરદાસ પ્રભુ પ્યાર પર બારત ફુલે ફુલ ચમ્પક બેલી નેવારી.

ધનાશ્રી.

ચીતૈ રાધા રતી નાગર વોર.—ટેક.
નયન વદન છબીપેં ઉપજત મનોશશી અનુરાગ ચકોર.
સારસ રસ ચચ મનકો માનોં તૃષીત મધુપ જુર જોર.
પાન કરત કહું તપ્રી ન માનત પળકની દેત અકોર.
લીએ મનોરથ માની પરસ્પર રજની ગઈ ભયો ભોર.
સૂર શ્યામ શ્યામા આપુસમેં કરત રહત ચીત ચોર.

લલીત.

મૈં જાની જહાં રતી માની.—ટેક.
તુમ આયે હો લલના જબ ચરૈયા ચુહ ચુહાની.
મુખકી બાત કહા કહોં ઠાની બાતનીહી પહીચાની.
છતે પર અંખીયાં રસ મસાની અરૂ પગીયાં લટપટાની.
ભાલ જાવક રંગ બનાયે અધર અન્જન પ્રગટ જાની.
બીન ગુન બની માલ સબ અંગ અંગ ઉલટી નીશાની.
સુરદાસ પ્રભુ ગુન નીધાની અન્તર ગતકી જાની.
ધની ત્રીયા તુમકો જો સુખ દીની સંગ જાગત રૈની બીહાની.

કાફી.

રૈનીકે રીઝેકી બાત કહો.—ટેક.
કાહેકુ સકુચત મન મોહન ઠાટે કયોં ન રહો.
પીતામ્બર કહ ભયો તુમ્હારો કીધૌં લીયો ગહો.
નીલામ્બર પહીરાવત પાછ સનમુખ કયોં ન ચહો.
તબ હંસી ચૂલી શ્યામ મન્દીર તન કછુ છપ લાજ ગહો.
સુર શ્યામ જહાંઈ અબ રહીએ અતી પુનીત તુમ હો.

ગૌરી.

તુમકો કમલ નયન કવી ગાવત.—ટેક.
વદન કમળ ઉપમા યહ સાંચી તા ગુનકો પ્રગટાવત.
સુન્દર કર કમલનકી શોભા ચરન કમળ કહવાવત.
ઔર અંગ કહી કહા બખાનૈ ઇતનેહીકો ગુન ગાવત.
શ્યામ નામ અભડત યહ બાતી શ્રવન સુનત સુખ પાવત.
સુરદાસ પ્રભુ ગ્વાળ સંઘાતી જાની જાતી જનાવત.

બીળાવર.

તુમ ન્યાય કહાવત કમળ નૈન.—ટેક.
કમળ ચરનકર કમળ બદન છબી અરૂણ સુનાવત મધુરે બૈન.
ગાત પ્રગટ રતી રબીહી જનાખત હુલસત આવત હો અંગ દૈન.
નીસી દ્વાર કપાટે સદળ બધુ મધુપતી પીવત પ્રેમ ચૈન.
મીલહુ માંઝ ઉદાસ અનત ચીત બસત સદા જલ એક અૈન.
સુર કપટ ફલ તબહી પાય હો અપની ચરપ જન દૈ હૈ મૈન.

રામકલી.

તુંહી પીય બાવતી નાહીન આન.—ટેક.
નીસી દીન મન મન કરત મનોરથ રસ બસ કેલી નીદાન.
ધ્યાન બીલાસ દરસ સંભ્રમ મીલી માનત માનીની માન.
અનુનય કરત બીવસ બોલત હૈ દૈ પરી રંભન દાન.
પ્રથમ સમાગમ તે નાના બીધી ચરીત તીહારે ગાન.
સુર શ્યામ કુહબર અંતર સુણી સુજસ આપને કાન.

સારંગ.

શ્યામા તુ અતી શ્યામહી ભાવે.—ટેક.
બેઠત ઉઠત ચલત ગઉ ચારત તેરી એ લીલા ગાવે.
પીતૈ પીત બસન ભુષન સજી પીન ગાત અંગ લાવે.
ચન્દ્રાનની સુની મોર ચંદ્રીકા માથે મુકુટ બનાવે.
અતી અનુરાગ સૈન સંભ્રમ મીલી સંગ પરમ સુખ પાવે.
બીછુરત તોહી ક્કાસી રાધા કહી કુંજ કુંજ પ્રતી ધાવે.
તેરા ચરીત લેખે અરૂ નીરખૈ બાસર બીરહ ગંવાવૈ.
સુરદાસ રસ રાસ રસીક સો અન્તર કહું કર આવૈ.

કેદારો.

તેરરી નયન સુહાવન હો નેક ન ભાવત ન્યારેરી.—ટેક.
પળક ચોટ પ્રાન જાતનરેરી ધ્યાન ચકોર ચંદ વદન ચીત બનીપરચેરેરી-
કમળ કુરંગન મંજુપ ઉપમાનહી આવે ચંચલ રહત ચીતેરેરી.
સુરદાસ પ્રભુકી તુહીં જીવની કતહી કરતી ત્રીય ઝેરેરી.

સારંગ.

જબ જબ તેરી સુરતી કરત.—ટેક.
તબ તબ ડબ ડબાય દોઉ લોચન ઉમંગી ભરત.
જૈસે મીન કમળ દલ કો ચલે અધીક અરત.
પળક કપાટન હોત તબહીં તે નીકસી પરત.
આંસુ પરત ઢરી ઢરી ઉર ઉપર મુકતા મનહુ ઝરત.
સહજ ગીરા બોલત ન બનત હીત હેરી હરત.
રાધા નયન ચકોર બીના મુખ ચંદ જરત.
સુર શ્યામ તુમ્હરે દરશન બીનુ નાહી ધીર ધરત.

નટ.

એકતો લાલન લાડની લડાઇ દુજે જોબન બાવરી.—ટેક.
ઉનકે ગરવ બની ભુલી રહેરી સાંચ કરી,
લીને સુખ અનેક દીન દીન ચારી હોત અધીક ચાવરી.
મેરો કહ્યો તુ માનરી માઇ સબ ત્રીયાનીકો યહે સુભાવરી.
મેં જુ કહતી કરી સુર શ્યામ સોં હીલી મીલી રહીયે ઉકત વૈસકો યહે દાવરી.

ધનાશ્રી.

માની મનાયો માન રહી.—ટેક.
સકુચ સમેત ચલી ઉઠી આતુર બનકી ગૈલ ગહી.
બીધુમુખ નીરખી બીમુખ કરી લોચન પુની બીધુવદન ચહી.
દરસ પરસ તદ રૂપ આજુ નીજુ ભુજ નખ લખી કહી.
પુહુપ સુરંગ સારંગ રીપુ વોહ દીખાવત ચતુર લહી.
પાનીસુ પરસત શીસ પરસ્પર મુસુકાને તબહી.
તૃણુ ગેહ્યે ગુન જા તજી તે ગુન કાટકી રેખ મહી.
સુર શ્યામ ઝહુસ્યો મીલી બીલસહુ જાતી અવધી અબહી.

ગનધાર.

પીયા પ્રીય નાહીં મનાયો માને.—ટેક.
શ્રી મુખ બચન મધુર મૃદુ સાદર કીન કુટીલ તેં જાને.
શોભીત સહીત સુગંધ શ્યામ કચ કર કપોળ ઉર આને.
માનહુ મેચત શ્રવોં કળા નીશા તજત નહી પીન દાને.
બાળ ભાવ અનુસરતી બરતી દ્રગ અગ્ર અંસુઅન આને.
જનુ ખંજરીટ જુગળ જઠરાતુર લેત સુભગ અકુળાને.
નૈન નીકટ તાટંક ગણ્ડ મણ્ડલ પર કીન બખાને.
જનુ ખદ્યોત ચમકી ચલી સકત ન નીરખી ગતી તીમર હીરાને.
યહ સુનીકે અનુરાગ ચલે હરી કૃત અપરાધ ક્ષમાને.
સુરદાસ પ્રભુ મીલે પરસ્પર માનીની મીલી મુસુકાને.

કાનહરો.

રહીરી માનીની માનુ ન કીજે.—ટેક.
યહે જોબન અંજુરી જલ હમે જો ગોપાલ માંગે તો દીજે.
ક્ષીનુ ક્ષીનુ ઘટતી બઢતી નહીરજતી જ્યોં જ્યોં કળા ચંદ્રકી છીજે.
પુરન પુન્ય શુક્રીત ફલ તેરો કાહે ન રૂપ નૈન ભરી પીજે.
સોંહ કરતી તેરે પાયનકી એસે જીયતી દીશા દીન છીજે.
સુર સુજી બાની સુફળ જગતકો બેરી બાંધી બીબસ કરી લીજે.

મીરાંબાઇકે પદ.

મીરાંબાઇકે પદ.

અબ તુમ ક્રીશ્ન કરો—ક્રીશ્ન કરો જજમાંન,
જાકી તીરત બેદ બખાનત—શાખી દેત પુરાંન, અબ તુમ—૧
મોર મુકુટ પીતાંબર શોહત—કુંડલ જલકત કાંન, અબ તુમ—૨
મીરાંકે પરભુ ગીરધર નાગર—દે દરશનકો દાન, અબ તુમ—૩

તુજ વીન મોરી કોણ ખબર લે, ગોવરધન ગીરધારી રે,—ટેક.
મોર મુકુટ પીતાંમબર શોહત, કુનડલકી છબ નેઆરી રે, તુજ—૧
ભરી શભામે દ્રુરપદી ઠારી, રાખી લાજ હમારી રે, તુજ—૨
મીરાંકે પરભુ ગીરધર નાગર ચરન કમલ બલહારી રે, તુજ—૩

રાધા સંગ ગીરીધર જુલત, રાધા સંગ.—ટેક.
અબીર ગુલાલકી ધુમ મચાઇ—ડારત પીચકારી રંગ, ગીરીધર—૧
લાલ ભઓ વનદરાવન જમુનાં—શર ચુવાત રંગ, ગીરીધર—૨
નાચત તાલ આધાર સુર ભર, ધીમ ધીમ બાજે મુદંગ, ગીરીધર—૩
મીરાંકે પરભુ ગીરીધર નાગર, ચરન કમલ કુગંગ, ગીરીધર—૪

મેં તો હરી ગુણ ગાવત નાંચુંગી— (૨, ૩ વાર)
અપને મેહલ બેઠ બેઠ કર (ગીતા ભાગવત વાંચુંગી) (બે વાર)
હરી ગુણ ગાવત નાંચુંગી— ૧
ગેઆન ધેઆનકી ગઠરી બાંધ કર (રૂદય મન મે શાટુંગી) (બે વાર)
હરી ગુણ ગાવત નાંચુંગી— ૨
મીરાંરે કહે પ્રભુગોરધર નાગર(બે વાર) સદા પ્રેમ રસ ચાખુંગી) (બે વાર)
હરી ગુણ ગાવત નાંચુંગી— ૩

ગોપાલદાશજીકે પદ.

કોઈ મન મત બુજો હમ બરે (બે વાર) એક મીટીઆકે શબ ઘરે,
કોઈ મન— ૧
કીઆ ઊંચ, કીઆ નીચ, કીઆ ઓતમ, કીઆ મધમ,
એકહી ચાંમકે શબ મહરે,—કોઇ મન— ૨
દુખ શુખ આવન જાવન શબકુ કીઆ ગુમાંન કર શીર ચહરે, કોઈ—૩
દાશ ગોપાલ કહે શુનો નર મુની મર મર જમીમે ગરે, કોઇ—૪

દયેઆરામજીકે પદ.

સુનીએજુ હરી હજરત બંદેકી અરજી હે;
બેદીલ હોઇ શબ શાહી, શાહેબકી કીઆ મરજી હે.—ટેક.
જીશ કામકું ભેજા થા, શો કુછબી નહી કીઆ,
મેં કીઆ કરૂં એકેલા, કાંશીને ન તંન દીઆ, સુનીએજુ—૧
માના નહી કીસીને એક હુકમ હમારા,
દગાબાજ હુવી ફોજ કીયા કામ નાકારા, સુનીએજુ—૨
મનાજી સુબેદાર સો દુશમનકુ જા મીલા,
ઊમરાવ દશો થે સો ઊસીકા સંગત ચલા, સુનીએજુ—૩

જોરા મેવાસીકા હએ, કહોગે જુ ના કહા,
લુટે જાત હએ વધશાન, તોશાખાનમે રહા, સુનીએજુ—૪
કહે મુજ બદામને દરબાર જાએગા,
ધુનેગારીમેં ગુલામ બહોત માર ખાએગા, સુનીએજુ—૫
દો બાત રૂક લીખકે, મનાજી શીરાના,
નહીં તો હુજુર કદમ દઆકુ બોલાના. સુનીએજુ—૬

દએસે અનદેખી ભરી, દેખે દુખ દે ચલીરે આલી.—ટેક.
મુખ તેરા અનાર દાને, નેનો તેરે ચંપ કલી,
ગુલાબ જૈસે ગાલ તેરે, સુઓકુ દેખી ચલી.—દએસે અનદેખી. ૧
પહેનીથી કોસંબા સારી, અલબેલી પીયા પ્યારી,
મીર્ગ જૈસે દ્રગ તેરે પ્યારી સુઓકુ રીજા ચલી.—દએસે અનદેખી. ૨
એ આયીથી રંગીલી પ્યારી, અંગઇ અંગ દે મલી,
નેનોકી સાનન માનન મારી, કાનમે કછુ કેહ ચલી—દએસે અનદેખી. ૩

રાગ મલાર.

ઓ મારૂજી ઢોલા, ઓ ગુણવંતારે ઢોલા, એઇ રતે ગવન ન કીજીએ-ટેક.
એ રત આઇ સબ બન બીલે, બીલે બીલે સબ બન બારા,
એઇ રતે સાગર પુર બેહે, તમ ઘર રહો મેરે ઢોલા.—ઓ મારૂજી. ૧
એ કાલે રે બાદલ છાયાં. રૈન ઘન મોએ ડરાવે,
કોઇ સુવે ઘર અપને, પીઉ નેહ એ બંધાવે.—ઓ મારૂજી. ૨
મે રાતી મેરે પીયાકી, ઓર પીયા મેરે સંગ રાતા,
રાતી સો જંગલકી ગુંચી, પીયું મધકા મતવાલા.—ઓ મારૂજી. ૩
રાતી સો જંગલકી ગુમચી, ઓર રાતા મેરે તનકા ચોલા.
રાતી પીયાજીકી સેજરી ઓર રાતા ગુનવંતા ઢોલા.—ઓ મારૂજી. ૪
એ રત આઇ આનંદકી સેજપે પીઉજી રે ભાવે,
ડરાવન રૈન પીયા પ્યારે પાસ બીલગ બીજગ નેહા સમજાવે. ૫

જીન બાલમકી સુદ્ધ પાયી, હોરી ખેલે સો નારી.—ટેક.
આંગુલીમે કાટુ કલમ તરાશાં, નેનોંકી કરૂં સીહાઈ,
છતીઆં ફાર કર પતીઆં લીખ ભેજુ, આવ કાશદ લેજા ભાઇ. ૧
તીરથ બીરથ બોહતેરી કીને, ગંગા જમના નાહીં,
હરકો સ્મરન યાદ ન કીનો, જનમ અકારત યું ગુમાઇ. ૨
તેલ ફુલેલ હમે સબ રંગ તજયો, અંગ બભુત રંગાઇ.
કેશર ઘોલ ઝટા છટકાઇ માંગ સમારન યું ખાઇ. ૩
ઊડ ઊડ કાગા ભમર રંગ કારે, ઔર પીયા પર જાઇ.
જો પીયા આવત સ્વપ્નેમે દેખું, મેરા મન રાખું સમજાઈ. ૪

ભૈરવી.

ભૈરવી—ઠુંમરી.

એ જતી નએના સમાલ,
ચીત્રવન જાદુરા ન માર.—ટેક.
નએના તુહારે, બરછી દીનોકો ચીત લગે ઉતપાર.—એ જતી.

ખમાંચ—ઠુંમરી.

ફુલબીનમે મોરે શાહકી બારી.—ફુલબીન.
આવેંગે માલી, શીપેંગે પાની,
તોડેંગે ફુલ, શમારેંગે ડાલી.—ફુલબીનરે.

બેહાગ—ઠુંમરી.

શયાં નૈણા લાગી રે.—ટેક.
બાર ગયલી શયાં અજીઅન બાયે,
અરજ કરત તુમારી શયાં.—શયાં નૈણા.

ભૈરવી—ઠુંમરી.

નર બાંકે ગયે રે.—ટેક.
ઝલમલ ઝલમલ ચાંદની ઝલકે,
શેજ બીછાય સુતી રહે.—નર બાંકે—

ભૈરવી.

પ્રીતકે નામ મત લે, અરે ઓ બેદરદી બાલમાં.—
પ્રીત કરે પાછો ફીરે. પાપી કહીએ સો એ,
પીયા પ્રીત ન છીરીએ, હોની હોય સો હોએ.—પ્રીતકે.
એ પ્રીત પ્રીત સબકો કહે, કઠણ પ્રીતકી રીત,
જો જાણે ઘસ પ્રીતકો સો ગયે જગતમે જીત.—પ્રીતકે.

ભૈરવી.

ગફલત હે એ જીંદગી, મનવા, ગફલત હે એ જીંદગી,
નેનકી શરમ રખ શરબત ફીર ચખ,
પલ હે સંસાર દંખ.—મનવા ગફલત હે.

ભેરવી

રાત સઇઆં સંગ સોઇ નહી,
દુખ પુછત હમારા કોઇ નહી.—ટેક.
અપને બીગાને શબ કોઇ બેઠે,
જાકો ચાહાત ઓઇ નહી.—રાત.

ભેરવી

કપતીકી પ્રીત બુરી, અરે લોકો હો—કપતીકી પ્રીત બુરી,
મીઠી મીઠી બાતે મુખપે કહત હે. દીલમે કપતકી છુરી.—ટેક.
કપતી મીત્ર ન કીજીએ, પાસ બેઠ સુખ લેત,
આગે હાઓ બટાયકે પાછે ગાંઠ દેત.
ડોરી તુમારે હાતમે હમબી તુમારે હે,
સારા ભરોશા તુમપે મેરા, તુમ હમારે હે.

ભેરવી.

હરદમ તેરા આધાર, મૂજે ઓ દાતાર,
ચીત ભમતં નેન રમતં,
હેશાંન ઇશ્કં ફીરતં,
ચંદ્ર ખીલતં, રેન હસંતં,
રાજ શંશાર રૂસતં.—મૂજે.

ભેરવી—ખ્યાલ.

નીત દરપે તેરે આના, ફીર ફીરકે મન લે જાના,
ઇતનાભી તુને હમકુ અપના ની કર પયછાના.—નીત—
તુ હએ લયલી મએં મજનું, તુ શીરીં મએં ફરહાદ,
તુ હએ ગુલ મએં બુલબુલ, તુ શમ્આ મએં પરવાના.—નીત—

બાસાંય—પદ.

રબને બનાયા તુજકો એબાદતકે બાસતે.—રબને.
ભુખેકો ખીલાવ ખાંના, પ્યાસેકુ પીલાવ પાની,
નંગેકો ચ્હદર ઢાંક દે કેઆમતકે બાસતે.—રબને.

ખમાંચ—ખ્યાલ.

શાવનકે બદલોંમે નેન જલ કીસ તરે ભરે,
નેનોકી ખુમારીસે જંગલ હરે હરે.
શુરા બે ખેલ રનમે અપની ઊમદસે,
જા જા બે શીપાઇઆં દીલ તેરેસે લગે.—શાવનકે.

ખમાચની દીપચંદી તાલનો ખ્યાલ.

અપને પીયાકે કારણ નીકસી મે ઢુંઢું નાગર વેલ,
હાંરે હાંરે જાની ઢુંઢું નાગર વેલ.—ટેક.
પાન જેશી પાટલી ઔર કેશર જેશો રંગ,
કેલ જેશી કામણી ઔર ઝુંક ઝુંક ડાલે અંગ.—અપને.

ખ મા ચ.

પ્રીત જોરેકી લાજ રખોરે શૈયાં,—પ્રીત જોરેકી.—ટેક.
પરદેશવા મત જાઓ રંગમે,
વીનંતી કરૂં પડું તોરે પૈયાં.—પ્રીત જોરેકી.

ખ માં ચ.

મારી ડાંએબાંએ બોલે કાગ, સીરપર ગગરયાં.—ટેક.
હેજી મેરા શૈયાંને બાગ લગાયા,
છોતા દેવરાકે ગુલજાર.—સીર પર.

ખ મા ચ.

મીઠુવા મોયકુ તુરત મીલે, હે મા, કેસે કર જાઊં,
પનઘટવા પાણીઆં ભરનેકુ—મીઠુવા.—ટેક.
અગર દગરકે લોક સબ જાણે,
મેહરબાન નહી માને—ઓ મા.—કેસે કર જાઊં.

બે હા ગ.

તુમકો શરન આયે એબીલાજ.—ટેક.
કામી ક્રોધી પતીત ઉધારે,
તુમતો ગરીબનવાજ.—તુમકો.
દીનનાથ અનાથકે શાહેબ,
ભગત વત્સલ માહરાજ.—તુમકો.

કામોદ કલ્યાનકી સ્વારી.—ટુંક

તુમ આવો મારે ઘેર તોરે કારણ ફૂલન બીણ સેજ બનાવુ.—ટેક.
અનેક ભાંતનકી ચૂંદરી રંગા દે,
અન હો બલમા આછી નીકી મંગલ ગાવુ.—તોરે કારણુ.

ધનાસરી કબીત.

મીત્ર કહે મેરે મીત્ર ઈમાની,
પારોસી કહે દેશ દેશ ફીરૈયાં,
તીરીઆ કહે મેરા સુગર સ્વામી,
વેપાર બનઝકો જોબન ખેલૈયાં.
ભાઈ કહે મેરી બાજુકો મોહરો,
ભાન કહે હીરદેકી દવૈયાં.
બાપ કહે મેરા કુલ દીપાવન,
મૈયાં કહે મેરે નેન દુલૈયાં.
રૂસતમ સબી એ સોહાગકી માયા,
જીસ ગાઠ ગરથ રૂપૈયાં રૂપૈયાં.

મલાર.

દમ બ દમ મેહા બરસત,
સો જી મેરા પીયાં તરસત,
ચંદી જાંખી બીચ બાદલ ચમકત,
સો જી મેરા જુગાઈ બીચ તરપત.

હોરી.

હોરી.

પીયા નહી આવે દુજી હોલી આઈ—ટેક.
પીયા બીન ડફ બાજે સો દુખ લાગે, રાગ ફાગ સબ આગ લગાઈ. ૧
ઓંગીઆ મોહોરયો કેશર ભીંજી, ફાગણકો રંગ સબ મન ભાઈ. ૨
લીખ લીખ પતીઆં પીયા પર ભેજી, બાંચત નેનાં નીર બેહાઈ. ૩

કાફી—અજીજો દીનકી ચોસર હોરીકી.

ચોસર કયું ન ખેલે પીયાકે સંગ એરી નાર,
ઈસ અવસરકી નીફત સાર જાણો. એ દીન હુએ તીન ચાર.
ચોસર કયું ન ખેલે.—૧

જો જીતે સો પીયાકુ જીતે, જો હારે સો રહે પીયા લાર,
તેરી તો સભી તરાંહ જીતહી જીત હુએ. મત કર સોંચ બીચાર.
ચોસર કયું ન ખેલે—૨

સાત પાંચકી કચ્ચી પક્કી બાતેંસે હોવત હાર,
દાવ રખે સુરંગ હુએ વહાંકો, સો જીતે સો બાર.
ચોસર કયું ન ખેલે.—૩

અબતો આરીયા બૈંદ ચલે હો, કર રહે ધાંધલ રહાર.
જબ છક્કે છુટ જાવેગે તેરે, તબ કયા કરેંગી ખેલાર.
ચોસર કયું ન ખેલે.—૪

આઠ જામ ઊનકી સુદઈ રાખો, એ જો ખોલે દસ દ્વાર,
નવ નીન્દ બારા સીદ્ધ હોવે, તબહી તુ ઊનકુ સમાર.
ચોસર કયું ન ખેલે—૫

ગ્રીષ્મ રૂતમે પ્યાસ બુજાવો, દસકુ લગાવો બાર,
તેરા ભલા ઈસીમે હુએ પ્યારી. કામકી લે નરદ માર,
ચોસર કયું ન ખેલે.—૬

દસ હુએ દ્વારે પાંચ તીત હુએ, ઈન પંદ્રોકુ નેહાર,
ચૌદા ભવન તબહી ખોલે તુજકો, જો તુ તજે અહેંકાર.
ચોસર કયું ન ખેલે.—૭

અબતો દોરંગસે એક રંગ હો જા. ઔર ન કર તકરાર,
જાકો સત્રે સોલે પીયાકો ઔર કરે પીયા પ્યાર.
ચોસર કયું ન ખેલે.—૮

બારા હુએ બાટ અઠારે હુએ પેંડે, ઔર ચાલે હુએ હજાર.
તુ ચલે ગુરૂકી બતાઇ ચાલે, હવાંહી તે ઊતરેંગી પાર.
ચોસર કયું ન ખેલે—૯

ઘડી ઘડી પલ પલ છીન છીન નીસ દીન પીરી પીરી પોકાર,
ખાલ હરીયુ જો મીલા ચાહે, સાંમ મુરત ચીત ધાર.
ચોસર કયું ન ખેલે.—૧૦

સબ કુછ પાસોંમે પાસેં હાથમે, ફેંકનકે મુખ્તયાર,
આગીપે કછુ ઔર આવે કછુ, ઔર હવાંકી તે લાચાર.
ચોસર ક્યું ન ખેલે—૧૧
કુબરવાલેકો બહોત સુઝત હય્યે, ઉસકા કહા મત ટાર,
જુગ જુગ જીવો અજીજોદ્દીન કેં પર ઊઠના એક બાર.
ચોસર ક્યું ન ખેલે.—૧૨

લાવની.

લાવની.

નગુરેસેં ભલાઇ કરતે નહી બુગાઇ નદયાને, આખર હુવા દુશમને.
સુનો હકીકત કહું મે યારો આગ લગીતી જંગલમે,
એક શાપ જલતા ઉશમે,
એક ઓલ્યા મરદ બુજોરગ ચલ્લ જાતેથે રસતેમ,
પરા શાપકી નજરમે.
શાંપને દેખ પુકારા ઉનકું—આગ બહાર તમ કાહરો મુજકું.
મેં નહી કાઢુગા તમકું,
આઇ મહેર જદ કાહરા શાંપકું—રખાજી અસ્તી દરમ્યાને,
બચાઇ ઊનકી જાને.—નગુરેસે.—૧
શાપ નીકાલ કર ચલેજી જહાંશે અગન ચલતી રહી દુરે,
કહ્યા શાંપકુ જાવ દેહરે,
શાપ કહે મેં નહી નીકલુંગા લોહી ચાખે બીગરે,
પરી જી દીલમે ફીકરે.
કહવે ઓલ્યા શુનરે ભાઇ, મેં તેરેસે કયા કી બુરાઇ,
શાપ કહે તુને કીઈ ભલાઇ,
ભલાઇ પીછે હોએગી બુરાઇ—ચલા જી ઈશ દુન્યા મ્યાને,
અપના ઇનશાફ ચુકાવને.—નગુરેસે.—૨
બીયાબાનમે ઇન્શાફ લેકર ગયે જી દોનો જને,
જહાં નહી થા કોઇ ઇન્શાને,
બહેશ ચરતી દેખી ઉનોને બર જંગલકે દરમ્યાને,
ગયે જી ઉનકે કનેને,
જા, બહેશશે દોનો બોલે, શારી હકીકત કહી બોલે,
હમારા ઇન્શાફ કરો અદલે,
કહ્યા બહેશને દીલમે તોલ—લગી જી ઇન્શાફ ચુકાવને.
મેરી હકીકત લેઓ શુનને.—નગુરેસે.—૩

બેંશ કેહવે શુનરે ભાઇ મેં થી આવનકે બરકુ,
 દુધ પીલાતી થી શબકુ,
જુવાન થી જબ બચ્ચે જનકર ન્યાલ કર દીયા ઉનકુ.
 જબ લગમાન થા મુજકુ.
હુઇ બુઢ્ઢી જબ નીકાલ દી, મેરી ખબર કીશીને ના લી.
 ભુખ પ્યાશશે હેરાંન હુઇ,
બલાઇ કર મેં બુરાઇ પાઇ—એશી જાતે હે ઇન્શાને.
 મત છોરો કાતે બીને.—નગુરેસે.—૪

એક શાહેદ મીલા આગે તીન શાહેદ બાકી રહે,
 ફેર ઓ બરકે પાસ ગયે.
દોનો જનને જાકર હજી ઓ દરખત નીચે ખરે રહે,
 અપના હાલ શબ સુનાયે.
સુનો હકીકત બરને કહ્યા, બેઠા મુશાફર મેરી છાયાં.
 મેરી છાંયીમેં આરામ પાયા,
તાર પાંત ઓ રમુજે શતાયા, એશા ઇન્શાફ કીયા ઉનને,
 નહી છોરો કાટે બીને.—નગુરેસે.—૫

દો શાહેદ જબ બાકી રહે હોકમ હુવા થા કુદરતસે,
 ભેજે ફીરીસ્તે જલદીસે,
આદમીકા શરૂપ લેકર જા મીલા તમ ઉનોસે,
 નયાવ ચુકાના હેકમતસે.
ફીર ઓ ફીરીસ્વે બોલે આકર, શારી હકીકત શુની જાન કર.
 બીના દેખે હમ માને કયું કર,
નજરાં દેખી હમ માને લગે ફીરીસ્તે યું કેહને,—નગુરેસે.—૬

કેહવે ફીરસ્તે સુનરે ઓહ્યા બાત હમારી સુન લેના.
 શાંપ જહાં થા વ્હાં રખના,
હમારી નજરાં હજુર ઇશે તું અગન બહાર નીકાલના,
 એશા ઉનોને કીયા બ્હાના.
ફેર ઓ સ્હારો ચલે વ્હાંશે જલતી અગન ગયેપાસે.
 શાંપ નીકલા અસ્તીનમેશે,
અગુનમે ગયા જલદીસે, જલતા શાંપકા બદને,
 બચે ફીરીસ્તે દેખને.—નગુરેસે.—૭

લગી આગ જદ પુગી શાંપ[illegible] ઉશ ઓદયાકુ,
આગ બહાર [illegible]
કેહવે શીરેસ્તે સુનકે, ઓ[illegible] આમને [illegible]
જલને દેખો [illegible].
શચ્ચા થા શચ્ચા હો ગયા, [illegible] ડોર [illegible],
દગા કર મુજી [illegible]
મારના જદશે ફરમાયા, કેહતે [illegible],
કરું ગાના સબ અંજામે—[illegible]

લાવની.

જીંદગી હોગી થોરી બદમી કરે શા[illegible] શતો,
દુન્યાહે દો દીનકી, મત [illegible],
ફેર ફેર એ વખ્ત નહી પાવેગો ગાફલ તમ ચેતો,
કરો જીકર શાયબકી [illegible] આયા ચાયોતો,
છોર દેઓ બુરા કામ દીલમેં ભલે કામ ચેતો,
નેકી બદીકી લગી હે બાજી [illegible]તો,
કુછની દીલમે હોશ્યાર હો [illegible] આલેચકે પુતો.
દુન્યા હે દો દીનકી.

ગર શબદમે અરક હો રેહો [illegible] ભગતો,
જદ ઉતરોગે પાર તમકુ કેહતા હું મે તો,
પરી ગફલત જંજાલ નહી કુછ શમજતે તમતો,
વીના બંદગી નહીં છુટોગેરે મદનકે માતો,
પર માર જદ મરતા ભુલેગે દુન્યાકે મસ્તો.
દુન્યા હે દો દીનકી.

ગરૂરી મત કર ગ્યાની ધ્યાની શાધુ શમરતો,
ગરૂર હોગા ખોતા શુનો રે રૂશી મુની મતો,
આધીન હો રેહવો રે [illegible] આબ ધુતો.
ખુશીમે હે નફા અગર તમ દીલમે શમજોતો,
નેકી હમેશાં કરો બદી તમ છોરો [illegible].
દુન્યા હે દો દીનકી.

શાહલી જીવન કેહવે શુનો તમ ગુરૂકે પુતો,
ઢોંગ ધતુરા કર કર મત તમ દુન્યાકુ ધુતો,
બેદરશકની શુનો ભવાલુ શેતાનો ભુતો,
કાલાભાઇ કેહવે શુનો તોરેકે કાતો,
ખુશી તરાંકે છંદ કહો નહી [illegible].
દુન્યા હે દો દીનકી.

લાવની.

નગર તુમારા રખો મુશાફર ચલે વતન અપણે,
બોલા ચાલા માફ માગંગે ફીર કબુ શપને.
હમ પરદેશી પંચી મુશાફર આયે શૈલાની,
રહે તુમારી બસ્તી જબ લગ થા દાના પાની,
યાદ કરો કોઈ દીન તુમારી હે બાચ જીંદગાની,
ભલે થે યા બુરે રખ્યો માયા મેરબાની.
જુદાગીકે શબબ હમારા લગા જીવ તપને,
બોલા ચાલા માફ.—૧

ચંદ રોજ હયાં ફજર ઉઠ હમતો ચલનેકે,
વતન હમારા દુર ફેર પીછે નહી વલનેકે,
બીલ મુરજ્યા ફીર શો ફેર નહી બીલનેકે,
અબી મીલે હે યારો ફીર નહી મીલનેક.
નહી કીસકા અખ્તાયાર જો કુછ બના કીયા રબને,
બોલા ચાલા માફ.—૨

પરદેશી પ્રીત શપ્પીરી નહી કચુ કામકી,
મેં તો કર પરતાઈ તુજે હે કશમ રામકી,
પીત લગા કર મેરે નહી એ આરામકી,
યાદગારી દે ગયા કુછ દોવા શલામકી.
લગી દુન્યાકી માયા કલપના લગી જયું કલપને.
બોલા ચાલા માફ.—૩

ઈશ દુન્યા દરમ્યાન વતનદાર નહી કોઈ રેવાશી.
આજ ચલે કોઈ કલ મુશાફર હે શબ પરદેશી,
શુન બંદે બેશબર ઇમાન શાબેત વીશવાશી,
શાહલી જીવન કેહવે દીલ મત કરના ઉદાશી.
મીરત લોકમે જો આયા શો શબ મર ખપને,
બોલા ચાલા માફ.—૪

લાવની.

અજબ બના તન આજ શીફત મેં કીયા કહું ઉનકી,
હો જાવેગા ફના હીકમત ના પાવે રબકી.—ટેક.
નીરગુન વહાગ્યા આયા પઠાંણુ ડાલા મજબુતે,
તીનશો શહાય તખ્તે જરે તાન તુતક શાબુતે,
કબુશા કજતવા કે શબ દવા માલ કર ઉઠાવતે,
વીન ડોલ વીન ગુન લગે નવ મહીને ઉસે બનતે.
નવ નારી નવ લરા બાવન કવી દસ બીરકી,
હો જાવેગા ફના.—૧

જીવાજી નખોદા ઝાજમે ઉસકા અમલે,
કરમ કરાચી મન માલમ દેખો કેઆશ અકલે.
હક નામકા ઉકા રેહતા ઉસકી આગલે,
પાંચ પચીશ ખલાશી કામ કરતે તંડેલે.
શોશમત રાજ ભંડાર ખીજમત દાના પાણીકી,
હો જાએગા ફના.—૨

ધમાંન હે શુકાન બકરા પકરના હથીકે,
મોથ દામન શમાલ કર દર રખ દો હાલીકે.
સુરત પાજરી બેઠા નજર ઓ ચોતરફ દેખે,
ચીત ડુંગરી ખરા લેતાં પાણીકા ડાગે,
હિમત હાંજા મત છોર યારી માંગી શાયબકી.
હો જાએગા ફના.—૩

અમર તુજ વ્હાણુ ચોરી યા મીલે શઇતાની,
જ્ઞાન ધ્યાનકી માર તોપાં કર દે ધુલધાંની,
ખોદા નામકા વાવતા તું હકાર શુલતાની,
ચલા જા લાશકરશે તુજકુ અમનો અમાની.
બારેકી શઢી કર શલામી લે તું બંદરકી,
હો જાયગા ફના.—૪

દુન્યાકે દરયાવમે ઝાજ હે બેશુમારે,
જીશકુ બંદર હાથ લગા કર આયા શફરે,
જા કર કોઇ ગરક હુએ જુલમાત અંદરે,
મેરે ઝાજકુ પાર ઉતારો પરવરદેગારે.
શાલી જીવન કેહ કાલા ઝાજમે ભરો માલ નેકી,
હો જાયગા ફના—૫

લાવની.

મીરગુન પીરકા દરજી કીયા તન જામા તેઆરે,
ખુબ કરે ચતરાઇ ફાટ જાવેગા આખરે.—ટેક.
કપરા લાયા ભર કર ઉને ઔાડ હાથ પૂરા,
દરજી ઓર દરજન દોનો મીલ કર વેતરા,
ગજ એર કતરણીકા સબ સુમાર હે શારા,
જ્ઞાન કેરી શુઇ પીગાયા શોહનકા દોરા.
દાય બખ્યા દેઓ છશો ગજ એકવીશ હજારે,
ખુબ કરે ચતરાઇ.—૧

કમરકા શુમાર કરતી ચોવીશ તશુકી,
ચોલી ઉનકી લંબી પુરી એકવીશ તશુકી,
બાકી કપરા દામન મ્યાને હેકમત દરજીકી,
નવ બંદ ખુબ લગે શુકતમે ક્યા કહુ ઉનકી.
બના ઘેરદાર જામા પચરંગ અજબ ગુલજારે.
ખુબ કરે ચતરાઈ.—૨

તન જામેકે તણીં પરપચ મગજી શંજાબે,
જામા બના તૈયાર લગાઈ બાયા કીજે બે,
અરે જોબના ભૂરે કે જોરા ખાશા ગયા બે,
ઘેરણવાળા જામાકા કોઈ સંચલ અજબે,
તરેહ વજેસે રેહતા કીસે નહી આતા નજરે,
ખુબ કરે ચતરાઈ.—૩

જાને કે તણીં તાંકે લાગે તીનશો શહાંયે,
બના ગીરદાર જામા ગીલે હે સૌદા પાડે.
સીવતે લગે નવ મહીને બનાયા ઉસી વખતે,
સાહેલી જીવન કેહે રે એ તો જાયેગા કાંટે,
કાલાભાઈ કેહવે ધન ધન તું કીરતારે,
ખુબ કરે ચતરાઈ.—૪

બારા માસી.

કારતક.

સુનીઓ સખી રે સૈયાં મુજ દરદકા બાતાં,
પીતમને મેરે સીર ક્યા ક્યા કીયા રે ધાતાં.
મુઝકો યું દે દીલાસા સાજન સફર ગયે રે,
પરદેશ જાકે બયઠે, મુજકો બીસર ગયે રે.
ઠરાવ થા મીલનકા અવ્વલ મહીને અંદર,
આશા મૈં રખકે બૈઠી સાજન મીલેગે આ કર.

અવ્વલ મહીના આયા ફેર કારતક કેહેલાવે.
સાજન મુઝે મીલે નહીં રેના મેરા ન જાવે.
અફસોસ ઔર નીસાસે ભરતી ફીરૂં અકેલી.
સાજન બીના રે સૈયાં ગમતી નહીં હવેલી.
બાલી મુઝે લગાકે બાલન કીધર ગયા રે,
પ્રીતી મુઝે દેખાની કીસ મુલક જા બસા રે.
કાગજ લીખું પીયા પર જાને ન કોઇ પાવે.
દુઃખ દરદકી રે બાતાં પીતમકો કૌન સુનાવે.
એ કારતક મહીના દીલ બીચમેં ગભાયા.
સાજનને છોડ મુઝકો કીસ સંગુ દીલ લગાયા.

માગસર.

એ માગસર મહીના ફીર દુસરા હુએ ભારી,
સાજન બીના કરે હુએં દીન રાત નયેંન જારી.
ઝુરજું ખરી કંડુ મૈં ઇતના જુલમ સો કીયા રે.
મએં મુનીજર દરસકી કહીયો કરમ પીયા રે.
દુબલા બદન હુએ મેરા કયું કર યે ઠંડ સહુંગી,
સાજન બીના અકેલી કીસકો યે દુખ કહુંગી.

પોસ.

દો માસ ગએ ગુજર કર તીસરા યે પોસ બેઠા.
સાજન દરસ દીખાવો દીલકો કરૂં મએં હેઠા.
યે પોસકી રે ઠંડી કહો કીસ તરેહ નીકાલું.
જોબન જવાની પીયા બીન મૈં કાયું સંભાલું.
આનન્દ કરીબ તેરે, ચલીયાસો પુછ ન મેરા,
મૈં દરસકી દીવાની, દેખું મૈં દરસ તેરા.
દીન હો ગયારે છોટા, લંબી રેન ન જાવે.
અખ્ખાં મૈં મીચ દેખું, સ્વપને પીયા ન આવે.
એ પોસ મહીના, જલતા મેરા જીઆ રે,
સમજા રખું મૈં દીલકુ માહમે મીલેંગે પીયા રે.

માહ.

એ માહ મહીના ચૌથા, ખીલી હે ફુલવારી,
સાજન બીના કીસીકી કરતી ન ઇન્તેજારી.

નરગેસ ને બેલ-મરવા ચંપા ઔર ચમબેલી,
પીયા બીનસે ખુશ ન આવે, રોતી ફીરૂં અકેલી.

ગુલદાવરી ઔર લાલા, એ મોગરા હજારા,
સારા બગીચા જુઠા, પીત્તમસે હે જુદારા.

દરસન દેખારે સાજન, કીતના મેં દુખ કહું રે,
દીન રાત મેં તરપતી, ટુક નીંદ સો રહું રે.

યે ઠંડ સબ ગુજર ગઇ, સીઆઝા હુવા હે પુરા,
ચૌથા મહીના ગુજરા, દીખલાવો અબ જૌહુરા.

ફાગન.

ફાગન એ પાંચવેકી. ધુપાં ઔર હે ગરમી,
સાજન કપત્ત નીકાલો, દીલપર રખો સો નરમી.

સખીઆં સબી આપસમે, ખેલેં પીયાસે હોલી,
અત્તર દીગર ગુલાબાં, સનદલ ભરી હે ચોલી.

ઇસ રામેમે પીયા બીન, રોતી સો મેં ખરી રે,
લાગી અગન બદનમે મુંપર સો ગીર પરી રે.

ચૈતર.

ચૈતર છઠેકી અબ રે, મુજકુ હૈઅ જખમ કારી,
દેખું દરસ સલુના પીયા પર મૈ જાઉં વારી.

ઠંડક કીદર ન પાઉં, દેખું અગન બરસતી,
સાજંન બીના રે સૈયાં, મર જાઉંગી તરસતી.

સાજન એ સાચ બોલો, કીસ જાગે તુમકું પાઉં,
કુરબાન હો કર દીલસે, કદમોપે સીર નમાઉં.

સૈયાં મેરે બદનમે, જી અબસો નહી કહા રે,
અફસોસમે પીયાકે, આધા બરસ ગયા રે.

વૈસાખ.

વૈસાખ સાતવેંકી ગરમીસેં ઝાડ સુખે,
કુપાં પરે ગઝબકી, પાની બીના હએ લુખે.
પતે હરે સો જડ ગયે. ઝાડ હુવે હે ખાલી,
થડ હો ગયે ધંધુલે, રેહ ગયી બકાત ડાલી.
સુખા જંગલકુ દેખા, હએ બદ સો મેને ખાલી,
તાકત નહી મુજે રે, અબ કેઆ કરૂં હલાહી.
નીલા જંગલકુ દેખા, ફેર કર રખી મેં આસા,
વૈસાખ મહીના ગુજરા, સીધા પરેગાં પાસા.

જેઠ.

એ જેઠ આઠવેંકી, મુજપર પડી રે સખતી.
પીતંમને પર હોદરે, એૈસી મેં કેયા નબખતી.
જંગલકે ઝાર સબ પર, કોયલ એૈાર મોર બોલે,
પીવુજીકા નામ મીઠાં, લીઆં શકરસે ઘોળે.
સંખીયાં સતી કરૂં મેં, કીસને ન ભેદ પાયા,
જાકે મેં પુછું સબકું, સાજન કોને છુપાયા.

આસાર.

નવેં અસાર કેરે, બાદલ હુવે હએં કાલે.
રાતાં મીલી અંધેરી, સબને સો ઘર સંભાલે.
મેદક એૈાર પપૈયાં દાદાર સો બોમ લાયા,
બીજલી કરે ઝબુકે, મેળવા અસાર આયા.
બાદલીઓ કર કરે, જીજી બાજતી હએ નોબત,
મુજું બગી ઠંડુ મેં સાજન કરો મોહોબત,

શ્રાવન.

દસવેં શ્રાવનકી, લાગી મુજે ઝરી રે,
પીવુજીકે નામ ઉપર, સમરન સદ કરી રે.
માદર પેદર બીરાદર, ફરજંન સગે સબી રે,
મેરા દીલ લગા પીયાસે, સારેંકું મએં તજી રે.
નદીઆં તલાવ નાળેં, સબમેં ભરા હે પાની,
કડકે ગગંન ધમકસે, મએ હો રહી દેવાની.

બારા માસી.

ભાદરવા.

ભાદું અગીઆર વેંકી, આ કર ઘટા બની રે,
ઢુંડું કીસી ઘટામે, કહાં હએ મેરા ધની રે.
અએ નાએ ફજલે પરજો ઝાર થે તવાઇ,
સાજંન મેરે ન આપે, કીતી અજબ નવાઇ.
પાકે સબી અનાંજાં, ખેતુંમે પાએમાલે,
તોતીઆંકે હાએસે, લગતે જીગરમે ભાલે.

આસો.

આસુ એ બારવેંકી, મુજકુ બરીરે આસા,
સાજન સતી મીલનકા, મુજકુ હુવા દીલાસા.
મુજ દીલમે હુઇ ખુશાલી.પીતંમકુ અબ મેં પાઉં,
સાજનકી હુઇ બધાઇ, બૈઠી મએ ગીત ગાઉં.
કપરે સો સબ જરીંકે, તનકે ઉપર કાંએ રે,
પીઉજીકે નામ ઉપર, ખૈરાત કર દાએ રે.
પેની જો સબ જરીના, જરકા ગુલાબ તન પર,
બીજલી સો હુઇ ખરી રે,ભાઉં પીયાકે મન પર.
હુરાં વ પરીઆં, સબસે બની મૈ આલા.
સાજનકી ટુક નજરસે, હએ તાજકી વ લાલા.
ગુજરે મહીને બારે, તબ તક એહ દુખ સહા રે.
સાજનને પીઆર કીતા, દુખ દર્દ સબ ગયા રે.
મુજકુ મીલા દીયા રે, વૈસા મીલાવે સબકો.
પુરી હુઇ રે આસા, હકસે ઉમેદ રખો.
પરદેસ જો ગયા રે, ઉમેદ તુમબી રાખો.
ઉમેદ હએ મીલનકી, સખતીકુ તુમ ન ચાખો.
હકને ઉમેદ કલકી, કીતી હે પુરી સારી.
સૈયાં એ સાચ માનો, ખાવીંદ હએ હજુરી.
ઇશ્ક હકોકી સાચા, જો કોઇ કરે સો ગાજી,
દુનીઆંમે મત લોભાના, બેફાયદા મીજાજી.
કીતા હે શેખ દીનને, આખર કલામ પુરા,
કરીઓ કરમ કરીમા, દીલ હો ગયા હે ચુરા.
પરવરદેગાર મેરા, નેકી ઇમાંન દીજે,
ઉમેદ હએ મુજે કું જીનત નસીબ કીજે.

ઇન્દર સભા

ઊર્દૂ

ગુલફાંમો સબ્જ઼પરી.

નાટક દો બાબકા.

મુસન્નીફ કીયા,

આગા હ઼સન મુતખ઼લ્લુસ બ અમાંનત

ઔર

છાપકે ઈજહાર કીયા વાસ્તે ખાસો આંમકે,

માલેકાંને

ગીરોહે વીકટોરીયા નાટકકે હુ઼કમસે

જેહાંગીર બેજનજી કરાંણી ઔર કાવશજી પેશતનજી શરાફને

જ઼બાંને ઊરદુ બ હ઼ર્ફે ગુજ઼રાતી.

બએત.

અંદર જમીંકે ઇશ્ક઼ હએ ઇશ્ક઼ આસમાનમે,

કુછ ઇશ્ક઼કે સીવા નહીં કૌનો મકાંનમે.

મુંમબઈ,

અલાયન્સ પ્રીંટીંગ પ્રેસ, નાં૦ ૭ મરીન સ્ટ્રીટ,

કાવશજી પેશતનજી ને છાપા હએ.

ઈ૦ સ૦ ૧૮૮૩ ઈંગ્રેજી.

લખ઼તએ નાટક.

ઇન્દર ....પરસ્તાંનકા બાદશાહ.

ગુલફ઼ાંમ............................ ......અખ઼તર નગરકે બાદશાહકા લડકા.

કાલાદેવ.......................................ઇન્દરકે અખાડેકા ખ઼ીજમતગાર

લાલદેવ.......................................ઇન્દરકે અખાડેકા દુસરા ખ઼ીજમતગાર.

સબ્જપરી...................................મઆશુકે ગુલફ઼ાંમ—રકફ઼ાસાને બજ઼્મે ઇન્દરકી અફ઼સર.

પોખરાજપરી...............................બજ઼્મે ઇન્દરકી મુગ઼ન્ની.

લાલપરી.................................. ,, ,,

નીલમપરી................................. ,, ,,

દેવો—પરીયાં—વગ઼ૈરઍશ.

મુકાંમ

પરસ્તાંન—સંગલદીપ—અખ઼તર નગર.

યેહ નાટક સને ૧૮૪૭ કે બીસવેં ક઼ાએદેકે ઔર સને ૧૮૬૭ કે પચ્ચીસવેં ક઼ાએદેકે મુતાબીક઼ દાખ઼ીલ રજીસ્ટર હુવા હએ. ઔર ઇસકે તમામ હુકુક઼ ગીરોહે વીકટોરીયા નાટકકે માલેકોનેં અપને કબ્જેમેં રખ્ખે હએં. મુસમ્મા દાદાભાઈ રતનજી ઠુંઠી, ખુરશેદજી મેહેરવાનજી બાલીવાલા, ધનજીભાઇ ખુરશેદજી ઘડીયાલી, ડોસાભાઈ ફ઼રીદુનજી મુગલ બે ઇજાજ઼ત માલેકાને મજ઼કુરકે ઇસ ક઼ીસ્સેકા કોઇભી હીસ્સા કીસીનેં કરકે દીખલાના નહીં. ઔર ઇસ કીતાબકો છાપકર મુશતહર કરનેંકા તમામ હુકુક઼ જેહાંગીર બેજનજી કરાની ઔર કાવશજી પેશતનજી સરાફ઼ને માલેકાને મૈસુફ઼સે ખ઼રીદ લીયે હએં, ઇસ લીયે ઇન્હોકી ઇજાજ઼તકે સીવા કીસીનેં છાપના નહીં.

ઇન્દર સભા
ઊર્ફે
ગુલફાંમો સબ્જપરી.

બાબ પહેલા—પરદા પહેલા.

બા મ.

[આરામ ફરમાએ હુવે નજર આના શાહજાદે ગુલફાંમકા બાંમ પર, આના સબ્જપરીકા બરાએ સએર આદમજાદોંકે મુલ્કમે, ઔર આશક હોના શાહજાદે ગુલફાંમ પર.]

પીલુ—ઠુંમરી.

સબ્જપરી——મોરે બાંકે સાંવરીયા ઓ સૈયાં મોરા,
તુને મોરા મન હર લીનો.—મોરે.
ચાંદસા મુખડા, મીર્ગ જૈસી અંખીયાં,
લાગી મોરી નજરીયાં, ઓ સૈયાં મોરા.—મોરે.
બલ બલ જાવું, ઉઠવા મંગવાવું,
જાનું તોરી કદરીયાં, ઓ સૈયાં મોરા.—મોરે.

[સબ્જપરીકા વાસ્તે નીશાનકે અપના છલ્લા નીકાલ કર ગુલફાંમકો પહેનાના.]

કલ્યાંન—ઠુમરી.

છલ્લા હમારા યે યાદ રખના,
યે યાદ રખના, યે પાસ રખનાં.—છલ્લા.
ચુન ચુન કલીયાં, મએં સેજ બીછાવું,
ઓ સોનેવાલે, સો જાનેવાલે, મઝા લેનેવાલે,
યે યાદ રખનાં.— છલ્લા.

[રવાંના હોના સબ્જપરીકા ગુલફાંમકે હાતોંકો ચુમ કર.]

બાબ પહેલા—પરદા દુસરા.

જંગલ.

[આના ઇન્દરકા બરાએ સએર.]

કલ્યાંન.

ઇન્દર——રાજા હું મએં કૌમકા ઔર ઇન્દર મેરા નામ,
બીન પરીયોંકે દીદકે નહીં મુઝે આરામ.
સુનોરે મેરે દેવરે દીલકો નહીં કરાર,
[દાખેલ હોના લાલ દેવ ઔર કાલે દેવકા.]
જલ્દી મેરે વાસ્તે સભા કરો તૈયાર.
તખ્ત બીછાવો ઝગમગા જલ્દીસે ઇસ આંન,
મુઝકો શબ ભર બએઠના માહફીલકે દરમ્યાંન.
મેરા સંગલદીપમે મુલકોં મુલકોં રાજ,
જી મેરા હએ ચાહતા જલસા દેખું આજ.
લાવો પરીયોંકો મેરી જલ્દી જા કર હાં,
બારી બારી આન કર મુજરા કરે વહાં.
[હોના રવાંના ઇન્દરકા મઅ દેવકે.]

બાબ પહેલા—પરદા તીસરા.

દરબાર.

[ચોબદારો વ દેવ દરબારીયોંકા દસ્ત બસ્તા ખડે રહેના, સબકા ઇન્દરકી આમદ ગાંના.]

ઝીન્ઝોટી—ગઝલ.

જુલવા જો ઉસને દીખાયા.—તર્જ.

સબ——સભામે દોસ્તો ઇન્દરકી આમદ આમદ હએ,
પરી જમાંલોકે અફસરકી આમદ આમદ હએ.—સભામે,
ખુશીસે ચ્હેં ચ્હેં લાઝીમ હએ સુરતે બુલબુલ,
અબ ઇસ ચમનગે ગુલેતરકી આમદ આમદ હએ.—સભામે.
ફરોગે હુસ્નસે આંખોંકો અબ કરો રોશન,
જમીપે મેહેરે મુનવ્વરકી આમદ આમદ હએ.—સભામે.
ગઝબકા ગાના હએ, ઔર નાચ હએ કયામતકા,
બાહારે રૌનકે મહેશરકી આમદ આમદ હએ.—સભામે.

[આના રાજા ઇન્દરકા, ઔર તખ્તપર રૌનક અફરોજ હોના, સબકા બ દસ્તુર મઆમુલકે પુખરાજપરીકી આમદ ગાનાં.]

કાફી—ગઝલ.

સબ——માહફીલે રાજામે પુખરાજ પરી આતી હય,
સારે માઅશુકોંકી સરતાજ પરી આતી હય.—માહફીલે.
જીસકા સાયા ન કભી ખાબમે દેખા હોગા,
આદમીઝાદમે વો આજ પરી આતી હય.—માહફીલે.
દૌલતે હુસ્નસે હો જાયેગા આલમ મઅમુર,
કરને ઇસ બજમમે અબ રાજ પરી આતી હય.—માહફીલે.
[આના પુખરાજપરીકા સુરોદો રકસ કરતે હુવે.]

જીલા પીલુ—ગઝલ.

પુખરાજ પરી—
ગાતી હું મયેં ઔર નાચ સદા કાંમ હય મેરા,
આફાકમે પુખરાજપરી નાંમ હય મેરા.—ગાતી.
ફંદેસે મેરે કોઇ નીકલને નહીં પાતા,
ઇસ ગુલશને આલમમે બીછા દાંમ હય મેરા.—ગાતી.
મયેં લાખકી દો લાખકી પરવા નહીં રખતી,
કારૂંકા ખજાના અજી ઇનઆમ હય મેરા.—ગાતી.
કહેતે હયેં જેહાંમે જીસે ઇનસાં ગુલો સુમ્બુલ,
વો રૂખ હય, વો ગેસુએ સીઆહ ફાંમ હય મેરા.—ગાતી.
બદમસ્ત મુઝે દેખકે હોતી હય ખુદાઇ,
મઅમુર મયે હુસ્નસે કયા જાંમ હય મેરા.—ગાતી.
[ઇન્દરકા પુખરાજ પરીકો નજદીક
બુલા કરઇશાબાશી દેના.]

જીલા—પીલુ.

રાજા ઇન્દર દેસમે રહે ઇલાહી શાદ,
જો મુજસી નાચાંજકો કીયા સભામે યાદ.
કીયા સભામે યાદ મુઝે રાજાજીને આજ,
દૌલત માલ ખજાંનેકી કબ હું મયેં મોહતાજ?

જીલા—ઠુમરી.

આઇ હું સભામે છાંડકે ઘર, કાહુકી નાંહીં મોહે આજ ખબર—આઇ.
ચેરી હું તોરી મયેં રાજા ઇન્દર, રખના દીન રયેંન દયાકી નજર—આઇ.

જીલા—ઠુમરી.

રૂત આઇ બસંત અજબ બહાર, ખીલે જઇ ફુલ બરોંકે ડાર.—રૂત.
ચીટકો કુસુંમ્બા ફુલે લાગી સરસુ, ફેકત ચલત ગયુંકે બહાર.—રૂત.
હરકે દવારે માલનકો છોડા, ગરવા ડારત ગેંદનકે હાર.—રૂત.

પરજ કાલીંગડા—હોરી.

પા લાગું કર જોરી, શ્યામ મોસે ખેલો ન હોરી.—પા.
ગલ્લે ચરાવન મખ્ખેં નીકસી હું, સાસ નનન્દકી ચોરી,
સગરી સુંદરીયાં ન રંગમે ભીગાયો, ઇતની સુનો બાત મોરી.—શ્યાંમ.
છીન ઝપટ મોરી હાતસે ગાગર, જોરસે બૈયાં મરોરી.
દીલ ધડકત હય્યે, સાંસ ચડત હય્યે, દેહ કમ્પત ગોરી ગોરી.—શ્યાંમ.

[પુખ્ખરાજ પરીકા રકસ કીયેકે બઆદ તખ્તકે
નજદીક જા કર આદાબ બજા લાના, રાજા
ઇન્દરકા ખુશ હો જાના.]

પરેજ કાલીંગડા—ઠુંમરી.

ઇન્દર—

ખુબ રીઝાયા નાચકે ગાકે, પહેલુમે મેરે બયઠ તુ આકે—ખુબ.
ખુશ હુવી તુઝસે માહફીલ સારી, અબ હય્યે નીલમ પરીકી બારી-ખુબ.

જીલા—ગઝલ.

સબ———————સભામે આમદે નીલમપરી હય્યે,
સરાસર વો નઝાકતમે ભરી હય્યે.—સભામે.
સીતારોંકી ઝપક જાતી હય્યે આંખેં,
વો ઉસકે બરમે મલબુસે જરી હય્યે.—સભામે.
ગઝબ ગાંનાં હય્યે ઔર ઉસકા ચમકના,
કભી જોહરા કભી વો મુશતરી હય્યે.—સભામે.
તમામ ઉસકે હય્યેં આઝા શોઅલએ નુર,
શરારત કુટ કર ઉસમે ભરી હય્યે.—સભામે.

[આના નીલમપરીકા સુરોદા રકસ કરતે હુવે.]

જીલા પીલુ—ગઝલ.

નીલમપરી—

હુરોંકે હોશ ઉડતે હય્યેં ભિડનેકી શાન પર,
નીલમ પરી હય્યે નામ મેરા આસમાન પર.—હુરોંકે.
અલ્લાહાકે કરમસે જમાનેમે હય્યે ઉરૂજ,
ઝુકતા હય્યે સર ફલકકા મેરે આસતાંન પર.—હુરોંકે.
ઇનસાંકી કયા હય્યે અસલ, કે પુતલા હય્યે ખાકકા,
જીન ખેલ જાતે હય્યેં મેરી ઉલફતમે જાન પર.—હુરોંકે.
નીલમકો ચુમ ચાટકે આખોંપે રખતે હય્યેં,
શોહરા હય્યે મેરા જૌહરીયોંકી દુકાન પર.—હુરોંકે.

જીલા—પીલું.

મએં ચેરી સરકારકી, ઔર તુમ રાજોંકે રાજ,
ગાનાં મુજ મઆશુકકા સુનો ગૌરસે આજ.
સુનો ગૌરસે આજ મેરા રાજાજી ગાનાં,
નાંચકી છલબલ દેખ કર દેખો બતલાના.

કાફી—હોરી.

કાંહાનાકો સમજાવત ન કોઈ,
અંગીયાં રંગમે ભીગોઇ, મોરી બીર્જમે પત ખોઇ.—કાંહનાકો.
આજ સખી હમ ઘરમા જાકે, પ્રીતકી જાનકો રોઇ,
અબીર ગુલાલ છીડાવન ખાતર, મોહ આંસુંવેંસે ધોઇ,
બદન માટીમે મીલાઈ— કાંહનાકો.

[નીલમપરીકા દસ્તબસ્તા ખડી રહેના, ઇન્દરકા
ઉસકે નાચો ગાનેપર મરહબા કહેના]

જીલા—ઠુમરી.

ઈન્દર—

દીખા ચુકી તુ કરતબ સારે, પહેલુમે અબ બએઠ હમારે.—દીખા
કીયા સભામે તુને નામ, અબ હએ લાલ પરીકા કામ.—દીખા

દેસ—ગઝલ.

સબ—

સભામે લાલ પરીકી સવારી આતી હએ,
જમાને રંગ અબ ઇન્દરકી પ્યારી આતી હએ.—સભામે.
શફકમે આએગા ઝુરમટ નજર સીતારોંકા,
પહેનકે સુર્ખ વો પોશાક ભારી આતી હએ.—સભામે.

[આના લાલપરીકા નાજો અંદાજસે.]

જીલા પીલુ—ગઝલ.

લાલપરી—

ઇનસાંકા કામ હુસ્નપે મેરે તમામ હએ,
જોડા હએ સુર્ખ લાલ પરી મેરા નામ હએ.—ઇનસાંકા.
યાકુત જરખરીદ હએ સરકારકા મેરે,
નૌકર અકીક લાઅલ બદખશાં ગુલામ હએ.—ઇનસાંકા.
આશકકો કત્લ કરતી હું અબરૂકી તેગસે,
દીન રાત મુજકો ખુન બહાંનેસે કામ હએ.—ઇનસાંકા.
પોશાક મેરી સુર્ખ હએ, મુખડા હએ ચાંદસા,
દેખો શફક[illegible] રાતકો માહે તમામ હએ.—ઇનસાંકા.

જીલા પીલું—ઠુંમરી.

બઞેહીથી મઞેં કાફ્મે જોડા પહેને લાલ,
યાંહાં બુલા કર આપને બડહા દીયા એકુબાલ.
બડહા દીયા એકુબાલ કે યાંહાં મુજકો બુલવાયા,
સમા સભાકા આજ બહોત દીન બઆદ દીખલાયા.

દેસ—ઠુંમરી.

મોરે જોબનમે હએં લાલ જડે, બહોત બ્યારે ઓ માહારાજા.—મોરે.
કાહુ મુંગા કાહુ ચુની કહત હએ, પરખનવાલોંપર ગાજ પડે,
બહોત બ્યારે ઓ માહારાજા.— મોરે.

કાફી—હોરી.

લાજ રખ લે સ્યામ હમારી, મઞેં ચેરી હું તેહારી,
જરા દે સમઝ કર ગારી—લાજ.
અબીર ગુલાલ ન મુખપર ડારો, ના મારો પીચકારી,
આછી દેહ સબ દેખ પડેગી, સારી ભીંગાવો ન સારી,
કહે ગે લોગ મતવારી.—લાજ.

[ધુન હોરીકી સુન કર રાજા ઇન્દરકા ખુશ હો કર મરહબા કહેના.]

પીલું—ઠુંમરી.

ઇન્દર—

કાટી રાત મજેહમે સારી, બઞેઠ મેરે પહેલુમે પ્યારી.—કાટી.
બહોત લડાઇ તુને જાન, અબ હએ સબ્જપરીકા ધ્યાન.—કાટી.

બેહાગ—ગઝલ.

સબ—

આતી નએ અંદાજસે અબ સબ્જ પરી હએ,
લબ સુર્ખ હએ, પર સબ્જ હએં, પોશાક હરી હએ.—આતી.
ફએરોજા ઉસે દેખકે ખા જાતા હએ હીરા,
ચેહરેમે જમરૂદસે સીવા જુલ્વગરી હએ.—આતી.
હંસતા હએ જમરૂદપ સદા ધાંની દુપટ્ટા,
કયા હુસ્નકે એકુબાલસે સબ્જેકો ચરી હએ.—આતી.

[આંના સબ્જપરીકા નાજો અંદાજસે રકસકરતે હુવે.]

જીલા—ગઝલ.

સબ્જપરી—

મઆસુર હું શોખીસે શરારતસે ભરી હું,
ધાંની મેરી પોશાક હએ, મઞેં સબ્જપરી હું.—મઆસુર.

ક્યા અસલ હએ સબ્જેકી મેરે હુસ્નકે આગે ?
ફએરોજેસી ખુશ રંગ, જમરૂદસે ખરી હું.—મઆમુર.
લે લેતી હું દીલ, આંખ ફરીસ્તોંસે મીલા કર,
ઈનસાં હએ બલા ક્યા ? મએં નહીં જીનસે ડરી હું.—મઆમુર.
શોઅલા હએ, ભભુકા હએ, ગજબ હએ મેરા ગુસ્સા,
જલ જાએ પરીજાદ જો મએં ગર્મ જરી હું.—મઆમુર.
જીન્દા ન રખેગા મુઝે સુન લેગા જો રાજા,
શહેજાદએ ગુલફામકી સુરત પ મરી હું.—મઆમુર.
વો શમ્અ મએં, પરવાંનાં હું, વો સર્વ, મએં કુમ્રી,
વો ગુલ હએ જહાંમે, મએં નસીમે સહરી હું.—મઆમુર.

[સબ્જપરીકે ગાનેકી ધુનસે રાજા ઇન્દરપર નીન્દકા ગલબા હોના.]

જીલા—પીલું.

રાજાજી તો સો ગયે દીયા ન કુછ ઇનઆમ,
જાતી હું મએં બાગમે યાંહાં મેરા ક્યા કાંમ?

[જાના સબ્જપરીકા કાલે દેવકો ઇશારેસે બુલા કર.]

બાબ પહેલા—પરદા ચોથા.

રાસ્તા.

[વારીદ હોના સબ્જપરીકા મઅ કાલે દેવકે.]

જીલા—પીલુ.

સબ્જપરી——સુનરે કાલે દેવરે તુ મેરી એક બાત,
આતીથી રાજાકે ઘર આજકી મએં રાત.
શહેજાદા એક બાંમ પર સોતાથા નાંદાંન,
જોબન ઉસકા દેખ કર નીકલી મેરી જાન.
ઉતરી અપને તખ્તસે તીર કલેજે ખાએ,
સોતાથા વો બેખબર હાત પાંવું ફએલાએ.
સુરત ઉસકી દેખકર દીલસે ગયા કરાર,
મુંહ પર મુંહ મએંને રખા, કીયા ખુબસા પ્યાર.
દીલ મેરા લગતા નહી માહજીનકે દરમ્યાંન,
કાલેબ મેરા હએ યાંહાં, વહાં હએ મેરી જાંન.
ઉસકો ગર તુ લાએ ઉઠાકર જલ્દી યાર,
[illegible]ી મએં હો જાવુંગી તેરી બે તકરાર.

કાલા દેવ——ધરમે રાજાકે હય્એ તુ પરીયોંકી સરદાર,
તુજસે કર સકતા નહીં હરગેજ મય્એં ઇનકાર.
તેરી ખાતીર હય્એ મુજે સબસે યાંહાં સીવા,
પતા બતા મય્આશુકૃકા લાવું અભી ઉઠા.

સબ્જપરી——જા તુ સંગલદીપસે અખતર નગરમે હાં ?
સોતા હય્એ એક માહરૂ લાલ મહેલ પર વહાં.
છલ્લા મય્એં દે આઇ હું અપના ઉસે નીશાંન,
સબ્જ નગુંકી આબસે તુ ઊસકો પય્એછાંન.

[આદાબ બજા કર કાલેદેવકા જાના, ઔર
ફીરફૌર શાહજાદે ગુલફાંમકો છપરખટકે
સાત સોયા હુવા લે આના.]

કાલા દેવ——લાયા શાહજાદેકો મય્એં જા કર હીંદુસ્તાંન,
તુ અપને મય્આશુકૃકો અય્એ સબ્જપરી પય્એછાંન.

[જાના કાલે દેવકા.]

સબ્જપરી——યેહી શાહજાદા હય્એ મેરા યે હય્એ મેરી જાન,
યેહી મેરા દીલદાર હય્એ ઇસ પર મય્એ કુરબાંન.
સોતે હો ક્યા બેખબર છોડકે ધરબાર?
આંખેં ખોલો લાડલે નીન્દસે હો હુશીયાર.

[સબ્જપરીકા શાહજાદે ગુલફાંમકો જગા કર
છુપ જાના, શાહજાદે ગુલફાંમકા અપનેકો
ગય્એર જગેમે પાનેસે હય્એરતમે આના.]

ભય્એરવી—ગજલ.

ગુલફાંમ——ધરસે ય્હાં કૌન ખુદાકે લીયે લાયા મુઝકો !
કીસ સીતમગારને સોતેસે જગાયા મુઝકો ?
હુકૂને ક્યા ખ્વાબે પરેશાં યે દેખાયા મુઝકો !
નજર આતા હય્એ ન અપના, ન પરાયા મુઝકો !
બસમે જાલીમકે મુજે છોડ દીયા હાય્એ ! ગજબ,
ઢુંડને કોઇ પરસ્તાંમે ન આયા મુઝકો ?
હય્એફ ! સદ હય્એફ ! કીસીને ન ખબર લી મેરી !
ક્યા અજીજોને મેરે દીલસે ભુલાયા મુઝકો ?
નીન્દસે આંખ કીસીકી ન ખુલી કોઠે પર,
ઉઠકે મુજીકે ન સુંગલસે [illegible]યા મુઝકો.

તા દમે મર્ગ અબ ઉમ્મેદ રેહાઇકી નહીં,
કીસ બલામે મેરે અલ્લાહા ફસાયા મુઝકો ?
મુખલસીકી કોઇ તદબીર બતાદો ઉસ્તાદ,
હએ બહોત ગરદીશે કીસમતને સતાયા મુઝકો.

[ગુલફાંમકા ગએર મકાનકો દેખ ઔરભી ઘભરાંના.]

બેહાગ—ઠુંમરી.

મુઝે કૌન ઘરસે લાયા યાહાં, બતાવો યે કીસકા હએગા મકાં?—મુઝે.
સબ બીછડે કોઈ સંગ ન સાથી, અજીજોંકો અપને પાવું કહાં?—બતાવો.
દીલકા કીસકો હાલ સુનાઉં, સર પર મેરે બાપ ન માં.—બતાવો.
ઘર જાનેકી આસ નહીં હએ, પડી કીસ મુસીબતમે મેરી જાં.—બતાવો.
ફસ ગએ હમ જાલીમકે ફંદે, કોઇ ઉસતાદસે કહીયો હાં ?—બતાવો.

[સબ્જપરીકા બાહેર આના, ગુલફાંમકા ઘબરાંના.]

ખમાંચ.

સબ્જપરી——દેખો તુમ મેરી તરફ ઘરકા લો મત નાંમ,
લેકીન મુઝકો જાન કર કરો યાંહાં આરામ.
જો હોના થા સો હો ચુકા જાને દો બસ ખએર,
ચલો, ફીરો, ખાવ, પીવો, કરો બાગકી સએર.
બતલાવ અપના હસ્બો નસબ ઔર તુમ અપના નામ,
રહેતે હો કીસ કાંમમે, હએગા કહાં મુકામ ?

જીલા—પીલુ

ગુલફાંમ——ખીલવતમે મએં રહેતા હું, ઔર અએશ હએ મેરા કામ,
શાહજાદા હું હીન્દકા, નામ મેરા ગુલફાંમ.
તુ ઔરત હએ કીસ કૌમકી, અપના નામ બતા?
દોનો શાનો પર તેરે નીકલા હએ યે કયા ?

સબ્જપરી——કૌમકી હુંગી મએં પરી, સમઝ ન તું હએવાંન,
યે દોનો પર હએ મેરે અએ મુરખ નાદાંન.
રહેતી હું મએં કાફમે, સબ્જ પરી હએ નામ,
રાજા ઇન્દરકે વહાં નાચ મેરા હએ કાંમ.

ગુલફાંમ——જલ્દી યે બતલા મુઝે દીલકો હએ વસવાસ,
મેરા આના કીસ તરહ હુવા હએ તેરે પાસ ?

સબ્જપરી——તુઝપર મએં આશક હુઇ ચલતે ચલતે રાહ,
ઉઠા મંગાવાયા યાંહાં તુઝે ભેજકે દેવ સીઆહ.

[દેવકા નામ સુન કર ગુલફાંમકા ઘબરાંના, સબ્જપરીકા મનાના.]

ભઐરવી—મસનવી.

સરપે આંખોંપે કલેજેપ બીઠાવું તુઝકો,
આ મેરે પાસ ગલેસે મએં લગાવું તુઝકો.
દીલા જાંસે મુઝે ભાતી હએ અદાએં તેરી,
પાસ લા ચાંદસા મુંહ લું મએં બલાએં તેરી.
લેટ પહેલુમે મેરે ઘરકો મએં આબાદ કરૂં,
તુઝકો લીપટાકે ગલે વસ્લસે દીલ શાદ કરૂં.

ગુલફાંમ——વસ્લકી તેરી કસમ ઘરમે હએ ખાંના મુઝકો,
ન ખબરદાર અભી હાત લગાના મુઝકો.
મુઝકો નાંદાં ન સમઝ, દુર હો, દાંનાં હું મએં,
કૌમકી તુ જો પરી હએ તો સીયાંનાં હું મએં,
બેસવા તુઝસી જમાંનેમે ન હોગી જીનહાર,
આપ બદનામ હુવી, મુઝસે છોડાયા ઘર બાર,
ભેજ કર દેવ મુઝે ખીંચ બુલાયા તુને,
આદમીજાદકો ફંદેમે ફસાયા તુને.

કાફી—મસનવી.

સબજપરી——જીન્દગીકા હએ મજા એસી મુલાકાતોંમે,
ચોંચલે મુઝસે બધારો ન જરી બાતોંમે.
શુક્ર અલ્લાહાકા કર લડ ગઇ કીસમત તેરી,
યક બ યક મુઝસી પરીકો હુવી ઉલફત તેરી.
તુઝકો દીવાંને નહીં શર્મ જરી આતી હએ,
ખ્વાબમેભી કભી ઇનસાંકે પરી આતી હએ ?
દેખ પચતાએગા મેરા જો બુરા દીલ હોગા,
વસ્લ તુઝકો ન પરીકા કભી હાસીલ હોગા.

ગુલફાંમ——ઘરકે છુટનેકા હએ ગમ આહો ફોગાં કરતા હું,
વસ્લકા વાઅદા મએં ઇસ શર્તસે હાં, કરતા હું.
સુની ઇન્દરકી સભા મએંને કહાંનીમે હએ,
ઉસકા અરમાન મુઝે જોશે જવાંનીમે હએ.
ઔર જલસેકાતો હાં, હીંદમેભી ચરચા હએ,
નાંચ પરીયોંકા કભી મએંને નહીં દેખા હએ.
સાત અપને મુઝે લે ચલકે વો જલસા દીખલા,
રાજા ઇન્દરકે અખાડેકા તમાશા દીખલા.

સએર મએં તેરે સબબ વહાંકી જો એક બાર કરૂં
હરગીજ ફેર ન કભી વરલકા ઇનકાર કરૂં.
ઉમ્ર ભર પાસસે તેરે ન કહીં જાવું મએં,
જો કહે તુ ઉસે આંખોંસે બજા લાવું મએં.

ઝીલા—પીલુ.

સબ્જપરી——એસી બાતોંકા જબાંપર નહીં લાના અચ્છા,
જાન આફતમે નહીં મુફ્ત ફસાના અચ્છા.
દેતા ઇન્દરકે અખાડેપ અગરસા જાંન હુએ તુ,
સખ્ત બે અકલ હુએ. દીવાંનાં હુએ, નાદાંન હુએ તુ.
એસી જા સએરકો ઇન્સાંન નહીં ચલતે હુએં,
વહાં મેરી જાન પરીજાદકે પર જલતે હુએં.
આફત આ જએગી તુજપર અરે એક આંનકે બીચ,
આદમીજાદકા ક્યા કાંમ પરસતાંનકે બીચ?
કોઈ રાજાકો ખબર જાકે લગા દેવેગા,
ફુંક દેગા વો મુઝે, તુઝકો જલા દેવેગા.
ન જલાએગા તો આફતમે ફસાએગા તુઝે,
કએદ કરકે વો કુવે બીચ ઝુકાએગા તુઝે.

ગુલફાંમ——મએં ન માનુંગા, ન માનુંગા, કભી બાત તેરી,
કાંમ કીસ રોજકે આએગી મુલાકાત તેરી?
બાત જો અસલ થી, મએં અકલસે પરેશાંન ગયા,
બાએસ ઇનકારકા જાની મેરા દીલ જાન ગયા.
તુ કીસી દેવકી ખીદમતમે વહાં આતી હુએ,
ઇસ લીયે મુઝકો સભામે નહીં લે જાતી હુએ.

સબ્જપરી——બાત હરગેજ યે જબાંસે ન નીકાલો સાહેબ,
હોશમે આવો, જરા મુંહકો સમ્ભાલો સાહેબ,
દેવસે મુઝકો બુરા કામ જો કરના હોતા,
આદમીજાદ પ કીસ વાસ્તે મરના હોતા?
મએં પરી હોકે, ઔર એસે પ ફીદા જાન કરૂં?
એડી ચોટી પ મુવે દેવકો કુરબાન કરૂં.

ગુલફાંમ——દીલ હરએક શખ્સકા ફંદેમે ફસાતી હુએ તુ,
અએ પરી કહું મુઝે બાતોંમે ઉડાતી હુએ તુ?

સુબ્હો હોતી હુએ મેરી જાન કોઇ આનકે બીચ,
બએરવી મુઝકો સુના ચલકે પરસ્તાનકે બીચ.
વહાં ન લે જાએગી તો જીસે ગુજર જાવુંગા,
આપ મએં અપના ગલા કાટકે મર જાવુંગા.

સબ્જપરી——મુફ્ત કી યાર ખરાબ અપની જવાંની તુને,
હાએ અફસોસ ! મેરી બાત ન માની તુને ?
અબ મીલેગા ન અજીજોંસે ન મા બાપસે તુ.
શેરકે મુંહમે મેરી જાન ચલા આપસે તુ.
થક ગએ હોંટ, કહાં તક અરે સમઝાવું મએં,
ચલ અખાડા તુઝે ઇન્દરકા દીખા લાવું મએં.

ગુલફ્રાંમ——કીસ તરહ ચલને પ તૈયાર મેરી જાન હું મએં ?
તુ પરીજાદ હુએ ચાલાક, ઔર ઇનસાન હું મએં.
ઊડકે તું જાએગી એક પલમે પરસ્તાંનકે બીચ,
હાત ફૈલાકે મએં રહે જાવુંગા અરમાનકે બીચ.
કોઇ ઊડ ચલનેકી તદબીર બતાદે મુઝકો,
પર કીસી દેવકે તુ નોચકે લાદે મુઝકો.

સબ્જપરી——બહેકી બાતેં ન કરો હોશમે આવો જાની,
ન પરીજાદકો એપરકે ઉડાવો જાની.

[સબ્જપરીકા એક તાલી બજાનેસે મહેલકા જંગલ હો જાના, ઔર એક હવાઇ તખ્તકા નજર આનાં.]

થાંમ લો પાયા મેરે તખ્તકા અબ હાથસે તુમ,
છુટ જાંના ન કહીં રાહમે પર સાથસે તુમ.
મુઝસે વહાં જાકે કોઇ બાત ન કહેના સાહેબ,
પીછે પીછે મેરે તુમ નાચમે રહેના સાહેબ.
ગાકે ઔર નાચકે બુત સબકો બનાં દુંગી મએં,
તુમકો લે જાકે દરખ્તોંમે છીપા દુંગી મએં.
કોસી આફતમે એકાએક અગર આના જાની,
યાદ રખના કે મુઝે ભુલ ન જાનાં જાની.

[સબ્જપરીકા તખ્તપર બએઠના, ગુલફાંમકા તખ્તકાપએર પકડ કર લટકના, તખ્તકા આસમાનપર ઊડના.]

તમામ હુવા બાબ પહેલા.

બાબ દુસરા—પરદા પહેલા.

દરબાર.

[ઇન્દરકા મએ દરબારીયોંકે તખ્ત પર બએઠે હુવે નજર આંના, સબ્જપરીકા આન કર ગુલફાંમકો છીપાના.]

જીલા—ઠુંમરી.

સબ્જ પરી—

સભામે બુલવાકે મુઝે આપ કીયા આરાંમ,
આઇ હું મએં ફેર યાંહાં કરને અપના કાંમ.—સભામે.
કરને અપનાં કામ યાંહાં ફેર મએં હું આઇ,
ઠુંમ્રી, છંદ, ગઝલકી જીમે ધુન હએ સમાઇ.—સભામે.

પરજ—ઠુમરી.

મોરી અંખીયાં ફરકન લાગી, કાંહાં ગયો યાર, કીધર ગઇ સખીયાં.
અંખીયાં.
દેહ ફુંકત હએ, જીયા તરપત હએ, પીત લગાકે મજા હમ ચખીયાં.
અંખીયાં.
નએંનનમે દીલદાર બસત હએ, યે અંખીયાં અલમાંસપ રખીયાં.
અંખીયાં.

[લાલ દેવકા આતશે ગુસ્સેસે મુંહસે ભબુકા છોડતે હુવે ગુલફાંમકો આમદકી શીકાયત કરતે હુવે આના.]

મસનવી.

લાલ દેવ——માહારાજકો હક રખે શાદ કાંમ,
નઇ અર્જ હએ આજ કરતા ગુલાંમ.
મએં ખાતાથા ઇસ દમ ચમનકી હવા,
હકીકત વો દેખીકે હોશ ઊડ ગયા.
શજર હએ પુરાંના જો શમશાદકા,
ગુજર હએ વહાં આદમીઝાદકા.
નહીં કરતી અસ્લા મેરી અકલ કાંમ,
વો ઇનસાન હએ, યાકે માહે તમામ.
ઊસે કૌન લાયા યાંહાં અપને સાત,
ઇસી ફીકરમે કબસે મલતા હું હાત.

[સબ્જપરીકા લાલ દેવકો બાઝુ લે જા કર સમઝાના.]

બહુન્સ—મસનવી.

સબ્જપરી——ન કર લાલ દેવ ઇસ તરાહકે કલાંમ,
અરે બેમુરવ્વત જબ્યાં અપની થાંમ.
ખુદાકે ગજબસે જરા દીલમે કાંપ,
ચુગલખોરકે મુંહકો ડસ્તે હએં સાંપ.
પરીકી તરફ દેખ આહમક ન બન,
બુરાઇસે બાજ આ બ કૌલે હસન.
કીસીકી બદી તુ ન કર અએબ હએ,
કે ઉસકા ખુદા આલેમુલ ગએબ હએ.
દીલે આશક ઇસ બાતસે હીલ ગયા,
તુઝે હાએ! કમબખ્ત કયા મીલ ગયા?

[ઇન્દરકા પરીયોંસે ગુફતગુ કર કર લાલ દેવસે હાલ દરીયાફ્ત કરના.]

આસાવરી—મસનવી.

ઇન્દર——અરે દેવ તુ હએ યે કયા બક રહા?
મેરે બાગમે કામ ઇનસાંકા કયા?
હુવા કીસ તરહ યાંહાં બશરકા ગુજર,
પરીન્દોંકે દાહાશતસે જલતે હએં પર.
કદમ રખ સકે જીનકી કયા જાન હએ?
ફરીસ્તોંકી યાંહાં અકલ હએરાન હએ.
કીસી દેવસે આશનાઇ ન હો,
પરી કોઇ સાથ ઉસકે લાઇ ન હો.
ઉસે ખીંચ લા પાસ મેરે શીતાબ,
કે ગુસ્સેસે હએ હાલ મેરા ખરાબ.

[લાલ દેવકા આદાબ બજા કર જાના, ઔર ગુલફામકો એક કોનેમે છુપા હુવા પાના.]

મસનવી.

લાલ દેવ——બશર હએ, કે જીન હએ, કે સાયા હએ તુ?
પરસ્તાંનમે કયું કર આયા હએ તુ?
ઉઠા આંખ, કર જલ્દ મુઝસે બયાં,
બીઠાયા તુઝે કીસને લા કર યહાં?
ચમનકા કોઇ ગુલકે બુટા હએ તુ?
સીતારા વ યા બનકે તુટા હએ તુ?

પરી પર જો શએદા તેરા દીલ હુવા,
અખાડેમે ઇન્દરકે દાખીલ હુવા!
મેરે સાત ચલ જલ્દ અએ બેશઊર,
બુલાયા હએ રાજાને અપની હજુર.

[લાલ દેવકા ગુલફામકો ઘસીટકે લે જાના,
તમામ માહફીલકા હએરતમે આના.]

હજુરીમે હાજર હએ યે શોઅલે ખુ,
માહારાજ સાહેબ નીગાહ રૂબરૂ.
બજા આપકા હુકમ લાયા ગુલફામ,
ચમનમે પોંહચકર કીયા અપનાં કાંમ.
શજરકે તલેસે ઊઠાયા, ઇસે,
સભાકી તરફ ખીંચ લાયા ઇસે.
ડરા મએં ન કુછ ઇસકી ફરીયાદસે,
ઊડા લાયા કુમરીકો શમશાદ સે.
સીતમ કીજીયે જો સજાવાર હએ,
ખડા દસ્ત બસ્તા ગુનાહગાર હએ.

આસાવરી—મસનવી.

ઈન્દર———અરે કૌન હએ તુ, તેરા કયા હએ નામ?
સભા મેરી કોઇ તુને બરહમ તમાંમ.
તુઝે લાયા યાંહાં કૌન અએ બદસીફાત,
બતાં મુઝસે કર જલ્દ યે વારદાત.
કીયા કસદ તુને પરસ્તાંનકા?
ન ખોફ આયા અપની તુઝે જાનકા?
મેરી સારી માહફીલકી લોઇ આબરૂ,
યાંહાં ઘુસકે આયા પરીયોંકો તુ?
બતા હાલ આનેકા અએ દર્દનાક,
જલા કર અભી વર્ના કર દુંગા ખાક.

પીલુ—મસનવી.

ગુલફાંમ.——કહું કયા ફલકકા સતાયા હું મએં,
યહાં ખેલ કર જીપે આયા હુ મએં.—કહું.
પરી સબ્ઝ જો હએ અખાડેમે યાંહાં,
ઊસીકા હું દીવાનાં મએં નીમજાં.—કહું.

સભાકી સદા ધુંમ સુનતાથા મએં,
ઇસી શૌકમે સરકો ધુનતાથા મએં.—કહું.
વો આને લગી આજકી શબ જો યાંહાં,
લટક કર હુવા તખ્તસે મએં રવાં.—કહું.
બલામે પડા યાંહાં ગીરફતાર હું મએં,
જો ચાહો સજા દો ગુનાહગાર હું મએં.—કહું.

[ઇન્દરકા સબ્જપરી પર તએશ કરનાં.]

બેહાગ—મસનવી.

ઇન્દર———અરી ઓ પરી સબ્જ ઓ બેહયા,
મેરે સામને જલ્દ આ બેસવા.
થુડી હએ તેરી જાતો બુનીયાદ પર,
કે આશક હુવી આદમીજાદ પર?
બનાયા અરી તુને ઇનસાંકો યાર?
બ કૌલે હસન સુન તુ અએ નાબકાર,
તેરા રંગ ગએરતસે ઉડતા નહીં,
તુઝે ક્યા પરીજાદ જુડતા નહીં?
સભામે લગા લાઇ ઇનસાંકો સાથ,
તેરા અબ ગીરેબાં હએ ઔર મેરા હાથ.

[ઇન્દરકા સબ્જપરીકો મારને ચહાના, સબકા બા અદબ અટકાના.]

માંડ—ઠુંમરી.

સબ—
રાજાજી ન કરો જુલમ યે, ખતા હુવી બેશક બડી યે.—રાજાજી.
મોહબ્બતકે મારે, હુવા કુસુર, ખતા બખ્શો, રહેમ કરો જી માહરાજા.
ખતા.

[મઆફી ચહાનાં સબ્જપરીકા, ઔર ગુલફામકો મલામત કરના.]

જીલા—મસનવી.

સબ્જપરી——જફાઓ સીતમકી સજાવાર હું,
હકીકતમે તેરી ગુનાહગાર હું.
અરે ક્યું મએં વહાં તુજસે કહેતીથી ક્યા?
ન માના મેરા હાએ! તુને કહા.
બલામે પડા આપભી બેખતા.
મુઝેભી અખાડેમે રુસવા કીયા.

[ખુદસે] { કહાં ફેંકે અબ દેખું રાજા તુઝે,
ખુદાકો મેરી જાન સોંપા તુઝે.
જો જીતે હએં તો ફેરભી મીલ જાએંગે,
નહીંતો કીયેકી સજા પાએંગે.

બહુનસ—મસનવી.

ઇન્દર——–અરે દેવ કર કુસ્દ બેદાદકા,
પકડ હાથ ઇસ આદમીઝાદકા.
કુવા વો જો હએ કાફમે પુર ખતર,
અભી ઊસમે જા કર ઇસે કુએદ કર.
પરી સબ્જ હએ જો વો વાંહપે ખડી,
ખતા કીઇ હએ ઉસ બેસવાને બડી.
સો તુ નોંચ કર ઊસકે પર ઔર બાલ,
અખાડેસે મેરે અભી દે નીકાલ.
ઉડાતી ફીરે ખાક પે કુ બ કુ,
ન આએ હમારે કભી રૂ બ રૂ.
[લાલ દેવકા ગુલફામકો ગીરફતાર કરના.]

બાબ દુસરા—પરદા દુસરા.

જંગલ.

બહુન્સ—ગઝલ.

ચમને કુચએ જાનાંસે.—તર્જ.

ગએબી આવાજ—

જોગન આતી હએ પરી બનકે પરસ્તાંનકે બીચ,
સુમરન હએ હાથોંમે, મુંદ્રે પડે હએ કાનકે બીચ.—જોગન.
સીર પ એંડવા હએ રખી. મુંહપ રમાઇ હએ ભભુત,
સએલીયાં ડાલી હએ ગરદનમે ગીરેબાનકે બીચ.—જોગન.
ચાલ મતવાલી હએ, આંખેં હએં મએ ઇશ્કસે લાલ,
મસ્ત શાહજાદએ ગુલફામકે હએ ધ્યાંનકે બીચ.—જોગન.
કહીં ગુલફામકા કોસોં નહીં મીલતા હએ પતા,
ખાક ઉડાતી હુવી ફીરતી હએ બયાબાનકે બીચ.—જોગન.
[આના સબ્જપરીકા ફકીરાના લીબાસમે, યાદમે ગુલફામકે.]

ભઐરવી—ઠુંમરી.

સબ્જપરી—

મઐં તો શાહજાદેકો ઢુંડન ચલીયાં,

આંગ ભભુત જોગન બન મલીયાં, છાંન ફીરી સબ ગલીયાં.—મઐં તો.

જી જાવત હએ, ડગર નહીં આવત, હમ મહેલોંકી પલીયાં.—મઐં તો.

લટ છટકાકે ભેસ બનાકે, દેસ બ દેસ નીકલીયાં.—મઐં તો.

સીસ બીકસ ગયો, પાંવું ભુલસ ગયો, ધુપમે બન બન જલીયાં.—મઐં તો.

તન કુમલા ગયો, મુખ મુરઝા ગયો, જૈસે ગુલાબકી કલીયાંરે.—મઐં તો.

[જાના જોગનકા ઈસ્કકી મસ્તીમે મસ્ત હો કર.]

બાબ દુસરા—પરદા તીસરા.

ધેહુરા જંગલ.

[એક કુવેમેસે ગુલફામકી ગીરીયા વ જારીકી આવાજકા આના.]

ભઐરવી—ગજલ.

ગુલફામ——મરતા હું તેરે હીજ્રમે અએ યાર ખબર લે,

અબ જાનસે જાતા હએ યે બીમાર ખબર લે.—મરતા હું.

બાજારે વફા ગર્મ હએ અએ યુસુફે સાની,

દીલ બેચતા હએ તેરા ખરીદાર ખબર લે.—મરતા હું.

આંખે હએં લગી દરસે,દીખા શકલ ખુદારા,

સર ફોડ રહા હું પસે દીવાર ખબર લે.—મરતા હું.

બાબ દુસરા.—પરદા ચૌથા.

જંગલ.

[આના સબ્જપરીકા શીગકે યારમે સર પટકતે હુવી.]

પીલુ—લાવની.

સબ્જપરી—

કામ નહીં તેરા હએ યાંહાં પ્રાન, ચલ નીકલ છોડ મકાન યાંહાંસે,

નીકસરે તુ જાન.—કાંમ.

ભડકત શોઅલે પ્રેમકે, રાખ હુવા બદન, તન મન સારા જલ ચુકા,

નઐંન પડત અગન,

ઉસીકે પહેલુમે અએ મેરી જાન.— ચલ નીકલ.

કાટુ઼ં ચોંચ પપૈયરા, તા પર છીડકું નોન, પી મેરા, મગેં પીવકી, તુ પી કહેસો કોન?

ગઇ કુરબ્બ તેરી હવા ઓ શાંન.— ચલ નીકલ.

[તો કાલે દેવકા આનાં, ઓર જોગનકા ગાના સુના કર રાજા ઇન્દરકો ખબર કરનેકો જાના.]

ભુલ ગએ હએં હમ ધરમ, ભુલ ગએ ઇમાંન,
પુંજત હએ વો મુરતકો હમ ભવા જીનકે કમાંન,
તડપ રહી આ મીલ અએ મેરી જાન.—ચલ નીકલ.
ગમમે રાંમકે તડપ રહી, ગમમે હુવી બેધ્યાંન,
ગમમે ઊસ ગુલફાંમકેહી રહેતી હું હરઆંન,
ખબર નહીં લેતા હએ મેરી જાન.—ચલ નીકલ.

આલમ દુસરા—પરદા પાંચવા.

દરબાર.

[કાલે દેવકા આન કર સબ્જપરીકે ગાને વ નાચનેકી ખબર કરના.]

આસાવરી—મસનવી.

કાલેદેવ——ખુદા રાજાજીકો રખે શાદમાંન.
જો હો જાન બખશી તો બોલું જબાંન.
પરસ્તાંનમે જોગન એક આઇ હએ,
ખલાયક સબ ઊસકી તમાશાઇ હએ.
વો હએ નાચતી ગાતી ઇસ આનસે,
કે જીન સદકે હોતે હએ સો જાનસે.
ગજબ ભએરવીકી હરએક તાન હએ,
ખુદાઇકા દીલ ઊસપ કુરબાન હએ.
મલી હએ ભભુત ઓર આફશાં ચુની,
ન દેખી હએ જોગન ન એસી સુની.
ઇન્દર——ન કર દેર અએ દેવ બહરે ખુદા,
અખાડેમે મેરે ઊસે જલ્દ લા.
મગેં દેખું વો જોગન હએ કીસ શાનકી,
પરી હએ વો, યા કૌમ ઇનસાનકી.
કીસી દેવ જીનકી સતાઇ ન હો,
મેરે પાસ ફરીયાદ લાઇ ન હો.

[કાલે દેવકા આદાબ બજા કર જાના.]

બાબ દુસરા—પરદા છઠ્ઠા.

જંગલ.

[હાલે પરેશાનીમે જંગલ સબ્જપરીકા.]

જીલા પીલુ—ગ઼જલ.

સબ્જપરી—

રૂહ બદનમે હુએ તપાં, જીસ્કો હુએ કલસે બેકલી,
જહદ ખબર લો હમદમો જાન હુએ ફીરાકમે ચલી.—રૂહ.
બાદે સબા જોજો સુબ્હો દમ બાગમે નાજસે ચલી,
નખ્લ નેહાલ હો ગએ ફુલ ગઈ કલી કલી.—રૂહ.
સાયેકી તરહ ખત બડા, ચેહરા પે સાફ ઉતર ગયા,
આયા જવાલ યાર પર, હુસ્નકી દો પહર ઢલી.—રૂહ.
મએંને શબે ફીરાકમે કીઈ જો એક આહે આતશીં,
શમ્આકા જીસ્મ ફુંક ગયા, કહેને લગી જલી જલી.—રૂહ.
તેરી ભવોંમે બલ પડા, કત્લ હુવી મએં તેગસે,
તેરી ઉધર પલક હીલી, મુજપે ઈધર છુરી ચલી.—રૂહ.

[આના કાલે દેવકા સબ્જપરીકો બુલાનેકે લીયે.]

આસાવરી—મસનવી.

કાલાદેવ——અરી જોગન અબ દીલમે હો અપને શાદ,
કીયા હુએ તુજે રાજા ઇન્દરને યાદ.
કીસીસે તેરા સુન લીયા હુએ જો હાલ,
મુલાકાતકા શૌક ઉસે હુએ કમાલ.
મેરા દેર કરના ઉસે શાક હુએ,
તેરે નાચ ગાનેકા મુસ્તાક હુએ.
મુરાદ અબ તેરે દીલકી બર આએગી,
જો માંગેગી વો ચીજ મીલ જાએગી.
ન ફેર ઉમ્ર ભર તું કરેગી સવાલ,
વો એકદમમે કર દેગા તુઝકો નેહાલ.

સબ્જપરી——યેં બાતેં ન લાંનાં જબાં પર કભી,
ફકીરાંસે અચ્છી નહીં દીલલગી.
બડા વો મેરા દેનેવાલા હુવા,
ખુશામદસે મુંહ તેરા કાલા હુવા.

ફકીરોંકો દોલતકી પરવા નહીં,
યાંહાં હરકે અફજાલસે કયા નહી?
જો ગાનેકા રાજા તલબગાર હએ,
તો યાંહાં કીસકો ચલનેમે ઇન્કાર હએ.
તબીઅત મુખાતીબ અગર પાવુંગી,
જો આતા હએ મુઝકો સુના આવુંગી.

[જાના સબ્જપરીકા મઅ કાલે દેવકે.]

બાબ દુસરા—પરદા સાતવા.

દરબાર.

[દાખેલ હોના કાલે દેવકા, સબ્જપરીકો લે કર.]

આસાવરી—મસનવી.

કાલાદેવ——મહારાજ કીજે ઇધર અબ નીગાહ,
યે જોગન હએ હાજીર બ હાલે તબાહ.
મીલા કીસ ખરાબીસે ઇસકા નીશાં,
હુવા મએં પરસ્તાંમે હર સુ રવાં.
બહોત જહદ ખીદમતમે આયા હું મએં,
અખાડેમે જોગનકો લાયા હું મએં.
અજબ ખુશ ગુલુ હએ યે જોહરા જબી,
ઊડાતી હએ જંગ્ગલમે કયા ભએરવી.
હરએક તાનપર લોટ જાતા હએ જી,
સુના હોગા ગાંનાં ન એસા કભી.

બહુન્સ—મસનવી.

ઇન્દર——અરી જોગન અએ દર્દકી મુબતીલા?
ફકીરાંકા કયું ભેસ તુને લીયા?
ફીદા કીસ પ હએ, કીસ પ શએદા હએ તુ?
કોઇ આદમી હએ, પરી યા હએ તુ?
કાંહાંસે યાંહાં તેરા આના હુવા?
કે મુસ્તાકુ સારા જમાના હુવા,
કીસે ઢુંડતી ફીરતી હએ કુ બ કુ?
ઊડાતી હએ કયું ખાક જંગ્ગલકી તુ?
સબ્જપરી——મહારાજ પુછો ન જોગનકા હાલ,
ફકીરાંકા દીલ દર્દસે હએ નીઢાલ.

મેરા મુઝસે મઅશુક હએ છુટ ગયા,
મેરા રાજા ઇસ દેસમે લુટ ગયા.
યાંહાં ઢુંડને ઉસકો આઇ હું મએં,
જોગેન હું ગમકી સતાઇ હું મએં.
સુનાતી હું ગાના જો હએ મુઝકો યાદ,
આજાય કયા જો માલ જાએ ઉસકી મુરાદ.
અગર ગમસે ગમ્બર હો દીલકા હાલ,
ન જોગનકા રદ કી પેગા સવાલ.

ભઐરવી—ઠુમરી.

કાંહાં ગયો શાહજાદા જાની પ્યારા, દીલ તડપેરે હમારા.—કાંહાં.
વાકા પતા કહીં લાગત નાંહી, ઢુંડ ફીરી બન સારા.—કાંહાં.
બીન જાનીકે મન નયેનનમે, રયેન દીન અંધીયારા.—કાંહાં.
ફુલવાંમે જૈસો સુર્ખ મછગીયાં. તરપત હોગા બીચારા.—કાંહાં.

[સબ્જપરીકા ઐસા ગાના સુન કર ઇન્દરકા અપને ગલેકા હાર દેના, સબ્જપરીકા નામન્જુર કરના.]

ઝીલા પીલુ—ઠુમરી

રાજાજી મોહે હારકી ગરજ નાહીરે,
જગકે લીયે ન જોગન હુવી, સતાવો તુમ કાહે હમારા જી.—રાજાજી.
ગુઝર ગઇ ઘડી ઘડી, ગુઝરે દીન ઔર સાલ,
અબ તક મુરાદ આઈ ન બર, જીસસે હુવા યે હાલ.—હારકી.

[રાજા ઇન્દરકા સબ્જપરીકો કૌલ દેના, સબ્જપરીકા ખુશ હો કર જોગીકા ભેસ નીકાલ કર રાજકે પીનહાંની કહેના, આહલે માહફીલકા દંગ હો જાના.]

ભઐરવી—ગઝલ.

હોતા હએ કોઇ આનમે અબ કાંમ હમારા,
ઇનઆમમે દીજે હમે ગુલફાંમ હમારા.—હોતા.
અબ ચાહાસે યુસુફકો નીકલવાવો હમારે,
ઘુટતા હએ અંધેરેમે દીલઆરામ હમારા.—હોતા.
આશકને તેરે માગ લીયા રાજાસે તુઝકો,
દે આએ કોઈ ઉસકો યે પએગામ હમારા.—હોતા.
આ જાએ અગર યાર તો છાતીસે લગા લું,
સીનેમે તપાં હએ દીલે નાકામ હમારા.—હોતા.

અબ વસ્લકા લુટેંગે મજા ખલ્કમે બે ખોફ,
આગાજસે બહેતર હુવા અંજામ હમારા.—હોતા.
મંગવાઇયે શાહજાદેકો અબ દેર ન કીજીયે,
નામ આપકા હો ખલ્કમે ઔર કાંમ હમારા.—હોતા.

[રાજા ઇન્દરકા ખુશ હો જાના, ઔર ગુલફાંમકો કુએદસે રેહા કરનેકો લાલદેવકો ફરમાનાં.]

આસાવરી—મસનવી.

ઇન્દર——અરે લાલ દેવ ઇસ તરફ જલ્દ આ,
બડા મુઝકો જોગનને ધોકા દીયા.
બનાવટકી થી સારી જાદુગરી,
નહીં આદમી સબ્જ હએ યે પરી.
ઇસે જરકી ખ્વાહીશ ન યાંહાં લાઇથી,
છુડાને ગીરફતારકો આઇથી.
નીકાલ અબ કુવેસે તુ ગુલફાંમકો,
હવાલે કર ઇસ નેક અંજામકો.

[લાલ દેવકા જાના, ઔર ફીલફોર ગુલફાંમકો લે આના, ગુલફાંમકા સબ્જપરીકો દેખ કર ઘબરાંના.]

ભઐરવી—ગજલ.

સબ્જપરી—
કહર થા હીજ્ર કયામત થી જુદાઈ તેરી,
મેરે ખાલકને મુઝે શકલ દીખલાઈ તેરી.—કહર.

ગુલફાંમ—
ખાક હએ મુંહપે મલી, બાલ હએં સરકે બીખરે,
આહ ! ઇસ ઇશ્કને કયા શકલ બનાઇ તેરી.—કહર.

સબ્જપરી—
મુઝપ હોનાથા જો કુચ્છ હો ગયા ઊસકા નહીં ગમ,
હો ગઈ કુએદ મુસીબતસે રેહાઇ તેરી.—કહર.

ગુલફાંમ—
મએં તેરે હાથ લગા તુ મેરે ફંદેમે ફસી,
મેરા મત[illegible] હુવા, ઉમ્મેદ બર આઇ તેરી.—કહર.

સબજપરી—

હએ તમન્ના યે મેરે દીલમે કે અબ હશ્ર તલક,
ફજલે ઉસ્તાદસે દેખું ન જુદાઈ તેરી.—ફ઼હર.

[ઇન્દરકા ગુલફાંમો સબજપરીકા હાથ મીલાના, આહ માહફીલકા મુબારકબાદીકા ગાંના ગાંના.]

ભઐરવી—ગજલ.

સબ—

શાદીએ જુલવએ ગુલફાંમ મુબારક હોવે,
અએશો અશરતકા સરનજાંમ મુબારક હોવે.—શાદીએ.
બાઅદ મુદ્દતકે હસીનોંકો નસીબા જાગા,
ફર્શે રાહતપે અબ આરાંમ મુબારક હોવે.
પી ચુકે ખુને જીગર હીજ્રમે જી ભર ભરકે,
શરબતે વસ્લકા અબ જાંમ મુબારક હોવે.—શાદીએ
તખ્તપર હમકો મુબારક હો જહાંમે ફીરનાં,
ગએરકો ગરદીશે ઐયામ મુબારક હોવે.—શાદીએ.
હુર જન્નતકો મુબારક હો, ફલકકો, તારે,
બાગકો ગુલ, હમે ગુલફાંમ મુબારક હોવે.—શાદીએ.

તમામ શુદ.

તીલસ્મે જોહરા,

ઊર્ફે

રન્જકા બદલા ગન્જ.

નાટક તીન બાબકા.

વાસ્તે ગીરોહે વીકટોરીયા નાટકકે,

તસ્નીફ કીયા,

મુનશી માહ્‌મુદ મીયાં મુતખ્‌લ્લુસ બ રૌનક્‌ને.

ઔર

છાપકે ઈજહાર કીયા વાસ્તે ખાસો આંમકે,

માલીકાંને

ગીરોહે વીકટોરીયા નાટકકે હુક્‌મસે

જેહાંગીર બેજનજી કરાંણી ઔર કાવશજી પેશતનજી શરાફને

જ઼બાંને ઊરદુ બ હ઼ર્ફે ગુજરાતી.

મુંમ્બઈ,

અલાયન્સ પ્રીંટીંગ પ્રેસ, નાં૦ ૭ મરીન સ્ત્રીટ,

કાવશજી પેશતનજી ને છાપા હએ.

ઈ૦ સ૦ ૧૮૮૩ ઈસ્વી.

તખ્તએ નાટક.

કૈમુસશાહ......................................સુલતાને કોહકાફ.
મેહેરતીલઅત..................................શાહજાદએ મુહકે બદખશાં.
પીર મર્દ......................................રાહબર.
વજીર..મેહેરતીલઅતકા.
મુનજ્જીમ......................................કૈમુસશાહકા.

જોહરા પરી....................................દુખ્તરે કૈમુસશાહ.
દેવો..બલાએ જીનસ્તાન.

મુસવ્વર—ખીદમતગાર—દરબારી—સહેલીયાં—વગએરા.

મુકાંમ

કોહકાફ, બદખશાં.

યેહે નાટક સને ૧૮૪૭ કે બીસવેં કાએદેકે ઔર સને ૧૮૬૭ કે પચ્ચીસવેં કાએદેકે મુતાબીક દાખીલ રજીસ્ટર હુવા હએ. ઔર ઇસકે તમામ હુકુક ગીરોહે વીકટોરીયા નાટકકે માલેકોનેં અપને કબ્જેંમેં રખ્ખે હએં. મુસમ્મા દાદાભાઈ રતનજી ઠુંઠી, ખુરશેદજી મેહેરવાનજી બાલીવાલા, ધનજીભાઇ ખુરશેદજી ઘડીયાલી, ડોસાભાઈ ફરીદુનજી મુગલ બે ઇજાજત માલેકાને મજકુરકે ઇસ કીસ્સેકા કોઇભી હીસ્સા કીસીનેં કરકે દીખલાના નહીં. ઔર ઇસ કીતાબકો છાપકર મુશતહર કરનેંકા તમામ હુકુક જેહાંગીર બેજનજી કરાની ઔર કાવશજી પેશતનજી સરાફને માલેકાને મૌસુફસે ખરીદ લીયે હએં, ઇસ લીયે ઇન્હોકી ઇજાજતકે સીવા કીસીનેં છાપના નહીં.

તીલસ્મે જોહરા,

ઉર્ફે

રન્જકા બદલા ગન્જ.

બાબ પહેલા—પરદા પહેલા.

દીવાનખાના.

[મેહરતીલઅતકા અપની સેજ પર શબ બ
ખએરકી,જનાબે બારીમ દોઆએ ચહાનાં.]

જોગીયા આસાવરી—હોરી.

સમઝ મન દમહી દમકા મેલા.—તર્જ.

મેહરતીલઅત—સદા ગમ ખોદાયા હો ગમકે સર પર,
તેગે શાદી રખ ઉસકે જીગર પર.—સદા.
આવે આફત કોઇ ન ઘરમે,
નીઘેહબાં ખુશી હોવે દર પર,
દીનકો ખુશ હો, ફૂલ જૈસે ખાએ,
દેખું યું શબકે શજર પર.—સદા.

[ખીદમતગારકા દાખેલ હોના.]

કાફી—હોરી.

ફાગનકે દીન ચાર.—તર્જ.

ખીદમતગાર—આયા હએ અએ નાંમદાર, દર પર,
અપના વઝીર, ઉસકો શાયદ હએ કાર.—આયા.
હો હુકમ તો ઉસકો લે આવું અંદર,
મરઝીએ આલી વકાર.—દર પર.

પાહાડી ઝીન્ઝોટી—ગઝલ.

માહારાજ પુછો ન જોગનકા હાલ.—તર્જ.

મેહરતીલચ્યત-યે કયા વકત આનેકા, હુઇ નીમ શબ,
મગર કુચ જુરૂરી હએ ઉસકો સબબ.—યે.
બુલા લે તુ અંદર ન કર દેર જા,
હએ ઇસ વકત પર આનાં ઉસકા અજબ.—યે.
[ખીદમતગારકા જા કર વઝીરકો બુલા લાનાં,
વઝીરકા આન કર આદાબ બજાનાં.]

કલ્યાંન—ગઝલ.

તફ્રકા એસાભી હોતા હએ.—તર્જ.

વઝીર—

યે દોઆ હકસે હએ કે તેરા રહે નાંમ કહીં,
દએરે આલમમે કીસી બુતકા હો તુ રાંમ કહીં.—યે.
સાકી અપના તુ કીસી નાઝનીનકો કર અએ શાહ,
હાથસે ઉસકે મએ વસ્લકા પી જાંમ કહીં.—યે.
રાએગા અપની કયું ખોતા હએ જવાંની અફસોસ!
દાહાશત હએ મુઝકો કે હોવે ન તુ ગુમ નામ કહીં.—યે.
યેહી અંદેશા શબો રોઝ મુઝે રહેતા હએ,
બાગમે શાદીકે તુ ફુલ અએ ગુલફાંમ કહીં.—યે.
મર્દકે વાસતે દુનીયાંમે જુરૂર હએ ઓરત,
ઉસકે જુઝ દુનીયાંમે ચલતા હએ ભલા કાંમ કહીં.—યે.

ભએરવી—ગઝલ.

નામ જાનેકા ન લે.—તર્જ.

મેહરતીલચ્યત-દુન્યાંમે ઓરતોંસા કોઇભી બદકાર નહીં,
હાલસે ઇનકે ભલા કયા તુ ખબરદાર નહીં?-દુન્યાંમે.
મીલનેસે ઓરતોંકે સરહી કટાના બહેતર,
ખુદ્દકા ઉનસે છુટા કહેદે કયા ગુલજાર નહીં?-દુન્યાંમે.

અબીયાત.

વઝીર—

ન સારે મર્દહી હએ નેક, ન સારી ઓરતેં બદકાર,
ન એકસા પાંચો અંગોશ્ત હએ, ન હરએક ફુલમે હએ ખાર.
ન ગૌહર હર સદફમે હએ, ન હીરા રખે હએ હર સંગ,
નીરાલી હએ હર એકકી તર્જ, નીરાલા હએ હર એકકા રંગ.

હએ અકસર ઔરતેં બદ, લેકે ઉનમે બહોતસી હએ નેક,
તેરે ખાતેર મએં નેકોંમેસેભી ચુન્કે નીકાલું એક.

મેહરતીલઅત—

ચુલાંકે પહેલુમે અકસર અએ આકીલ ખાર સોતે હએં.
અગર કોઇ દેખે તો ઉસકો નહીં માઅલુમ હોતે હએં.
હએ રંજ કે બાદ ગંજ, એહ બાત તો દુનીયાંમે હએ મશહુર,
વલે હએ જીસમે રંજ, મુઝકો નહીં વોહ ગંજ હએ મન્જુર.

જીલા—ગઝલ.

કીસી મસ્તકે આનેકી આરજુ હએ—તર્જ.

વજીર———યે મરજી હએ તો શાહા લાચાર હું મએં,
તુ હાકેમ, તેરા ફરમાબરદાર હું મએં.—યે.
પસીનાં ગીરેગા તેરા જીસ જગા પર,
બહાંને વાંહાં ખુંન તૈયાર હું મએં.—યે.
તુઝે રાતકો આકે દીઇ હએ જો તકલીફ,
તો કર મોઆફ મુઝકો ગુનાહગાર હું મએં.—યે.
સો આરામસે તુ ખોદા તેરા હાફેઝ,
રજા લેકે જાતા અએ સરકાર હું મએં.—યે.

[વજીરકા આદાબ બજા કર જાનાં, શાહજાદેકા આરાંમ ફરમાનાં, ઔર ખાબમે અપનેકો એક જંગ્ગલમે પાનાં. ઉસ જંગ્ગલમે એક મર્દ ઔર ઔરતકા તાકીદસે અસબાબે સફરી લે કર જાતે હુવે નજર આનાં, એક દુસરી ઔરતકા પીછે પીછે આન કર એક દરખ્તકે નીચે અપનેકો છુપાનાં. એક ચોરકા આન કર મુસાફરકો મારને ચહાના, પીછેકી ઔરતકા આનકર ચોરકા હાથ થાંમ કર મુસાફરકો બચાનાં, મુસાફરકે સાતકી ઔરતકા હોના રવાનાં, ખ્વાબસે બેદાર હોના શાહજાદે નેકજાતકા, ગુમ હોના દેખાવ અજાએબાતકા.]

અબીયાત.

મેહરતીલચ્યત—યે ક્યા ખ્વાબ આયા હએ મુઝકો નજર!
અજબ હું નહીં હોવી હએ કુછ ખબર.
હં! શબકો જો આયાથા મેરા વજીર,
કીયા ઉસ્સે તકરીર મએંને કસીર,
ઉસીકા મેરે મગ્ઝમે હએ ખીયાલ,
વ લેકીન યાંહાં એક ખુલતી હએ ફાલ.

શાયદકે મર્દ ઔર ઔરત જો દોનો સાથ ભાગ રહેથે, વોહ પીછલી ઔરતકો બગએર જાહેર કીયે છોડકે જાંને ચાહાતેથે; લેકીન ઉનકે ગુનાહકી સજા દેનેકે લીયે વોહ ચોર આન પોંહચા. મગર વોહ દરખ્તકે નીચેકી ઔરત જો અપને ખાવીંદકી ખાસ જાં નેસારથી, ઊસને ખુદકે શોહરકી જાંન બચાઇ, ઔર વોહ સાથકી બેવફા ઔરત મુશકીલકે વકતમે ખુદકે યારકો છોડકે ભાગ ગઇ. વજીરકા કહેના રાસ્ત હએ કે દુનીયાંમે સબ એક તરાહકે નહીં.

શેઅર

કીસીકો ગુલ, કીસીકો ખાર પાયા,
ન એક રંગી જમાના યાર પાયા.

કલ્યાંન—ગઝલ.

જીધર મએં દેખું ઉધર નજરમે.—તર્જ.

મેહરતીલચ્યત—

કીયા હએ સાનએંને દંગ હમકો, કયા અપની સીનાઅત દીખા દીખાકે,
કભીતો દીન હએ, કભીતો શબ હએ, બતાતા રંગ હએ ફીરા ફીરાકે.
કીયા.

કીસે ખુશી તો કીસે ગમી હએ, કોઇ હએ મુફલીસ કોઇ તવંગર,
અજલસે સબ આએ સુએ હસ્તી, નસીબ અપનાં લીખા લીખાકે.
કીયા.

ગુઝર મઝકો નહીં હએ કોઇ, વલે તકબ્બુર યે બાતકા હએ,
ન કોઇ ઔરતકા ઢુંગા માઇલ, ગો આએ સુરત બના બનાકે.
કીયા.

દોરંગી દેખો જમાંનેકી યે, જગા જગાકે થકાયા દીનને,
અબ આઇ શબ, તો કરેગી ગાફીલ,તાઅસ્સુબ હો હમકો સોલા સોલાકે.
કીયા.

[શાહજાદેકા ફેર દુબારા આરામ ફરમાંના, ખ્વાબમે પરસ્તાનકા નજર આનાં. મુઅલ્લક એક હીંડોલેપર સોઈ હુવી નજર આના પરી જોહરા ગુલરૂખસારકા, ખીદમતમે ખડી રહેના દસ્ત-બસ્તા પરસ્તારકા. પરસ્તાનમે એકાએક નુરકા છા જાનાં, જોહરા પરીકા મઅ અપની ખ્વાસોંકે બેદાર હો કર સીજદા જનાબે બારીમે બજા લાનાં. મફકુદ હોના ઉસ દેખાવ દીલગીરકા, ગાએબાના શાહજાદેકો બસારત કરનાં દસ્તગીરકા.]

બરવા—ગઝલ.

યાર થા ગુલજારથા.—તર્જ.

ગએબી આવાજ—

હો સમર જીસકા નહીં, વો હએ શજર કીસ કાંમકા?
બે પીસરકાતો પીદર ઇનસાંન હએ ગુમ નાંમકા.—હો.
નામ ગર દુન્યાંમે રખ્ખા ચાહે અપનાં અએ બશર?
હો તલબગાર ઇશ્કકી દરગાહામે ઇનઆંમકા.—હો.
ખ્વાબમે તેરે નજર આઈ હએ જો જોહરા પરી,
ખ્વાહાં ઉસકી બાદએ ઊલફતકા હો તુ નામકા.—હો.

[એક આઇના ફૂટ કર ઊસમેંસે પીર મર્દકા નમુંદ હોના.]

અબીયાત.

પીર મર્દ——તેરી કાયમ રહેગી ઉસસે ઔલાદ,
તુ જા ઊસકે જાનેબ અબ હોકે દીલ શાદ.
જો રાહામે આવેંગે લાખો વીલસ્માત,
તો યે શીશા કરેગા દુર આફાત.
[શીશા ફેકનાં.]

હએ ઇસસે ચાર દાંને ફેંકનાં સુદ,
તીલસ્મ હોવેગા બસ ઉસ વકત નાંબુદ.

[પીરમર્દકા ગાએબ હોના.]

જીલા—ઝીન્ઝોટી—ઠુમરી.

પાયા પાયા ફતાહ શએતાંન.—તર્જ.

ગએબી આવાજ—

હુવા હુવા તેરા ઇશ્ક જાનીરે, હુવા મજનુકે તુ અબ સાની. હુવા.

હશ તલક નાંમ ઉસકા હએ કાએમ, જો હુવા હએ ઇશ્કમે ફાનીરે. હુવા.

બાબ પહેલા—પરદા દુસરા.

દીવાંનખાના.

[પરેશાનીમે દાખેલ હોના શાહજાદે નેક અતવારકા, ઉસકો દેખ કર હએરાન હોના સબ આહલેકારકા. વજીરકા શાહજાદેકો મનાના, રામીશગરોંકા મોહબ્બતો ઊલફતકે બાબમે ગાંનાં ગાનાં.]

કાફી—મસનવી.

અએ જફર આમદે બાહારે બ જોશ.—તર્જ.

રામશાગર——મએ ઉલફત ન કીઇ હો જીસને નોશ,
કયું ખુદી છોડકે વોહ હો મદહોશ.
ચાહીયે આપકા યાંહાં જોશો ખોરોશ,
હજરતે ઇશ્ક કયું હુવે ખામોશ?
યે તો માહફીલ તુમારે લાયક હએ,
સાદા લો એક તુમારા શાયક હએ

જીતને ખુબાં હએ ઉનકે હો સરતાજ,
કીશ્વરે હુસ્નમે હએ આપકા રાજ.
એક શહે હુસ્નકો બહોત હએ મીજાજ,
હજરતે ઇશ્કુ લીજે ઉસ્સે ખેરાજ.
ઐસા સરકશ ઝુકાકે અપના સર,
બા અદબ તુમકો બોલે યા અફસર,
આપકા ઉસકે દીલમે ગર હો મુકાંમ,
તા કયામત રહેગા ઉસકા નામ.
લાવો તશરીફ તુમ અએ આલી મુકાંમ,
દેખકે તા કરે વોહ તુમકો સલાંમ.
જીસકી માહરીલકે આપ સાકી હો,
હોશ ઉસકા કાંહાંસે બાકી હો?

[રામીશગરોંકા ગાના સુંન કર શાહજાદેકા ઔરભી બેકરાર હોના, ઔર ઇશ્કકી તલબમે બેકલ હો કર કલકો ખોના.]

કાફી—ગઝલ.

પ્યારે હસરત ક્રુપ્ર તક—તર્જ.

મેહરતીલઅત—

હજરતે ઇશ્કુ આપકા આના મુબારક હો મુઝે,
ઔર મેરા મીસલે દીવાના મુબારક હો મુઝે.—હજરતે.
ચાક કરતા હું ગીરેબાં, હો ગયા હું મજનું મએં,
કાંમ કયા બસતીસે, વીરાંનાં મુબારક હો મુઝે.—હજરતે.
આપકે હાતોંસે મએંને બાદએ ઉલફત પીયા,
તા કયામત અબ યેહ પએમાનાં મુબારક હો મુઝે.—હજરતે.
જોહરા મેરી શમઅઃ, પરવાના તેરા મએં હુવા,
અબ તેરી ફુરકતમે જલ જાના મુબારક હો મુઝે.—હજરતે.
હો મુબારક અહેલેઝરો તુમકો મેરા તખ્તો તાજ,
ઔર તલાશે યારમે જાના મુબારક હો મુઝે.—હજરતે.

ભએરવી—ગઝલ.

બુલ બુલે શએદાને પુછા.—તર્જ.

વજીર—

કીસકે શમએ રૂખ પ હએ પરવાનેસા તુ જાં નીસાર,
આગ કીસકે ઇશ્કકી ભડકી હએ કયું હએ બેકરાર?—કીસકે.

नांम ज़ीसका ले उसे करता हुं हाजर मऐं यांहां,
एक लहेजाभी न शाहाजादे हो तुझको इन्तेजार.—कीसके.
सच हऐ के ईस इश्कसे आरास्ता दुनीयां हुई,
गर न होता इश्कतो होता नहीं कुच आशकार.—कीसके.
अब बयां कीजे के कीसपर आया हऐ दील आपका?
मुल्ककी सब नांजनीने तुम प हऐ दीलसे नीसार.—कीसके.

कालींगडा—गजल.

दीलको चऐन एकदम तहे चर्खे कोहन.—तर्ज.

मेहरतीलअत—

नालोंसे जब तक न ये चर्खे कोहन हील जाएगा,
तब तलक मुझको नहीं मेरा सनम मील जाएगा.—नालोंसे.
आबमे आ जोहराने मुझको दीवाना कर दीया,
वोह मीलीतो गुनचऐ मकसद मेरा खील जाएगा.—नालोंसे.
अबतो गीरता पडता उसके दर तलक जावुंगा मऐं,
मऐं थकुंगा तो तजस्सुसमे मेरा दील जाएगा.—नालोंसे.
पाई हऐ बु दीलने उस गुलकी तो शऐद हो के अब,
गुलशने उल्फतमे उसके ज्युं अना दील जाएगा.—नालोंसे.
जल्द जाके कोई मेरी महेलसे तसवीर लाऐ,
शाऐद उसको देखके उस माहाका दील मील जाएगा.—नालोंसे.

[तसवीर लानेके लीये खीदमतगारका आदाब
बजा कर जानां.]

मुसद्दस.

दीलमे ये आतशे उलफत जो शररबार हुवी,
कीश्ते सरसब्ज जो थी साबकी शीन्नार हुवी.
आब्र नऐसांकी तरह चश्म गोहरबार हुवी,
वाहाशते दीलभी कमर बांधके तैयार हुवी,
हाथ जांने लगे हऐहात गीरेबांकी तरफ,
पांवुंभी चाकने फऐला दीये दामांकी तरफ.
ईश्क अबरुमे दीले जारने खाई शमशीर,
जुल्फने पांवुमे वाहाशतकी पहेनाई जंजीर.

દીલ પ મીજગાંને તસવ્વુરકે લગાએ સૌ તીર,
જાદુએ ચશ્મને આફતકી દીખાઇ તાસીર,
ઉસકી રફતારને કીઇ સર પ કયામત બરપા,
નાજો, અંદાજો અદાસે હુવી આફત બરપા.
આહ! કયા અપની તબીઅત થી એકબાર,
દીલકે દેનેમે કીયા માહારૂઓંસે ઇન્કાર.
આહાદો પએમાંન થે પે, દીલસે પેહી થા એકરાર,
ઉમ્ર ભર નામ ન ઔરતકા મએં લવુંગા જીનહાર.
દીલમે સમઝાથા મએંને ગૌલે બીયાબાં ઉનકો,
મએં તસવ્વર ન કભી કરતા થા ઇનસાં ઉનકો.

[ખીદમતગારકા આન કરૂ આદાબ બજા લાના.]

આસાવરી—મસનવી.

ખુદા રાજાજીકો રખે શાદમાં.—તર્જ.

ખીદમતગાર—અએ સરતાજ હએરાંન હએ સબકે સબ,
હુઇ તસવીર ગુમ આપકી હએ અજબ.
ફલકસે ચેહાર ઔરતેં આઇથી,
વો તસવીર હજરતકી લેકે ઉડી.
અજબ હમ પ ગુજરા હએ યેહ માજરા,
ન દેખા કભી, ઔર ન એસા સુના.

મજકુર તર્જ.

મેહરતીલઅત-મુસવ્વર તેરા કાંમ કર તુ શએતાબ,
મેરી ખીંચ તસવીર અબ લા જવાબ.
સરે મુ ન ફર્ક આવે જીસમે જરા,
હુનર તુઝમે જીતના હો બસ અબ બતા.

[મુસવ્વરકા તસવીર ખેંચના.]

મુસદદસ.

મેહરતીલઅત-અએ દોસ્તો બયાં કરૂં કયા દાસતાંને દીલ,
મંજુર ચર્ખે પીરકો હએ ઇમતેહાંને દીલ.
વીરાં મીસાલે દસ્ત પડા હએ મકાંને દીલ,
પેહેલુમે સબસે મુઝકો નહીં હએ ગુમાંને દીલ,

બસ ખાનુમા ખરાબ પુર અરમાંકો કયા હુવા,
નહીં જાનતા હું મઐં ગરે નાદાંકો કયા હુવા?

[માયુસ હો કર જાનાં શાહજાદે બેકરારકા, ઉસકે પીછે રવાનાં હોના સબ આહલેકારકા.]

આબ પહેલા—પરદા તીસરા.

પરસ્તાંન.

[જોહરા પરીકા મઅ પરસ્તારોંકે દાખેલ હોના.]

કાલીંગડા—ગઝલ.

દુરસે આએથે સાકી.—તર્જ.

જોહરા—

સુબ્હોકો ગાહેભી કુછ જીકરે ખુદા કરતી હો તુમ?
કયા હમેશાં ગફલતો સુસ્તીમેંહી મરતી હો તુમ?—સુબ્હોકો.
રાતો દીન સઐરો તમાશેસેહી તુમકો કાંમ હઐ,
કુછ ખુદાસેભી ભલા દીલમેં જરા ડરતી હો તુમ?—સુબ્હોકો.
કાસકા તુમને લાઈ હો તસવીર દેખુંતો સહી,
ઇસ તરાહસે ઊસકી ખુબીકા જો દમ ભરતી હો તુમ.—સુબ્હોકો.

[એક પરીકા શાહજાદે મેહરતાલઅતકે મકાંનમેસે ચુપચુપ ઊઠા લાઈ હુવી તસવીર જોહરા પરીકો દેના, ઉસકા ઉસ તસવીરકો દેખકર તાઅજ્જુબ ઔર હએરાંન રહેનાં.]

ભઐરવી—ગઝલ.

તેરે સાની અગર કોઈ.—તર્જ.

જોહરા—

તેરે માનીન્દ અગર માહે મુનવ્વર હો તો મઐં જાનું,
મુનવ્વર માહ કયા, ખુરશીદે અનવર હો તો મઐં જાનું.—તેરે.

શાઆએ રૂખસે આઈના જો દીલકા પારા પારા હએ,
દીગર કયા ઇસકા સાજીન્દા, સીકન્દર હો તો મએં જાંનું.—તેરે.
બ મીસલે કાહ, તુઝકો કહેરોબા હો ખીંચકે લાવે,
અસર ઇતનાં પે આહો! નાલેમે ગર હો તો મએં જાંનું.—તેરે.
અરે એ શુખ દીદા, દીલ તો મએં તુઝકો દેતી હું; પર,
કુબુલ અબ પે નજર તુઝકો સીતમગર હો તો મએં જાંનું.—તેરે.

[પરસ્તારકો કહેના.]

અરે પરીયાં કહો પે કોન હએ. કીસ બાગકા પે ગુલ?
તુમારી સઆમને મેરા પે દીલબર હો તો મએં જાંનું.—તેરે.

બરવા—ગઝલ.

કીસ તરહ બાવર કરે.—તર્જ.

પરીયાં—

હમનેતો તસવીર પે લાએથે દીલ બહેલાનેકો,
તુમતો બસ તૈયાર ઇસ પર હો ગએ મર જાંનેકો.—હમનેતો.
શહેર એક ગુલઝાર હએ, પે શાહ હએ ઉસ મુલ્કકા,
મેહરતીલઅત કહેતે હએં, વાહાં સારે ઉસ દીવાનેકો.—હમનેતો.
ઉસકે દામે ઇશ્કમે મત આવો, માનો બાત પે!
માહાજ ખીંચી હએ મુસવ્વરને તો પે બહેકાંનેકો.—હમનેતો.
અએ મલેકા દુન્યાંમે હએ આશકોંકી પે ગેજા,
ખુંને દીલ પીનેકો, તીસપર રંજ ઔર ગમ ખાનેકો.—હમનેતો.
ઇસ લીયે તુમ ઇશ્કકે ફંદેમે મત હરગેજ ફસો,
દરપે હમતો રોજે શબ હોંગે તેરે સમઝાનેકો.—હમનેતો.

બેહાગ—ગઝલ.

ગએરત ન આઇ તુઝકો કુચ્છ.—તર્જ.

જોહરા—

જીસકે ગલેકા ઇશ્ક હુવા હાર બે ખબર,
વો આજ તક છુટા નહીં જીનહાર બેખબર.—જીસકે.
લએલી ઔર મજનુકી લીઈ ઇશ્કનેહી જાંન,
ઇસસે નહીં હો કયારી ખબરદાર બેખબર!—જીસકે.

મેરી દવા મસીહાસેભી હોવે કીસ તરાહ?
મુઝકો હુવા હય ઇશ્કકા આજાર બેખબર.—જીસકે.
અબરૂ ન ગર વોહ યારકી મુઝકો દીખાવગી,
રખ લુંગી અપને હલક પર તલવાર બેખબર.—જીસકે.
ઇસ ફંદસે તુમારે રેહા હોવે દીલ મેરા,
એસા નહીં હુવા યે ગીરફતાર બેખબર?—જીસકે.

[ઇન્કાર કર કર જાના જોહરા દીલફીગારકા,
ઉસકે પીછે રવાના હોના સબ પરસ્તારકા.]

તમાંમ હુવા બાબ પહેલા.

બાબ દુસરા—પરદા પહેલા.

જંગલ.

[મેહરતીલઅતકા તાલાશે યારમે ભટકતે આના.]

પીલુ—ગઝલ.

જેહાંદારે ફના યારો બકા—તર્જ.

મેહરતીલઅત—

રખા હું રાહે ઊલફતમે કદમ, જો હોની હો સો હો,
લીયા હું સરપ યે બારે અલમ, જો હોની હો સો હો.—રખા.
મદદગાર ઇશ્ક હય મેરા, યેહી પોંચાહેગા વહાં તક,
મુઝે ઇસકીભી હીમ્મત હય ન કમ, જો હોની હો સો હો.—રખા.
અગરચે તેગ ફુરકતકી હય ઊરીઆં પર, નહીં હય ડર,
બહોત તો તનસે હોગા સર કલમ, જો હોની હો સો હો.—રખા.
હય એક તો રંજ ફુરકતકા, વ ઊસપર રાહકી તકલીફ,
હુઈ હય આફતે દોનો બહમ, જો હોની હો સો હો.—રખા.

[રવાનાં હોના મેહરતીલઅતકા.]

બાબ દુસરા—પરદા દુસરા.

તીલસ્મે આગ.

[મેહરતીલઅતકા તીલસ્મે આગકી ગરમીસે ઘબરાના.]

કતઆ.

મેહરતીલઅત—

એકતો આતશે ઇશ્કસે જલું, તીસ પ ચર્ખસે આગ બરસે હએ,
તીશ્નગીતો હએ આબે વસ્લકી, ઔર દીલભી પાંનીકો તરસે હએ.
આફત એસી હએ તોભી કયા અલમ, જલે આગસે દસ્તમેહી હમ,
પર સાહારેકો દેખે કબ મકાં, કાંમ હમકો તો ઉસકે દરસે હએ.

[તીલસ્મે આગમેસે એક પીરમદકા નમુદ હોનાં, ઔર મેહરતીઅલતકો તીલસ્મે આગમે દાનાં છીડક કર બે ફીક્ર દાખીલ હોનેકા ઇશારા કરનાં.]

બએત.

પીર મર્દ——કયું ઘબરા રહા હએ અરે બે ખબર,
છીડક દાંને ન હો તુ યું બે સબર.

[મેહરતીલઅતકા દાંનાં છીડક કર પીરમર્દકે સાત તીલસ્મે આગમે જાનાં.]

બાબ દુસરા—પરદા તીસરા.

મહેલ.

[ફીરાકે યારમે બેકરારી કરતે હુવે આના જોહરા પરીકા.]

મુસ્તેજાદ.

સોતા હએ ગલે લગકે.—તર્જ.

જોહરા—

હમ ઉસે જાતે હએં વલે તુઝકો ખબર નહીં, અએ બેવફા સનમ,
કયા મેરી આહકા તેરે દીલપર અસર નહીં? જાલીમ ન કર સીતમ.
હમ.

કબ તક તેરે ફીરાકકે, સદમે સહા કરે, અએ યાર લે ખબર?
કયા મેરે મરનેકાભી તુઝે ગમ મગર નહીં, અલતાફ કયું હએ કમ?
હમ.

તેગે ફીરાકસે પે દીલ; અફગાર હએ મેરા, મરહમ વીસાલકા,
પાવું ન ગર તો અચ્છા હો; જખમે જીગર નહીં, કર બાહરે હક કરમ.
હમ.

મુદસ.

સહેલી———બેવફા અકસર પે સબ સાહેબ જમાલ હોતેહી હએં,
શાહાજાદી ઇશ્કમે રંજો મલાલ હોતેહી હએં.
ગુલસે દીલભી ઇસ ચમનમે પાએમાલ હોતેહી હએં,
અપને માઆશુકોકે આશકોકો ખીઆલ હોતેહી હએં,
પર નહીં સબ્રો તાહામ્મુલ આપસા જો દેતે હએં,
ઇતનીસી આફતહીમે બસ આપ રો રો દેતે હએં?

જીલા—ગઝલ.

ખુદીકી પરસ્તીશ.—તર્જ.

જોહરા—

મએં તુમસે કહું કયા કે હએ કયા મોહબ્બત,
ગઝબ હએ, સીતમ હએ, બલા હએ મોહબ્બત.—મએં.
કહાં જખમે ઊલફત હએ, મરહમકે કાબીલ,
નહીં તેગ, તેગે કઝા હએ મોહબ્બત.—મએં.
મસીહાનેભી કરકે તશખીસ બોલા,
મોહબ્બતકી તો બસ દવા હએ મોહબ્બત.—મએં.
નશીહતકો છોડો, ન દીલ મેરા તોડો,
ઊસે લાવો જીસસે રવા હએ મોહબ્બત.—મએં.

[જોહરાકા મઅ ખવાસોંકે હોના રવાંના.]

બાબ દુસરા—પરદા ચોથા.

તીલસ્મે ચમન.

મેહરતીલઅ્તકા બરફકે બારીશ વ જાડેકે સબબસે થરરાતે વ કાંપતે હુવે આના.]

સોહેની—ગઝલ.

કલસે તુ બેકલ હો યાર.—તર્જ.

મેહરતીલઅ્ત—

ઉસસે બડહકે ઔર આફત દુસરી તૈયાર હએ,
મેહરતીલઅ્ત સર પ તેરે અબ અજલ અસવાર હએ.—ઉસ્સે.
સનસનાયા હએ બદન, અકડે હએ મેરે હાથ પાવું,
એક કદમ આગે સરકનાભી મુઝે દુશવાર હએ.—ઉસ્સે.
લે એ કાફેર મરતા હું, આ કર મસીહાઇ તુ કર,
કબ્રપર ઠોકર લગાનેકા તો નહીં ઇન્કાર હયે.—ઉસ્સે.

બએત,

ગએબી આવાઝ—હુવા કીસ લીયે ફેર તુ નાસીપાસ,
છીડક દાંને ઔર રખ ખુદાસે તુ આસ.

[દાંનાં છીડકનેકે સબબસે બરફકા મોકુફ હોનાં, મેહરતીલઅ્તકા શુક્રે ઇલાહી બજાનાં.]

બાબ દુસરા—પરદા પાંચવા.

બાગ.

[જોહરા પરીકા મઅ સહેલીયોં કે હાતમે મેહરતીલઅ્તકી તસવીર લીયે હુવે દાખલ હોના, ઔર દીવાનેકી તરહ તસવીરસે બાતેં કરનાં.]

જીલા—ગઝલ.

સમ્ભાલો તેગ અદાકો જરા.—તર્જ.

જોહરા——જબાંસે કુછતો કહો દીલરૂબા, સુનો તો સહી?
આંમોશ બએઠો ન બહરે ખુદા, સુનો તો સહી?-જબાંસે.

ઓ શાહે હુસ્ન કરો એક ભોસા તો ખએશાત?
તુમારે હુકમે કરંગે દોઆ સુનો તો સહી?-જબાંસે.
યે આશનાકી ન લો આબરૂ કીનારા કર,
ઓ બાહારે ખુબી બરાએ ખુદા સુનોતો સહી?-જબાંસે.
ન આપ ઘરમે મેરે આતે હો તો મુઝે સાહેબ,
તુમારે ઘરકા પતા દો બતા સુનો તો સહી?-જબાંસે.
તુમારે કદમોંકી સૌગંદ પંજએ કુદરત,
હમારા ઘોટ રહી હએ ગલા સુનો તો સહી?-જબાંસે.

[જોહરાકા તસવીરકો તકતે રહેના, શાહે જી-
નકા એક મુનજજીમકો લા કર સબ હાલ
કહેના.]

ઝીંન્ઝોતી—ગઝલ.

જલવા જો ઉસને દીખાયા.—તર્જ.

શાહા———શોરને ઇસકે સતાયા મેરા જી જાનતા હએ,
સારા ઘર સર પ ઉઠાયા મેરા જી જાનતા હએ.-શોરને.
કોઇ પરીજાદસે તો આંખ નહીં ઇસકી લડી,
શાયદકે જીનકા હએ સાયા, મેરા જી જાનતા હએ.-શોરને.
કોનસા યુસુફ હએ કે જીસકી ઝુલેખાં યે હુવી,
ભેદ કુચ ઉસકા ન પાયા, મેરા જી જાનતા હએ.-શોરને.
બર્કકી તર્જસે બેતાબીયાં કરકે ઇસને,
ખીર્મને દીલકો જલાયા, મેરા જી જાનતા હએ.-શોરને.

[મુનજજીમકા કીતાબમે હાલ દરીયાફ્ત
કરના, જોહરાકા તસવીરકો દેખ કર આ-
હકા દમ ભરના.]

અ બી યા ત.

જોહરા———નહીં પરવા તુઝે અસ્લા હએ મેરી હાલતકી?
ખુદ ગરજ હએ તુ, તુઝે કદર નહીં ઉલફતકી.
બેખુદી તેરે લીયે આઠો પહર રહેતી હએ,
દો દો દીન તલક ન સરો પાકી ખબર રહેતી હએ.
યાદમે ખનજરે અબરૂકે કલેજા શક હએ,
સદમે જખ્ત હએ, લબ ખુશ્ક હએ, ચહેરા ફક હએ.

[મુનજજીમકા શાહે જીનકો જોહરાકે હાલસે
આગાહ કરના.]

તાહ્તુલ લફ્જી ગ઼જલ.

નુજુમી——પોશીદા ભેદ શાહા બોલા હએ કીતાબમે,
જાહેર નુજુમકે યે હુવા હએ હીસાબમે.
એક શાહાજાદા હએ બની આદમમે માહરૂ,
ઉસકેસા હુસ્ન હોગા નહીં આફતાબમે.
ઉસકેહી જુલ્ફે પેચાંમે હએ શાહાજાદી કૈદ,
ઔર વોહભી ઇસકે ઇશ્કકે હએ પેચોતાબમે;
થોડેહી અરસેમે યાંહાં પોંહોંચેગા આકે વોહ,
જો સચ થા અર્જ મએંને કોયા હું જનાબમે.

[જોહરાકા દીવાંનોકી તરફ ચાલે કરના.]

કલ્યાંન—ગ઼જલ.

તફ્કા ઐસાભી હોતા હએ.—તર્જ.

જોહરા—

ઢુંડને ઉસ ગુલીરાંઅનાકો કાંહાં જાવું મએં,
અબતો બસ અપના ગલા કાટકે મર જાવું મએં.—ઢુંડને.
વોહતો ગુજરા ન ઇધર, જીસે ગુજર જાવું મએં,
ઇશ્ક બાજોંમે ભલા નામ તો કર જાવું મએં.—ઢુંડને.

અબીયાત.

શમઓ ગુલ ગોર પ શાએદ વોહ ચડહાને આએ,
પીટને રોને જનાજેકો ઉઠાને આએ.
મોતકા સામના હએ, હો ગઇ જીસ્ત હરામ,
ઇશ્ક ખુંખાર કર ચુકા હએ મેરા કામ તમામ.
કૈદ કરતી હએ નીકલ જાનેકા જાને ના કાંમ,
બેશતર વીર્દ જબાં રહેતા હએ બસ યેહી કલાંમ,
અએ નસીમે સહર હએ વો બુતે ઐયાર કાંહાં,
જી કાંહાં, જાંન કાંહાં, દીલ કાંહાં, દીલદાર કાંહાં.

[રવાંના હોનાં દીવાંનોકી તરફ.]

મુસદ્દસ.

શાહા——ઇશ્ક વોહ આતશે સોજાં હએ સમંદર જલ જાએ,
સુરતે કાહા પડે ઇસમે તો પથ્થર જલ જાએ.

ભડકે યે આગ જો ગુલશનમે ગુલેતર જલ જાએ,
એક સાઅતમે તરો, ખુશ્ક બરાબર જલ જાએ,
સર્દ હએ આતશે ગુલ, ઇસકી શરર બારીસે,
આગ પાંનીમે લગે હએ ઇસી ચીન્ગારીસે.
યે વોહ બે મેહર હએ, બદ ખુલ્ક મઝાહ ઇસમે નહીં,
જીસકો કહેતે હએ મુરવ્વત, વોહ જરા ઇસમે નહીં.
દુશમને જાં હએ મહોબ્બત બ ખુદા ઇસમે નહીં,
આહો! રંજો ગમો, ઇજાકે સીવા ઇસમે નહીં,
કૌલ યે અપના હએ, મર જાએ મહોબ્બત ન કરે,
દફન હો જીનદાહી, લેકીન કભી ઉલફત ન કરે.

[શાહે જીનકા રવાંનાં હોના મઅ મુનજજીમો
આહલેકારકે.]

આબ દુસરા—પેરદા છઠ્ઠા.

દાહશતનાક ગુફા.

[મેહરતીલઅતકા ગુફેમે દાખીલ હોને ચહાના,
એક દેવીકા આન કર ઉસકો મનાના.]

જીલા—ઠુંમરી.

દીખા ચુકી તુ કરતબ.—તર્જ.

દેવી—
કાંહાંસે આનાં હુવા તુમારા, કયું યે ગમ કીયે તુમને ગવારા?
કાંહાંસે.
દેવ હએ હમ, ખએર ખ્વાએ ઇનસાંન, દેંગે સાહેબ તુમકો સહારા.
કાંહાંસે.

પીલુ—ઠુંમરી.

કહું કયા ફલકકા સતાયા હું મએં.—તર્જ.

મેહરતીલઅત-કયા બોલું ગરદેશકા મારા હું મએં,
આસુદગીમે દુખીયારા હું મએં.—કયા.
પરી જોહરાકે ઇશ્કમે હું દીવાના,
વતન છોડ અપના સીધારા હું મએં.—કયા.

કાફી—ગઝલ.

ઉમ્ર સબ મુફતમે ખોયા કીયે.—તર્જ.

દેવી————--ઉસ પરીજાદપેહી આપ જો કુરબાન હુવે,
તો યેહી સમઝો કે તુમ ઉસકે સુલએમાન હુવે.--ઉસ.
ગર ખબર હોતી,તો ઘર બએઠી મીલાતી તુમસે,
કીસ લીયે દતને ભલા આપતો હએરાંન હુવે?—ઉસ.
કલ પરસતાંકે તરફ તુમકો લે જાવુંગી મએં,
આજતો આપ યે બંદીકેહી મહેમાંન હુવે.—ઉસ.

ઠએરીયે આપકે વાસતે મએં બહોતસા મજેહદાર પકવાંન લા હાજર કરતી હું.

[દેવીકા જાના.]

જીલા—ગઝલ.

દીલરૂબા મેરાભી દીલ.—તર્જ.

મેહરતીલઅત—

અબતોભી ચાંદસા મુહ અપનાં દીખાદો જાનાં,
મરતા હું કરકે મસીહાઇ જીલાદો જાના.—અબતોભી.
ગરચે બરબાદીહી મનઝુર તુમે હએ મેરી,
ખાકમે હાથોંસે અપનેહી મીલાદો જાના.—અબતોભી.
રશ્કે ખુરશીદ હો, અએ જોહરા યે બંદે પજરા,
ડાલકે અકસે રૂખ, માહાતાબ બના દો જાનાં.—અબતોભી.
ખોસએ અબરૂ નહીં દેતે હો અચ્છા મત દો,
તેગ તો હલક પ આ મેરે ફીરા દો જાનાં.—અબતોભી.

[દેવીકા એક ઘડા ભર કર પાની, ઓર સાત એક કાબમે કુતે વ બીલ્લી ભુની હુવી લે આના.]

અબીયાત.

મેહરતીલઅત—અસતગફીરઉલ્લા તોબાહ ઓ મુરદાર બે અદબ,
સુહા ઓર બીલ્લી ખાંનેકો લાઇ, યે કયા ગજબ!

ઇસ ઇશ્કને તો ઇતના દીખાયા કમાલ હએ,
પર જોહરા તુઝે મેરા નહીં કુચ ખીયાલ હએ!
જલતા હું સોજે ઇશ્કસે, હએ ખુશ્ક મેરે લબ,

[પાનીકે ઘડેકો દેખના.]

શાયદ યે પાંની હએ, કરૂં મએં નોશ થોડા અબ.

[બેખુદીકી શએકા પાની પીનેકે સબબસે મેહરતીલઅતકા ગશ ખાનાં.]

ઇસ પાંનીમે નીશાંકી કોઇ શએ મીલાઇ હએ,
સર ફીર રહા હએ, ખાકસે અબ જબ હસાઇ હએ.
બેશક દગા હુવા હએ, અફસોસ મએં મુવા,
એ જોહરા હાલ તેરી મોહબ્બતમે યે હુવા.

[મેહરતીલઅતકા ગશ ખા કર જમીન પર ગીરનાં, દેવાં દેવીકા આન કર મેહરતીલઅતકો કાટ કર ખાને ચાહાનાં.]

ભોપાલી—ગજલ.

મુત્રબે ખુશ નવા બગો.—તર્જ.

સબ દેવ—
ચલાવો હોકે તુમ બહમ; હુવા અપને પર તો અબ કરમ,
વાહ! કયા મજાહ શેકાર હએ,હએ ગોસ્તભી નરમ નરમ.-ચલાવો.
૧ દેવ—મએં ખાવું ઇસકા કાટ સર,
૨ „—મએં ભુન ખાવુંગા જીગર,
૩ „—મેરાતો ધ્યાંન હએ સીને પર,
દેવી—લો બાંટ તુમ કીસમ કીસમ.—ચલાવો.
૧ દેવ—હથીયાર જલ્દ લો ઊઠા,
૨ „—હએ લુકમા યે લજીજ કયા?
૩ „—હએ હમ પ મેહરબાં ખુદા,
દેવી—કરો શુક્ર આજ દમ બ દમ.—ચલાવો.

[સબ દેવોંકા એક એક કે પીછે મેરતીલઅતપર વાર ચલાને ચહાના, અજમતી દાનેકે જરીયેસે સબકા હાથ અકડ જાના.]

૧ દેવ—કયું હાથ ગએ મેરે અકડ !
૨ ,,—અરે ભાઇ મુઝે લે પકડ,
૩ ,,—ઇસકે જાદુને લીયા જકડ,
દેવી—ચુમો ઇસકે તુમ કદમ કદમ.

[સબકા મેહરતીલઅતકે પએરકો ચુમનાં.]

અ બો યા ત..

દેવી—હુવા દેવજાદો પે મુઝપર અયાં,
સુલેમાનકા પીયારા હએ પે જવાં.
અગર તનસે સર ઇસકા કરતે જુદા,
તો આ જાતા અપને પર કહેરે ખુદા.
અરે દેવ જાવ ઇસકો તુમ છોડ દો,
ચલો ઇસકે ખાનેસે મુહ મોડ દો.

[સબ દેવકા જાનાં, દેવીકા મેહરતીલઅતકો ખુબસુરત દેખકર ફરેફતા હોના.]

હોરી—કાફી.

પા લાગું કર જોરી.—તર્જ.

દેવી—કૈસા યેહ દીલરૂબા હએ,
મેરા દીલ તો ઇસપર ફીદા હએ.—કૈસા.
રોઝ પે રોશન, મએં રાત અંધેરી,
જોડા બરાબર મીલા હએ,
દેવોમે મએં હુસ્નમે હું લાસાની,
આદમમે પે માહાલકા હએ.—મેરા.
બચી જાંન ઇસિકી મગર કીસ તરહસે,
એસાતો પાસ ઇસકે કયા હએ?

[દેવીકા તાલાશ કરકે મેહરતીલઅતકે જેબસે એક શીશા નીકાલનાં. મેહરતીલઅતકા હોશમે આનાં.]

હુવાં ખુબ પે પાસ આયા મેરે અબ,
ઇસકી મએં ઔર પે મેરા હએ.—મેરા.

[દેવીકા મેહરતીલઅતકા હાથ પએર બાંધ કર, હોશ આનેકા કતરા મેહરતીલઅતકે કાનમે ડાલનાં.]

શેઅર.

મેહરતીલઅત-જોહરા મએં જાંનો દીલસે તેરે પર નીસાર હું,
કર મેહર કીતનાં જાંનેજાં મએં બેકરાર હું.

આસાવરી—મસનવી.

અરે કોન હએ તુ.—તર્જ.

દેવી———---તેરી જોહરા એ પ્યારે જાંન તુઝે,
મએં આંખોમે અપની રખુંગી તુઝે.
ચલ આ અએશો અશરત મેરે સાથ કર,
મએં તુઝપર ફીદા, તુ ફીદા મેરે પર.
મેરે ફુલસે દેખ રૂખસાર તુ,
યકીં હએ કરેગા ન ઇનકાર તુ.

મજકુર તર્જ.

મેહરતીલઅત-ન જબ તક મીલે મુઝકો જોહરા પરી,
હું દુનીયાંકી મએં ન્યાંમતોસે બરી;
નહીં હુરકોભી કરૂં મએં કબુલ,
તેરા કીસ તરાહ હોગા મકસદ હુસુલ.

મજકુર તર્જ.

દેવી— ———કરે હુરોંકો કીસ તરહ તુ પસંદ?
હું મએં હુસ્નો ખુબીમે ઊનસે દુચંદ;
મએં પરીછાંતી તુઝકો, હએ દગબાજ તુ,
કરે હએ મેરે સાથ યે નાઝ તુ,

મજકુર તર્જ.

મેહરતીલઅત-સતાયા હુવા હું ન મુઝકો સતા,
તેરી શકલ કર દુર એ બેસવા.
મેરી તોડ બેડી મુઝે કર રેહા,
વગર ન અભી દુંગા તુઝકો જલા.

મજકુર તર્જ.

દેવી———જલાયા જલાયા અરે બે શઉર,
તુ કરતા હએ શાએદ કે ઇસપર ગુરૂર

[શીશા બતાનાં]

મએં આતી હું કર ખુબ તુ અબ ખીયાલ,
વગર ન કરૂંગી તુઝે આ હલાલ.

[દેવીકા જાના.]

ભઐરવી—ગઝલ.

ઇશ્કમે તેરે કોહે ગમ.—તર્જ.

મેહરતીલઅત—

ઇશ્કમે જોહરા તેરે અબ મરતે હએં હમ, જો હો સો હો,
મુશકીલ યે કાંમ હએ, વલે કરતે હએં હમ, જો હો સો હો.—ઇશ્કમે.
હીજ્રમે તેરે જાંનેજાં, હું નીમજાંન બેગુમાં,
દીલમે હએ દર્દ, આહ સર્દ, ભરતે હએં હમ, જો હો સો હો.—ઇશ્કમે.
કરે દેવીસે ફરેબ જબ, હો રેહાઇ અપની યાંહાંસે તબ,
છોડ જાફરાંકો યાંસ અબ, ચરતે હએં હમ, જો હો સો હો.—ઇશ્કમે.

[દાખેલ હોના દેવીકા.]

કાફી—મસનવી.

જીંન્દકીકા હએ મજાહ—તર્જ.

દેવી————ઇબને આદમ કયા કીયા દીલમે ભલા તુને ખોયાલ,
મેરા મન્જુર તુઝે હએ યા નહીં કહે દે વીસાલ ?

[મેહરતીલઅતકા મક્રસે હંસ કર દેવીકો ગલે
લગાને ચહાના.]

મજકુર તર્જ.

મેહરતીલઅત—એએ પીયારી યે તેરા ઇમતેહાં કરતે થે હમ,
વર્ના હએ દીલસે ફીદા તુઝપ તેરે સરકે કુસમ.
ચલો અબ કરકે નેકાહ અએશ કરે મીલકે બહમ,
મએં પુજારી હું તેરા ઔર હએ તુ મેરી સનમ.

આસાવરી—મસનવી.

અરે બાલ દેવ ઇસ તરફ જલ્દ આ— તર્જ.

દેવી————આહા ! કીતની ખુશાલી મેરે દીલરૂબા,
તેરા હુકમ અભી લાતી હું મએં બજા.

[દેવીકા ઇશારેસે દેવકો બોલાના, સબ દેવોંકા
આના.]

અરે દેવો મએં શાદી કરતી હું અબ,
કરો જલ્દ તૈયાર અસબાબ સબ.
દો સો ચુવે ઔર દો સદ બીલ્લીયાં,
વ ચાર હાથી જલ્દી પકડ લાવો વ્હાં.
મસાંનસે આદમકે લો મુરદે દસ,
યે અસબાબ ખાંનેકો હએ અપને બસ.

[દેવોંકા જાના.]

ખુશીમે તુઝે એક દેતી હું ચીજ,
જો મુઝકો મેરી જાંનસે હએ અઝીઝ.

[દેવીકા મહેરતીલઅતકો એક શીશા સુલએ-
માની આબકા હવાલે કરનાં.]

હએ ઇસમે યે પાંની સુલએમાનકા,
યે દુશમન હએ સબ દેવોંકી જાનકા.
બડે લાખ દેવો હો જીસ જા અગર,
વ્હાં છીડકે તો જાવે ઊસી વક્ત મર.

અબીયાત.

મેહરતીલઅત—કયા પરી જોહરા તેરે સાંમને કુચ્છ હુર હએ માલ?
ખા કસમ કહેંતા હું મએં મુઝકોં નહીં કીસકા ખીયાલ.
દેવી————તેરાભી શીશા હો અએ પ્યારે મુબારક તુઝકો,
આજ ખુશહાલ નેહાયતહી બનાયા મુઝકો.

[દાનેકા શીશા દેના.]

અબ મેરે પ્યેશા અકબાકો બોલાતી હું મએં,
શાદી કર પ્યારે ગલે તુઝકો લગાતી હું મએં.

[દેવીકા ઇશારેસે સબ દેવોંકો બુલાના, સબ
દેવોંકા આન કર નાચો રંગ મચાના,
મૌકા દેખ કર મેહરતીલઅતકા સબ દેવોં
પર સુલએમાની પાનીકા છીડકના, સબકા
મર જાના.]

અથ તીસરા—પરદા પહેલા.

તીલસ્મી કીલ્આ.

[એક દેવકા કીલ્એકી નીગાહબાની કરના, મેહરતીલઅતકા દાખીલ હો કર કીલ્એમે દાખીલ હોનેકો કદમ ભરના.]

તાકુતુલ લફૂજી

દેવ——————શાએદ તુ પરતાંસે ખબરદાર નહીં હએ,
યાંહાં તુઝકો કદમ રખના સજાવાર નહીં હએ.
જોહરા પરી શાહાજાદી હુવી હએ જો દીવાની,
આરામસે એક પલભી ઉસે કાર નહીં હએ.
દીલ ઉસકાહી બહેલાનેકો યાંહાં ભરતી સભા હએ,
જંગલ હએ પ બાગ હોના દુશવાર નહીં હએ.
વોહ ઘંટા હીલા તો અભી યાંહાં આવેગી પરીયાં,
ચલ જા યે તેરે સએરકા ગુલજાર નહીં હએ.
કયું જાતા હએ ચલ મએંહી તુઝે ખા લેતા હું આ,
ખાંનાં કોઇ તેરેસા મજેહદાર નહીં હએ.

[દેવકા મેહરતીલઅતપર હમલા કરનાં, મેહરતીલઅતકા શીશેમેસે દાંનાં છીડકનાં. કીલ્એકા નાબુદ હો કર દેવકા ફરાર હોના, મેહરતીલઅતકા અપનેકો પરસ્તાનમે પા કર બરકરાર હોના, સહેલીયોંકા આના,, મેહરતીલઅતકા છુપ જાના.]

બરહન્સ—ગ઼ જ લ.

ગર હમને દીલ સનમકો દીયા.—તર્જ.

પરીયાં—

એ દોસ્તો યે ઇશ્ક હએ જાલીમ બુરી બલા,
દેસે ઇસકે બચતે રહો દુનીયાંમે સદા.—એ.

આદત હએ ઇસકી જુલ્મતો ખલકતમે હએ જફા,
ઇસ કજ અદાસે સબકો બચાએ સદા ખુદા.—અએ.

ખ્યાબી આ ત.

૧. પરી——આશક ઈસીસે ગમમે હએ, માઅશુક શાદ હએ,
ઇસ બાનીએ ફસાદકે કયા કયા ફસાદ હએ ?
૨. „ સર સર ચમનમે, બાગમે ગુલચીં, ગુલોમે ખાર,
સૈયાદ બુલબુલોંમે, ખેજાં હએ પએ બાહાર.
૧. „ રાહાતમે રંજ, નુરકે ધોકેમે લુટે નાર,
વસ્લમે હીજ્ર, દાદે હએરતમે ઇન્તેજાર.
૨. „ સબ આરેજોમે મૌત, દવાઓમે જહર હએ,
આફત હએ, બદબલા હએ, કયામત હએ કહર હએ.

[જોહરાકા તસવીરકો તકતે દાખેલ હોના.]

જીલા—ગઝલ.

દીલરૂબા મેરાભી દીલ.—તર્જ.

જોહરા—

ઇશ્કમે હમદમો એક જીકા ન તુમ ધ્યાંન કરો,
બાખ દીલ હોવેતો ઇસ રાહામે કુરબાંન કરો.—ઇશ્કમે.
શમઆ સીફત જલતે રહો, યાકે મરો મીસલે પતંગ,
સર કટા દો, વલે શીકવા ન તુમ એક આંન કરો.—ઇશ્કમે.
જાહેદે ખુશ્ક હુવા આપસે મુનકેર કાફેર,
હજરતે ઇશ્ક જરા ઉસકો મુસલમાન કરો.—ઇશ્કમે.
યારકે મીલનેકીભી હએ આરજુ તુમકો જો અગર?
ઇશ્કકો દીન કરો, ઇશ્કકો ઇમાંન કરો.—ઇશ્કમે.
કભી ગુમરાહ નહીં હોનેકે અલ્લાહકે કસમ,
યારકે રૂખકો અગર અપના જો કુરઆંન કરો.—ઇશ્કમે.

[જોહરાકા જમીન પર બએઠ કર સકતેકી હાલતમે તસવીરકો તકતે રહેના.]

મજકુર તર્જ.

મેહરતીલઅત—

હુસ્નપર ફખ્રભી તુમ ઇતનાં ન હરઆંન કરો,
હમ ફકીરોંપર શહે હુસ્ન જરા ધ્યાંન કરો.—હુસ્ન.

બોસા એક દો તો કરૂં તુમાંરે હુકમે યે દોઆ,
કીશવરે હુસ્નમે તુમ સલતનત હરઆંન કરો.—હુસ્ન.
કદમો પર ફેંકતા હું આપકે તસવીર મેરી,
અપને આશકકી અએ જાં, કુસ્છતોભી પઍછાંન કરો?—હુસ્ન.

[મેહરતીલઅતકા પસેપુસ્ત આનકર અપની
તસવીર જોહરાકે કદમો પર ફેંકના.]

અબીયાત.

જોહરા———કીસ તરાહ તસવીર આઈ દુસરી દેખો ભલા?
શાએદકે આયા યાંહાં વોહ શુખ બેપરવા મેરા.
યાકે કોઈ જીન મેરેસે મસખરી કર જાએ હએં,
ખીંચકે તસવીર ઉસકી જો યું હરદમ લાએ હએં.
ઢુંડો તુમ હર સીમ્ત, વર્ના લો નુજુમીકો બુલા,
વાઅદા ઉસકે આનેમે ઉસને કીયાથા આજકા.

[એક પરીકા નુજુમીકો બુલાને જાંના.]

સુદસ.

[ખુદસે] કુચએ જુલ્ફે મુસલસીલકી દીખાઈ જો બાહાર,
બાલકી તરાહસે હએ, સુખા તન લાગેરો જાર.
દીલ નહીં સુલઝા મેરા હાએ! ઊલઝકે જીનહાર,
કયું ન લું શોકસે ઇસકી બલાંએ હરબાર,
જુલફસે બડકે હએ અબ હાલ પરેશાં મેરા,
આઈના ખાંનાં બના, દીદએ હએરાં મેરા.

[નુજુમીકા મઅ સહેલીકે આના.]

અબીયાત.

નજુમી———અએ ગુલજારે શાહી કયું કીયે ફીદવીકો યાદ,
બાગે આલમમે રહો ગુલકી રવેશ હર આન શાદ.
જોહરા———અએ નુજુમી આયા નહીં અબતક મેરા જાને જાંહાં,
લેકે યે તસવીર ફેંકી હએ કીસી જીનને યાંહાં.

તુને તો વાઅદા કીયા થા આજ બેશક આએગા,
ગર નહીં આયા તો અએ ઝુઠે સજા તુ પાએગા.

નુજુમી–[ખુદસે]ફ્ર્ક શાએદ દેખનેમે મેરેહી કુચ્છ આ ગયા,
બાત યાંહાં બદનાંવું તો જી આજ બચતા હએ મેરા.
[જોહરાકો.]ઉસકી યે તસવીર આઈ તો વો ગોયા આ ગયા,
યેહી હીસાબસે મએંને તો અએ શાહાજાદી પા ગયા.

જોહરા—

એસા હએ, અફસોસ! નીકલો જાવો યાંહાંસે સબકે સબ,
મેરા જી બચનેકા નહીં આતા નજર કોઈ સબબ.

[સબકો હંકાલ દેના, ઔર તસવીરકો
તકતે રહેના.]

ભએરવી—ગજલ.

મદદ ઈસમાલ જોગીકી.—તર્જ.

જોહરા—

ન સર તકરાનાં હમને તો ભલા અએ યાર કયા કરના?
નહીં તુ ફેરતા હએ હલકપર તલવાર કયા કરના?—ન.
પરસ્તેશ જો કરે હએ દીલસે અપની દએરે આલમમે,
કહો ઉસસે તો મીલનેકા સનમ ઈનકાર કયા કરના?—ન.
તુમારે ફૂલસે રોખસારોંકો હમને નહીં દેખે,
તો અબ યે દેખ કર હમને ગુલેગુલજાર કયા કરના?—ન.
હમારી જાન જાતી હએ, નહીં હએ આપકો પરવા?
ભલા ઐસાભી તો દીલ સખ્ત અએ દીલદાર કયા કરના?—ન.
નહીં તુમ મીલતે હો તો અપની લો હમ જાંન દેતે હએં,
હમેશાં હીજ્રમે જી કર કહો અએ યાર કયા કરના?—ન.
અજી ઓ મેહરતીલઅત આપકા હાફેજ ખુદા હએ અબ,
લો હમતો જાતેં હએ દુનીયાંસે હો કર ખ્વાર કયા કરના?—ન.

[જોહરાકા અપને સીનેમે ખન્જર મારને
ચહાના, મેહરતીલઅતકા પસેપુશ્ત આન
કર ઉસકો બચાનાં.]

ભઐરવી—ગજલ.

બખસે લબ ઐ બાબાદ.—તર્જ.

મેહ્રતીલઅત—

લો ઉડાતા ખાક પે દીવાના આયા આપકા,
શમઆર મત ખાવો ગમ, પરવાના આયા આપકા.—લો.
મસ્ત હો અએ સાકીએ ગીલફત શરાબે ઇશ્કસે,
ઝુમતા કદમો તલક મસતાના આયા આપકા.—લો.
રહે મજનુને કહા મુઝસે, કે જબ દીઇ મએને જાન,
આશકે જોહરા જો શાદ ગમ ખાના આયા આપકા.—લો.

[દોનોકા બગલગીર હોના.]

મજકુર તર્જ.

જોહુરા—

શકલ ઇસ મુશતાકકો જો આ દીખાઈ આપને,
બખ્શ દીઇ ગોયા સનમ સારી ખુદાઇ આપને.—શકલ.
એક નજર દીખલા હમે સુરત છુપાઇ આપને,
યેતો અએ જાને જાંહાં કીઇ બેવફાઇ આપને.—શકલ.
આપને સાહેબ કદમ રંજા જો ફરમાએ યાંહાં,
કીઇ અજલકે પંજેસે મેરી રેહાઇ આપને.—શકલ.
દો લબે શીરીંકા બોસા તુમ અએ શાદીએ વેસાલ,
ચાહીયે હમકો ખોલાના પે મીઠાઇ આપને.—શકલ.

[શાહકા મઅ પરસ્તારોં ઔર દરબારીઓંકે આનાં.]

અએ પીદર લો પે બુતે ઐયાર પોંહચા આન કર,
કરના ઇસ્સે જલ્દ મેરી કદખુદાઇ આપને.—શકલ.

[શાહકા મેહરતીલઅતો જોહરાકા હાત મીલા દેના.]

ભ એ ર વી—ગ઼ જ લ.

મદદ ઈસમાબ જોગીકી.—તર્જ.

સબ મીલકે—

બાહાર આઈ હુએ શાખે ગુલપ હો બુલ બુલકા કાશાના,
ખ઼ોદાયા હો ન ગુલશનમે કીસી સૈયાદકા આના.—બાહાર.
કરો આરાસ્તા શાદીકી મજલીસ તુમ શીતાબીસે,
મીલા હુએ બાદ મુદદત શમઆસે ઘમરોજ પરવાના.—બાહાર.
અએ અબ્ર શાદી બારેશ તુ, ખુશીકા જલ્દ તર બરસા,
હુવા હુએ મેહેર ઔર જ઼ોહરાકા બુરજે આબીમે આના.—બાહાર.
શરાબે વસ્લ પીને ઔર પીલાનેકા યે વક઼્ત આયા,
ઘડીમે આશકો માઅશુક઼કા હો તૌર મસતાના.—બાહાર.

તમામ શુદ.

છેલબટાઉ મોહેનારાની

ઊર્ફે

નેકીકી નાવ પાર હય.

નાટક ચાર બાબકા.

વાસ્તે ગીરોહે વીકટોરીયા નાટકકે,

તસ્નીફ કીયા

મુનશી માહમુદ મીયાં મુતખલ્લુસ બ રૌનકને,

ઔર

છાપકે ઈજહાર કીયા વાસ્તે ખાસો આંમકે,

માલેકાંને

ગીરોહે વીકટોરીયા નાટકકે હુકમસે

જેહાંગીર બેજનજી કરાંની ઔર કાવશજી પેશતનજી શરાફને

જબાને ઉરદુ બ હર્ફે ગુજરાતી.

મુંબઈ,

અલાયન્સ પ્રીંટીંગ પ્રેસ, નાં૦ ૭ મરીન સ્ટ્રીટ,

કાવશજી પેશતનજી ને છાપા હય.

ઈ૦ સ૦ ૧૮૮૩ ઈંગ્રેજી.

તફતએ નાટક.

સવાઈસીંગ............................બાદશાહ સુરત શેહેરકા.
જએસીંગ............................બાદશાહ અમદાનગરકા.
બટાઉ............................દેહેલીકા સહેલાની.
બન્જારા............................એક સૈદાગર.
ગોસાંઈ............................એક સાધુ.

સાસ............................સાસ મોહેનાકી.
મોહેના............................જએસીંગકી બાનો.
રાની............................સવાઇસીંગકી.
પરી............................નેકીકી રાહબર.
દેવી............................એક બલા.

ખીદમતગાર—લકડહારે—સહેલી—વગએરા.

મુકાંમ.

દેહલી—અમદાનગર—સુરત.

છેલબટાઉ મોહેનારાની.

બાબ પહેલા—પરદા પહેલા.

બાગ.

[ફુલોંકે ક્યારે હરતરફ કીયે હુવે હય્એં, પાનીકા ફુવારા ઉડ રહા હય્એ, મોહેના ફુલોંકો દેખ કર તારીફ કર રહી હય્એ.]

ખમાંચ—ઠુંમરી.

એજી ગુઈયાં લચક લચક ચલત મોહન આવે.—તર્જ.

મોહેના—

ક્યાહી ગુલ ખેલત ખેલત રંગકો જમાવે, દીલ ચહાવે,
ચમન વતન, વતન ચમન. ખુલ ખુલાં બનાવે.-ગુલ.
ગોલાબકી કલીયાં, કૈસી હય્એ ખાંલીયાં, નાજો રંગ દીખાવે,
કેસી ચલત, આકી મહક, મનવા ખુશ હો જાવે.-ગુલ.
ખાવીંદ મોરા, હબશીકા છોગ, મોરે નજરમે આવે,
કાહુમે કીનો, આ મોહે દીનો, દેવ પરી મીલાવે.-ગુલ.

[દેવીકા નમુંદ હોના, મોહેનાકા ચમનમે અમન કરનાં.]

જીલા.—ઠુંમરી.

મારીર મોહે બાન, પ્રીતકી કારી હો.—તર્જ.

દેવી—

પ્યારીરે નાદાંન, મોહેના રાની હય્એ.-પ્યારીરે.
સંસાર આકા કેસા ચલેગા, ખાવીંદસે બેઝાર.-મોહેના.
શમશાદો તુંતો, દોનોંકો બાહમ, જાદુસે ઇજહાર કરને હારીરે.-પ્યારીરે.

[દેવીકા છુપ જાનાં, મોહેનેકા આના.]

કાલીંગડા.—ઠુંમરી.

બદલ ગએ નએનારે—તર્જ.

મોહેના—

ધડક રહી છતીયાંરે, ધડક રહી છતીયાંરે, રાહત નાંહી.—ધડક.
ગુલ ગુલાબી, ગાલ મોરારે, બુલ બુલ આપર આએ,
યાંહાંતો કબ્જા બએઠી હએ આકે, કેસા મનકો ભાએ.—ધડક.

[મોહેનાકા ફેર દુબારા બાગકે તરફ મુખાતીબ
હોનાં, દેવીકા અફસોસ કરનાં.]

કાફી.—ઠું મ રી.

ઓ ગોરીયાને નેગ્જરા ભર મારારે—તર્જ.

દેવી—

ઓ પ્યારી મોરીને યે નારા કેસા મારારે.—ઓ.
છેલ છબીલા બટાઉ એ દેહલી, આશક હોવે આકારે.—યે.
ઉલફતમે વાકે, આકો ફસાલું, હો ઇસકો વોહી પ્યારે.—યે.

[દેવીકા મોહેનાંકી પસે પુશ્ત આન કર જા-
દુકા ફુંક ફુક કર મોહેનાકો બેખુદ કરનાં,
બાઅદ થોડી દેર કે મોહેનાકા હોશમે
આન કર બટાઉકી યાદમે દમ ભરના.]

ભઅેરવી.—ઠું મ રી.

મએંતો સેજરીયાંપે ભુલી મોરા દે કંગના.—તર્જ.

મોહેના—

મોહે આંખરીયાંસે, આ કાહુ માર ગયોરે.-મોહે.
ફુલસે ગાલ, અબરૂ હીલાલ, દીલ પ શમા મોરે ઊતાર ગયોરે-મોહે.
એક દે તુ બોસા, મોએ ઓ સાજન, દેખ તોહે દીલસે કરાર ગયોરે-મોહે.
બરમે મોરે આ પીતમ પ્યારે, મનવા મોરા તુઝપર નીસાર ગયોરે-મોહે.

આસાવરી.—મ સ ન વી.

અરે લાલ દેવ ઇસ તરફ જલ્દ આ.—તર્જ.

દેવી————કીયા ખુબ હમને તમાશા અજબ,
ગીરફતારે ઇશ્ક હો ગેઇ મોહેના અબ.

બટાઉકી ખ્વાબમે સુરત દીખા,
કાંયે ફસકે નહીં ઉસપે હમને શીદા.
પુરા આપ ફુના હુએ રહાં અપના કાંમ,
રહે અફસોસમે મોહિના રાની મુદામ.

[દેવીકા અફસુન ફુંક કર મોહિનાકો હોશમે
લા કર રવાના હોના.]

ભૅરવી—ગજલ.

અગર આં તુર્ક કે શીરાઝી બદસ્ત આરદ.—તર્જ.

મોહિના—

અરે ઓ ચર્ખ કજ રફતાર, મુઝે તુ ને અજબ મારા,
દેખા કર ખ્વાબમે સુરત, ગયા હુએ કાંહાં મેરા પ્યારા.—અરે.
ખીયાલે ખામ હુએ નાહક, વ યા યે ખ્વાબ હુએ સાદીક,
તુઝે યા કોઈ પરીઝાદા દીખાકર શકલકો મારા.—અરે.
મગર ઓસકા તસવ્વરતો રહેગા મુઝકો સુબ્હો શામ,
ફીરેગા ઢુંડતા દીલ ઉસકો બનસે હોકે આવારા.—અરે.
તજસ્સુસને મયેં ઉસકે મીજ્નુ જાસુસોંકો મુલ્કો મુલ્ક,
મીલે વોહ યારતો ચમકે હમારે બખ્તકા તારા.—અરે.

[બેકરાર હો કર મોહિનાકા રવાના હોના.]

બાબ પહેલા—પરદા દુસરા.

દીવાન ખાના.

[વારીદ હોના સવાઈસીંગકા ઓર એક ખી-
દમતગારકા આન કર અર્જ કરનાં.]

અબીયાત.

ખીદમતગાર—યે મયેં અર્જ કરતા હું સુનીયે આપે માહારાજ,
સલામત રહે આપકા તખ્ત ઓર તાજ.

એ સુરતકે મુલ્કકે જંગલમે ઇન રોજ,
ગુરૂ એક અજાએબ હુવે રોનક અફરોજ.
કોઈ નકશ માંગે હએ ઉલફતકા ઊન્સે,
કોઇ ચાહે તાવીજ ઇજ્જતકા ઊન્સે.

સવાઈસીંગ——બીરાદર યાહાં કીસ લીયે આપ આએ?
એ પજ઼મુરદા કીસ રંજસે મુહ બનાએ?

દેસ.—ઠું મ રી.

કાંહાંનાં બૈયાંના મરોરો—તર્જ.

જએસીંગ——મોરા હાલ નાહીં પુછો તંગ જીનેસે હું ભાઇ,
બહોત મોહે મોહેનાને સતાઇ.—મોરા.
ચાહાવત નહીં હએરે મોહે જરાભી,
રંગ જોબનવાકા ભાં હએ જમાઇ.—મોરા.

અ બી યા ત.

સવાઈસીંગ——હએ ઓરતકી જાત હરેલી બે લાશક,
મગર મર્દસે હોગી ગમગીં વો કબતક?
નીકાલો મોહોબ્બત મુરવ્વતસે તુમ કામ,
રેયાસતકો કયું છોડ હોતે હો બદનામ?

પીલુ.—ઠું મ રી.

સાથ ગોરીયોંકે સાજન.—તર્જ.

જએસીંગ—

અબસે છાંડ દીયા મએંને તખ્ત ઓર યે તાજ,
તુમકો હો મુબારક રાજ.—અબસે.
દેહુલીકી મએં જાકે સએર કરૂંગા,
ઠાંની યેહી મનમે હએ મોરે આજ.—અબસે.

[રવાંના હોના જએસીંગકા.]

અ બી યા ત.

સવાઇસીંગ——હએ જએસીંગ મોહેનાકા દીલસે ગોલામ,
પ ઇન્કાર ઇસ્સે હએ ઊસકો મુદામ.
કરેગી ન જબતક ઇસે મોહેના પ્યાર,
ન દીલ ઇસકા પાવેગા તબતક કરાર.
વોહ ગોસાંઇકો જાકે લે આવું મએં,
ઇલાજ ઉસ્સે કુછ ઇસકા કરવાવું મએં.

[સવાઇસીંગકા હોના રવાંના.]

અંક પહેલા—પરદા તીસરા.

જંગલ.

[દાખેલ હોના એક બન્જારેકા, ઊસકે પીછે પીછે આના જએસીંગકા.]

કાફી.—હોરી.

ફાગનકે દીન ચાર.—તર્જ.

બનજારા—

ક્યા દેસ અજબ ગુલજાર, હએ દેહલી,
નારીઆ વાંહાંકી હએ છેલ છબીલી.—ક્યા.
દેસ હએ રીદવાં, નારી હએ હુરાં, મરદવે હએં ગીલમા સાર.—હએ.

પરજ કાલી ગડા.—કાહારવા.

મેરે ભોલે નવાબ કલકતેકી સએરકો.—તર્જ.

જએસીંગ—

અરે ખાના ખરાબ છોડ દે બડાઈ ઈસ દેસકી તુ.—અરે.
અમદા નગરી મીસ્લે ગુલશન દેસ તરાહદાર,
હુરેં પરીયોંસેભી બહેતર વાંહાકી નાર.—અરે.

જીલા.—લાવની.

મન મોહન બજાવે બાંસરીરે.—તર્જ.

બનજારા—

અરે વાહરે જએસીંગ રાજા, તુઝે મએં જાના,
તુ નહીં હએ જાને, મએંતો તુઝે પએછાંના.—અરે.

જએસીંગ—

કેયા દેસ હએ અમદા નગરી, અજબ દીલજાંની.
ઔર રહકે બુતાને ચીન હએ મોહેના રાંની.—અરે.

ગ ઝ લ.

જએસીંગ——યે લાક તો યાંહાં નહીં મલે જીનહાર,
બનજારા——તુ દેખકે અબ હોતા હમે બેજહાર.
જએસીંગ——[દીલસે] વોહો નારકા તો મરદ બની હું યાર.

[ફાએદ હોનાં છેલ બટાઉકા.]

બનજારા—— અબી આવેગા યાંહાં બટાઉ, તો કરીયે કાર,
ઉનસે મોહેનાકી તારીફ સુનાના યાર.—અરે.

ચીજ.—કા હા ર વા.

સાડે તીન પૈસે સેર મછલી.—તર્જ.

બટાઉ——મુજે રાજ અફશા યે કરો બનજારે.—મુજે.
કાહુ હુએ ગેહ આદમ, કીસકા હસદો ગમ?
ચેહેરા કયું હુઓ પજમુરદા, ભરે સર્દ દમ.—મુજે.

અજકુલ તર્જ.

બનજારા——છેલ બાતેંરે એસી કાહે કરત.—છેલ.
અમદા નગરી દેસમે આકા હુએ ઠાંમ,
મોહેના રાની પર હુએ યે શયેદા સુભાંમ.—છેલ.
બટાઉ——એસી કયા રકે માહ હોવેગી વોહ નાર,
ઘરમે મેરે ચેરીયાંતો ઉસકે હુએ સાર.—છેલ.

[દેવીકા આના, બનજારેકા ભાગ જાના. દેવીકા
છેલબટાઉકો જાદુકા અસરસે બેહુદ કરના.]

ચીજ.—કા હ ર વા.

મએં તો બ્યાહીથી મબરૂ જવાન.—તર્જ.

દેવી——મએં તો આઇ હું કરને યે કાંમ,
મોહેના પર હોવે બટાઉ ફીદા.—મએંતો.
શયેદા હોવેરે છેલ બટાઉ,
હુવા મેરા યે કાંમ તમાંમ.—મએં.

[દેવીકા બટાઉકો જાદુકી અફસુંન ફુંક કર
હોશમે લાનાં બટાઉકા ખ્વાબમે મોહેનાકી
સુરત દેખ કર ઉસકી તાલાશમે જાના.]

કાફી.—ગ જ લ.

પ્યારે હસરત કુંચ્ચ તક.—તર્જ.

બટાઉ—

અબતો ઉસ દીલદારકે દરતક ભટકતા જાવુંગા,
કોહ કંદકી તરહસે મઝે સરકો પટકતા જાવુંગા.—અબતો.
લાલે લબકો યાદ કરકે તેરે અય એ ગુલબદન,
ખું બજાએ અશ્ક આંખેસે છીડકતા જાવુંગા.—અબતો.
દીલ લગા હુએ તુજસે, અબ આવે અગર હુરેં પરી,
હેચ ઉનકો જાન કર દામન ઝટકતા જાવુંગા.—અબતો.
અમદા નગરીકો ન જબતક પોહોચુંગા એ શોલે રૂ,
આતશે હીજરાંસે જયું શોલા ભડકતા જાવુંગા.—અબતો.

[એક તરફસે બટાઉકા જાનાં, દુસરી તરફસે બનજારેકા આના.] •

કાલીંગડા.—કા હો ર વા.

દેખો દેખો બગીચેમે કૌન આયારે.—તર્જ.

બનજારા——દેખા દેખા હુવા કયા તમાશારે.—દેખા.
કૈસા અફસું ફુંકા હમને, ખુબ હુવા હુએ કાંમ.
ગુલાં, બુલબુલાંકા અબ હોવેગા મુદામ.—દેખા.

[બનજારેકા જાનાં, જએસીંગકા આના.]

જએસીંગ——સુચે શાદે દોનો બેહુતા હુવે હુએ બાહમ,
છીન ન લેવે રાની મેરી યે હુએ મુઝકો ગમ.

[જએસીંગકા તાફ્રીદસે રવાના હોના.]

બાબ પહેલા—પરદા ચોથા.

જંગલ.

[જંગલમે લકડહારેકાં ખુરપા કુહાડી લે કર લકડે કાટનેકો આનાં.]

કલ્યાંન.—લા વ ની.

ફુલ બાડીમે ખડીજ કાલી નાગન હમસે લડી.—તર્જ.

સબ લકડહારે-હમ ઝાડીમે રહે હમેશાં કાંમ હમારા પેહી.
લકડહારે કહાવે, હમ હુએ નાંમ હમારા પેહી.

પૈશા પકડે તોરનકા સુબ્હો શાંમ હમારા પેહી,
જંગલમેહી બના હમારા ઘરરે, અરે હાં હમારા ઘરરે.

[તમામ કુલહાડીકા ઝાડમે ફસ જાનાં]

પહેલા———વે લીયા યે કીસને ખીંચ,
દુસરા———અરે ધંચરે બાઇ ધંચ,
તીસરા———કોઈ ભુતને પકડા ખીંચ,
ચૌથા———ભાગ ભાગ ભાઈ જાન બચાકે ભાગ.
પાંચવા———પેહ બલાને તો ખુબ જમાઇ લાગ,
છઠ્ઠો———કહીં એસા ન હોકે ગમકા દસે આ નાંગ,દસે આ નાંગ,

[દરખ્ત ફટ કર એક પરીકા નમુંદ હોના.]

પહેલા———ભાગ ભાગ મરે બાઇ,
દુસરા ———મેરી જાંન લબ પર આઇ,
તીસરા———વો કદમ આગે બડાઈ,
ચૌથા———અરે પકરો મુઝે વોહ ખાઈ,
સબ———અરે હાં ખાઇ તો ખાઇ.—હમ.

[સબ લકડહારોંકા ભાગ જાના.]

જીલા.—ઠુંમરી.

અપને શાહજાદે આલમકે લાયે જંગલ સાહરા ખીયાબાંન.—તર્જ.

પરી—

અપનાં નહીં હએ હમસર કોઈ, મએં સારે મુલકો દયાર ફીરી,
જીસે કીની હુ જાદુકી ઝપટ વાસે હરગીજ નહીં મએ હાર ફીરી.
અપનાં.
ડરે હએ પે બનસાં દેખ કીસે, યાંહાં તો કોઇભી શએતાન નહીં,
વો આયે મુકાબીલ ગરચે હમારે, વાકો જાનો ફીર મએં માર ફીરી.
અપનાં.

[દેવીકા એકાએક આન કર પરી પર જાદુકી
ઝપટ કરનાં, પરીકા ગાલેબ આનકર
ઊસે લડનાં.]

ઝીંઝોટી—ગજલ.

શરમીન્દા કુમર હુએ તેરી તસવીરકે આગે.—તર્જ.

દેવી—

શાગીર્દકા ક્યા જોર હુએ ઉસ્તાદકે આગે,
તુ મોમ હુએ બારેખ મએં પોલાદકે આગે.—શાગીર્દ.
ક્યા જાદુસે તેરે મુઝે દાહાશત હુએ અએ નાદા,
મકતુલકો ઝુરઅત કાંહાં જલ્લાદકે આગે.—શાગીર્દ.
ગર તુઝસે મએં ડરતીતો યાંહાં કાએકો આતી?
આઇ હું અબ્બી દેખ તેરી યાદકે આગે.—શાગીર્દ.
ક્યા મએંને તમાશા કીયા હુએ ધ્યાન દીનો નાદેર,
કુમરી ગઇ હુએ દેહલીએ શમશાદકે આગે.—શાગીર્દ.
કુમરી બના હુએ દેહલીકા એક છેલબટાઉ.
શમશાદ બની મોહના વોહ નાશાદકે આગે.—શાગીર્દ.

આસાવરી.—હોરી.

બાંકે મારજાંને ધુમ મચાઇ.—તર્જ.

પરી—

કૈસી બતીયાં યેહ તુને સુનાઇ,
છાંડ એસે ખ્યાલોકો ક્યું મન લગાઇ.—એસી.
ગર તોડે તાકાત હુએરી ઓ દેવી, જાદુ પે સહે લે હમારા,
મોહનાસે મીલને ન દેગેં બટાઉ,
યે કાંમ નહીં હમકો પ્યારા.—છાંડ.

[પરીકા દેવી પર જાદુકી વાર ચલાના, દેવીકા અપનેકો જાદુકી બરકતસે બચાના.]

જીલા.—ઠુમરી.

દધ બેચન મએં ન જાવુંરે.—તર્જ.

દેવી—

કભી દાહાશત મએં ન આવુંરે પરીયાં,
જલત જલત મોપે કીની વાર. કભી.
સમ્ભલ સમ્ભલ મોરે જાદુકી ઝપટ આઇ,ઇસે બચે નારી પરી,
એસેરે જાદુઇયાંસે જાવેગી તુ હાર.-કભી.

[દેવી ઓર પરીકા આપસમે લડનાં, આખીરશ દેવીકા હાર કર કદમ પીછે ભરનાં.]

જીલા.—ઠુંમરી.

દેખા ચુકી તુ કરતબ સારે—તર્જ.

પરી—

દેખ લીયા તોરા કરતબ સારા, હો અંદે કયા તુઝસે હમારા—દેખા.
મોહેના બટાઉ દોનોંકા મીલના, હરગીઝ હમકો નાહી ગવારા—દેખા.

[પરીકા ફરાર હોના, દેવીકા બેકરાર હોના.]

પીલુ.—ઠુંમરી.

બયા ફુલ જીયરા—તર્જ.

દેવી—

એકલ મનવા મએં કૌલ કયા નીભાવુંરે.—એકલ.
જતો કરત હું, જી મે ડરત હું, મએં કૈસે પ્રેમાનકો બજાવુંરે.—એકલ.

તમામ હુવા બાબ પહેલા.

બાબ દુસરા—પરદા પહેલા.

મહેલ.

[મોહેનાકા બટાઉકી યાદમે હાલે પરેશાન આનાં.]

કાલીંગડા—ગજલ.

કયા કમાં અબરૂને એક તારે.—તર્જ.

મોહેના—

હીજ્રસે આપકે હએ હાલ હમારા કેસા,
સંગ દીલ હો ગયા હએ પ્યારે તુમારા કેસા.—હીજ્રસે.
બહારે ઉલફતસે કોઈ આશના હો અપને ગરીબ,
તુહી કહે ઊસસે ભલા કરનાં કીનારા કેસા?—હીજ્રસે.
નીકલ હાથોસે કહીં છીન લીયા દીલ મેરા,
ગમેરાકે માલ પ ચલતા હએ ઈજારા કેસા.—હીજ્રસે.

જાનો દીલ હમનેતો બસ તુજ પ ફીદા કર ડાલે,
જીના અબ દુરીમે હો તેરે હમારા કૈસા.—હીજ્સે.
ઇજતેરાબી મુઝે સીમાબસેભી હય્એ બડકે,
એસા બેતાબ ભલા હોવેગા પારા કૈસા?—હીજ્સે.
[દાખ્લે હોનાં મોહેનાકી સાસકા.]

પરજ કાલીંગડા —હો રી.

પા લાગું કર જોરી.—તર્જ.

મોહેના—

સુનલો સાસ હમારી, બનું આજ મય્એં પનહારી.—સુનલો.
જીરા યાંહાં ઘભરાવત મોરા, સય્એરકો અબ જાવું મય્એંરી,
તાકે બદનમે તવાનાઈ આવે. ખુશ હો તબીઅત• હમારી.—બનું.
રૂપેકી મોહે બના દે ઘઘરીયાં, સોનેકા ડોલ લે આરી,
નીર ભરનકો જાવત હય્એં હમ, સંગ લે સખીયાં સારી.—બનું.

આસાવરી.—હો રી.

સમજ મન દમહી દમકા મેલા—તર્જ.

સાસ—

સમઝ મોરી બીટીયાં તુરે હટેલી, ન તુ નીર ભરન જા રે ગેલી.—સમઝ.
તોરા સ્વામી આવે પ્યારો, દેવેગા ગાલી રસીલી,
બોલેગા વોહ મૈયાં, નારી કર દીની છેલ છબીલી.—સમઝ.

ઝીંઝોટી.—ઠું મ રી.

નીરમલ ભરને નીરરે.—તર્જ.

મોહેના—

જાવું કુવનકો આજરે સાસ નીર ભરનકો.—જાવું.
સ્વામીરી કાહે દેખે યાંહાં આકે છાંડકે અપના રાજરે.—સાસ.

પીલુ.—ઠું મ રી.

હાથ પકડ મોરા ખેંચત સાવરા—તર્જ.

સાસ—

હટહી પકડી માનત નહીં, ઇસ્સે કૈસી મય્એં સમજાવુંરે.—હટહી.
જા બીટીયા લે ડોલો ઘઘરીયાં, હો જા તુ પનહારીરે,
સ્વામી તોરા જો પુછે આકે, ઉસે બતીયાંમે ઉડાવુંરે.—હટહી.
[દોનોકા જાનાં.]

બાબ દુસરા—પરદા દુસરા.

રાસ્તા.

[બટાઉકા મોહેનાકી તાલાશમે આના.]

ઝીન્ઝોટી—ગઝલ.

ગઈ એક બ એક જો હવા પલટ.—તર્જ.

બટાઉ—

જબસે શએદા વો ગુલ હુવે તેરે, તબસે ગુલસીતાં મીસ્લે ખાર હયે,
નહીં તુઝકો મેરી ખબર, તેરા મુઝકો ધ્યાંન લએલા નેહાર હયે.
જબસે.

કયું ન બુલ બુલે દીલ હો શીફતા, મેરા તુઝપે વો રશ્કે ગુલ સદા,
ગુલમે તુઝસી બો બાસ હયે કાંહાં, તેરા ગુલસે બડહકે બોઝાર હયે.
જબસે,

લોગ કહેતે હએં યે તેરા વતન, કયું ન હોવે યે ગયેરતે ચમન.
હર સુ ગુલ ખીલે હએ અએ જાને મન, તેરે બાએસહી યે બાહાર હયે.
જબસે.

યા તો મુઝકો આકે તુ માર લે, યા મકાનમે અપને જાએ દે,
મેરા દો જાંહાંમે ઠીકાનાં હયે, યાતો તેરા ઘર, યા મઝાર હએ.
જબસે.

[બટાઉકા જાના, જએસીંગો બનજારેકા આના.]

જીલા.—ઠુંમરી.

કંગનવા મોરા કરસે.—તર્જ.

બનજારા——-બદનવા મોરા શાદીસે કયા ફૂલ જાએરે,
જએસીંગ——-હમે હાલરે સુનાવો હયે બાયસ કયા બતલાવો?
બદનવા.

બનજારા—

મજાહ ખુબ આએરે, મોહેના છેલ પાએરે, જએસીંગકા હો સત્યાનાસ,
જએસીંગ—[ખુદસે] તેરા બાપ મરે આહ્‌મક્,
બનજારા——[ખુદસે] હુવા ગમસે તો સીના ફ્‌ક્‌.—બદનવા.

[દોનોકા જાના.]

બાબ દુસરા—પરદા તીસરા.

જંગલ.

[એક ગુસાંઇકા તાઅતે ઇલાહીમે મશગુલ હોનાં.]

પરજ કાલીંગડા.—ઠુંમરી.

સુધ લાગ રહી તોરી—તર્જ.

ગોસાંઇ—

તોસે ધ્યાંન લગા મોરા આઠ પહર, મએં જપત હું, હમેશાં હરી હર હર. તોસે.
કછુભી ગરજ મોહે જગસે નાહી, છાંડકે દેસ રહત હુ ખધર—તોસે.

[સવાઇસીંગકા આન કર ગોસાંઇસે અર્જ કરનાં.]

અબીયાત.

સવાઈસીંગ—ગુરૂજી મેરી અર્જ સુનલો શીતાબ,
મેરે દેસમે ચલીયે તુમ અએ જનાબ.
બીરાદર મએં હું રાજા જએસીંગકા,
સુરત શહેરકા મુજકો રાજ હએ મીલા.
તુમારી મએં બર લાવુંગા સબ મોરાદ,
વાહાં ચલકે કર દુંગા મએં તુમકો શાદ.

જોસાંઇ——હમે કયા ગરજ રાજસે હયે ભલા,
મુબારક હો તુઝકો તેરા રાજ શાહ.
યે જંગ્ગલ વ સાહારામે હયે મેરા રાજ,
હયે તોપી પુરાની હમે મીસ્લે તાજ.
અગર તેરા દીલ ચાહેતો આવું મએં,
મગર ધન વ દૌલત ન કુછભી લું મએં.
[દોનુકા જાના.]

બાબ દુસરા—પરદા ચોઠા.

જંગ્ગલ.

[મોહેનાકા મઅ સખીયોંકે હાથમે ઘઘર લે કર પાની ભરનેકો આનાં.]

પીલુ—ઠુંમરી.
ગભરાવે મોરી જાનરે.—તર્જ.

સખીયાં—
બાહેર આવે પુનમકા ચાનરે, હો જાવે જગ રોશન સારા.—બાહેર.
મુખડા ચંદરસા, ગુલસા ગાલ, આંખડીયાં આકી નરગીસરે.
સરવસા કામત, ફુલસા ચેહરા, હુરોંસી આનો બાનરે.—બાહેર.
પ્રીતમે કાહુકે યેતો ફસી હયે, વાસે હયે હએરાનરે,
નીર ભરનકા કરકે બહાનાં, ઢુંડે અપના પ્રાનરે.—બાહેર.

[મોહેનાકા કુવેમસે પાની નીકાલ કર ઘડા ભરનાં, બટાઉકા ફરેફતા હો કર મોહેનાકા કદો કામત દેખ કર તાઅરીફ કરનાં.]

બેહાગ—રાજલ.
ગયેરત ન આઇ તુઝકો.—તર્જ.

બટાઉ—
યેહી હયે મોહેના રાની મેરી, યે હએ જાનેમન,
ખુબીકે બાગકી હયે યેહી સર્વ ગુલબદન.—યેહી.

નરગીસ હઍ આંખ, ગુલસા હયે રૂખ, જુલ્ફ સુમ્બુલ હયે,
ઇસકા સરાપા હોવે ન કયું ગએરતે ચમન.?—પેહી.
અબ મરભી જાવુંગા તો ન છોડુંગા તુઝકો મઍં,
યાતો ગલે લગા મુઝે યાકે પહેના કફન.—પેહી.
આંખે મઍં ઇસકી દેખ કે મદહોશ હો ગયા,
-ચીતવંનમે ઇસકે એક નીરાલા હયે બાંકપન.—પેહી.

[મોહેનાકા પાની ભર કર બટાઉકો દેખનાં,
ઔર અપની ઠંડી આંખોંકો બટાઉકી
શકલ દેખ કર સેખના.]

કલ્યાંન—ગઝલ.

તક્કા ઔસાભી.—તર્જ.

મોહેના—

આયાથા ખાબમે મેરે તો ગુલઅંદામ પેહી,
જાન પેહી, દીલ હયે પેહી, રાહાતો આરામ પેહી.—આયાથા.
છીન હરેએકકા દીલ લેતે હો દીખલાકે લકા,
કયા તુમે જાન સદા રહેના હયે બસ કાંમ પેહી?—આયાથા.
મુઝકો હઍ રંજો અલમ આપ ઉડાતે હો મજેહ,
રીસ્તા ઉલફતા કયા હોતા હઍ દીલ આરાંમ પેહી.—આયાથા.
શુક્ર સદ શુક્ર મુઝે તુને દીખાયા સુરત,
કરવીથી હકસે દુઆ, મઍં તો સુબ્હો શાંમ પેહી.—આયાથા.

[મોહેનાકા બટાઉ પર ફરેફતા હોનેકે સબબસે,
પરીકા જાદુ ફુંક કર મોહેનાકો બટાઉસે
ફેર લેના.]

ખમાંચ—ઠુંમરી.

મોરા સૈયાં કરે ચતરાઇરી.—તર્જ.

પરી—

મોસે દેવી કરત હઍ બડાઇ રે,
વો બડાઇ, મઍં ઘટાઇ, મોહેના દીલકો ઉડાઇ.—મોસે.
જાવો જાવો રે બટાઉ, છાંડો મોહેનાકો મ્હાંસે,
તોસે મન ન લગાવે, મઍં યે કારન આઇ.—મોસે.

[પરીકા બટાઉ ઔર મોહેનાકો જાદુઇ ફુંક
ફુંક કર જાના, મોહેનાકા બટાઉકો સતાના.]

કાફી.—હોરી.

પનહારન નીર દોજોરી.—તર્જ.

બટાઉ—

પનહારન પાંની પીલારી, પ્યાસ મોરી બુજારી.—પનહારન.
પ્રીતકા પ્યાસા હું રે કામનીયાં, બતીયાં મુખસે સુનારી,

મોહેના—

લાજત નાહીં તુરે ઓ પંચી, મએં હું પરાઇ રે નારી.—પનહારન.

બટાઉ—

કારન તોરે સૌંસાર સગરો, છાંડકે નીકસા હું મએંરી,

મોહેના—

મુખકો સમ્ભાલો, એૈસા નબોલો, હમકો નાહી પ્રીત પ્યારી.-પનહારન.

બટાઉ—

દીપક બની તુ, પતંગ મએં હુવા હું, નાહીં તુ મોહે જલારી,

મોહેના—

મુખડે પ મોરે, વારૂરે તોત, જા વર્ન દુંગી મએં ગારી.–પનહારન.

[બટાઉકા ગુસ્સા કર કર ચલા જાના, દેવીકા મોહેના પર જાદુ ફુંકના.]

કાફી.—ઠુંમરી.

આજ સગરી સખીયાં છોડાઇ રે.—તર્જ.

દેવી—

બટાઉ તોરે મદદકો આઇરે, યે સગરો ખેલ કીનો પરીને,
જીધર તીધર વોકરે મોસે કજીયા, તોરે પ્યારે મદદકો આઇરે.–બટાઉ.

[દેવીકા જાદુ ફુંકનેસે મોહેનાકા બટાઉકો મનાના.]

પીલુ.—ઠુંમરી.

સાથ ગોરીયોંકે સાજન.—તર્જ.

મોહેના—

આવો અએ મોરે પ્યારે, ગરવા લગો, મોસે બાત કહો.—આવો.
મએંતો હું ચેરી તેહારીરે સૈયાં, કાહે રૂઠે કછુ મુખસે કહો.—આવો.

બટાઉ—

કાહેરી અબ હમસે બોલત હયે તુ, નાંહી મોહે છીયો જાવો દુર રહો.
આવો.

જીલા—ઠુંમરી.

નન્દજીકો લાલા.—તર્જ.

મોહેના—

આવો જાની આવો પ્યારે, આવો સૈયાં આવો,
ગરવા લાગો અબતો હમારે.—આવો.

બટાઉ—

કાહે છેડત હમે તુરી મોહે, ગરવા મએં ના લાગુંરી,

મોહેના—

માનો પીતમ, સમઝો પ્યારે.—આવો.

પીલુ—ઠુંમરી.

નએન લગે સો લગે પરીયોંસે.—તર્જ.

દેવી———કાહેરી જીદ તુ કરે આદમસે,
ચલરી તુ સંગ મોરે લડરી હમસે.—કાહેરી.
ઐસે ફરેબસે ફસકો લે જાવું,
મોહેના મીલે તો અપને સનમસે.—કાહેરી.

કાલીંગડા—ગઝલ

દુસરે આએથે સાકી.—તર્જ.

મોહેના—

અએ ગુલે ગુલશન હયે રાજી સંગ તેરે આનેકો હમ,

બટાઉ—

દુરસે આએ હયે જાના તેરે લે જાનેકો હમ.—અએ.

મોહેના—

ખ્વાબમે સુરત દીખા દીવાનાં કર ડાલે મુઝે,

બટાઉ—

તેરે આશક હો ગએ હયે હાએ! દુઃખ પાનેકો હમ.—અએ.

મોહેના—

અબતો ઘર જાનેકો મુઝકો યાર દે દીજીયે રજા,

બટાઉ—

કરતે હએં ઈનકાર એ મુતાઅર તેરે આનેકો હમ.—અએ.

મોહેના—
પહેનકે ઘરકો મેરે આવો બીરાહમનકા લીબાસ,
બટાઉ—
જીસ તરેહ ફરમાઇયે તૈયાર હએ આનેકો હમ.—અએ.
મોહેના—
જાવો હું જગ જાઇયે મેરે ગલે અએ દીલરૂબા,
બટાઉ—
આએ હએ યાંહાં જાને જાં, યેહી મજેહ પાનેકો હમ.—અએ.

[દોનોકા રવાંના હોના.]

ઝીંન્ઝોટી—ઈંગરેજી તર્જ.

લટકનસે હમ જાતે જંગ પર.—તર્જ.

બનજારા—
કૈસી મજેહ હુઇ દેખા તુને યાર ઇસ દમ, વાહ! વાહ! વાહ!,
મોહેનાં બટાઉ દોનોભી અબ હો ગએ હમદમ, વાહ! વાહ! વાહ!
કૈસી.
જએસીંગ—
તુઝકો કયા હએ ગએરોકી પંચાતસે બો બેહયા,
કયા યે સીતમ મએં દેખતા હું,યા રબ ઇસદમ,આહા! આહા! આહા!
કૈસી.
બનજારા—
ઇશ્કકા તુઝકો રસ્તા સીખાતા હું, યે તુભી સીખ લે,
જલકર તુ હો ખાક, હમ તો હયે ખુશો ખુરરમ, વાહ! વાહ! વાહ!.
કૈસી.
જએસીંગ—
શર્મ નહીં હએ તુઝકો જો તુ મસખરી એસી કરતા હયે?
ગએરકી ઔરતસે ઉસે તુને કીયા બાહમ આહ! આહ! આહ!
કૈસી.
બનજારા—
ઇશ્કકી મંઝીલમે નહીં કોઈ ગએરોકો પએછાને હયે,
હરયે આયદ ઘર ઘસીટમ, ઔર હોના બાહમ, વાહા! વાહા! વાહ!.
કૈસી.

તમામ હુવા બાબ દુસરા.

બાબ તીસરા—પરદા પહેલા.

દીવાનખાંના.

[સવાઈસીંગકા અપની બાનોકે સાત મોહબ્બતો પ્યાર કરનાં, ગોસાંઈકા દાખેલ હોના.]

કાફી—હોરી.

અજી રહાં બનરેકો લાવો.—તર્જ.

ગોસાંઈ—

અરે રાજ યે કયા કરત હો, કછુ હરસે ડરત હો?—અરે.
નારીસે અએશ કરત હો હમેશાં, પાપસે દાંમન ભરત હો?
ગરના મીલાગે તીરીયાંસે તુમરે, કયા ઉસકે બીના તુમ મરત હો?—અરે.
હમતો બગીચેમે જાકે રહેંગે, યે કારન તુમ જો કરત હો,
નરક કુન્ડમે જાકે પડોગે, જો તીરીયાં પ ધ્યાન ધરત હો.—અરે.

[ગુસ્સા કર કર ચલા જાના ગોસાંઈકા.]

અબીયાત.

સવાઈસીંગ—કહા રાસ્ત ગોસાંઈને મુઝકો બાત,
મએં ઈસ કારનસે અબ ઉઠાતા હું હાત.
સલાંમ આખેરીકા યે લે લો હમારા,
હમે ઈશ્ક અબ નહીં તુમારા હયે પ્યારા.

પીલુ.—કાહારવા.

છોડી બહમનકી.—તર્જ.

રાની—સુનો માહારાજા, સુનો માહારાજા,
ગોસાંઈકી બાતકો નહીં'રે તુ માન.—સુનો.
બએરાગીકી બાતકો જાનરે તુ અએબ,
કયા ચાહ તીરીયાંકા ન બાવે ફરેબ?—સુનો.

બ એ ત.

સવાઇસીંગ—અએ રાંની પે કયા નાહક બકતી હયે તુ?
ફસેંગે ન ઔરતકે ફંદે ગુરૂ.

મજકુર તર્જ.

રાની———એક દીન છોડ દે મોહે વાકે પાસ,
છુપકે તુ દેખ મએં કૈસા ડારૂ ફાંસ.—સુનો.

બએત.

સવાઇસીંગ—અગર ઐસા હયે તો તુ જા ઉસકે પાસ,
ગુરૂજીપે જા ડાલ ઉલફતકી ફાંસ.
[દોનોકા જાનાં.]

બાબ તીસરા—પરદા દુસરા.

રાસ્તા.

[બટાઉકા બીરહમનકે લીબાસમે તસવીર ફીરાતે હુવે આના.]

કલ્યાંન—ગઝલ.

જીધર મએં દેખું ઉધર નજરમે.—તર્જ.

બટાઉ—
તમામ આલમકે ગુલીસ્તાંમે બજા ગુલેતર તુહી તુહી હએ,
બના હું મએં તો બ મીસલે કુમરી, અએ જાં સુનોબર તુહી તુહી હયે.
તમામ.

જાહાંકી મુઝકો મીલેગી શાહી, જો બરમે મોહેનાં તુ મેરે આઇ,
કુબુલ હએ મુઝે તેરી ગદાઇ, મેરીતો દીલબર તુહી તુહી હયે.
તમાંમ.

તપે જુદાઇસે દીલ સીઆહ હયે, જરાતો પરતો તુ ડાલ અપને,
હો મેહરબાં હાલ પર હમારે, કે માહે અનવર તુહી તુહી હએ.
તમાંમ.

[બટાઉકા જાના.]

બાબ તીસરા—પરદા તીસરા.

દીવાનખાના.

[મોહેનાકા આન કર એક સહેલીકા અર્જ કરના.]

કતઆ.

ચેરી———અએ રાંનીજી મેરી યે ઇલ્તેજા હયે,
બીરહમન કોઇ દર પર આ ખડા હયે.
અગર હો હુકમ તો લે આવું અંદર,
બીરહમન કયા હયે, વોહ એક માહાલકા હયે.

ભઐરવી.—ઠુંમરી.
બીનતી હએ મોરી.—તર્જ.

મોહેના—
સુનરી ઓ મોરી ચેરી તુ મુજસે, પહેલ વાકી સમઝ તો નીકાલીયે.
સુનરી.
હમારે ઘર આવન માંગે જો વો, એક કાંચકા તખ્તારા ડાલીયે.
સુનરી.
[દોનોકા જાના.]

બાબ તીસરા—પરદા ચોથા.

દીવાંનખાંનાં.

[જમીનપર કાંચકે તખ્તે બીછા કર મોહેનાકા બટાઉકા ઇમ્તેહાંન લેના, બટાઉકા કાંચકે તખ્તેકો દેખ કર અપને દીલસે કહેના.]

કતઆ.

બટાઉ———બટાઉ તુને બાત કૈસી ન જાની?
યે હએ કાંચ ઔર તુને જાનાં હએ પાની.
તુ અંગોઠી તેરી નીચે ડાલ દેખ,
[બટાઉકા અંગોઠીકો ફેંકના, અંગોઠીકા શીશે પર ગીરનેસે આવાજકા આના, બટાઉકા અંદર દાખેલ હોના, મોહેનાકા આન કર બટાઉકા ગલે લગાના.]
હા! હા! ક્યા હએ કે ટલી હએરાંની.

જીલા—ઠુંમરી.

દ્રીગ લોચન મદ માતીયાં.—તર્જ.

મોહેના——આ મોહવન લાગ છાતીયાં,
તોરી મોરી પ્રીત હએ તા બ હશર.—આ.
આજ આએ ન મોરી સાસ યાંહાં,
તબતો હએ અએ સૈયાં ખાતીયાં,
તુ હએ ચંદ્ર મુખ મએં ચકોર બની,
મોરી તોરે પર જાન જાતીયાં.—તોરી.

પીલું—ઠુંમરી.

કૌનસી તલૈયાંમે નાહુંરે.—તર્જ.

બટાઉ—

કાહેરી રસીયા દુખ પાએરે, ગમ સધરા ખુસાર દે.—કાહેરી.
સાસ તોરી આવે, જીદ યાં ઉઠાવે, મએં હું તોરા દીલદારરે.—ગમ.

[બટાઉકા મોહેનાસે બગલગીર હોનાં, સાસકા
આન કર ગુસ્સે હોના.]

કાલીંગડા—ઠુંમરી.

તેહારો મન મએલા ન હો.—તર્જ.

સાસ—

તુ મેરા સુન કાહબા ન હો, લાજકો અપને સમ્ભાલ.—તુ.
ગએર હએ મોહેનાં મરદવા પે, ધરમે કૈસા આએ,
સ્વાંમી જો તોરા દેખે આકે, કયાહી ગજબ હો જાએ.—તુ.

મોહેના—

સાસ બીરહમન દેસકે મોરે, બહોત દીનન પીછે આએ,
મહેમાની ઈનકી મએંતો કરત હું, તુ ન કછુ શક લાએ.—તુ.

[એક સહેલીકા ખાનેકી ખ્વાંન લે કર આનાં,
મોહેનાકા ો ખ્વાનકો બટાઉકે નજદીક
ધરનાં, બટાઉકા ખાનેકો મુસ્તઈદ હોના.]

કોરસ.

બટાઉ—

બોલ બીસમીલ્લા બટાઉ કર તનાવીન તાઆમ તુ,
થોડે અરસેમે મીલેગા અપને દીલઆરામકુ.

[બીસમીલ્લાકા લબ્જ સુન કર મોહેનાકા
સાસકા ચોંકનાં]

બોહાગ—ઠું મ રી.

હમારી મદરીયાં કૈસે સુની.--તર્જ.

સાસ—

મોહેના રાંની મક્ર તેહારા જાનુરી મએ સારાં,
બોલા બીસમીલ્લા વો બીરાહમન.—મોહેના.
જાકે સ્વામીકો તોરે, બોલુંગી યે હાલ મએં,
હરીફ તોરા હોવે, તોહે ડાલેરી જનજાલમે.—મોહેનાં.

[સાસકા ગુસ્સેમે ફરાર હોના.]

જીલા—ઠું મ રી.

બ્રજ બીન સૈયાં નીકસ.—તર્જ.

મોહના—

તુઝ બીન જાંની ન ચએંન જીયા પાએરે.—તુઝ.
આજ સજનવા જાયોકે મોરા સ્વામી ગજબ હો મ્હાં આએરે.—તુઝ.
કાલ કનૈયા, હોકે ગોસાંઇયા, મોહે તુ મુખડા દીખાએરે.—તુઝ.

[બગલગીરી કર કર બટાઉકા મોહેનાંસે જુદા
હોના. સાસો જએસીંગકા દાખેલ હોના.]

ઈંગરેજી વજહ.

ઓ લુસીનીલ ઓ પુઅર લુસીનીલ.—તર્જ.

જએસીંગ—સાસ—

ગજબ! ગજબ! ગજબ! યે કૈસા હયે ગજબ,
તુ બોલી મોરી લાજ સગરી આજ બે અદબ.—ગજબ.

જએસીંગ—

બટાઉ તુને યાર કીની હાય! હાય! હાય,!
મએં મારૂં વાંકો જાનસે તો જીવા સુખ પાવે.—ગ઼જબ.

મોહેના—

બોહોતાન મુઝપર રખતા હયે તુ એસી કયું ભલા?
મએં જાનતી નહીં બટાઉ કૌન હયે બલા.—ગ઼જબ.

સાસ—

મએં દેખી આંખોસે જો તુ બનાઇ ઉસકો યાર,
બોલા બીસમીલ્લા બીરહામનને કયું પોકારી?—ગ઼જબ.

મોહેના—

કુસમ મએં ખાવુંગી વ લુંગી નાગકો ઉઠા,
કે મએંને ગ઼એર મર્દકો ન આજ તક છુવા.—ગ઼જબ.

[સબકા રવાંનાં હોના.]

તમામ હુવા બાબ તીસરા.

બાબ ચોથા—પરદા પહેલા.

મ થ.

કાલીંગડા—પદ.

જમકા અજબ તડાકા બે.—તર્જ.

ગોસાંઇ—

તુઝકો નીરંજન પાયારે, તો દર પ તેરે હું આયારે.—તુઝકો.
હરી હર હયે તુ દાતા મેરા, હયે સગરે ભીકારી,
રામ નામકી માલાકો તો જપતી ધરતી સારી.—તુઝકો.

[રાનીકા આન કર નમશકાર બજા લાના,
સવાઇસીંગકા એક કોનેમેં છુપ જાના,
ગોસાંઇકા રાનીકો દેખ કર હોના દીવાના.]

કતઆઈયાત.

ગોસાંઈ———ફૂલ એેસા બાગે આલममे કાંહાંસે લાઇયે,
બુલબુલે દીલ કહેતા હએ ઇસપર ફીદા હો જાઇયે?
ઇસ ફાતીલ તેગે અબરૂ પરભી તો કરના નજર,
જાવું મએં તુમ પરસે સદકે પાસ મેરે આઇયે?
રાની———એ બુજર્ગી આપકી, ઔર કાંમ યે શએતાનકે?
હો જો ગએરત આપકો, તો ડુબકે મર જાઇયે.
ગોસાંઈ———જાનકે મુઝકો ગુરૂ ચુમે હએ સારા આલમ હાથ,
ચુમને દો હાથ ઓ બુત, પાવુંભી પરવાઇયે?
રાની———લઆનતી મલઉન હો, ઔર બેહયા શએતાંન હો,
હએ થુકી મુહપર, જરા અંદેશા દીલમે લાઇયે?
ગોસાંઈ———થુકો યાકે મારો જુતી, મુઝે કર ડાલો કત્લ,
દીલ હુવા દીવાનાં, તુમ ઇસકો જરા સમઝાઇયે?
રાની———હએ અગર એેસા તો આંખે બાંધકે ઘોડે બનો,
પીઠપર લેકે મુઝે સએરે ચમન કરવાઇયે?
ગોસાંઈ———યા બનાવો ઘોડા, યા ગધા, વ યા કુત્તા બનાવ,
હએ મુઝે મન્જુર દીલસે આપ જો ફરમાઇયે.

[ગોસાંઇકા અપની પુશ્તપર રાનીકો સવાર કરનાં.]

રાની———કયા મજેહ કે ઘોડેપર હમ હો ગયે હએ યહાં સવાર,
અરે મેરે રાજા જરા તશરીફ યહાં તો લાઇયે!

[સવાઇસીંગકા બાહેર આનાં, ગોસાંઇકો ઘબરા કર તસબીહ ફીરાનાં, સવાઇસીંગકા આદેસ બજાના.]

અબીયાત.

સવાઈસીંગ—ગુરૂજી કરે રાજા ચરન પ સીસ,
મુઝે દીલસે સાંઇ દો તુમ આસીસ.
કરે નીમ કાજી નસીહત અગર,
ફજીહત વોહ હોતા હએ ખુદ બેશતર.
મુફાબીલ બડા બોલ આયા તેરે,
કહો કયું બને ગુંગે સાંઇ મેરે?

[ગોસાંઇકા ફજીહત હો કર જાનાં, રાનીઓ સવાઈસીંગકા ઉસકે પીછે હોના રવાંના.]

બાબ ચૌથા—પરદા દુસરા.

મન્દીર.

[બટાઊકા જોગીકા ભેશ લે કર તશરીફ ફ઼ીરાતે હુવે દાખેલ હોના.]

અબીયાત.

બટાઉ——ભભુત જો ગેસાંઇજીકા લગાવે,
વોહ આલમમે ઇજ્જત વ હુરમતકો પાવે.
દીયા મએંને અંધા યેહ મરદુંદોકો અબ,
કુસમ ખાવે મોહેના મરે બુડ્ઢો યા રબ.

[મોહેના સવાઇસીંગ ઔર રાનીકા આના, મોહેનાકા ગેસાંઇકો છુ કર નમશકાર કરના.]

પીલુ—ગ઼જલ.

કૌન જંજાલમે જા તુ ફ઼સારે.—તર્જ઼.

મોહેના——કેસા ગ઼જબ હમ પ હાએ! હુવા હયે,
આગાહ ઇસ્સે તુઇ અએ ખુદા હએ.—કૈસા.
તોહ઼ોમતો જુઠી દતી હએ મુઝકો,
કુસમ મએંતો ખાતી હું દર મુઝકો કયા હએ?—કૈસા.
જએસીંગ ગેસાંઇકા હાથ લગા હયે,
દીગરને નાંહી મુઝકો છુઆ હયે.—કૈસા.
અગરજો છુવા તો યે નાંગ ખડા હયે,
દસે મુઝકો યા સાસકો યે દોઆ હયે.—કૈસા.

[જએસીંગકા મોહેના ઔર અપની માકા હાત પકડ કર સાંપકે નજદીક ધરનાં, સાંપકા મોહેનાકી સાસકો આબનેકે સબબસે ઊસી વકુત ઊસકા બેજાન હોના, જએ-સીંગકા અપની માકે મરનેકે સબબસે પરેશાનહુવા કર મોહેનાકે આગે અપની દીલગીરી જાહેર કરના.]

અમાચ—ઠુંમરી

ગુલાલ દારી આંખોમે સાવચ ખટકે.—તર્જ.

જએસીંગ—

સતી હુએ મોરી રાની બેશક તુરે, જીરા તડપે, મકિ ચ્યમસે.—સતી.
મએં તોરા મેરા કું ગી ઓ રાંની, જીના મોરા તોરા દમસે.—સતી.

જીલા—ઠુંમરી.

નીર દયેકી પ્રીત.—તર્જ.

મોહેના—

મએં તો તોરી પ્રીત કરૂંરે નહીં, એસા સાજન જગમે ન હોગા કહીં.
મએંતો.
તુ મનકો ન અબસે હમસે લગા, મોરી લાજ અગર જો ગઇસો ગઇ.
મએંતો.

[મોહેનાકા જએસીંગકો ઝીડક કર ચલી જાના, જએસીંગકા ઉસકે પીછે હોના રવાંનાં.]

બાબ ચોથા—પરદા તીસરા.

બાગ.

[બટાઉ ઔર મોહેનાકા દાખેલ હોના.]

ભએરવી—ગજલ.

બુલ બુલે શએદાને પુછા.—તર્જ.

બટાઉ—

બુલ બુલે શએદા હું મએં, ઔર તુ હુએ મોહેના ગુલએઝાર,
જુલ્મ કયું કર જાનો દીલસે, હું ન મએં જાનાં નીસાર.
બુલબુલે.

મોહેના—

સર્વ કદ હએ તુ, મએં કુમરી, ગુલ હએ તુ, મએં બુંન્દલીબ,
મુઝકો કીયેયા જાન અએ ગુલજારે ખુબીકી બાહાર.
બુલબુલે.

[મોહેનાઓ બટાઉકા હોના ઊલફતો પ્યારમે
ગીરફતાર, દેવીઓ પરીકા હોનાં આશકાર.]

પરજ—ઠુમરી.

કયા કરૂં ન માનેરી.—તર્જ.

પરી—

ઓ દેવી કયા પે તુ ન માનેરી, ઓ દેવી તોહે કરૂં મએં ખસ્તા જીગર
દુંરી ખબર, જએસીંગકો જા કર, ખુબ હો બેહતર.
કયા.
જએસીંગકો મએં યાંહી બોલાવું, લાગ લાગ મોહે ખુબ મીલા મગર.
કયા.

[પરીકા જાદુઇ આસાકો હવામે ફીરાનાં,
જએસીંગકા આનાં, ઔર બટાઉકો ખન્જ-
રસે બેજાન કરનાં.]

બએત.

જએસીંગ—તુજે શર્મ આઇ ન અએ બેહયા,
કરે અએશ મેરી રાંનીસે સદા !

[દેવીકા બટાઊકે મરનેસે ગમ ખાના, ઔર
પરીકો મનાના.]

ભએરવી—ઠુમરી.

દેવી—

આજ ગમ મએં ખાવું રે, ઉલફતો મોહબ્બતકી મુખતાર.—આજ
છેલ છબીલેકી નાહીં ખતારી, મુઝસે અજીયત હુઇ વાપે.—આજ

સોહેની—ગઝલ.

કબસે તુ બેકલ હએ.—તર્જ.

પરી—

નેક ઉલફતકી પરી હું, નામ મેરા ઇજહાર હયે,
બદકો દેતી હું મએં જીલ્લત પેહી મેરા કાર હએ.—નેક.
તુ જો અબ તૌબાહ કરે તો હોવે જીન્દા છેલ યાંહાં,
નામ ઉસકા લેકે બોલુ જો બડા ગફ્ફાર હએ.—નેક.
હોજા જીન્દા હુકમે ખાલિકસે બટાઉ જુદતર,
મએં હું જીસકી ચેરી વોહ સરતાર હએ મુખતાર હયે.—નેક.

[પરીકા બટાઊકે મુંહ પર જાદુઇ આસા
ફીરાના, ઓર ઉસકા જીન્દા હોના.]

ભઐરવી—ગઝલ.

ઘરસે હયાં કોન ખુદાકે લીયે લાયા.—તર્જ.

બટાઉ—

ચર્ખ એ મેહેરને ગરદેશ પે દીખાયા મુઝકો,
દર બ દર મીસલે ગદા હાએ? ફીરાયા મુઝકો.—ચર્ખ.
હો ગયા વાહાશી મએં અબ બસ્તી પે હયે દસ્તસી સબ,
હુકુમએં સેએરે અજલ કર દે ખોદાયા મુઝકો.—ચર્ખ.
નહીં મોહેના જો બગલમે મેરે અફસોસ? રહી,
અબ પસંદ કુબ્રકા સોનાહી હએ આયા મુઝકો.—ચર્ખ.

આસાવરી—મસનવી.

અરે લાલ દેવ ઇસ તરફ જલ્દ આ.—તર્જ.

દેવી————બટાઉ કયું ખાતા હએ તુ દર્દો ગમ,
મદદગાર હએ તેરે હર આંન હમ.—બટાઉ.
અએ રશ્કે કમર આ હમારે તુ સાત,
તુઝે દેંગે મઆશુક આલી સીફાત.—બટાઉ.

ભઐરવી—ગજલ.

અગર આ તુર્કે શીરાજી.—તર્જ.

સબ—

મદદ ખાલેકકી બંદેપર હુઈ બીસીયાર ઇન રોજો,
થા ઇસકા બખ્ત ખ્વાબીદા, હુવા બેદાર ઇન રોજો.—મદદ.
ન કયું ધમકે વ ચમકે અબ સીતારા ચર્ખપર ઇસકા,
જો ઉલફતકે મવકકીલ, વોહ હવે હામીકાર ઇન રોજો.—.મદદ.

તમામ શુદ.

સએફુસ સુલેમાન

ઊર્ફે

માઅ઼સુમ માઅ઼સુમા.

નાટક તીન બાબકા.

વાસ્તે ગીરોહે વીકટોરીયાઁ નાટકકે,

તરતીબ કીયા

મુનશી માહ઼મુદ મીયાં મુતખ઼લ્લુસ બ રૈનક઼ને,

ઔર

દો બારા છાપકે ઈજહાર કીયા વાસ્તે ખ઼ાસો આ઼મકે,

માલેકાંને

ગીરોહે વીકટોરીયા નાટકકે હુકમસે

જેહાંગીર બેજનજી કરાંની ઔર કાવશજી પેશતનજી શરાફને

જ઼બાને ઉરદુ બ હુરૂફે ગુજરાતી.

મુંબઈ,

અલાયન્સ પ્રીંટીગ પ્રેસ, નં૦ ૭ મરીન સ્ટ્રીટ,

કાવશજી પેશતનજી ને છાપા હય.

ઈ૦ સ૦ ૧૮૮૪ ઈંગ્રેજી.

તફ઼તએ નાટક.

ખુશરસીયર......................અમીરે તારા નગર.
ગ઼ીલમાનરૂ......................ફ઼રજ઼ંદ ખુશસીયર.
સાદીક઼......................એક બદ ખસલત શખ઼્સ.
પાગલખાંન......................સાદીક઼કા નૌકર.
ખન્નાસ......................ઇબલીસકા નૌકર.

હુરવશ......................ખુશસીયરકી ભતીજી ઔર ગ઼ીલમાનરૂકી મઅશુક઼.

ગુલરૂ ....જ઼ને ખુશસીયર.
જોબેદા......................જ઼ને સાદીક઼.
માઅસુમા......................દુખ઼તરે સાદીક઼.
આસમાનપરી......................નેકીકી રાહબર.

દેવ—સીપાહી—વગઐરા.

મુક઼ામ.

તારા નગર.

સએફુસ સુલેમાન

ઊર્ફે

માઅ્સુમ માઅ્સુમા.

બાબ પહેલા—પરદા પહેલા.

જંગલમેં એક ઝોપડી.

[સાદીકુકા તાઅસ્સુફ કરતે દીખલાઇ દેનાં.]

ઝીલા-કલ્યાંન—લાવની.—પ્રીતમ પ્યારે સોજા.—તર્જ.

સાદીકુ—

હવસકો હમને જાના હએ—બુરાઇકા ખઝાના હએ.—હવસકો.
ઇસ હવસસે સએકડો હો ગએ જેરે ખાક,
પાક ઇનસાંકો પેહી કરતી હએ નાપાક,
હવસસે પુર ઝમાનાં હએ—બુરાઇકા ખઝાના હએ.—હવસકો.

હએં હવસકે હર્ફ તીન, હએ ઔર સીનો વાવ,
તીનોભી બેનુકત હએં, કયા ફાએદા ઇનસે પાવ,
કયા હાસીલ ઇનસે આના હએ—બુરાઇકા ખઝાના હએ.—હવસકો.

મએંનેભી આ લાલચમે ખેલા જુવેકા ખેલ,
દૌલત મેરી સબ બહા લે ગઇ હવસકી રેલ,
મોહબ્બીસતો દીવાના હએ—બુરાઇકા ખઝાના હએ.—હવસકો.

[દાખેલ હોનાં જોએદાકા.]

પીલુ—ગ઼જલ.—કૌન જંગલમે જા તુ ફ઼ુસારે.—તર્જ.

જોબેદા—ન અબ ગુજરી બાતોંકા અફ઼સોસ કર તુ,
કુછ આઇન્દાકી ફ઼ીક્ર પર કસ કમર તુ.—ન અબ.
હુવે ફ઼ાકેકા ઘરમે દો દીન વ લેકીન;
નહીં લાતા હએ પએદા કુછ કરકે જર તુ.—ન અબ.
હએ બીન દુધ કે, લબ પર પ્યાસ તીફ઼લકે દમ,
કર ઇસકે તડપને પ ટુક એક નજર તુ.—ન અબ.
હુવા હાતસે અપને ખુદ ખ્વાર ખ્યારે,
જુવેમે જરો માલ સબ હાર કર તુ.—ન અબ.
જો કુછ હોના થા વ્હો તો સબ હો ચુકા હએ,
જા અબ કરને મજદુરી પ્યારે મગર તુ.—ન અબ.

અબીયાત.

સાદીક઼---કયા કમ થા ગ઼મ મેરે જીકો દુખાને?
જો આઇ હએ મુઝે તુભી સતાને?
હવાસ અબતો નહીં હએં મેરે ક઼ાયમ,
રહા કરતા હું મએં બેમગ઼જ દાયમ.
જુવેમે જબસે હારી મએંને દૌલત,
હુવી હએ હાએ! તબસે મુઝકો વાહ઼શત.
કાંહાં હએં આશનાં વ્હો મેરે બદકાર?
જો ખાને પીનેકો હોતેથે તૈયાર.
કાંહા હએં દોસ્ત અબ વ્હો સબ બદ અખ્તર?
જો લે જાતે થે રંડીકે મુઝે ઘર.
કાંહા હએ વ્હો રફ઼ીક઼ અબ મેરે સારે?
કે સુખમે ઊમ્ર સંગ મેરે ગુજારે.
થે વ્હો મતદુદ કયા પૈસેકેહી યાર?
જીન્હે અપના સમઝતા થા મએં ગ઼મખ્વાર.

મુખમ્મસ.

જોબેદા—

જો નહીં જાને કાર પૈસેકા—આદમી હએ વ્હો ચાર પૈસેકા,
સબ હએ નકશો નીગાર પૈસેકા—ચાહ પૈસેકી પ્યાર પૈસેકા,
જીસકો દેખોસો યાર પૈસેકા.

સાદીક—

હાઓ! કયું પૈસા મએંને ખ્વાર કીયા—ઓ માહીબ દુશમનોકો યાર કીયા,
વાએ! યેહ કૈસા મએંને કાર કીયા—કયું ન અએ પૈસે તુઝકો પ્યાર કીયા,
હાતસે અપને ખુદકો ખ્વાર કીયા.

ગઝલ—તાહતુલ લફ્જી.

જોએદા—

ઇતને દીન નાદાન રહા, અબ ફાએદા હો કર આકીલ કયા?
બાહાર ગઇ ઓર આઈ ખીઝાં, તબ હોના ગુલ પર માઇલ કયા?
લાઝીમ તો થા કરની હીફાજત પહેલેહી અપને • ખીરમનકી,
ચુન ગઇ ચીડીયે ખેત, અબ હો પચતાનેસે હાસીલ કયા?
જા કુચ્છ કર કર મજદુરી લા પૈસા તાકે હોવે ગુજર,
દુધ બીન યેહ મરે હએ બચ્ચા, બએઠા હોકે કાહીલ કયા?

મુસદદસ•

સાદીક—

નહીં રખ્ખી જમાનેનેહી મેરી હાએ! જબ પરવા,
મુઝેભી ફીક્ર બીબીકી ન હએ બચ્ચેકી અબ પરવા.
તુમ્હે પૈસેકી પરવા હએ, નહીં હએ મેરી અબ પરવા,
થા પૈસા પાસ મેરે તો મેરી રખતેથે સબ પરવા.
હું ગમસે મએં તો દીવાના, તુમ્હે મજદુરી સુઝી હએ?
મીલા મીટ્ટીમે દાના અબ મુઝે માહજુરી સુઝી હએ.

જોએદા—

ગલત કહેતા હએ તુ, "તુમકો નહીં હએ મેરી અબ પરવા,"
તેરી ઇસ મુફલસીમેભી તો છોડી હમને કબ પરવા?
ભલા તીસપરભી તુ મેરી ન રખ આલી નસબ પરવા,
વ લેકીન અપને બચ્ચોંકી તો રખતે આએ સબ પરવા?
બચાને ઇસકે જીકોહી મુઝે મજદુરી સુઝી હએ,
તો તુઝકો કહેતી હું મએં, ઔર તુઝે માહજુરી સુઝી હએ.

રૂબાઇયાત.

સાદીક—

લગી મરનેકોહી કુમરીતો કયા શમશાદસે મતલબ?
બ વકતે નજઅ કયા બુલબુલકો ગુલકી યાદસે મતલબ?
હરએકસે વકત રાહતકે તો મતલબ રખ્ખે હએ ઇનસાંન,
ન જીકો અપને રાહત હો તો કયા ઓલાદસે મતલબ?

જોબેદા—

નહીં રખ્ખી થી ગો શીરીનને ફરહાદસે મતલબ,
મગર તા મર્ગ રખ્ખા ઉસને ઉસકી યાદસે મતલબ.
પીદરકે ગમકી ગર નાંદાંન બચ્ચેકો ન હો પરવા,
તો કયા ઉસ ગમમે વ્હો રખ્તા નહીં ઓલાદસે મતલબ?

સુદસ.

સાદીક—

પડો દોજખમે તુમ ઓર ડાલો બચ્ચેકો જહન્નમમે,
મએં દીવાંના બનાં હું હાએ! અપને આપહી ગમમે.
સતાને કયું ભલા જીતે હો મુઝકો તુમ રહે આલમમે,
દે બચ્ચા લા મરોડું ઉસકી ગરદન એકહી દમમે,
[સાદીકકા લડકેકો મારને જાના, ઓર જોબેદાકા ઉસે બચાના.]

તુઝેભી જાનસે મારૂં કે રહે મીટ જાએ સબ ઝગડા,
મએં ખુદ મરતા હું જાલીમ કરતે હો કયું મુઝસે અબ ઝગડા?
[બેહોશ હોકર ગીરના સાદીકકા.]

મુસદ્દસ.

ખુદીકા કયા હુવા હએ ગર્મ બાજાર,
તવંગ્ગર ફખ્રમે હએં સબ ગીરફતાર.
ન કુચ્છ બેગાને અપનેકી હએ દરકાર,
હવાકે ઘોડે પર હએં સારે અસવાર.
ગોયા ફીરઓન ખુદકો જાનતે હએં,
ગરીબોંકો નહીં પહેછાંનતે હએં.
જમાનેસે મુરવ્વત ઉઠ ગઇ હએ,
દીલોંસે અબ મોહબ્બત ઊઠ ગઇ હએ.

કરમ ઊઠ્ઠા ઇનાંયત ઉઠ ગઇ હએ,
ર્‌હે બાઇસ હએ કે રાહત ઊઠ ગઇ હએ.
હુવા હએ કયા અઝીજે આંમ પૈસા,
હએ સબકા દીન ઔર ઇસલાંમ પૈસા.
એ જાલીમ મેરા ખુદ તુ હોકે શોહર?
ગયા પૈસા તો અકલો હોશ ખો કર,
ર્‌હે લખ્તે દીલ તેરા બચ્ચા, બદ અખ્તર,
મીલાતાથા ઇસે માટીકે અંદર?
ખુદાસેભી નહીં ડરતા થા મલઊન?
અરે કયા કાંમ તુ કરતા થા મલઊન?
જીગરસે કીના, ઇસ કીને પ લઆનત,
તેરે ઇસ સંગસે સીને પ લઆનત.
હએ તેરે સાત અબ જીને પ લઆનત,
શરાબે પરજકે પીને પ લઆનત.
તુ કયા પાલેગા હમકો અએ બદ અખ્તર?
હએ સબકા પાલનેવાલા ખોદાવર.

[જોબેદાકા ગુસ્સેમે આનકર માઅસુમોંકો સાથ લેકર ઘર છોડ જાનાં, સાદીકકા હોશમે આનાં.]

અબીઆત.

સાદીક—કયા રંજો ગમમે હાએ! ગીરફતાર મએં હુવા,
આસુદા કયા થા ઔર કયા નાચાર મએં હુવા.
અએ જોબેદા મએં કૈસા કરૂં દુર રંજો ગમ,

[જોબેદાકો નહીં દેખનેસે સાદીકકા હએરાંન હોનાં.]

અફસોસ! કયા ચલી ગઇ? સદ હએફ! કયા સીતમ!

સુદસ.

લાયક હએ જાનાં તેરા બેલાશક અએ જીશઆર,
હરદમ નયા સીતમ મેરા સહેતીથી દીલફીગાર.
બચ્ચેકા અપને ખુન મએં કરતા થા નાબકાર,
કયા મુફલસીને હોશ કીયે હએં મેરે ફરાર,
ચક્કી બને હએં મેરે લીયે અર્જો આસમાં,
ઔર મીસલે દાનાં પીસતે હએં મુઝકો બેગુંમાં.

કલ્યાંન—ગઝલ—ડુબકર દીલમે મેરે.—તર્જ.

હાએ! મુફલીસ જો કોઇ તુટકે જરદાર બને,
મુફલસી ઉસકે લીયે કયું નહીં તલવાર બને?—હાએ!
ન બડાકે કીસી દુશમનકોભી યા રબ તુ ઘટા,
બલકે જો હોવે સીપાહી વ્હોભી સરદાર બને.—હાએ!
જરે ગુલ બાગમે જબ દુજદે ખીજાંને લુટા,
હોકે પજમુરદા વ્હો ઇફલાસસે સબ ખાર બને.—હાએ!
બાગબાં હોતા નહીં મેહેરબાં તુતો મુઝપર,
પુર ફીજા કૈસા મેરે બખ્તકા ગુલજાર બને.—હાએ!
સુનતા ફરીયાદ હમારીહી નહીં તુ એ ખુદા,
એેસે દુન્યાંમે કયા એક હમહી ગુનાહગાર બને.—હાએ!

મુદસ.

ફરીયાદ મેરી સુનતા નહીં જબકે જુલ જલાલ,
તબ કીસ લીયે મએં નેકી બદીકા રખ્ખું ખીયાલ.
ચોરી, ફરેબો ખુંસે કરૂં જગકો પાએમાલ,
ગએરોંકા હર તરહા કરૂં કુબ્જેમે અપને માલ,
જીસકી મદદસે દહરમે મએં શાદ કાંમ હું,
શએતાનભી વ્હો હો તો મએં ઉસકા ગુલાંમ હું.

[સીઆહ બાદલકા એકાએક ઇજહાર હોનાં,
બર્કકી ચમકકે સાથ અબ્રે ગલીજાસે
ખન્નાંસકા નમુંદાર હોનાં.]

કલીયાંન—સારેગમ.

ખન્નાસ—

કયા હએ ગમ. બોલ મેરેસે,
કીયા હમકો યાદ કૈસા, કયું હએ એેસા, બેકલ જૈસા.—કયા.
મુરીદ હો મેરા, દુખ સારા, ટલે તેરા, હોજા ચેરા.—કયા.

કાફી—જીલા—સુરત તેહારી સૈયાં.—તર્જ

સાદીક—

હએ તુ ભલા કયા તોહે નાહીં મએંને જાનાંરે.—હએ.
હએ કૌન તુ બોલ જલદીસે મોહે,
મોરે ઘર પર તોરા હુવા કૈસા આનાંરે?—હએ.

જીલા—કાફી—કોઇ ઘડી ન વસ્લકી.—તર્જ.

ખન્નાસ—

શએતાનકો જો તુને કીયા યાદ અએ બશર,
ઉસ શાહાને સુની તેરી ફરીયાદ અએ બશર.—શએતાનકો.

ફૌરન મુઝે મદદકે લીયે તેરી ભેજા હએ,
ખન્નાસ નાંમ મેરા હએ રખ યાદ અએ બશર.—શએતાનકો

શાંમો સહર ગુલાંમી જો મેરી કરેગા તુ,
કર દુંગા એક પલમે તુઝે શાદ અએ બશર.—શએતાનકો.

બરહુંન્સ—લાવની.—બેદરદી દગા તેરે દીલકા.—તર્જ.

સાદીક—અએ શાહોંકે શાહ મેરે વાલી, હું ગુલામ મએં તેરા,
સખ્ત મુફ્લસીને ઇન દાનો અરે હાએ! મુઝે ઘેરા.
લગા મોડને મુંહ મુઝસે, અપનાં વ બેગાના,
જ્હોબી ગએર હુવા હએ હાએરે! જીસે અપના મએં જાના.
રખ સર પ મેરે તુ જલ્દી, અબ તાજે શાહાના,
તા હો જાવે મેરા દુર સારા રંજો અલમ પાના.
રહું તેરે મએં જેરે ફરમાં, ટલે દુખ અગર મેરા,
સખ્ત મુફ્લસીને ઇન દીનો અરે હાએ! મુઝે ઘેરા.

અ બી યા ત.

ખન્નાસ—હું મઆવીન મએં તેરા કયું હોતા હએ તુ બેકરાર,
આજહી તુઝકો તવંગર કરતા હું મએં આશકાર.
પર હમારે હુકમ પરહી ચુસ્ત તુ રહેનાં મુદાંમ,
કરનાં ઇનસાંનોકી ખ્વારી તાકે હો આલી મુકાંમ.
મહેલ તુઝકો રહેને હમ દેતે હએં અબ એક જરનેગાર,
દેખ થોડે અર્સેમે બડતા હએ કયા તેરા વીકાર.

કલ્યાંન.—ઈંગ્રેજી તર્જ

સાદીક—હર દમ તેરા ધ્યાંન, કર તુ મુઝકો અબ ફરમાંન,
કહે તુ તો દે દું જાંન, તાબએ હું મએં અબ હરઆંન.
હું મએં મુદાંમ, તેરાહી ગુલામ, કહે તુ કાંમ, નેકનાંમ,
કરદું મએં તમાંમ—હર દમ.

મજકુર તર્જે.

ખન્નાસ—

કર તુ રહે પએમાંન, માને હકકો જો ઇનસાંન,
કર તુ ઊસકો હએરાંન, જપના નીત ફેર યા શએતાંન,
હોગા માલદાર, તુ અએ જીકાર, જર બીસીયાર, લે હરબાર,
હમસે તુ અએ યાર—કર તુ.

[દાહશતનાક આવાજકે સાત ખન્નાસકા જાના ઔર સાદીકકા ઊસકે પીછે હોના રવાનાં.]

બાબ પહેલા.—પરદા દુસરા.

બાગ.

[બાગકે દરવાજેકે નજદીક જોબેદાકા બેકરારી કરતે હુવે માઅસુમાકો લે કર આનાં.]

અબીયાત.

જોબેદા—તડપતી હએ મેરી બેટી કરૂં કયા મએં ઇલાજ અફસોસ !
બગએરજ દુધકે દીન તીસરા હએ ઇસકો આજ અફસોસ !
રહે મરતે વકતકા દેખું તડપના કૈસા મએં તેરા,
હએ કયું બેતાબ તુ ઘબરા ગયા હએ હાએ ! દમ મેરા.
જમી હએ તેરી માં, જા પાસ ઊસકેહી તુ અએ પ્યારી,
પીદર હએ આસમાં તેરા, કરેગા પરવરીશ વારી.
તુઝે જીસને કીયા પએદા વોહી તેરા સદા હાફીજ,
મએં તુઝકો છોડ કર જાતી હું અએ બેટી, ખુદા હાફીજ.

[અપને અફસોસકે સાત બેટીકા દુખ દેખ ન સકનેસે માઅસુમાકો દરવાજેકે નજદીક રખના જોબેદાકા ઔર ગીરીયા વ જારી કરના.]

કાહાનડા—ગજલ—હોરીકી બીનક મોરે.—તર્જ.

એ ખાલેક ! તુ ખાવીંન્દ ! ખુદાયા ! ખુદાયા !
રખ ઇસ પર અપના તુ સાયા ખુદાયા.—ખુદાયા.

નીગાહબાંની ઇસકી તુ કીજો હમેશાં,
નહીં સુખ રહે બચ્ચેને પાયા ખુદાયા.—રખ.
તુ પૈશાક નેકીકા પહેના તા ઇસકો,
કહે નેક અપનાં પરાયા ખુદાયા.—રખ.
ખબરદાર દૌલતસે મુઝ બેવાકી રહે,
તેરે જીસ્મે રહે બચ્ચા આયા ખુદાયા.—રખ.

[પહેછાનતકે લીયે સાદીકફી તસવીરકા લીફાફા
માઅસુમાકે સરાને રખ આફો
ફુગાં કર કર જોબેદાકા જાનાં, ઔર
સામનેસે ગીલમાનરૂકા આનાં.]

ઝીંન્ઝોટી—લાવની—સુંદર કહેતી પીયા બીયા.—તર્જ.

ગીલમાંનરૂ—

અએ ગમ તુ જીસ જાએ નહીં, વ્હો જગે જેહાંમે નહીં કહીં,
હર એક દીલમે ઘર હએ તેરા, ખાલી તુઝસે નહીં જમીં.
મુફલીસહી નાશાદ નહીં, આહલે દૌલતભી આઝાદ નહીં,
બેગમ હોગા દહરમે જો, વ્હો આદમકી ઔલાદ નહીં.
મેરા પીદર સરદારે જેહાં, વ્હોભી કરતા હએ દીન રાત ફુગાં,
કયું હએ મુજતર ઇતનાં વ્હો રહે હોતા નહીં હએ ભેદ અયાં.

[દાખેલ હોના ખુશસીયરકા.]

મજકુર તર્જ.

ખુશસીયર—

બેટા કયું હએ પરેશાં તુ, હએ ફીક્રમે કેસી હએરાં તુ ?
પજમુરદા કયું મુંહ હએ તેરા, ગમગીં કયું હએ અએ જાં તુ ?
દુખ્તર તેરી જબસે મરી, સુખ તરક ભતીજીને મેરી કરી,
ઉસકો દીલાસા દેના તુ હએ નયા નયા દાગે જીગરી.

ખમસા.

ગીલમાંનરૂ—હુરવશકો તો દીલાસા દેતા હું સુબહો મસા,
કયું કે વાલીદ એસી કહાં મુઝકો મીલેગી દીલરૂબા.
પર નયા ગમસે તુમ્હારે, મેરે દીલમે ગમ બસા,
ઉસ જલે ઘર પર પીદર હર રોજ તકલીફ આપ ઉઠા,
જાતે હો ઔર કરતે હો કયું દેખ કર આહો બુકા ?

અબી યાત.

ખુશસીયર—અએ મેરે પાલે હુવે બચ્ચે ન પુછ આપ ઉસકા હાલ,
કહેનેસે દીલકો નીહાયતહી મેરે હોગા મલાલ.

ગીલમાંનરૂ—ક્યા પીદર મએં આપકા પાલા હુવાહી હું પીસર?
જબતો મુઝકો ભેદસે વાકીફ કરો અએ નામેવર.

ખુશસીયર—જીદ જો તુ કરતા હએ તો મએં કહે દેતા હું તેરી બાત,
સુન તુ અએ ગીલમાંનરૂ ગુજરી જો મુઝપર વારી દાત.
જો જલા ઘર દેખ કર રોતા હું મએં જારો નેજાર,
ખાસ થા મેરા મહેલ વ્હો અએ પીયારે જરનેગાર.
ઉસમે ગુલરૂ નાંમ રહેતી થી મેરી મઆશુક એક,
થી બહોતહી ખુબસુરત ઔર નીહાયત થી વ્હો નેક.
એક દીન દીઇ હએ કીસીને આગ ઉસ ઘરકો લગા,
જલ ગઇ હએ ઉસમે મેરી હાએ! ગુલરૂ દીલરૂબા.
પીટતા સર આ રહા થા મએં બહોત હો બેકરાર,
રાસ્તેમે એક પડા રોતા થા બચ્ચા જારો જાર,
રહેમ ખા કર મએં ઉઠા લાયા હું ઉસકો અપને ઘર,
વ્હો તુહી હએ, વ્હો તુહી હએ, વો તુહી હએ અએ પીસર.

[ગીલમાનરૂ ઔર ખુશસીયરકા બગલગીર
હોના, ઔર ગીલમાનરૂકી નજરકા
માઅસુમા પર પડનાં]

ગીલમાનરૂ—પીદર બચ્ચા યેહે નાવારીસ પડા કૌન!
ગયા હએ છોડ કર ઇસકો ભલા કૌન!

ખુશસીયર—અરે અફસોસ! સચ કીસકા પીસર હએ!
હએ કૈસી ઇસકી માં, કૈસા પીદર હએ!
જો ઇસ માઅસુમાકો યહાં છોડ સદ હએફ!
ગએ હએ હાએ! ક્યું મુંહ મોડ સદ હએફ!

[ઉઠાના ગીલમાનરૂકા માઅસુમાંકો પ્યારસે.]

ગીલમાનરૂ—પીદર હએ લડકી યેહે તો મેરે બરમે,
હુવી પએદા કીસી મુફલીસકે ઘરમે.

ખુશસીયર—પેહી માઅસુમ હોતા હએ મુઝે તોર,
પર ઇસકો દેખ સુઝા મુઝકો કુચ્છ ઔર;

નીહાયત હુરવશ રહેતી હએ મુજતર,
મરી માઅસુમાં જબસે ઉસકી દુખ્તર.
સદા દીવાંનેપનકા ઉસકો હએ જોશ,
કીઈ અકલો હોશ ઉસને સબ ફરાંમોશ.
રહે લડકી બેગુનાહ દે ઉસકે બરમે,
તો કુચ્છ હોશ આએ ઉસ નુરે બસરમે.
તેરી દુખ્તરકાભી માઅસુમાં થા નામ,
રખેં હમ ઇસ્મ ઇસકા વોહી ખુશ કાંમ.
શીલમાનરૂ—સલાહ હએ ખુબ જા મએં ઘરકે અંદર,
મેરી માઅશુકકો લાઉં બુલા કર.
ખુશસીયર—વ લેકીન વ્હો નહીં આનેકી જબતક;
ન તુ એસા કહેગા ઉસકો તબતક;
કે ચલ દેતે હએં તુઝકો તેરી દુખ્તર;
શીલમાનરૂ—કહુંગા એસાહી મએં ઉસકો જા કર.

[જાના શીલમાનરૂકા ઓર ખુશસીયરકો
લીફાફા પાના માઅસુમાકે સરાનેસે.]

ખુશસીયર—અરે પર યે સરાંને કયા પડા હએ?
લીફાફા હએ રહે, કયા ઇસ પર લીખ્યા હએ?

[ખુશસીયરકા લીફાફા બાંચનાં.]

તાહતુલ લફ્ઝી–ગઝલ.

જો ઇસ મેરી બેટીકો લીલ્લાહ પાલે,
હરએક ઉસકી મુશકીલકો અલ્લાહ ટાલે.—જો.
નહીં પરવરીશ ઇસકી હમસે હુવી જબ,
સરે રાહ ઇસ બચ્ચેકો હમને ડાલે.—જો.
ન ઇસકા દુખાનાં કભી દીલ ખુદારા,
પડે ગમકે હએં ઇસકે સીનેમે છાલે.—જો.
રહે જીસ રોજ ખુશ હોવે હદસે ઝીયાદા,
તો ઊસ રોજ ખત તુ રહે ઇસ્સે પડાલે.—જો.
લીફાફા વ્હે ઉસ અર્સેમે કોઈ ખોલે,
તો સર અપને ઝુઠી કસમકી બલા લે.—જો.

[આના હુરવશકા શીલમાંનરૂકે સાત દીવાનેવાર,
ઔર મરહુમ બેટીકી યાદ કરનાં.]

ઝીન્ઝોટી—ઠુંમરી—કૈસી આવેરે કલ મોરે.—તર્જ.

હુરવશ—ખાક ડાલેરે કયું જીગર પર,
સોવે ન્યું બેઠી મેરી કુમ્હકે ઘર પર.—ખાક.
દે દે મુઝે મેરી માઅસુમા વર્ન,
ડાલુંગી ધુલ અપને સર પર, જીગર પર.—ખાક.
તકતી હું રાહ મેરે નુરે બસરકી,
આંખેં લગી મેરી દર પર, જીગર પર.—ખાક.

આબીયાત.

ખુશસીયર—અએ હુરવશ કયું ખાતી હએ ઇતના તુ દર્દો ગમ,
લે આએ હએં રહે માઅસુમાંકો તેરી જાકે હમ.
[દેના ખુશસીયરકા માઅસુમાકો હુરવશકે પાસ.]
હુરવશ—કયા મેરી માઅસુમા ! તેરા શુક્ર અએ પરવરદીગાર,
દેખ બેઠી કીતની મએં તેરે લીયે થી બેકરાર.
[હુરવશકા માઅસુમાકો બા ઉલફતો પ્યાર
છાતીસે લગાનાં.]

તાહેયુર.

બાબ પહેલા—પરદા તીસરા.

રાસ્તા.

[હાતમે તુમડી લીયે હુવે બાટકે લીબાસમે
દાખેલ હોનાં પાગલખાંનકા.]

જીલા—મડમ સાહબ લાંબીયા બોલો.—તર્જ.

પાગલખાંન—
બાવા સાહબ તુમડી ભરો, તુમડી ભરો,
ખએર કરો, પૈસા ધરો, તુમડી ભરો.—બાવા.
ચોરીભી કીઇ, ખુનભી કીયા, કીસેભી કતર,
એક બાકી ભીકરી સો તુમડી મેરી ભર—બાવા.
સોનાં દેદો, ચાંદી દેદો, દેદો ખુબસા માલ,
ભરદો ભરદો, તુમડી ભરદો, લાલાજીકે લાલ.—બાવા.

થા મએં નોકર સાદીકુકા, અબ હો ગયા હું ભાટ,
ભાટકો રૂપએ દીજે સાટ, બનેગા ઊસકા ઠાટ.—બાવા.
ખાંનેકો તો ખુબ મીલા, નહીં માલી શરાબ,
સવાલ ઊસકા કરતા હું મએં દે દે કોઇ શીતાબ—બાવા.

[અમીરી પોશાકમે સાદીકુકા દાખેલ હોના,
ઔર પાગલકો પહેછાંનકર ગોશમાલી
દેનાં.]

અબીયાત.

સાદીકુ—

કયું છોડી નોકરી મેરી તુને અએ નાબકાર,
કયા મેરે ઘર થા દુખ તુઝે કર મુઝસે આશકાર ?
ખાને વ કપડેસે થા હમેશા તુ શાદમાંન,
જો છોડ કર કયું ભીકકા આયા હએ તુઝકો ધ્યાંન ?
ચલ બન દીનો કહાતા હું આહલે સરીર મએં,
તુઝકોભી અબ બનાઊંગા પાગલ અમીર મએં.

પાગલખાંન—

તુમ અમીર હો જાઇયે ઔર રહેને દો મુઝકો ફકીર,
કારે શએતાંની મએં કરકે અબ નહીં બનતા શરીર.
પેહેલે કીંઇ જો નોકરી મએને તુમ્હારી નેકનાંમ,
કયા કયા મેરે હાતસે કરવાએ સાહેબ તુમને કાંમ.
જીસ અમીરે ખુશસીયરકી બીબી પર આશક થે તુમ,
ઘર જલા કર ઊસકા તુમને નામહી કર ડાલે ગુમ.
હાતસે મેરેહી જલવાયા હએ તુમને ઉસકા ઘર,
કીસ ખરાબીસે મરી હએ ઉસકી બીબી ઔર પીસર.

સાદીકુ—

એસે ઐસે કામ કરનેસે ન તુ લરજા જીગર,
સર ગુનાંહ મએં અપને લેતા હું, તુઝે કયા હએ ખતર ?
દેખ સુમરન કરતા હું ફન્નાસકે મએં નાંમકા,
આયા પાગલખાંન વકત અબ અએશ ઔર આરાંમકા.

પાગલખાંન—

અએશ ઔર આરાંમ તુમકોહી મુબારક નેકનાંમ,
અપનેસેતો અબ નહીં હો સકતે હએં શએતાંની કાંમ.

સાદીક—

જબ્ર કરકે તુઝકો મએંતો અપને લે જાઉંગા સાત,
હાતસે મેરે કાંહાં જાતા હએ અબ તુ બદસીફાત.

પાગલખાંન—

બસ ન સુખા દમ દો મએં સમઝા બડે સરદાર હો,
જબ્ર કયું કરતે હો, કયા કુચ્છ તુમ મેરે મુફતાર હો ?

ખન્નાસ— [નમુંદાર હોના ખન્નાસકા.]

એહે નહીં મુફતાર તેરા, હએં વલે મુફતાર હમ,
કયું હમારે રાસ્તેસે ફેરતા હએ તુ કદમ.
બેહેતરી ગર ચાહે હએ તો જલ્દ જા સાદીકકે સાત,
વર્ને બંદર બનકે તુ મલતા રહેગા અપને હાત.

પાગલખાંન—•

જાતા હું રે જાતા હું, તુ મત બના બંદર મુઝે,
[ખુદસે] અએ સીઆહ સુરત ખુદા ગારત કરે જલ્દી તુઝે.

ખન્નાસ—

ચલ અએ સાદીક જા અમીરે ખુશસીયરકે જલ્દ ઘર,
કરતી હએ વાંહાં એક લડકી જીક્ર હક શામો સહર.
ના પીદર હએ ઉસકા, ના માદર હએ ઉસકી જીશઆર,
તુ બના પાગલકો વાલીદ ઉસકા, તા બન જાએ કાર.
ઇસ બહાંનેસે તુ ઉસ દુખતરકો જલ્દી લેકે આ,
ફેર કહુંગા ઉસકે હકમે જેસા હો લાનાં બજા.

પાગલખાંન—

ઉસકા મુંહ કાલા હુવા, હો જાઉં મએં યાંહાંસે ફરાર,
વર્ને એહે કર લેંગે કુત્તે મુઝસે બકરેકા શીકાર.

ઝીન્ઝોટી—ગઝલ—બએતુસ સનમકો છોડકે.—તર્જ.

સાદીક—દુનીયાંએ દુંકે વાસ્તે કયા કાંમ કરતે હએં,
ઇસ કુફ્રકે લીયે તરક ઇસલાંમ કરતે હએં.—દુનીયાંએ.
શએતાંનાકે ગોલાંમોકી હએ આકેબત ખરાબ,
દો રોજ પહેલે દુનીયાંમે આરાંમ કરતે હએં.—દુનીયાંએ.
સબ હમ સમઝતે હએં વલે કરતે નહીં હએ કુચ્છ,
નૌશ એક શરાબે હાંસીકાહી જામ કરતે હએં.—દુનીયાંએ.
કયા હો ગયા ફરાર, ભલા જાએગા કાંહાં,
હમ હર તરાહસે જાકે ઉસે રાંમ કરતે હએં.—દુનીયાંએ.

[સાદીકકા જાના ઓર બાગે અબ્જદકા ઇખ્તેતાંમ પાનાં.]

તમામ હુવા બાબ પહેલા.

બાબ દુસરા—પરદા પહેલા.

બાગમે એક મહેલ.

[માઅસુમાકા સીતાઈશે પરવરદીગાર કરતે હુવે ઇજ્હાર હોના.]

ઝીલા-પાહાડી-ઇંગ્રેજી તર્જ—યાદ કર આદમ તે દાતાર.—તર્જ.

માઅસુમા—

મેહેર કર હમ પર એ ગફ્ફાર, બંદે તેરે લાચાર,
નહીં તુઝ સીવા કોઇ ગમખ્વાર, અપની પનાહમે રખ તુ હરબાર.-મેહેર.
સબ અબ્દ, તુ માઅબુદ, સબ ફાની તુ મૌજુદ,
સબકા હએ તુ મક્સુદ, હર હમ્દકા માહમુદ.-મેહેર.

[પાગલકા બરાએ ખએરાત તુમડી બજાતે આનાં.]

ભ ટા ઈ.

પાગલખાંન—

તુમડી ભર દરે મેરી તુમડી ભર દે
અલ્લાહકે લાલ મેરી તુમડી ભર દે.-તુમડી.
અરે કોડી કોડી જોડ મેરી તુમડી ભર દે,
ઔર પૈસા પૈસા છોડ મેરી તુમડી ભર દે,
રૂપીયા જોડે તોડ મેરી તુમડી ભર દે.-અલ્લાહકે.
ભરદે ભરદે ભરદે ભરદે ભરદે તુમડી ઝટપટ,
નેકી કરલે જબતક જીસ્મા જાનકી હએ ગટપટ,
દોહી દીનકી ગીન અએ નાંદા આલમકી તુ લટપટ,
તુટી કલ જો કલહી તેરી હોગા પલમે ચટપટ.-અલ્લાહકે.
અરે થોડી થોડી બાત મુઝે અબ યાદ આઇ,
સુન લીજો પાગલખાંન બાટકી ભટાઇ.
જીતેજીકા મેલા, દુન્યા જીતેજીકા મેલા,
કોઇ કહાવે ગુરૂ ઈસમેં કોઇ કહાવે ચેલા,
લડકોંસા ઈસ બાજીગાહમે ખેલ હર એક ખેલા,
પર જો જીતા બાજી હકકી હએ વોહી અલબેલા.-અલ્લાહકે.

ઔર થોડી થોડી બાત મુઝે ફૂર યાદ આઇ,
ચબ્બો ચટની પાગલખાંકી ઊસમે ખ્વાઇ,
દુનીયાં નાટકખાંના હએરે દુનીયાં નાટકખાંના,
પીટ ફીસીકા મસકન ગ્યાલરીમે કીસકા જાના,
બાક્સ ઔર ઇસ્ટાલસસેભી દરજ્જેકા હો પાંનાં,
લેકીન આખેર એકહી દરવાજેસે સબકો જાનાં—અલ્લાહકે.

[માઅસુમાકો]—દે અલ્લાહકે નામ દે અલ્લાહકે નાંમ,
સુધરે તેરે કાંમ દે અલ્લાહકે નાંમ,
અએશ કર મુદાંમ દે અલ્લાહકે નાંમ,
જન્નત હો મુકામ દે અલ્લાહકે નાંમ.—અલ્લાહકે.

પાહડી ઝીંઝોટી.—જીસે ઇશ્કકા તીર.—તર્જ.

માઅસુમાં—લીયા તુમને કયા પ્યારા નામે ખુદા,
મેરી જાંન બસ નાંમ પર હએ ફીદા.
વ્હે દીલ ચાહાતા હએ અએ દાતા મેરે,
કે સર કાટ કર રખ્ખ દું આગે તેરે.
નહીં અબતો હાજીર હએ કુચ્છ મેરે પાસ,
મગર તંનકા લેલો વ્હે મેરે લીબાસ.

[ખુદકી ઓઢની ઊતાર કર દેના માઅસુમાકા
પાગલખાંનકો.]

ભટાઇ.

પાગલખાંન—અમન હો બેટી તુઝે અમન હો બેટી,
શૌહર તેરા કોઇ ગુલબદન હો બેટી,
ગુનચેસા તો ઊસકા દહન હો બેટી,
નેક સારા ઉસકા ચલન હો બેટી.—અલ્લાહકે.

[પાગલકા માઅસુમાકો દોઆ દેના,
માઅસુમાકા જાનાં ઔર સામનેસે
સાદીકકા આનાં.]

અબીયાત.

સાદીક—ખડે હો જરા ભાટજી કાં ચલે.
પાગલખાંન—[ખુદસે] બલા વ્હે પડી હાએરે! ફૂર ગલે.

સાદીકુ——અએ મુજી નહીં આઇ તુઝકો હુવા?
મુઝે છોડ કર કયું ચલા તુ ગયા?

પાગલખાંન–ખુશી અપની કયા હએં તુમ્હારે ગુલાંમ,
[ખુદસે] જરા દમસેહી રખનાં પાગલખાં કાંમ.

[નમુદ હોના ખંન્નાસકા.]

ખંન્નાસ——એક બાર કયા? ગુલામ હએ સૌ બાર તુ મેરા,
મુંહજોરી કીઇતો કર દુંગા બંદરસા મુંહ તેરા.

પાગલખાંન–[ખુદસે]સબ અચ્છે હએં મગર યેહ હનુમાન હએ બુરા,
હુકમે મેરે ઇસીકાહી ફરમાંન હએ બુરા.

ખન્નાસ——ચલ સોંચતા હએ કયા? જો કહું મએં વોહો કાંમ કર,
વોહો લડકી જો ગઇ ઊસે લે આ તુ જુદતર.

[ગાએબ હોનાં ખન્નાસકા.]

પાગલખાંન–સાહીબ વોહો લડકી ગએરકી હએ, ઔર હું મએ ગએર,
કયું કર વોહો આવે અકલસે ઊસ દુંમએકો હએ બએર.

સાદીકુ——જૈસા કહું મએં વૈસા બજા લા તુ જુદતર,
ઝુઠા પીદર વોહો લડકીકા જા બનકર ઊસકે ઘર,
ઔર કહેનાં હએ યેહ લડકી મેરી દેદો તુમ શીતાબ,
કર દુંગા અપની જાન અભી વર્ને મએં ખરાબ.

પાગલખાંન–તો કયા વોહો લડકીકો કોઇ હોગા પીદર નહીં?
ચલ જાવો યેહ ઠગાઇભી ચલ સકતી હએ કહીં?

સાદીકુ——માંદર હએ ઊસકી ઔર ન પીદર સુન તુ ધ્યાંનસે!

પાગલખાંન–અલ્લાહ મીયાંને ફેંક દીઇ કયા આસમાનસે?

સાદીકુ——તકરીર કર ન ઇતની, જો કહેતા હું કર શીતાબ,
ખન્નાંસકો બોલાઊંગા વર્ને મએં બે હીજાબ.

પાગલખાંન–ઊસ ભએંસાસુરકો લીલ્લાહ બુલાવો ન જાતા હું,
બન કર પીદર વોહો લડકીકો મએં લે કર આતા હું.
પર કોઇ દો લીબાસ તો અચ્છા અએ નેકનાંમ,
તા વાલીદ ઊસકા સચ્ચા મુઝે જાનેં ખાસો આંમ.

સાદીકુ——બેહેતર હએ મએં લીબાસભી દેતા હું તુઝકો ચલ,

પાગલખાંન–[ખુદસે.] ઇન મુજીયોંકીહી નહીં આતી હએ કયું અજલ?

[જાના સાદીકો પાગલખાંનકા.]

આબ દુસરા—પરદા દુસરા.

દીવાંનખાંના.

[હુરવશકા ગીલમાનદકો તાઅરીફ આતે
ઇજહાર હોના.]

ઝીન્ઝોટી—ગઝલ.—કીસીકા દર્દ દીલ.—તર્જ.

હુરવશ—

જફા જાને નહીં મુતલક, જો દીલબર હો, તો એસા હો,
સદા બુલબુલ પ હએ માઇલ, ગુલેતર હો, તો એસા હો.—જફા.
હું મીઝ્ગાં દેખ દીલ ખસ્તા, ઔર અબરૂ દેખ કર મજબુહ,
અગર હો તેગ તો ઐસી, જો ખંજર હો, તો એસા હો.—જફા.
મએં ખોસે માગે જાતી હું, વ્હો દેતે જાતે હએં મુઝકો,
હો શાહે હુસ્ન તો ઐસા, ગદા ગર હો, તો ઐસા હો.—જફા.
લબે રંગીનો દંદા દેખ, ઉસકે જોહરી બોલે,
અગર હો લાઅલ તો એસા, જો ગૌહર હો, તો એસા હો.—જફા.
મએં ગીલમાંનદ પ હું સદકે, હએ વ્હો મેર પ નીત કુરબાં,
હો બીબી ગર તો ઐસી હો, જો શૌહર હો, તો ઐસા હો.—જફા.

[દાખેલ હોના ખુશસીયરકા.]

જીલા—કાફી-ગઝલ.—હું ન લાદે બોલી માંઇ મએંનું.—તર્જ.

ખુશસીયર—

માઅસુમાં કહાં હએ મુઝે અએ હુર દીખા દે,
ગાએબ મેરી આંખોંકા હએ કહાં નુર દીખા દે.—માઅસુમાં.
વ્હો જીક્રે ખુદા કરતી હએ, મએં સુનતા હું દીલસે,
હએ ગેસકા મુઝે દેખના મન્જુર દીખા દે.—માઅસુમાં.

[ખુદામે દીલ લગાએ હુવે માઅસુમાકા
આનાં હાતમે તસબીહ લીયે હુવે.]

એમન કલ્યાંન.—દુલહન માંગે સવારંન—તર્જ.

માઅસુમાં—

કહત હો કયું અએ બાંવરી આપનાં, અપનાં,
રહે સબ અપનાં, અપનાં, અરે સમઝો સપનાં.—કહત હો.
ન સુત બુત જગતકી તોહે કાંમ આવે,
બસ એક કાંમ આવેગા, હર નાંમ જપનાં.—કહત હો.

જીલા બરહન્સ—ઠુંમરી.—એકરે જાંની મોરા.—તર્જ.
હુરવશ—નેકરે, ઐસી નહીં કોઇ દેખી.—નેકરે.
નીસ દીન યાદે ખુદામે રહત હએ,
ઇસકી રીત અજાએબરે, ઐસી નહીં કોઈ દેખી.—નેકરે.
[દાખેલ હોના પાગલખાંનકા દીવાંનેવાર.]
બીલાવલ—ઠુંમરી.—આવો પીતમ આવો.—તર્જ.
પાગલખાંન—
બેટી હમારી, બેટી હમારી, બેટી હમારી લાવો,
જાન મએં લુંગા વર્ને તુમ્હારી, બેટી હમારી લાવો.—બેટી.
યેહી હએ જો આંખ કલેજાં, યેહી હએ જો નાંક કાંન,
યેહી હએ મેરી પુતલી પ્યારી, બેટી હમારી લાવો.—બેટી.
બ એ ત .
ખુરાસીયર—સાહેબ હો કૌન આપ કરો તો બયાંન કુચ્છ,
દીવાંને કયું બને, જરા રખીયેગા ધ્યાંન કુચ્છ.
ભ ટા ઇ .
પાગલખાંન—ઇસકા હું મએં બાપ, હાએ! ઇસકા હું મએં બાપ,
હોગા તુમકો પાપ, દેખો હોગા તુમકો પાપ,
દે દો ઇસકો આપ, હાએ! દે દો ઇસકો આપ,
કયું હુવે ચુપ ચાપ, અરે કયું હુવે ચુપ ચાપ.
અ બી યા ત .
ખુરાસીયર—શાએદ એએ હુરવશ હએ ન્હે માઅસુમાકા પીદર,
દીવાંનાં ઇસકી જુસ્તજુમે હો ગયા મગર.
પાગલખાંન—
[ખુદસે] તબલે પર જમતા હએ જૈસા તાલ, લગાયા એસા તાલ,
વાહજી પાગલખાંન તુમસા કૌન હએ સાહેબ કમાંલ.
હુરવશ——બાપ હો યા કોઈ હો, ઇસકો કરું કયું દુર મએં,
અપની આંખોંકા સમઝતી હું ઇસેતો નુર મએં.
ભ ટા ઈ .
પાગલખાંન—દે દો ઇસે ઝટપટ, દેખો દે દો ઇસે ઝટપટ,
વર્ને હોગી ખટપટ, યાંહાં વર્ને હોગી ખટપટ,
ફોડુંગા સર ફુટ ફુટ, દેખો ફોડુંગા સર ફુટ ફુટ,
લે જાઉંગા હટ હટ, અરે લે જાઉંગા હટ હટ.

બએત.

ખુશ્રસીયર—છોડ ઇસકો, લડકી હએ મેરે લડકેકી, બદ ખ્યાલ,
દીવાંનાં હો ગયા તો કયા ગએરોંકા લેગા માલ ?

ભટાઈ.

પાગલખાંન-મેરા હએ રહે માલ, બેશક મેરા હએ રહે માલ,
ડાલ મત તુ જાલ, મુઝપર ડાલ મત તુ જાલ.
જીકા હુંગા કાલ, તેરે જીકા હુંગા કાલ,
દે દે મેરા લાલ મુઝકો, દે દે ઓ ચંડાલ.

અબીયાત.

ખુશ્રસીયર—હુરવશ ઊલફતસે સાબીત ઇસકે હોતા હએ સહી,
બાપ માઅસુમાકા હએ લારએબ દીવાંનાં પેહી.
પાગલખાંન-[ખુદસે]ખીંચ કર યા ઇંચ કર આએતો આખીર દાંમમે,
કૈસે પાગલખાં હએ દેખો ચુસ્ત અપને કાંમમે.
હુરવશ———કયા ચચા જબ હોગી માઅસુમાં મેરી મુઝસે જુદા,
ખુશ્રસીયર—લેને આયા હએ તો પ્યારી છોડેગા ક્હો કબ ભલા?
માઅસુમાં—છોડ કર જાઉંગી તુઝકો મએં ન માદર જીનહાર,
હુરવશ———કયા કરૂં, લાચાર હું મએં, અએ મેરે દીલકે કરાર.

ભટાઈ.

પાગલખાંન-દેતા હું મએં જાન, અપની દેતા હું મએં જાંન,
વર્ના દે શએતાંન, મેરી બેટી દે શએતાંન.
હો ગયા હએરાંન, મએંતો હો ગયા હએરાંન,
દમ ચલા તુ માન, મેરા દમ ચલા તુ માંન.

[પાગલકા છુરી નીકાલ કર અપને સીનેમે
મારને ચાહના, ખુશ્રસીયરકા હાત પકડ
કર રોકના, ઔર છુરી છીન લેનાં.]

અબીયાત.

ખુશ્રસીયર—

જાંને દે અએ બેટી અપના ઇસ પ હએ અબ જોર કયા?
ક્હે લે જાનેકે સીવા છોડેગા અપનાં શોર કયા!

હુરવશ—

દીજીયે ગર યેહી મરજી આપકી જીશાન હએ,
આખેરી મુંહ દેખું બેઠીકા યેહી અરમાંન હએ.

[હુરવશકા માઅસુમાંકા સીનેસે લગાકે જારા જાર રાનાં,
હુરવશકા આહે સર્દ ભરના, ઔર ખુશસીયરકા
માઅસુમાકા પાગલકે હવાલે કરના.]

બએત.

માઅસુમાં—લો અએ પીદર જાતી હું મએં,
ખુશસીયર—જા અએ હમારી નુરે અએંન.
માંઅસુમા—માં, લે તુ મેરી બંન્દગી,
હુરવશ——જા અએ હમારે દીલકે ચએંન.

[પાગલકા માઅસુમાંકા લે કર જાનાં, ઔર
ઊન દોનોકે પીછે ખુશસીયરકા રવાંના
હોના, સામનેસે ગીલમાનરૂકા આના.]

પીલુ—લાવની.—દુખી દીલ હાલ કયેશ્વર.—તર્જ.

ગીલમાનરૂ—પ્યારી હમારી માઅસુમાકા ક્યું દીએ તુમને જાંન,
ઊસકે બીન નહીં ચએંન પાવે દીલ મેરા એક આંન.
હુરવશ——વાલીદને જબ કહા તુમારે હો ગઇ મએં મજબુર,
લે ગયા દીવાંનાં ઊસે મએં રોતી રહી રન્જુર.
ગીલમાનરૂ—જ્હો થા પીદરહી ઊસકા ગરતો કરતે યેહી મન્જુર,
ઊસકોભી ઘર અપનેહી હમ રખ લેતે અએ હુર.
લાવું ઊસે મએં કરકે તલાશ અબ હો ન કહીં હએરાંન,
ઊસકે બીન નહીં ચએંન પાવે દીલ મેરા એક આંન.

[ગીલમાનરૂકા જાને ચહાનાં ઔર
હુરવશકા રોકનાં.]

દેસ—ઠુમરી.—ચાહે સેયાં માર ડાલો.—તર્જ.

હુરવશ—જબતો મએંભી મારે પ્યારે, સંગ ચલુ તુમ્હારે,
સંગ ચલું તુમ્હારે, પ્યારે, જીમે હએ હમારે.—જબતો.
ભેસ બદલ કર સીપાહીકા જાની,
રન્જો ગમમે હમભી હીસ્સા લેવેંગે તુમ્હારે.—જબતો.

અબીયાત.

શીલમાનરૂ—મએં તો કહેતા હું કે નાહક રન્જો ગમ તુમ મત ઉઠાવ,
ઔર હએ મરજી યુંહી તો આવો બદલ કર ભેસ જાવ.
હુરવશ——તેરી દુરીસે જીયાદા પ્યારે કોઈ ગમ નહીં,
ગમ સહેંગે સબ, વલે એ ગમ સહેંગે હમ નહીં.

[હુરવશકા પોશાક બદલને જાનાં.]

કાફી—ગઝલ.—કતલ કરનેકો આશકકો.—તર્જ.

શીલમાનરૂ—

મેરી સુરતકો દેખો ઔર, જમાલે યારકો દેખો,
હએ ઈસ સુરત પ વ્હો માઈલ, ખોવાલે યારકો દેખો.—મેરી.
ભટકતે આએ આશક ઔર, રહે આરામમે મઆશુક,
વ્હો કહેતા હએ મએં ભટકુંગા સવાલે યારકો દેખો.—મેરી.
મુજે નૌરોઝદા વ્હો ઔર, જંગલમે ભટકના હએ,
તુમ અએ શીલમાનરૂ સાંચો જવાલે યારકો દેખો.—મેરી.
વ્હે હએ બેહતર ચલો તુમ છોડ કર બમ ધરહી દીલબરકો,
ફીરોગે લોટકર જબ, તબ વીસાલે યારકો દેખો.—મેરી.

[મજબુર હો કર શીલમાનરૂકા જાના, ઔર
સીપાહીકે લીબાસમે હુરવશકા આનાં.]

બએત.

હુરવશ——ચલો અએ પીયારે ચલો અએ સનમ,
કયા જાતા રહા ? હાએ ! કૈસા સીતમ !

જીલા—બરહન્સ.—કોઈ ધડી ન વસ્લકી—તર્જ.

મુઝકો ન કરકે જુબ્હ વ્હો કાતીલ ચલા ગયા,
કયું મુર્ગે દીલકો છોડકે બીસમીલ ચલા ગયા.—મુઝકો.
જાલીમને લે ગયા નહીં મુઝકો તો અપને સાત,
પર લેકે દીલ વ્હો કર મુઝે બેદીલ ચલા ગયા.—મુઝકો.
ઐસા કુસુર કયા હુવા જો આજ મેરેસે,
હો કર ખફા વ્હો હુર શીમાઈલ ચલા ગયા.—મુઝકો.
ઉસ્સેકી જાકે લુંગી મએં અબ મરહમે વીસાલ,
જો એક નીગાહસે કર મુઝે ઘાઈલ ચલા ગયા.—મુઝકો.

[બેકરારી કરતે હુવે જાના હુરવશકા]

બાબ દુસરા—પરદા તીસરા.

ચણ્ડુબે પર બાગ.

[પાગલકા ભંગ ઘોટતે નજર આંના.]

ચુરનવાલોંકી તર્જ.

ઔર ઘોટું ભંગ મઅેં મજેદાર,
જીસકો પૈસે ખર્ચે ચાર,
ઇસમે ખુશબોકી મહેકાર,
પીનેસે હો બેડા પાર.
ઔર દારૂ પીતે હઍં બદકાર,
અફ્યુન ખાતે હઍં મુરદાર,
ગાંજા પીવેં જલીલો ખ્વાર,
ભંગ જો પીવેં સો સરદાર.

અબીયાત.

સાદીકુ——કયા કમબખ્ત દીન સારા પીતા હએ ભંગ ?
પાગલખાંન—ન પીવે જો ભંગ વ્હો કરે કૈસી જંગ ?
સાદીકુ——જો પીઇતા હએ ભંગ વ્હો તો બદકાર હએ,
પાગલખાંન—ન પીવે જો ભંગ વોહી મુરદાર હએ.

[હોના એક હએબતનાક આવાજકા, જીસ્સે પાગલકા ઘબરાનાં ઔર માઅસુમાંકી જબાનપર છુરી રખ્ખે હુવે માઅહલક ઇજહાર હોના ખન્નાસ જાલસાજકા.]

ખન્નાસ——નજર કુન નજર બર ઇં નકશો નીગાર,
સાદીકુ——[ખુદસે] જબાં કાટું ઇસકી હએ કયા બદ મ્હે કાર.
ખન્નાસ——બજા લા મેરા હુકમ ચલ અબ શીતાબ,
સાદીકુ——હું મઍં ફરમાંબરદાર આલી જનાંબ.

[મોહીબ આવાજકે સાત ખન્નાસકા હવા હો જાનાં.]

બાબ દુસરા—પરદા ચોથા.

જંગલ.

[માઅસુમાંકી તલાશમે ગીલમાનરૂકા આના.]

બેહાગ—ગઝલ.—મુઝે કૌન ઘરસે લાયા.—તર્જ.

ગીલમાનરૂ—ન જીયાદા તુ અએ ચર્ખ મુઝકો સતા,
મુઝે દેદે તુ માઅસુમાકા પતા.—ન જીયાદા.
પાએ બીન ઉસકે ન જાઊં મએં ઘરકો,
હએ કહાં યા રબ વ્હો તુ બતા.——મુઝે.
કૈસી અંગુંઠી પડી હએ જમાં પર,
નામ હએ સુલએમાંકા ઇસમે ખુદા.——મુઝે.

[આસમાનપરસે આનાં આસમાન પરીકા
ગીલમાનરૂકી આવાજ સુન કર નાબીનાઓં
કી તરહ.]

જીલા—કલ્યાન—મસનવી.—બીખરે ચેહેરે પ જો વ્હો.—તર્જ.

આસમાનપરી–નામ કયું નીકલા સુલએમાંકાં દહનસે તેરે,
હએ બહોત મુઝકો તાઅજ્જુબ ય્હે સુખનસે તેરે.
ગીલમાનરૂ——રહેતી હએ કયુ તુ બીયાબાંમે હએ કયા કાંમ તેરા,
કૌનસી કૌમ હએ તેરી કયા હએ ભલા નામ તેરા.
આસમાનપરી–હું પરીજાદી પ મસકન હએ દોનો રએંન યહાં.
એક અંગુઠીકે લીયે રહેતી હું બેચએન યહાં.
ગીર ગઈ ઊંગલીસે વ્હો મેરી નીકલ કર જો કહીં,
તબસે અંધી હુવી આંખોંમે મેરે નુર નહીં.
ગીલમાનરૂ——અએ પરી દેતા હું લે તેરી અંગુઠી તુઝકો,
ગએરકી મીલ્ક નહીં લેની રવા હએ મુઝકો.

[અંગુસ્ત્રી દેના ગીલમાનરૂકા આસમાનપરીકો,
ઔર ઊસકા આંખોંસે લગાના, ફૌરન
બીનાઇકા આનાં.]

આસમાનપરી–હશ્ર તક માંનુગી અએ શખ્સ મએં એહસાંન તેરા,
સદા આંખોસે બજા લાઊંગી ફરમાંન તેરા.
તેગ ય્હે દેતી હું હદીયેકા તરાહ જાન ઇસે,
કહેતે હએં કાફમે સબ સએફે સુલએમાંન ઇસે.
હો અગર ધસ્સે કાસી શએકી તલબ અએ આદમ,
પડના ઇસ તેગ પ તુ શીકે ય્હે સબ અએ આદમ.

ધી કે.

યા સુલેમાં જીશઆર, બહુરે સએફે આબદાર,
હાજતે મન તુ બરઆર, અએ નબીએ કીરદેગાર.

[જાનાં આસમાનપરીકો શીલમાંનરૂકા દેકે સએફે સુલેમાન ઔર ઉસકા બન્ન લાના શુકે યજદાન.]

કલ્યાંન—ઈંગ્રેજી તર્જ.

શીલમાનરૂ—કમાલ મેહેર તુને સુબહાંન,
કમાલ મેહેર તુને રાહમાંન.
મેરે પ કીઇ હુએ અએ યજદાન,
માનું ન કયુ તેરા એહસાન.
મુદાંમ નેક બહો હુએ ઇનસાન,
તેરાહી જો રખ્ખે હુએ ધ્યાંન.
મેહેર તુ યું કર હર આંન,
બંદોપ તુ નીત અએ ગુફરાંન.

[શુક અદા કર કર જાના શીલમાનરૂકા.]

બાબ દુસરા—પરદા પાંચવાં.

જંગલ.

[દોજાનુ હોકર મુનાજાત કરના માઅસુમાં જીશાનકા, ઔર નુરાંનીકો બાંધા હુવા રસ્સા પકડ કર સો જાંના પાગલપાંનકા.]

જીલા—ઠુંમરી—નીરદએકી પ્રીત કરે ન કોઇ—તર્જ.

માઅસુમા—

અંદરો બાહીર તુહી તુહી હએ, બાતીનો જાહીર તુહી તુહી હએ.-અંદરો.

કયા તાબ કોઇ કીસીકો પાસે, જેહાંકા પરવર તુહી તુહી હઅે.—અંદરૌ.
ખોટેરે ખોટે ગની સબ જગકે, ખરા તવંગર તુહી તુહી હઅે.—અંદરો.
રાઝીક હઅે તુ, ખાલીક હઅે તુ, માલેકે અકબર તુહી તુહી હઅે.—અંદરૌ.
યજદાંન હઅે તુ,સુબહાંન હઅે તુ, દાદારો દાવર તુહી તુહી હઅે.—અંદરો.

[સાદીકકા આંના ઔર ગોશમાલી દેકર પાગલકો જગાનાં.]

ઝીંન્ઝોટી—ઇંગ્રેજી **રાહ**—સુન્તાં સુન્તાં બહેરારે કાન—તર્જ.

પાગલખાંન—રહે કયા કીયા હઅે તુમને કાર, કયું ખોયા હઅે મેરા કરાર,
નીશાં થા મુઝકો બે શુમાર, થી ગોયા ખુલદકી બાહર
કહીં થી હુર ગુલઓઝાર, કીસી જા પરીયોંકી કટાર,
હસીંનો ખુબ સભી, કયા ઐસી વૈસી સએર થી?—રહે.

મજકુર તર્જ.

સાદીક————રહે સ્વાંગ છોડ નાબકાર, વર્ના ખાવેગા તુ માર,
ખન્નાસને જો હમકો કાર, કહા હઅે ઓહો કરેંગે પાર.
બાતે બાતે અકચું તુ, બના હઅે ઉલ્લુ હુ બ હુ,
ખન્નાસ બુલાવું અરે, જો મસ્તી સુસ્તી તુ કરે.—રહે.

ઝીંન્ઝોટી—જગત જીવના—તર્જ.

માઅજુમા—

ફનાં જેહાં ફનાં, મકી મકાં ફનાં, હઅે બાકી તેરી ઝાત, ઝમીં ઝમાં ફનાં.
શજર હજર ફના, મેહેર કમર ફના, ફના મલાએક જીન, હઅે કુલ બશર ફના.
ખુદાસે દીલ લગા, હઅે ઇસમેહી ભલા, ફના તુ એક રોઝ હોગા બરમલા.
હઅે દુન્યાં બેવફા, ન ઇસપ હો ફીદા, હુવી હઅે કીસકી રહે, ખીયાલ કર ઝરા.
ખુદા, ખુદા, ખુદા, રહે વીર્દ રબ સદા, યહાં વહાં તુઝે હઅે ઉસકા આસરા.

આબીયાત.

સાદીક————ચુપ અઅે લડકી નામ કયુ લેતી હઅે તુ સુબહાનકા?
કયા નહીં રહે જાતી, ખાદીમ હું મઅેં શઅેતાનકા?
કાટ લુંગા મઅેં ઝબાં, ગર ફેરસે લેગી નામ રહે,
યા અઝાઝીલ! યા અઝાઝીલ! જપ તુ સહરો શાંમ રહે.

મુસદદસ.

માઅસુમાં——છોડું જીકે હક નહીં, ખન જાએ ગર્ચે જાન પર,
કયા હુએ ટટ જાએ જખાંતો, દીલ હુએ ઉસકે ધ્યાન પર.
જાનો દીલસે સદકે હું મએં ખાલીકે જીશાન પર,
ઔર લઆનત કરતી હું હરદમ તેરે શએતાન પર,
નાંમ અજ્રાજીલ ઉસકા હુએ, જો દુશમને ઇનસાન હુએ,
છોડ કર કયું દોસ્ત દુશમન પર ફીદા નાદાન હુએ?

સાદીક————દોસ્ત ઉસકો કહેતે હુએં, મુશકીલમે જો આતા હુએ કાંમ,
દેખા મએંને દોસ્ત સબ આસુદગીકે હુએં તમાંમ.
પાસ માલો જર હો તો, કરતે હુએં ઝુક કર સબ સલાંમ,
હો ગએ મુફલીસ તો લેતા કૌન હુએ ફેર અપનાં નાંમ?
દોસ્તી ઐસોંકીતો મજહબમે અપને હુએ હરાંમ,
બેહેતર હુએ ઇસિ દોસ્તીસે હોના શએતાંકે ગુલાંમ,

માઅસુમા——હો ગએ નમરૂદ ઔર શદદાદ શએતાંકે ગુલાંમ,
હો ગયાથા ગોકે ઉનકે કબ્જેમે આલમ તમામ;
લેકીન ઉનકા જીક જબ આતા હુએ તો સબ ખાસો આમ,
પહેલે તો કરતે હુએ લઆનત, લેતે હુએં ફેર ઉનકા નામ,
યુહી જાં શએતાં પરસ્તીશમે જો તેરી જાએગી,
ખલ્ક બારીશ તુઝપે લઆનતકી સદા બરસાએગી.
અલ્લાહ, અલ્લાહ, અલ્લાહ, અલ્લાહ, કર અરે હર આન તુ,

[ગજબનાક હોકર આનાં ખન્નાસકા.]

ખન્નાસ——કયું અએ સાદીક નહીં બજા લાતા મેરા ફરમાંન તુ?

[હુશીયાર કરના સાદીકકા પાગલકો અફયુનકે નીશેસે.]

સાદીક————કયા રહે અફયુનહીમે મર જાએગા પાગલખાંન તુ?

[ઘબરાંના પાગલકા ખન્નાસકો દેખ કર.]

પાગલખાંન—કયા અએ ભએં સાહુર હુવા હુએ યાંહાંભી હાજીર આંન તુ?

ખન્નાસ——ચલ જખાં કો કતઆ ઇસકી જલ્દ કર, મત કર તુ દેર,

[સાદીકકા જબરન વ કાહરન માઅસુમાકો જમીનપર પટકના.]

સાદીક઼—

ચલ અએ પાગલખ઼ાંન ખ઼ંજર તુ શીતાબ અબ ઇસપ ફ઼ેર.

[ડરતે ડરતે પાગલકા ખ઼ંજર ફ઼ેરને જાના, ઔર મર્દાનાં લીબાસ પહેને હુવે જ઼ોબેદાકા બ હાલે તબાહ દૌરતી હુવી આન કર માઅસુમાકો બગ઼એર પહેછાંનકે બચાના.]

અબીયાત.

જ઼ોબેદા———ઐસા કયા એક બેગુનાહ બચ્ચે પ કરતે હો સીતમ!

ખ઼ન્નાસ———જલ્દી કર જલ્દી અએ સાદીક઼ પહેલે સર ઇસકા ક઼લમ.

[સાદીક઼કા જ઼ોબેદાકો ખ઼ન્જરસે બેજાન કરના]

જ઼ોબેદા———લઆનત હએ શએતાં પ, હું મએં તો ફીદાએ કીરદેગાર,

ખ઼ન્નાસ———લાશા ઇસકા ફ઼ેકદે દરીયામે સાદીક઼ નામદાર.

પાગલખ઼ાંન—એકતો હાતીકા પાઊં, ઔર દુસરા ભએંસેકી દુમ,
દોનો ગદ્દોમે હો છોટે કુત્તે પાગલખ઼ાંન તુમ.

ઝીંન્જોટી—આજકા યહે દીન—તર્જ઼.

ખ઼ન્નાસ———સાદીક઼ તુ ગુલામ અબ મેરા બેશક હએ વફ઼ાદાર,
કર દેતા હું ચલ તુઝકો તીલસમ એક મએં તૈયાર.—સાદીક઼.
જો નેક હએં ઇનસાંન ઉન્હે ઊસમે તુ લા કર,
હર ફ઼નસે હરએક હીલેસે બરબાદ કીયા કર.—સાદીક઼.
ઇસ લડકીકોભી લેજા ઉસીમે મેરે બંદે,
ઔરોંકે લીયેભી તુ લગા હર જગે ફ઼ંદે.—સાદીક઼.

કાફી—ગત.

સાદીક઼———દીલસે તાબએદારી તેરી કરતે આએ હમ હરદમ,
ફરમાન તેરા હમપે જો હુવા, લાવેંગે બજા વહો હમ,
નેકોકો દુખ દેનેમે કયા હએ ગ઼મ—દીલસે.

[ખ઼ન્નાસકા જાના.]

બએત.

પાગલખાંન—ઉઠાતા હું મઍં લાશા, લડકીકો તુ લેકે ચલ પાગલ,
બહોત અચ્છા, બહોત અચ્છા, કરો કાંમ ઐસેહી હર પલ.

[સાદીકૂકા જોણેદાકી લાશકો ઔર પાગલકા માઅસુમાકો ખીંચકર લેજાંનાં, ઔર દુસરે બાબકા ઇખ્તેતામ પાનાં.]

બાબ તીસરા—પરદા પહેલા.

તીલસ્માતી કીલ્અા.

[ખન્નાસકે તીલસ્માતકે નજદીક એક દેવકા પાસબાંની કરનાં, ગીલમાનરૂકા આંનકર તીલસ્મ નાબુદ કરનેકે લીયે આગે કદમ ભરના, દેવકા અટકાંના.]

અબીયાત.

દેવ————ઓ મચ્છર ખબરદાર બડા મત કદમ,
તુઝે વર્ના ખા જાએંગે ફૌરન હમ.
ગીલમાનરૂ——હઍ વાલી મેરે સરપ ઝુલ જલાલ,
મેરા કૌન કર સકતા હઍ બાંકા બાલ.
દેવ————તુ ક્યું જાંનસે અપની બેઆસ હઍ,
અરે રહે તીલસ્માતે ખન્નાસ હઍ.
ગીલમાનરૂ——ન ખન્નાસકા ડર, ન શએતાંકા ડર,
મઍં હું બંદએ ખાલેકે બહરો બર.
દેવ————તુઝે કચ્ચા ખા જાવું ઓ નાબકાર,
ગીલમાનરૂ——મદદસે ખુદાકી તુઝે ડાલુ માર.

[હમ્લા કરના ગીલમાનરૂ પર દેવ બદઝાતકા, ઔર ગીલ-માનરૂકા શમશેરકા વાર કરનેસે જહાંનમવાસીલ હોના દેવ જીસ્ત સીફાતકા, જીસ્સે કીલ્એકા નાબુદ હો જાનાં ઔર કીલ્એકે અંદર માઅસુમાંકો બાંધ કર સાદીકૂકા મારને ચહાના, ગીલમાનરૂકા સાદીકૂકો અટકાંના, પાગલકા ખુશ હો જાના.]

ખબરદાર ઓ મુઝ્ઝ ન કર તુ સીતમ,

[ખન્નાસકા નમુંદ હોના ઔર ગ઼ીલમાનરૂકો પકડ કર ખાહીમે ફેક દેના.]

ખન્નાસ——રખ્ખા મૌતકી રાહામે કયું કદમ?

[ગ઼ીલમાનરૂકા ખાહીમેસે પોકારના.]

ગ઼ીલમાંનરૂ—ખુદાયા રહે કયા હએ અઝાબે શદીદ,

ખન્નાસ——તુ અબ બનકે નીકલેગા રાચ અએ ખ઼બીસ.

[સાદીકફકો] ચલ ઈસ લડકીકો લેકે ચલ અબ શીતાબ.

પાગલખાં઼ન—બહોત ખુબ અએ મેરે ગધ્ધે જનાબ.

[ખન્નાસકા ગાએબ હો જાનાં ઔર સાદીકફકે ઈશારેકે બ મુજીબ પાગલકા માઅસુમાકો લેકર રવાંનાં હોનાં સાદીકફકે હમરાહ, ઔર હુરવશકા મર્દાના લીબાસમે ગ઼ીલમાનરૂકી તાલાશમે આંના.]

ભઐરવી—ગ઼ઝલ.—તેરે માનીન્દ અગર—તર્ઝ.

હુરવશ—

અદમકો છોડકર હસ્તી તલક કરતે કુગાં આએ,
તલાશે યારમે દેખો કહાંસે હમ કહાં આએ.—અદમકો.

નહીં પાયા પતા તેરા કહાં જા કર છુપા હએ તુ,
મકાંકો છોડ તુઝકો ધુંડતે તા લા મકાં આએ.—અદમકો.

સુઝે મીઝ્ગાનો અબરૂસે ઈશારા કરતા હએ કાતીલ,
નીશાંના તુઝકો કરને લેકે હમ તીરો કમાં આએ.—અદમકો.

સબા બહરે ખુદા મેરા સુનાના હાલ જા કર તુ,
પસંદ ઉસ ગઅરતે ગુલકો જો મેરી દાસ્તાં આએ.—અદામકે.

તુમ્હારી હુરવશ મરતી હએ ઓ ગ઼ીલમાનરૂ પ્યારે,
નહીં અએ કાશ તુમ લેને ખબર તકભી યહાં આએ.—અદમકો.

[ગ઼ીલમાનરૂકા રીચકી શકલમે આંનાં ઔર હુરવશકે નઝદીક જાંને ચહાંના, હુરવશકા ધબરાના.]

બરવા—ઠુંમરી—ડર પવન લાગે મોહે કારી રે.—તર્જ.

દુર ડરન લાગા મોરા જીરારે,
મોરી છતીયાં અબ યહાં ફડકે ધડકે,
નીકસ કાહે મોહે લીપટે, અરે ઓ રીચ, સમઝ સમઝ.—દુર.

કહા કરૂં, કોઇ મોહે બચાવો, કોઇ દીસેતા કુહું,
મનવા મોરા લરજે, મએં નારી ડરપોક થર થર ધ્રુજ રહી,
ના ધીર ધરત હુએ જીયા, અબ સુન તુ યા રબ અરજ અરજ.—દુર.

[આસમાનપરીકા નમુંદ હોના ઔર રીચકા ચલા જાનાં.]

પીલુ—ઠુંમરી.—મોરે બાંકે સાવરીયા—તર્જ.

આસમાનપરી—ચહેતા તોરા સજન હુએ, અરી દીવાંની,
કાંપને તેરા કયું લગા મન હુએ.—ચહેતા.
પુરનાસકે જાદુસે રીચ યહે બન કર,
સહેતા રંજે મોહન હુએ, અરી દીવાંની.—ચહેતા.
ગીલમાનરૂ અસ્લી શકલમે આકર,
મીલતા અએ સીમતંન હુએ, અરી દીવાંની—ચહેતા.

દેખ કરામતસે મેરી યહે જંગગલ,
અભી હોતા ચમન હુએ, અરી દીવાંની—ચહેતા.

[આસમાનપરીકા અફસુંન ફુંકના, જંગગલકા નાબુદ હો કર બાગકા નકશા દીખલાઇ દેના, ગીલમાનરૂકા અસ્લી શકલમે આનકર હુરવશસે મીલનાં.]

બએત.

ગીલમાનરૂ—ઓ પ્યારા હુરવશ, ઓ મેરી દીલબર ગુલએજાર!
હુરવશ——ઓ મેરે ગીલમાનરૂ! ઓ મેરે જાની! મેરે યાર.

આસાવરી—મસનવી—રાજા હું મએં કૌમકા—તર્જ.

આસમાંનપરી—

ફજલે ખુદા તુમ દોનો પર રહે અરે હર આંન,
બાકી ન દુનીયાંમે કોઇ તુમસે રહે અરમાંન—ફજલે.

સુનસે અરે ગીલમાનરૂ કહેતી હું મએં જો બાત,
માઅસુમા પર જુલ્મ એક કરતા હએ બદજાત—ફજલે.
મએંને તુઝકો બક્શી હએ ઊસ દીન જો શમશેર,
આસમાની તેગ હએ વ્હો બેશક અએ દીલેર.—ફજલે.
ઉસકો લેકર તુ બચા માઅસુમાકી જાન,
કરતી રહુંગી મએં તેરી ખુદભી મદદ હર આન—ફજલે.

[હુરત્રશો ગીલમાનરૂકા દોજાનુ હોકર પરીકા એહેસાન માનનાં.]

બાબ તીસરા—પરદા દુસરા.

જંગલમે ઝોપડી.

[શએ તારીકમે પાગલકા દાખિલ હોનાં.]

લાવની—કાલીંગડા—હું તો ગામરેની ગોરી—તર્જ.

પાગલખાંન—

હું મએં તો પાગલખાં દાંનાંરે, હું મએં તો પાગલખાં દાનાં,
આકીલ હું, સબ દીવાંને મુઝે કહેતે હએં દીવાંનાં.—હું.
અએ બહાદુર પાગલ સાદીકને ફરમાયા,
તુંને ગીલમાનરૂકા કાટકે સર જો લાયા,
ફેરતો લાખોંકા માંલો જર મેરેસે પાયા.
કાંમ હએ ઇતનાં બજા લાનાંરે, કાંમ હએ ઇતના બજા લાનાં,
આકીલ હું, સબ દીવાને મુઝે કહેતે હએં દીવાનાં.—હું.

[પાગલકો ચોર સમઝ કર ઝોપડીમેસે ગુલરૂકા હાતમે શમશીર લીયે હુવે બાહેર આનાં ઔર પાગલકો શમશીર દેખાંનાં.]

ગુલરૂ———ખબરદાર ઓ ચોર! [પાગલકા હક્કા બક્કા હો જાનાં.]

બી-બોટી-દાદરા-ઈંગ્રેજી રાહ-દર ચાલે હાલે દીલમાં નોધી લેવ—તર્જ.

પાગલખાંન—કોન હએ યેહ યા રબ મુઝકો બચા,
યેહ ઓહો ઔરત દીયા મએંને જીસકો જલા.
ભુતની હોકે ખડી હએ આંન, લેગી બેશક મેરી જાન,
જીનેકાતો નહીં અરમાંન, મુઝકો અબતો મેરે ખુદા.

[મારે ડરકે કાંપ કર પાગલકા આંખે બંધ કર જમીનપર લેટ જાના, ઔર ચોરકે બદલ પાગલકો પહેછાંન કર ગુલરૂકા ઘબરાંના.]

મજકુર તર્જ.

ગુલરૂ———હાએ! મુઝસે કયા યેહ કાંમ હુવા,
નોકર સાદીકકા હએ યેહ મુવા.
ઇસને જલાયા ઘર મેરા, મોતકા ફેરભી હુવા ફેરા,
આસરા હએ બસ તેરા, મુઝકો અબતો મેરે ખુદા

[ગુલરૂકા ઝોપડીમે છુપ જાનાં ઔર હુરવશો ગીલમાંનરૂકા સામનેસે દાખેલ હોના.]

મજકુર તર્જ.

ગીલમાંનરૂ—મએંને ચોરોંકા સુના સોરો ગુલ,
હુરવશ———હુવી આવાજ બંદ ઓહો અબ બીલકુલ.
,, ———હએ કાંહાં સએફે સુલેમાંની,
,, ———થી કમરસે તેરે ઓહો જાની,
,, ———ભુલા કાહાં હએ હમેરાંની, મુઝકો અબતો મેરે ખુદા.

ગીલમાનરૂ—જાંહાં હએ ઓહો વાંહાંસે લે આવું,
હુરવશ———મએં જા ઓહો ઝાડીમે છુપ જાવું.
ગીલમાંનરૂ—બેહેતર હએ અએ મેરી જાંન,
હુરવશ———જાવો સીધારો મએં કુરબાંન,

[દોનોંકા જાના ઔર પાગલકા ઊઠનાં.]

પાગલખાંન—બચા તુ મુઝ પર કર અહેસાંન, મુઝકો અબતો મેરે ખુદા.

[નમુદ હોના ખન્નાસકા.]

આબોયાત.

પન્નાસ——અએ પાગલ હો હુશીયાર, સુન મેરી બાત,
છુપી હએ જો ઔરત વહાં બદસીફાત,
લે આ ખીંચતા ઊસકો સાદીકકે પાસ,
તા દીલકી તેરે આવે બર સારી આસ.

પાગલખાન——બહોત ખુબ જાતા હું આલી વીકાર,
ખુદાકી પડે ભએં સાદર તુઝપ માર.

[પન્નાસકા હવા હો જાનાં ઔર પાગલકા ઝાડીમે જા કર હુરવશાકો ખીંચ લાનાં.]

દેસ—દુમરી—કાંઇ બોલો માહરાજ—તર્જ.

હુરવશા——છાંડ મોહે બદકાર, કાહે પકડત હએ મોરા બૈયાં,
તોપે ખુદાકી માર—છાંડ.

નારી પરાઇ હું મએં ઓ જાલીમ, હાત તુ નાંહી મોહે લગા.
પાપકો કાજ ન કર ઓ પાપી, દેખત હએ કીરતાર.—છાંડ.

[પાગલકા હુરવશાકો ઘસીટ લે જાનાં.]

બાબ તીસરા—પરદા તીસરા.

મહેલ.

[દાખેલ હોના સાદીકકા પૈસેકે લીયે જીક્ર કરતે.]

દેસ—ગજલ—મએં હું સાકી—તર્જ.

સાદીક—

ઇધર પૈસા, ઉધર પૈસા, યાંહાં પૈસા, વાંહાં પૈસા,
કહો હમકો કે કામ આતા નહીં સાહેબ કાહાં પૈસા?—ઇધર.

કહીં ટકસાલ ઝડતી હએ, ખજાના હએ કહીં પર દફન,
કીસી જા હએ આયાં પૈસા, કહીં પર હએ નેહાં પૈસા—ઇધર.

યેહ મએંને અપને દીલસે પુછા, કયા શએ સબસે હએ બેહેતર?
લગા વહો મુઝસે કહેનકો, મીયાં પૈસા, મીયાં પૈસા—ઇધર.
હએ પૈસેવાલોંકે સબ યાર, મુફલીસ હએ હમેશાં ખ્વાર,
વાંહાં મરતે હએં સબ, દીખલાઇ દેતા હએ જહાં પૈસા—ઇધર.

[દાખેલ હોના પાગલકા ફુરવશકો લેકર.]

પીલુ—લાવની—કાંન ઉઠાવો ખોલોજી આંખેં—તર્જ.

પાગલખાંન—

કૈસા પકડ કર, મએંને જકડ કર, લાયા સાહેબ દેખો શીકાર,
પાગલખાંન બહાદુરકો દો ઇનઆમ અબ અએ આલી વીકાર—કૈસા.

સાદીક.——કર તુ બયાં અએ નાજની હએ શોહર કૌન તેરા જીશાન?
ફુરવશ——શોહર હએ ગીલસાનર મેરા, ઉસપર હુવી હું મએં કુરબાંન.
સાદીક——તુઝસી પરીકે તો જોડો લડકા લાયક કબ હએ અએ નાદાંન?
પાગલખાંન-સચ હએ સાહેબ, ઉસ્સેતો હએ બહેતર પાગલ બાંકા જવાન.
સાદીક——ચલ નીકલ જા અંદર બક બક બીચમે મત કર એ મુરદાર,
પાગલખાંન—પાગલખાંન બહાદુરકો દો ઇનઆમ અબ અએ આલીવીકાર.
કૈસા.

[સાદીકકા પાગલકો ધકકા માર કર અંદર ભેજનાં]

બીલાવલ—ગઝલ—અદાએં તેરી યેહ જાદુભરી હએરે—તર્જ.

સાદીક—

હએં રૂખ અચ્છે, હએ આંખ અચ્છી, દહન અચ્છા,
સરાપા તેરા હએ અએ, ગુલબદન અચ્છા.—હએ.
દીલો જાંસે ન કયું હું તુઝપે મએં માઇલ,
હએ કદ અચ્છા, હએં લબ અચ્છે, બદન અચ્છા.—હએ.
તેરી રફતાર અચ્છી, અચ્છી હએ ગુફતાર,
હએ નાજ અચ્છા, અદા અચ્છી, ચલન અચ્છા.—હએ.
મેરે પર મેહેરબાં અબ હોકે કર જાનાં,
તુ બાત અચ્છી, કલાંમ અચ્છા, સુખન અચ્છા.—હએ.

ભએરવી—ગ઼જ઼લ—બુલબુલે શએદાને પુછા—તર્જ઼.

હુ઼રવશ—

ગો મએં યુસુફ હું મગર મેરા ખ઼રીદાર ઔર હએ,
દેખનેવાલા મેરી ખુબીકા બાજ઼ાર ઔર હએ.—ગો.

હમકો ગુલતો સમઝા હએ અએ જા઼ગ, પર રહે યાદ રખ,
ગુલશને દીલકા હમારે બુલબુલે જ઼ાર ઔર હએ.—ગો.

છોડ કર ગ઼ીલમાનરૂકો તુઝપ માઇલ કેસી હું?
તુ અએ બદકાર ઔર હએ, ઔર વો મેરા યાર ઔર હએ.—ગો.

બુત તો હું મએં, પર પુજારી તુ નહીં મેરા પલીદ,
ચલ નીકલ હો દુર અરે મેરા પરસ્તાર ઔર હએ.—ગો.

ઝીન્જોટી—ઠુંમરી—પરદેસન જુગની—તર્જ઼.

સાદીક઼—

નહીં મુઝસે કરે તુ જો યારી, હોગી તેરી બહોતહી ખ઼્વારી,
મુઝે ઓ બુત જાંન પુજારી—હુ઼ર અરે ઓ હુ઼ર—નહીં.

તુ હએ શમ્આતો મએં પરવાંનાં, તુ હએ પરી તો મએં હું દીવાનાં,
તુઝે કબતક જાં સમઝાનાંરે.—નહીં.

હુ઼રવશ.—

ન મએં શમ્આ ન તુ પરવાનાં, મએં પરી ન હએ તુ દીવાંનાં,
દમ દેકે ન દાંમમે લાનારે, વો કરેગા તેરી ખ઼્વારી,
મએં જીસકી હું રે પ્યારી, મેરા ગ઼ીલમાંનરૂ હએ પુજારી.
દુર અરે હો દુર—વો.

સાદીક઼—

મેરા દરજા ઊસ્સે હએ બેહેતર, જો કહાતા હએ તેરા દીલબર,
હએં ઉસકેસે મેરે નૌકરરે—નહીં.

હુ઼રવશ—

વો હએ હાતી તુ હએ મચ્છર, તું ગદા હએ વો હએ તવંગર,
તુ ગુ઼લાંમ હએ વો અફસરરે—વો.

સાદીક—

દીલસે મુઝકો હએ તેરી ઉલફત, કરૂ તુઝપે સદકે દૌલત,
તેરી બડ જાએગી હશ્મતરે—નહીં.

હુરવશ—

સબ જગકી હો દૌલતો હશમત, ઉસપે કરતી હું મએં લઅ્નત,
રબે દાંમન ખુદા જો સલાંમતરે—જ્હો.

બ બી યા ત.

સાદીક———માંનતી ગર તુ નહીં તો લુંગા તેરી જાંન મએં,
ઔર જો માને મેરા તો ખીજમત કરૂં હરઆંન મએં.

હુરવશ———જાંન આસાનીસે દુંગી તુઝકો અપની જાંન મએં,
પર નહીં દાંમન બીગડને દુંગી અએ શએતાંન મએં.

સાદીક———હં ? હં ? હએ ઐસી બાત, અએ પાગલ કીધર ગયા?

[દાખેલ હોના પાગલકા]

પાગલખાંન—અફ્યુંન ખા રહાથા નીશાં સબ ઊતર ગયા.

સાદીક———લે જાકે ઇસકો દરીયા કીનારે તુ જ્ઇસે માર,

પાગલખાંન—સાહેબ યહે કાંમ મુઝસે નહીં હોગા જીનહાર.

સાદીક———ફરમાંન મેરા તોડતા હએ કયું ઓ નાસમ્જ્ઞ?

પાગલખાંન—મર કર યહે હો ચુડેલતો લેવેગી જી મેરા.

સાદીક———મર કરભી કોઇ દુન્યાંમે આતા હએ બદસીફાત ?

પાગલખાંન—જો આગમે જલી જ્હો ઔરત હએ કયું હુયાત ?

સાદીક———કયા ? જ્હો હુયાત તુઝકો કહીં આઈ હએ નજર ?

પાગલખાંન—આએગી કયા નજર, મએં તો દેખ આયા ઉસકા ઘર.

સાદીક———ઇસકો તો કૈદ કર ઔર મુઝે ઉસકા ઘર બતા,

પાગલખાંન—ચલીયેગા બેકારાએકે ઘરમે અએ માહલકા.

[સાદીકકા જાનાં ઔર હુરવશકો પાગલકા
ખીચકર લે જાનાં]

બાબ તીસરા—પરદા ચૌથા.

દીવાનખાના

[ગીલમાંનરૂ વ હુરવશકે ફીરાકમે ખુશસીયરકા બેકરારી કરતે હુવે દાખેલ હોના.]

બેહાગ—ઠુમરી—જીન્દગી બરબાદ હુએ—તર્જ.

ખુશસીયર—

જબસે જુદા મેરેસે જો વ્હો નુરે અએન હુએ,
તબસે ન એક પલભી મેરે દીલકો ચએન હુએ.—જબસે.
હુએ મુઝે નીત ઉનકા ધ્યાંન, મુઝસે મીલેંગે વ્હો કબ આંન,
જલ્દ મીલા તુ અએ સુબહાંન, યેહે અર્જ દીન ઔર રએન હુએ.—નુરે.
મરતા હું મએં મેરે પીસર, હુરવશ લેતી નહીં ખબર,
તુમ્હારે બીન શાંમો સહર ગમકાહી શોરો શએન હુએ.—નુરે.

[ગીલમાંનરૂકા દાખેલ હો કર ખુશસીયરસે બગલગીર હોનાં]

જીલા—ઠુમરી.—કયા જરીસી બાતમે—તર્જ.

ગીલમાનરૂ——હું કદમ બોસીકો હાજીર ઇન્તેજારી મત કરો,
અએ મેરે કીબલા જીયાદા બેકરારી મત કરો.—હું.
તુમસે મીલ કર ખુશ હુવા તો હુરવશસે દુર હું,
બસ સુકુનત મેરી વાલીદ તુમ પીયારી મત કરો.—હું.
હુર ઔર માઅસુમાકો લે આવુંગા કરકે તલાશ,
બાઅદ મેરે આપ સાહેબ આહો જારી મત કરો—હું.

ગજલ—તાહતુલ લફ્જી.

ખુશસીયર—ઉસેહી સોંપા તુઝકો હુએ વોહી તેરા સદા હાફીજ,
તેરા બાહીરો ભીતર હુએ વોહી સુબ્હો મસા હાફીજ.
સવારોંકે મએં હુસકી જુસ્તજુમે ભેજતા હું અબ,
રવાનાં તુંભી હો જા અએ મેરે પ્યારે ખુદા હાફીજ.

[બગલગીર કરકર જાનાં ખુશસીયરકા.]

ફ઼માંચ—ઠુંમરી—દરસન બીન અંખીયાં—તર્જ.

ગ઼ીલમાનરૂ—

હાએ! મીલતી મોહે તુ ઓ હુર નહીં.—હાએ!
દરસ સરસકો તરસ ગયા હું, બરસ બરસ નએંન નુંર નહીં.—હાએ!

[ગુલરૂકા દુમ્બાલા કીયે હુવે સાદીક઼કા દૌડ આનાં.]

સીધડા—ઇંગ્રેજી—રંગ ખુશ રંગ—તર્જ.

ગુલરૂ———બચા મુઝે બચા, યેહ મર્દ પુર જફ઼ા હએ,
સાદીક઼———યેહે છોડ અપના મર્દ આઇ બેવફ઼ા,
ગુલરૂ———નહીં, નહીં, કોઇરે મર્દતો મેરા હએ,
ગ઼ીલમાનરૂ—અએ સાદીક઼ ઇસકો છોડ ગર્યે ચાહે તુ ભલા.—બચા.
સાદીક઼———યે જાનંનેદે ઇસે અએ મેરે યાર તુ,
ગ઼ીલમાનરૂ—નહીં, નહીં, નહીં, યેહ હોગા જીનહાર,
સાદીક઼———કયું ઇસકે મર્દસે છુડાકે કરતા ખ્વાર તુ,
ગ઼ીલમાનરૂ—લી ખુશસીયરકે ઘરમે પનાંહ હએ ઇસને યાર.—બચા.

[અપને ફ઼ાવીન્દ ખુશસીયરકા નામ સુન કર ગુલરૂકા ચોંકના]

અ બી યા ત.

ગુલરૂ———કીસકા હએ યેહ ઘર! લીયા તુને અભી યેહ કીસકા નામ!
કૌન હએ વોહો ખુશસીયર કહેદે મુઝે આલી મુક઼ાંમ.
ગ઼ીલમાનરૂ—તારા નગરકે બાદશાહકા ખુશસીયર હએ એક અમીર,
ઉસકાહી ઘર હએ યેહ, વોહો હએ સબ અમીરોંમે કબીર.

[તાઅજ્જુબ હોનેસે સાંસકા ચડ આનાં.]

ગુલરૂ———ઓ ખુશસીયરા! આહ! ખુશસીયરા! ખાવીંદ મેરે તુ હએ હયાત!
હએ કીધર શોહર મેરા જલ્દી બતા અએ નેક જાત?
સાદીક઼———કયું? સુનાં ગ઼ીલમાનરૂ તુને યેહ દીવાંનીકી બાત,
ખુશસીયરકો કહેતી હએ શોહર યેહ અપના બદ સીફ઼ાત,
ગ઼ીલમાનરૂ—હા, હક઼ીક઼તમે યેહ દીવાંની હએ, લેજા ઇસકો જુદ,
વોહી કર તુ ઇસકે હક઼મે, જીસ્સે ઇસકો હોવે સુદ.
સાદીક઼———ચલ ઓ પાગલ જલ્દતર,

[દાફ઼ેલ હોના પાગલકા.]

પાગલખાંન—હાજીર હું મએં આલી મુકાંમ,
સાદીક———લેજા ઇસકો જલ્દ ઘર,
પાગલખાંન—કરતે રહો એસેહી કાંમ

[પાગલો ગુલરૂકા જાના ઔર ગીલમાનરૂક કુચ્છ ફીક્રમે સર ય ગીરેબાંન હોનાં.]

સાદીક———[ખુદસે] હુકમ મએં જન્નાસકાભી લાતા હું ફોરન બજા,
હએ એકેલા લડકા કર હું તનસે સર ઇસકા જુદા.

[સાદીકકા પંજરસે મારને ચાહના ગીલમાનરૂ કો, ફીલફોર આસમાન પરીકા નમુંદ હોના ઔર સાદીકકો જાદુઈ છડીકે અસરસે જનીનપર પટક દેના, સાદીકકા ભાગ જાનાં.]

આસમાનપરી-અએ ગીલમાંનરૂ તુને યહે કયા કીયા?
વહો ઔરત કયું મકકારકો દે દીયા?
હએ માઅસુમાં ઔર હુર ઊસકેહી ઘર,
સીતમ ઊસ પ કરતા હએ વહો બદ ગોહર.
લે યહે નામાં, દે ખુશસીયરકો શીતાબ,
તેરી હુર પર હો રહા હએ અઝાબ.

[આસમાનપરીકા નામાં દેકર જાનાં ઔર ખુશસીયરકા આનાં.]

ખુશસીયર—સીપાહી હએં તેયાર ગીલમાંનરૂ,
મેરી હુરવશકી કરો જુસ્તજુ.
[ગીલમાનરૂકા નામાં દેનાં ઔર વહો પડ કર ખુશસીયરકા તાઅજજુબ હોનાં.]
યહે કયા દેખતા હું! હએ ગુલરૂ કાંહાં?
કોઇ ઔરત આઇથી બેટા યાંહાં?
ગીલમાનરૂ—હાં, એક દુખીયા આઇતો થી અએ પીદર,
તુમે અપનાં કહેતીથી શોહર મગર.
ખુશસીયર—મએં શોહર હું ઉસકાહી અએ નુરે અએન,
વહો ગુલરૂથી બેશક મેરે દીલકી ચએન.
ગીલમાનરૂ—મએં લે આતા હું ઉનકો કરકે રેહા,

ન ગમ ખાઇયે આપ બહેરે ખુદા.
ખુશાસીયર——તુ જા તેરે પીછે અએ જાને જહાં,
મએં આતા હું લેકર સીપાહી વહાં.
[દોનોકા જાનાં.]

બાબ તીસરા—પરદા પાંચવાં

નદીકા કીનારા.

[બીચ નદીકે એક જઝીરા, કીનારે પર એક છોટી નાવ, કીનારેકે નજદીક છોટા બંદીખાંનાં, દુરવશકા ગીરીયાઓ જારી કરનાં, પાગલકા ગુલરૂકો બાંધા હુવા રસ્સાં પકડ કર બંદીખાંનેકી સીડીપર બએઠ કરે હુકકા પીનાં.

કાલીંગડા—કાહરવા.—છોરી બમ્મનકી—તર્જ.

પાગલખાંન-તુમને રોના નહીંરી, તુમને રોનાં નહીં,
શોર કર કર નીંન્દ મેરી ખોના નહીં.—તુમને.
હુકકા કહેતા ગુડ ગુડ ગુડ ગુડ, ચીલમમે નહીં ચતરાઇ,
તંબાકુ તો સડી મીલી ઔર અફયુંનભી નહીં ખાઈ.—તુમને.
દીન નીકલેહી મએં તુમ્હારે દુશમનકી લું જાંન,
સચ્ચા સુઝકે તબહી સમઝના તુમને પાગલખાંન.—તુમને.
[ગુલરૂકો બાંધા હુવા રસ્સા પકડ કર સો જાનાં પાગલખાનકા, ગીલમાનરૂકા તાલાશકે લીયે જઝીરેકે નજદીક આના, ઔર ગુલરૂકો પુકારના.]

અબીયાત.

ગીલમાંનરૂ—ઓ ગુલરૂ કાંહાં હએ મુઝે દે જવાબ,
મએં આયા તેરા દુર કરને અઝાબ.
ગુલરૂ———યાંહાં મએં ગીરફતાર હું અએ જવાં,
સીતમગરકે હાતોંસે જાવું કાંહાં?
[ગીલમાનરૂકા દાખેલ હોના ઔર ગુલરૂકો બંદસે રેહા કરના.]
મુઝે સુમને દે મીયાં તેરા હાત,
[જલા હુવા હાત દેખ કર.]
તુ કીસકા પીસર હએ અએ આલી સીફાત!

ગ઼ીલમાંનરૂ—નહીં મુઝકો મઅ્લુમ હું કીસકા પીસર,
ઉઠા લાયા જંગલમેસે ખુશસીયર.
ગુલરૂ———અએ મેરી જાં હએં તુ મેરા નુરે અએંન,
મએંહી તેરી માંદર હું અએ દીલકે ચએંન.
ગ઼ીલમાંનરૂ—તુ માંદર મેરી? શુક્ર અએ દાદગર,
મેરા બાપહી જબતા હએ ખુશસીયર.
[હાતસે રસ્સા છોડ કર બગ઼લગીર હોના ગુલરૂસે ગ઼ીલમાનરૂકા.]
ગ઼ીલમાંનરૂ—ખડી હો યાંહાં માંદરે દીલ ખ઼રાશ,
કરૂં હુરો માઅ્સુમાંકી મએં તલાશ.
[ગ઼ીલમાંનરૂકા બંદીખ઼ાનેમે હુરવશકી રેહાઇ કે લીયે જાનાં, સાદીક઼કા દાખ઼ેલ હો કર પાગલકો ગોશમાલી દેકર ઉઠાંના.]
સાદીક઼———અરે ઊઠ બહોત સોયા ઓ નાબકાર,
પાગલખ઼ાંન—ફ઼ક઼ત સોયા એક માસા ભર નામદાર.
સાદીક઼———અભી ગુલરૂકી લેની જાં હએ શીતાબ,
[સાદીક઼કા બંદીખ઼ાનેકે તરફ઼ જાનાં.]
પાગલખ઼ાન—તેરાહી મએં કરતાં હું ખ઼ાના ખ઼રાબ.
[સાદીક઼કા ગુલરૂકો બંદસે રેહા દેખ કર ઘબરાંના.]
સાદીક઼———અરે ચ્હેતો ખડી બાહેર કીયા કીસને રેહા ઇસકો?
પાગલખ઼ાંન—નીંદમે અફ઼યુંકે થા પુછતેહો કહીયેતો કીસકો?
સાદીક઼———ભલા ખ઼અએર! અબભી મેરે હાતસે કબ બચતી હએ ઇસ આંન,
[સાદીક઼કા ગુલરૂકો જ઼મીનપર પટકનાં.]
ગુલરૂ———અરે ગ઼ીલમાંનરૂ મુઝકો બચા વર્ના ચ્હે લેગા જાન.
[ગ઼ીલમાંનરૂકા અંદરસે દૌડતે આનાં.]
ગ઼ીલમાંનરૂ—અએ સાદીક઼ છોડ દે ઇસકો વગર ન મારા જાએગા.
[સાદીક઼કા ગુલરૂકો છોડ ગ઼ીલમાનરૂકો મારને ચહાના.]
સાદીક઼———અએ લડકે હાતસે મેરે તુ કયા અબ જી બચાએગા.
[ગ઼ીલમાંનરૂકા સાદીક઼કો શમશેર દીખલાનાં.]

પ્રીફ.

ગીલમાંનરૂ—યા સુલેમાં જી શઆર, બહરે સએફે આબદાર,
મી શવદ નાપાક ફ્વાર, અએ નબીએ કીરદીગાર.
[શમશીર દેખ કર સાદીકકા પીછે હટ જાના, ખુરશીયરકે હમરાહ સીપાહીયોંકાં આનાં ઔર ગીલમાનરૂકે ઇ-શારેસ સીપાહીયોંકા સાદીકકો ગીરફતાર કરના, ગુલરૂકા ખુરશીયરસે બગલગીર હોના.]

અ બી યા ત.

ગુલરૂ———ઓ શાહર ખુરશીયર જીન્દા હુવી હું આજ મર કર મએં,
ન થી ઉમ્મીદકે દેખુંગી તુઝકો બારે દીગર મએં.
ખુરશીયર—ખુદાને ફ્જલસે અપને ઘડી દીખલાયા હએ ઐસી,
મગર ય્હેતો બયાં કર તુ બચી ઉસ આગસે કૈસી?
ગુલરૂ———કહું કયા અએ મીયાં જબ હર તરફસે ઘેર લગા જલને,
લગી શેઅ્સને બાહીર આ, કફે અફસોસ મએં મલને.
ય્હે સમઝી કે મેરા કુન્બા હુવા હએ જલકે સારા પ્હાક,
કરું દુન્યાંમેં રહેના તનહા કયા મએં અબ ગવાર ખાક?
ખુદાકો સોંપ ને બચ્ચા ગઇથી રાસ્તેમે ડાલ,
ઉસે પાઈ હું જીન્દા આજ, મેરા હએ વોહી પ્હે લાલ.
[ગુલરૂકા ગીરમાનરૂસે બગલગીર હોનાં.]
ખુશીયર--હએ જબતો મેરાહી ફરજંદ ય્હે પ્યારા હકીકતમે,
તેરા હએ શુક્ર હક કર દીઇ ખુશી તુને મુસીબતમે.
[ખુરશીયરકા ગીલમાંનરૂસે બગલગીર હોન.]

મુકફ્ફા—પ્રીફ.

ગીલમાનરૂ—[સાદીકકો]
ય્હે સએફકા અએ પુર ગુરૂર, હએ હુકમ અબ તુઝકો જરૂર
માઅ્સુમાં પ્યારી ઔર હુર, હએ કાં દીખા મએ બેશઉર.
સાદીક———જો હએ પડે જીન્દાંનમે,
પાગલખાન—લાતા હું મએં એક આંનમે.
ગીલમાનરૂ—મત દેર કર ફરમાનમે,
પાગલખાન—ય્હે બાત પાગલખાંનમે?
[પાગલકા જાકર હુરો માઅ્સુમાંકો લે આના ઔર અપસમે સભોંકા બગલગીર હોના.]

પાગલખ઼ાંન——લો આયા કરકે કાર મએં, લાયા ઊન્હે સરદાર મએં,
ઇનઆમ પર દો ચાર મએં, લું મોતીયોંકે હાર મએં·

હુરવશ——મેરે ચચા ઓ ખ઼ુશસીયર! [બગ઼લગીરી.]

ખ઼ુશસીયર——બેટી મેરી નુરે બસર! [બગ઼લગીરી.]

માઅસુમા——ઓહો મેરે પ્યારે પીદર! [બગ઼લગીરી.]

ગ઼ીલમાનરૂ——ઓ હુરવશ રશકે કમર! [બગ઼લગીરી.]

હુરવશ——યેહે કૌન હએ દીજે બતા, [ખ઼ુશસીયરકો]

ખ઼ુશસીયર——ગુલરૂ હએ મેરી દીલરૂબા,

હુરવશ——મેરી ચચી! શુક્રે ખ઼ુદા! [બગ઼લગીરી.]

ગ઼ીલમાનરૂ——માં હએ મેરી અએ માહલક઼ા. [બગ઼લગીરી.]

[ગુલરૂકા માઅસુમાંકે લીયે હુરવશકો પુછનાં.]

ગુલરૂ——કરતી બયાં મુઝસે અએ હુર, યેહે હએ તેરી આંખોકા નુર?

હુરવશ——નહી બેટી હએ ગો બીશક઼ર, હએ બેટીસે અફ઼જુ જ઼ુરૂર.

[હુરવશકા માઅસુમાકો છાતીસે લગાના.]

ગુલરૂ——કૌન ઇસકે હએ માદર પીદર,

ખ઼ુશસીયર——અબતક નહીં કીસકો ખ઼બર.

ગ઼ીલમાનરૂ——એક દીન કીસીને ટાલ કર,

ખ઼ુશસીયર——દર પર ગયા અપને મગર.

માઅસુમા——વાલીદ લીફ઼ાફ઼ા હએ કાંહાં, જો દે ગઇ હએ મેરી માં,
ખ઼ુશહાલી આજ હએ બેગુમાં, દીજે મુઝે પડ઼ને યહાં.

[ખ઼ુશસીયરકા માઅસુમાકો કાગ઼ઝ દેના પાગલકા
મૌક઼ા દેખ કર સાદીક઼કો બનાના.]

સુદસ.

પાગલખ઼ાંન——સાહેબ અબ હુરવશકા ખ઼રીદાર આ ગયા
માઅસુમાકે લીયેભી મદદગાર આ ગયા.
ગુલરૂ ગ઼રીબકાભી તો ગ઼મખ઼્વાર આ ગયા,
હો કર જહાજ઼ દરીયામે તૈયાર આ ગયા,
અબ ગ઼ર્ક઼ કરને કહીયે કીસે લેકે જાએંગે?
ચલીયે એવજ઼મે સબકે તુમ્હેહી ડુબાએંગે.

[લીફ઼ાફ઼ા ખોલ કર માઅસુમાકા પડ઼ના.]

અબીયાત.

માઅસુમા——પીદરકી તરેતો યેહ તસવીર હએ,
અએ બેટી યેહ માં તેરી દીલગીર હએ.

[માઅસુમાકા કઇ બાર સાદીકકો દેખકર તસવીર દેખના]

પીદર હએ તઆજ્જુબકી યેહ શુફ્લ્યુ,
યેહ તસ્વીર સાદીકસી હએ હુ બ હુ.

[સબકા સાથ મીલકર દેખનાં તસવીરકો]

સાદીક———અએ ગીલમાંનરૂ મુઝકોભીતો બતા,
ગીલમાંનરૂ——ઇસે કરદો તુમ અએ સીપાહી રેહા.

[દેના ગીલમાનરૂકા સાદીકકો તસવીર ઔર દેખ કર બાલ નોચકર સર પીટનાં સાદીકકા.]

સાદીક———હાએરે! બસ મર ગયા મએં નાબકાર,
વાએરે! યેહ કયા કીયા હએ મએંને કાર.
દૌલતે દુનીયાંકે ખાતીર હાએ! કયા!
દારે ફાંનીકે લીયે અએ વાએ! કયા!
અપને લખ્તે દીલપે કરતાથા અઝાબ,
મુઝસા મુઝી કૌન હએ ખાના ખરાબ.

માઅસુમાં——જબતો સચ્ચા હએ યેહી મેરા પીદર,
બસ કરો અફસોસ તુમ અએ નામેવર.

[બગલગીર હોના સાદીકસે માઅસુમાકા.]

જોર કીસમતપર કભી ચલતા નહીં,
બખ્તકા લીખ્ખા કભી ટલતા નહીં.
હોના થા સો હો ગયા, મત રોઇયે,
અબસે તુખ્મે નેકી દીલમે બોઇયે.

સાદીક———ન મુઝસે લીપટ અએ ફરીસ્તા ખીસાલ,
મએં હું એહરેમન દોજખી પુર મલાલ.
તુ માઅસુમાં હો દુર સુન મેરી બાત,
નજીસકે કરીબ આતે નહીં પાક જાત.

માઅસુમા——ગો આગે જમાંનેકે તુમ ખ઼ાક હો,
મગર મેરે આગે તો અફલાક હો.
પીદરકા અગર નેક યા બદ હો નામ,
હુએ ઔલાદકો તો ગુલામીસે કાંમ.
સાદીક઼——ન કહે અબ જીયાદા અએ નુરે બસર,
તેરી બાતોંસે હું મએં ખ઼સ્તા જીગર.

[મું હપર થપડ મારના સાદીક઼કા.]

ખ઼ુદાયા કીયા મએંને કીસ પર સીતમ,
જીગરબંદ પર? તુ હવા હો અએ દમ.

[ઇઝહાર હોના ખ઼ન્નાસકા]

ખ઼ન્નાસ——તેરી મદદકો આએ હુએં, સાદીક઼ તુખા ન ગ઼મ,
બરબાદ દેખ કરતે હુએં એક પલમે સબકો હમ.
સાદીક઼——તેરી મદદ નહીં મુઝે દરકાર હુએ તુ જા,
મેરી મદદકો અબ તો હો ગ઼ફ્ફ઼ાર હુએ તુ જા.
લઅ઼્નત તેરે પ અબ મેરી હરબાર હુએ તુ જા,
મુઝકો બુરાઇસે અરે ઇનકાર હુએ તુ જા.
ખ઼ન્નાસ——જીલ્લત બદીકે છોડનેસે હોવેગી હુસુલ.
માંગેગા ભીક બનકે તુ મુફલીસ, કયું હુએ કુબુલ?
સાદીક઼——બરબાદ હું, ભીકારી હું, મએં ખ઼્વાર હું, પલીદ,
પર અબ ગુલાંમીસે તેરી બેજાર હું પલીદ.
ખ઼ન્નાસ——પછતાએગા બહોત તુ, મેરા વર્ના સુન કલાંમ,
લુંગા દીયા હુવા મેરા મએં માલો જર તમામ?
સાદીક઼——તુઝકોભી હુએ તલાક઼, તેરે માલકો તલાક઼,
દુન્યાંકોભી તલાક઼, સબ અફઆલકો તલાક઼.
ખ઼ુશાસીયર——તુ કોન હુએ જો કરતા હુએ બદ નેકકો ખ઼બીસ.
અલ્લાહ બચાવે તુઝસે તો હરએકકો ખ઼બીસ.
સાદીક઼——ઇસે ખ઼ન્નાસ કહતે હુએં પડે ઇસ નામપર લઅ઼્નત,
ખ઼ુશાસીયર——અરે ઓ લઅ઼્નતી મલઊન, તેરે કામ પર લઅ઼્નત.
માઅસુમા——નીકલ મરદુદ શએતાં, હુએ યહ મેરા બાપ નેકોમે,
પીદર મીલ જાઇએગા આજસે બસ આપ નેકોમે.

ગુલરૂ———તેરે અફઆલ પર લઆનત, તેરે અકવાલ પર લઆનત,
અરે ઓ દોજખી હરદમ તેરે હર હાલ પર લઆનત.
હુરવશ———નીકાલો ઇસ સીઆહ સુરતકો કેસા લઆનતી હએ રહે,
ન હોગા એસા જગમે કોઇ જેસા લઆનની હએ રહે.
પાગલખાંન——ચલો અએ ભએં સાહુર કાલા હુવા મુંહ જાઇયે ફીલહાલ,
વગર ન મારે પએજારેંકે ઊડ જાએંગે સરકે બાલ.
[પાગલકા જુતી નીકાલ કર ખન્નાસકો દીખલાના.]
ખન્નાસ——અદબ કર બકતા હએ કયા તુ હમારી શાંનમે બંદર,
બના દેતા હું મએં સબકો અભી એક આંનમે બંદર.
ગીલમાંનરૂ——રહે માહુરીલ નેકોંકી હએ, જો યહાંસે તુ પરે મરદુદ,
[શમશેર નીકાલકર ગીલમાંનરૂકા ખન્નાસકો દીખાનાં]
નહીં કયા જાનતા સએકુસ સુલેમાંકો અરે મરદુદ?
[ગીલમાનરૂકા શમશેરકા વાર કરનેસે ખન્નાસકા વાસીલુ-
ન્નાર હોનાં ઔર નદીમેસે એક હન્સ પર સવાર હો
કર આસમાનપરીકા આના.]

આસમાંનપરી---બદીકી શબ હુવી નાબુદ અયાં ખુરશીદે નેકી હએ,
અએ નેકો શાદ હો તુમ આજ બેશક ઇદે નેકી હએ.
અએ સાદીક આજસે તુ યાદે ખાલીક કરતા રહે હર હાલ,
સબબકે તુને બદકારીસે આલમકો કીયા પામાલ.
તુમ્હારા આજસે ખલ્લાકે આલમ હાફીજ હો માદામ,
વ લેકીન ખુબ રખ્ખો યાદ હએ નેકીકા નેક અંજામ.
સાદીક———અર્જ મેરીભીતો સુનલો અએ પરીએ નેકનાંમ,
મેરી બીબી હએ કાંહાં ઊસકા બતા મુઝકો મુકામ.
આસમાંનપરી—દેખ કયા કયા હોતા હએ તુઝકો બદીસે ગમ નસીબ,
જો તેરેહી હાતસે મારી ગઇ અએ કમનસીબ.
કર રહાથા એક દીન માઅસુમાં પર તુ જબ સીતમ,
આયા થા જો મર્દ વાંહાં ઇસકો બચાને એક દમ,
મારા ખંજર તુને વાંહાં ઊસકો નહીં પહેછાનકે,
રાસ્તેમે મર ગઇ જો નેક તો સુબહાનકે,
[ગીરેબાં ચાક કરના સાદીકકા]

સાદીક઼——હએ સાદીક઼ જીન્દગી પર તેરી ફીટકાર,
નહીં હએ દહરમે તુઝસા ગુનાહગાર.
ન કયું તુ પએદા હોતેહી મુવા હએ,
તેરેસે ફ઼વાર આલમ સબ હુવા હએ.
જીએગા કેસા તુ શરમીન્દગીસે,
બસ અબ તુ હાત ધોલે જીંન્દગીસે.
[સાદીક઼કા અપને હાતસે અપના જી ખ઼ુજર માર કર ખોના ઔર આહલે માહ઼ફીલકા હ઼એરાંન હોના.]

કવ્વાલી—ઇંગ્રેજી રાહ.

સબ—

કરો કરો સદા નેકહી કાંમ—ચલો ચલો રાહે હ઼ક઼પ તમામ,
રહો રહો દુર બદસે મુદામ—હએ અપનાં યેહી કલાંમ—કરો.
રહા રહા નેકીસે ક઼ાએમ જીસકા નામ-બેશક હએ વહો દુન્યામે જીંન્દા મુદાંમ,
નહીં નહીં મૌત ઊસે તાબ કીયાંમ—હએ અપના યેહી કલાંમ.—કરો.
હુવા હુવા સએક઼ે સુલએમાં તમામ-કીજે કીજે તસદી મોઆફ઼ ખ઼ાસો આમ,
રખો રખો મેહેરબાંની હમ પ મુદાંમ—હએ અપના યેહી કલાંમ.—કરો.

તમામ શુદ.

ફરેબે ફીત્ના

ઉર્ફે

ચાહતે જ઼ર.

નાટક દો બાબકા.

વાસ્તે ગીરોહે વીકટોરીયા નાટકકે,

તસ્નીફ કીયા

મુનશી માહ઼મુદમીયાં મુતખ઼લ્લુસ બ રૈનક઼ને

ઔર

છાપકે ઈજહાર કીયા વાસ્તે ખ઼ાસો આંમકે,

માલેકાંને

ગીરોહે વીકટોરીયા નાટકકે હુ઼કમસે

જેહાંગીર બેજનજી કરાંની ઔર કાવશજી પેસતનજી શરાફને.

જ઼બાને ઉર્દુ બ હ઼ર્ફે ગુજ઼રાતી.

મુમ્બઈ,

અલાયન્સ પ્રીંટીંગ પ્રેસ, નં૦ ૭ મરીન સ્ત્રીટ,

કાવશજી પેશતનજીને છાપા હએ.

ઈ૦ સ૦ ૧૮૮૪ ઇંગ્રેજી.

તખ્તએ નાટક.

મુખ્તાર .... મીસ્રકા કમ અકલ અમીર.
ખુદપસન્દ .... મુખ્તારકા બેટા.
જાંઅલી .... ખુદપસન્દકા રફીક-ઈફતેરાપરદાજ
નુરૂદદીન .... મીસ્રકા કાજી.
નેકબીન .... ખુદપસન્દકા દોસ્ત, પસન્દદીદાકા ભાઈ.
ફજલુ .... યુનાનકા લુહાર.
હાજીક .... યુનાનકા હકીમ.

બએરખ્વાહ .... મુખ્તારકી મરહુમ જોરૂકી બેટી, ખુદપસન્દકી બહેન, બઆદ નેકબીનકી મઆશુક.
પસન્દદીદા .... નેકબીનકી બહેન, બઆદ ખુદપસન્દકી મઆશુક.
ફીત્ના .... ખુદપસન્દકી જને મનસુબ, બઆદ મુખ્તારકી બાનો.

કાસદ—સહેલી—નોકર—વગએરાં.

મુકાંમ

મીસ્ર—યુનાંન.

મુંબઈ, તા૦ ૧૫ મી સપટેમબર ૧૮૮૩.

ફરેબે ફીત્ના
ઊર્ફે
ચાહતે જ઼ર.

બાબ પહેલા—પરદા પહેલા.

મહલ.

[ખુદપસન્દ ઔર જાઅલીકા ચૌસર ખેલતે હુવે દીખલાઈ દેના.]

જીલા—ઠુમરી—કંગનવા મોરા કરસે સરક ગયોરે.—તર્જ.

ખુદપસન્દ }
જાઅલી } બૈયા ચલો મીલકે કોઈ બાજી ખેલેંરે.

ખુદપસન્દ—સો સૌકી હો બાજી,
જાઅલી—ગમત હોવે તાજી.—બૈયા.

[પાસા ફૂંકના.]

ખુદપસન્દ—મેરે હએ પૌબારારે,
જાઅલી—મેરે હએ અઠારારે,
ખુદપસન્દ—છક્કેસે લી નર્દકો માર,
જાઅલી—પડા મુઝકો દુન્ના,
ખુદપસન્દ—મુવા રે તુ મુઝા,
જાઅલી—બાજી જીતી આપને લો રૂપએ ઝેલેંરે.—બૈયા.

[જાઅલીકા ખુદપસન્દકો રૂપએકી થએલી દેના.]

જીલા—ઝીન્ઝોટી—ગઝલ.—શાહા સરફરાજ આજ.—તર્જ.

ખુદપસન્દ—આવો ખેલે બાજી દુસરી હજારકી,
જાઅલી—મરજી તોડી કૌનસે દીન હમને યારકી?—આવો.

[પાસા ફેંકના.]

ખુદપસન્દ—સોળા મુઝકો આએ નર્દને કરાર કી,
જાઅલી—નર્દ મઅેંને ન્હો આઠારાસે શીકારકી.—આવો.

ખુદપસન્દ—તીન કાને મુઝકો આએ મઅેંને હારકી,
જાઅલી—છકડી મુઝકો આઇ દેખીયે શુમારકી.—આવો.

ખુદપસન્દ—તુમને બાજી જીતી લો રકમ હજારકી,
જાઅલી—બાજી એક ખેલે તીસરી બહારકી.—આવો.

[ખુદપસન્દકા જાઅલીકો રૂપઅેકી ઠઅેલી દેના.]

બ એ ત .

ખુદપસન્દ—આમદ અબતો હોગી મેરી ગુલઉજારકી,
જાઅલી—જબતો હુએ સલાંમ તુમકો જાં નીસારકી.

[જાઅલીકા જાંના, ખુદપસંદકા અપની માહબુબકો સામનેસે આતી હુવી દેખ કર ખુશ હોના.]

કલ્યાંન—ઠુમરી.—ચુન ચુન કલીયાં.—તર્જ.

ખુદપસન્દ—

કેસી ઝમક, જું બર્ક ચમક, માહબુબા હમારી આએ હુએ.
દીગમે ફડક હુએ, દીલમે ધડક હુએ, મેરે લાયે બબરાએ હુએ.—કેસી.
ચાટ અદાકા, નાજ બલાકા, અંગીયાંકી મસકાએ હુએ,
સોળા બરસકી, પુરી હવસકી, જબતો મુઝે પે બાએ હુએ.—કેસી.

[શીનાકા આનાં, ઔર ખુદપસન્દકો છાતીસે લગાનાં.]

કાલીંગડા—કાહુરવા.—તેરા યાર સુબેદાર—તર્જ.

ફીત્ના—તોહે રાખું લગાએ મોરી છતીયાં રે, દીનો રતીયાંરે.—તોહે.
કીસ સંગ ભેજુ, કૌન તોહે દે,
લીખ લીખ રાખી જો પતીયાં રે, દીનો રતીયાંરે.—તોહે.

જીલા—ઝીન્ઝોટી.—મ્હે બાહરે આજમમે.—તર્જ.

ખુદપસન્દ—

* સીતમગી કરના, જફાઈ કરના, નીગાહે ઊલફત કભી ન કરના,
તુમ્હે કસમ હએ હમારે સરકી, હમારે હકમે કમી ન કરના.
સીતમગી.

નહીં હએ કુચ્છ ફીક્ર મેરા આસાં, બુરી બલાકા મએ સખ્ત જાં હું,
ફજાકો પહેલે શરીક કરના, મ્હે કામ અપની ખુશી ન કરના.
સીતમગી.

ફીલાક અન્દાજે વસ્લસે કરકે, પરદા રહે જાએ કુચ્છ હમારા,
ગમે જુદાઈમે ખાક કરકે, કહીં અદુકી ખુશી ન કરના.
સીતમગી.

મજકુર તર્જ.

ફીત્ના—

કરૂં નસીહત ક્યા તુમકો સાહેબ, યાં બદ્રસે જીદ હીલાલકી હએ.
હો જીશકુર આપ, ખુદ સમઝ લો, મ્હે જાએ કૈસે ખીયાલકી હએ?-કરૂં.
બદી પ બાંધે કમર જો ઈનસાં, તો કૈસા હો ઊસપે ફજલે રાહમાં?
જુવામેં જર ખોતે હો, કયા દાહશત નહીં તુમ્હે જુલજલાલકી હએ?-કરૂં.
હવસ જો તુટે તો પસ્ત હોવે, બડે તો ઈન્સાન મસ્ત હોવે,
જુવેસે બાજ આવો માનો પ્યારે, ઈસીમે જીનત ખીસાલકી હએ.-કરૂં.

કલ્યાંન—ગઝલ.—જીધર મએં દેખું ઊધર નજરમે.—તર્જ.

ખુદપસન્દ.—

અએ મેરી પ્યારી તેરી નસીહત તો વાકેઈ મ્હે ખીયાલકી હએ,
સીવા તેરે આરજુ મુઝે તો ન જરકી હએ, ઔર ન માલકી હએ.-અએ.
શહદ ટપકતા હએ ક્યા સુખનસે, મીલાને દે લબ મુઝે દહનસે,
જો ઓસા એકતુ કરે ઈનાયત, તો ગોયા મુઝકો નેહાલ કી હએ.-અએ.

---

* જનાબ મોઅલ્લા અલકાબ મીરજા નવાબ દાગે રાંમપુરી.

મુખમ્મસ.

ફીતના—આજુર્દા તુમસે હમતો બહોત ગુલઊજાર હએં,
દુશમન હો જરકે આપતો, કયા હોશીયાર હએં?
સાહેબ તમામ જરકે લાયે હોતે ખ્વાર હએં,
પૈસોંકી હએં મોહબ્બતેં, પૈસોંકે પ્યાર હએં,
પૈસે ન હોં તો આદમી પૈસેકે ચાર હએં.

[સાફ દીલીસે ફીતનાકા ખુદપસંદકો નસીહત કરને ચાહના, ઊસકો ઊલટા સમઝ કર ખુદપસન્દકા બુરા માનના, ઔર ફીતનાકો તલાક દેના.]

ખુદપસન્દ—બસ હાલ તેરા સબ મુઝે મોઆલુમ હો ચુકા,
આશક હએ પૈસેકી તુ યેહે મફહુમ હો ચુકા,
દીલ મેરા તેરી બાતોંસે મગમુમ હો ચુકા,
ઔર ઊસ્સે ઇશ્ક સબ તેરા માઅદુમ હો ચુકા,
તેરા તલાક નામા બા મરકુમ હો ચુકા.

[ફીતનાકા દંગ હો જાંના ખુદપસન્દકે ઇન્કારસે.]

કલ્યાંન—ગઝલ—ખુબ કર ગૌર કયું.—તર્જ.

ફીતના—દુર કરતા હએ અબસ અપનેંસે નાદાન મુઝે,
યાદ ફેર કરના ન તુ હોકે પરેશાન મુઝે.?—દુર.
મએં બની નાસ્હે તેરી, તેરી ભલાઇકે લીયે,
ઔર દુશમન તુ સમઝતા હએ મેરી જાન મુઝે.—દુર.

ખુદપસન્દ—

મતલબી હએ તુ તેરી, હો ગઇ પહેચાન મુઝે.
ઇસ નસીહતસે તેરી આ ગયા યેહે ધ્યાન મુઝે.—મતલબી.
ચાહા પૈસેકી તુઝે હએ, નહીં મેરી ઊલફત,
તુઝસે મીલના નહીં મન્જુર હએ નાદાન મુઝે—મતલબી.
ચાહા ગર તેરી કરૂં તો મુઝે યુસુફકી કસમ,
જાનું ગર તુઝકો જુદાએબા, મીલે જીન્દાન મુઝે.—મતલબી.

[ખુદપસન્દકે મુંહસે કસમ વ તલાક સુન કર ફીતનાકાં માયુસ હોના.]

પાહાડી-ઝીન્ઝોટી—ગઝલ—ખુશીસે કાટ લે દીલદાર.—તર્જ.

ફીત્ના—પુંજી કરનીથી તુઝકો બેવફાઇ,
તો ફી કીસ વાસ્તે ફૂર આશનાઇ.—પુંજી.
સનમ કયા એક હએ તુ દએરે જહાંમે ?
ખુદાકી કુચ્છ નહીં ખાલી ખુદાઇ.—પુંજી.

[કમ અકુલ મુખ્તારકા આંના, ઔર દોનોકો બીગડે હુવે દેખ કર હાલ દર્યાફત કરના.]

અબીયાત.

મુખ્તાર—કયું પઝમુરદા હએ મેરે દીલકે કરાર.
તુઝે બેસબબ કૈસા હએ ઇન્તેશાર?

ખુદપસન્દ—રખ્ખુંગા અપને દીલમેં જરા પ્યાર મએં નહીં,
અએ ફીત્ના હું રહે ફુહેશાકા અબ યાર મએં નહીં.

જીલા-બરહન્સ—ગઝલ.—બહોત સહી તોરી.—તર્જ.

ફીત્ના—મુઝે પુછો સાહેબ કે કયું રહે ખફા હએ,
જરા ગૌરસે સુન્યે કે માઅને કયા હએ.—મુઝે.
જુવા ખેલનેંસે ઇન્હે મએંને રોકા,
તો મુઝ પર ગઝબનાક રહે બેવફા હએ.—મુઝે.
કહા મએંને પૈસા ઉડાનો સમઝ કર,
હુવે મુઝસે બેજાર રહે માહલકા હએં.—મુઝે.

કતઆઇયાત.

મુખ્તાર—સમઝા હએ જહેર હાએ ! તુ આબે હયાતકો.
શાખે જકુમ જાન ન શાખે નબાતકો.
દાનાઇ ઇસસે સીખ અએ પાબન્દે જહેલ તુ,
કયું ખો રહા હએ હાથસે અપની નજાતકો!

ખુદપસન્દ—કહેતા હું ખાકે મએં તુમ્હે ઇમાનકી કસમ,
ઇસકો અગર દું દીલ તો મુઝે જાનકી કસમ.
વાલીદકી હએ કસમ, જો ઇસે દું મએં અપના હાથ,
ઇસસે ન બ્યાહું માદરે જીશાનકી કસમ.

ભઐરવી—ગઝલ—નહીં ભાતે આપ મુઝકો.—તર્જ.

મુખ્તાર—તુ ક્યું ઇસ્સે મીલનેકી ખાયા કસમ,
અએ બદકાર હએ તુ બડા પુર સીતમ—તુ.
ન ગર ઇસ્સે બ્યાહેગા નાદાન તુ,
તો તેરે એવજ ઇસ્સે બ્યાહેંગે હમ—તુ.

ખુદપસન્દ—ન ભુલેસેભી મએંતો લું ઇસકા નામ,
તુમ્હી શાદી કરકે હો બસ શાદ કામ.—ન.
ઇસે તુમ મુબારક હો ઔર રહે તુમ્હે,
મએં જાતા હું બસ આખેરી લો સલામ.—ન.

[ખુદપસન્દકા બાપકી કમઅકલપર ધીટકાર કર કર ચલે જાના, મુખ્તારકા અપની બહુપર ફરેફતા હોના.]

ભઐરવી—ગઝલ—બુલ બુલે શએદાને પુછા.—તર્જ.

મુખ્તાર—
કૈસી આંખે, કૈસે લબ, ક્યા ઝુલ્ફ તેરી પેચદાર,
કૈસે હએં રૂખસાર, ગુલભી હએં જીન્હોસે શર્મસાર.—કૈસી.
ક્યા સુરાહીદાર ગરદન, ક્યા તેરી પતલી કમર,
હએ બદન વ્હો સાફ ઠએરે નહીં નજરકા જીસ પ તાર.—કૈસી.
ક્યા હએ તુઝ ગુનચાદહનસે જાગ ગર નફરત કરે,
મએં હું બુલબુલ તેરા, દીલસે ખા ન ગમ અએ ગુલઉઝાર.—કૈસી.

[હાત પકડ કર લે જાને ચાહના મુખ્તાર બદશઆરકા, ઔર મુખ્તારકો માલો મીલકતકા સાહેબ સમઝ કર જાના શીરના નાબકારકા.]

બાબ પહેલા.—પરદા દુસરા.

મહલ.

[ખએરફ્વાકા આનાં શાદીકી તલબમેં સોંચતે હુવે.]

કલ્યાંન—ગજલ.—રસ્તેમે ફક્કે જો.—તર્જ.

ખએરફ્વા—

† બુલબુલ હું સાહને બાગસે દુર ઔર શીકસ્તા પર,
પરવાના હું ચીરાગસે દુર ઔર શીકસ્તા પર.—બુલબુલ.
ક્યા ઢુંડે દસ્તે ગુમ શુદગીમેં મુઝે કે હએ,
અન્કા મેરે સુરાગસે દુર ઔર શીકસ્તા પર.—બુલબુલ.
મુઝ મુર્ગે નાતવાં પ હએ હસરત કે રહે ગયા,
મુર્ગાંને કોહો જાગસે દુર ઔર શીકસ્તા પર.—બુલબુલ.
સાકી બતે શરાબ હએ તુઝ બીન પડી હુવી,
ખુમસે અલગ અયાગસે દુર ઔર શીકસ્તા પર.—બુલબુલ.
અએ "ઝૌક઼" મેરે તાએરે દીલકો કહાં ફરાગ?
કોસોં હએ વહે ફરાગસે દુર ઔર શીકસ્તા પર.—બુલબુલ.

[દાખેલ હોના ખુદપસન્દકા ઔર ખએરફ્વાસે ઘર છોડનેકી ઇજાજત ચહાના.]

ઝીન્ઝોટી—ઠુંમરી.—મોરી આંખોંને નીન્દભી ખોઈ—તર્જ.

ખુદપસન્દ—દે રજા મુઝકો હમશીર પ્યારી,
રૂખસત અબ હએ યહાંસે હમારી.—દે.
હરગીજ઼ ન પીનાસે શાદી કરૂં મએં,
ન ખુદકી કરૂં મએં તો ખ્વારી.—રૂખસત.
નસીહત મુઝે કરતી હએ જો વહે કુહેબા,
ક્યા અક઼્લ ગઈ મેરી મારી?—રૂખસત.

[આંના પીનાકા ક઼ાજીઓ નેકબીનકો લેકર મુખ્તારકા.]

---

† યે નીશાંનકી ગજલેં હજરત મહમ્મદ ઇબ્રાહીમ સાહેબ "ઝૌક઼" ગુળીએ હીન્દુસ્તાનકી જાનના.

સીંધડા--ઈંગ્રેજી વજહ—કદમ ઊઠાવ કદમ.—તર્જ.

મુખ્તાર—અએ ખુદપસન્દ અબભી ઈસકો તુ કુબુલ કર,
ફીતના—[ઝુક ઝુક] અએ જાનેજાં મુઝે ન કર તુ દીલ મલુલ,
ખુદપસન્દ—હો દુર મેરેસે ન બાતે યું ફુજુલ કર,
ખએરફ્વા—અએ બાઈ જાન માન શાદીકે ચમનમેં ફુલ.
ખુદપસન્દ—નહીં બહન નહીં, મનાનેકી તુ ભુલ કર,
મુખ્તાર—તો ખુદ નીકાહકા હજ કરૂંગા મએં હુસુલ,
ખએરફ્વા—ન બાત અએ પીદર તુ એસી એ ઊસુલ કર,
ખુદપસન્દ—કસમ હએ તુઝકો બાપ કર યેહ કામમે ન ભુલ.

[કમ અકલ મુખ્તારકા ગુસ્સે હો જાના,
ઔર ખુદપસન્દકો ચારાનેકો વંહી શાદી
કર દેનેકો કાજીકો ફરમાંના.]

બએત.

મુખ્તાર—અએ કાજી નીકાહ તુમ મેરા કીજીએ,
કાજી—લીજા દસ્ત નામે ખુદા લીજીએ.

[કાજીકા મુખ્તારો ફીતનાકા હાત મીલા દેના,
આહલે માહફીલકા હએરતસે ઊંગલીયાં
મુહમે લેના.]

મુતહૈયુર.

બાબ પહેલા—પરદા તીસરા

દીવાંનખાંના.

[દાખેલ હોના માહકુમાકા અપની ખાતુન
પસન્દદાદાકે હમરાહ, ઔર શીકાયત
કરના જાઅલીકી બદ ચાલ કે બાબે.]

ઝીન્ઝોટી—ઠુંમરી —તીરમલ ભરનેકો નીરરે.—તર્જ.

માહકુમા—દેખો બુવા જોરા જોરીરે, મોરી બૈયાં મરોરીરે.-દેખો.
જાલી માસે કરત હએ લગતીયાં,
નારી હું મએં તો ભોરીરે, મોરી બૈયાં મરોરીરે,-દેખો.

મજકુર તર્જ.

પસંદદીદા—કુરછતો તેરાભી સાજ હએ,
જો રહે રાજો નીયાજ હએ.—કુરછતો.
મનમે તો ભાવે, મુંડા હીલાવે,
તુઝમેં અજબ રહે નાજ હએ.—જો રહે.
સમઝી હએ તુને ઊસકો મસીહા,
કુરછતો હુવા એજાજ હએ.—જો રહે.

અબીયાત.

માહકુમા—ન બાતે કરો તુમ બુરા ઇસ તરાહ,
મસીહા હુવા બો મુવા કીસ તરાહ?
લગે જાઅલીકા કીસ તરાહ મુઝકો હાથ?
મેરી શાદી ઠએરી હએ હાજીકે સાથ.

[મશ્ગૂલ હોના જાઅલીકા દૈર ધુપમે.]

જીલા-બીલાવલ.—ઇંગ્રેજી વજાડુ.—ઓ માઈ માઇ.—તર્જ.

જાઅલી—કહો કહો કાં સાહેબ નેકબીન હએ,
હમને નએ ઘોડે પર કસે જીન હએ.
કરને શીકાર, હુવે હએ તૈયાર,
તુમ મુઝે દેખ ક્યું સહમગીન હએ?—કહો.

અબીયાત.

માહકુમા—મએં સાહેબકો જાકે બુલા લાતી હું,
પસન્દદીદા—ઠએર તુ મએં ખુશી વહાં જાતી હું.
માહકુમા—નહીં રહેનેકી મએં તો તન્હા યહાં,
પસન્દદીદા—તુઝે ખાનેકો કોઇ આયા કહાં?

[જાના પસન્દદીદાકા ઔર જાઅલીકા
માહકુમાકો તન્હા દેખકર ફેર દુબારા
અપના ઇશ્ક જાહેર કરનાં, માહકુમાકા
જાઅલીકો બાતોંમે બનાનાં.]

ભોપાલી—ગઝલ.—મેરી દીલરુબા.—તર્જ.

જાઅલી—અએ દીલદારે મન,
માહકુમા—કહો યારે મન;

જાઅલી—તુ શો યારે મન.
માહ્‌કુમા—જરા સચ કહો;
જાઅલી—હું તુઝ પર નીસાર,
માહ્‌કુમા—નહીં શક અએ યાર;
જાઅલી—શો ગમખ્વારે મન,
માહ્‌કુમા—જરા સચ કહો.—અએ.
જાઅલી—મેરા સુન કહા.
માહ્‌કુમા—કહો દીલરૂબા;
જાઅલી—દે એક બોસા આ,
માહ્‌કુમા—કહાંકા ભલા?
જાઅલી—દે રૂખસારકા.

[જાઅલીકા બોસા લેને જાનાં, માહ્‌કુમાકા જુતી નીકાલ કર મુંહપર લગાંનાં.]

માહ્‌કુમા—લો પએજારકા;
જાઅલી—કુન ન ઇન્કારે મન.
માહ્‌કુમા—જરા સચ કહો.—અએ.

[માહ્‌કુમાપર જાઅલીકા જબ્ર કરના, ઊસકા ચાંપના, ઔર પસન્દદીદાકા આન કર જાઅલીપર લઆનત કરના.]

બેહાગ—ગઝલ.—મુઝે હાએ! તકદીર લાઇ કાંહાં—તર્જ.

પસન્દદીદા—રહે કયા મસ્તી તુઝકો અએ મસ્તાન હએ,
અએ બેઆબરૂ કુચ્છ તુઝે ધ્યાંન હએ?—રહે.
કયું અસમત બીગાડે હએ ઇસ નેકકી,
તુ મરદુદ યા કોઇ શએતાન હએ.—રહે.

[જાઅલીકા શરમાના, માહ્‌કુમાંકા જાંના, ખુદપસન્દકો લે કર નેકબીનકા આંના.]

જીલા-ઝીન્ઝોટી—ઠુમરી.—લાદે લાદે સાવરયા યાર હો.—તર્જ.

નેકબીન—તોડ હમસે ન તુ આશનાઇ રે,
છોડ મત મુલ્ક જા મેરે ભાઇ.—તોડ.
ઘર તુ પીતાકે રહેતા નહીં હએ,
કયા બાત દીલમે સમાંઇરે.—છોડ.

રીત્નાસેભી ખુબ મરતી હએ તુઝપર,
કીસ્સેભી કર લે સગાઇરે.

જીલા-ઝીન્ઝોટી.—લબ ઊસ ગુલે રાઅનાકા.—તર્જ.

ખુદપસન્દ-મુઝકો હએ અબતો યાર ન અગીયારકી તલબ,
ગુલસે નહીં હએ કામતો કયા ખારકી તલબ?-મુઝકો.
જો દુશમને પીસર હો પીદરકા વ્હો દોસ્ત હો,
કયા રખીયે વ્હે જમાનએ ગદ્દારકી તલબ.-મુઝકો.
સરકી કસમ તેરે ન રહું મએં વ્હે મુલ્કમે,
ભાઈ મનાનેકી તુને બેકારકી તલબ.-મુઝકો.

[આંના માહકુમાકા.]

અબીયાત.

માહકુમા—[નેકબીનકો] તુમકો દરપે સાહેબ કોઇ પુછતા હએ,
નેકબીન—તુ બગેઠ અએ બીરાદર મએં દેખ આઊં કયા હએ.
જાઅલી—[ખુદસે] કહાં જાતી દેખું મેરી દીલરબા હએ,

[જાઅલીકા આહેસ્તગીસે માહકુમાક પીછે જાના.]

પસન્દદીદા-[ખુદપસન્દકો] વ્હે કુરસી પ બગેઠો મેરી ઇલતેજા હએ,
કયા રીત્નાને તુમ પર બુરા નાઝ રખ્ખા?
જુદા મીલનેસે તુમકો બાજ રખ્ખા?

ભએરવી—ગઝલ.—તેરે માનીન્દ અગર માહે મુનવ્વર.—તર્જ.

ખુદપસન્દ-‡ ન ઊસકા ભેદ યારીસે ન એયારીસે હાથ આયા,
ખુદા આગાહ હએ દીલકો ખબરદારીસે હાથ આયા.-ન.
ન હો જીનકે ઠીકાને હોશ. વ્હો મન્જીલકો કયા પહોંચે?
કે રસ્તા હાથ આયા જીસકે, હુશીયારીસે હાથ આયા.-ન.
ન કરતી વ્હો દીલ આઝારી, જો દીલ મન્જુર થા લેના,
કીસીકા દીલ જો હાથ આયા,તો દીલદારીસે હાથ આયા.-ન.
અગર્ચે માલે દુન્યા હાથભી આયા હરીસોકે,
તો દેખા હમને કીસ કીસ જીલ્લતો ખ્વારીસે હાથ આયા -ન.

[પસન્દદીદાકા દીલાસેકી તોર પર અપના
ઇશ્ક જીતાંના.]

‡ વ્હે ગઝલેં હઝરત બહાદુરશાહ સાહેબ વાલી ૧ હીન્દુસ્તાન બાદશાહે દેહલી મરહુમકી બનનાં.

કલ્યાન—ગ઼જલ.—મુર્ગે દીલ મત રો યહાં—તર્જ.

પસન્દદીદા—

ઉસકો વોહી જાનતા હએ જીસકી જીસકો ચાહા હો,
તીસરા કયા પાવે રાહ જબ દો દીલોમેં રાહા હો.—ઉસકો.
દેખ કર જાહીર કીસીકો નેકો બદ કયું હમ કહેં,
યેહ કરે વોહ ફએસલા બાતીનસે જો આગાહા હો.—ઉસકો.
હોગી શીરીના બેવફા, પર બેવફા આલમ નહીં,
કૌન તેરા ચાહાનેવાલા ન રશ્કે માહા હો.—ઉસકો.
જીસકો ચાહો, ઉસસે બ્યાહો, કહે દો ભાઈસે મેરે,
આદમી કયા હુરભી તુમ પર શીદા વલ્લાહા! હો.—ઉસકો.

[પસન્દદીદાકો અપને પર માઈલ દેખ કર ખુદપસન્દકાભી રમજો ઈશારેમે અપની મોહબ્બત જીતાનાં.]

માંડ—ગ઼જલ.—આંખોને તેરે મોહેની કી.—તર્જ.

ખુદપસન્દ—

‡ જું બુએ ગુલ ચમનમે, નસીમેં ચમન હએં હમ,
અએ હમદમો વતનમેં ગ઼રીબુલ વતન હએં હમ.—જું.
દીવાને ફેર હુવે કીસી ગુલ પએરહનકે હએં,
સદ ચાક રખતે ગુલકી રવીશ પએરહન હએં હમ.—જું.
હએં ગર્ચે મીસ્લે શમ્આ સરાપા જબાંતો કયા?
કહે સકતે પર જબાંસે નહીં એક સુખન હએં હમ.—જું.
દીવાનગીકા શોર હએ, મજનુકી અએ "જફર,"
દીખલાતે જબ તલક નહીં દીવાનાપન હએં હમ.—જું.

[દાખેલ હોના મુફતારકે ખીદમતગારકા ઔર આદાબ બજા લાંના.]

આ બી યા ત.

ખીજમતગાર—સાહેબજાદે જલ્દ તુમ અપને પીદરકી લો ખબર,
હએજેકી બીમારીસે વોહ હો ગએ ખસ્તા જીગર.
આપકી માદર કમર બસતા હએ ખીજમતમે મુદામ,
મોકા યેહ જીદકા નહીં, ચલીયે શીતાબ અએ નેકનામ.

જીલા—આરા—ગ઼જ઼લ.—એજી બીરીયાં લે ગઈ.—તર્જ઼.

ખુદપસન્દ—

ફીસકી માદર હુએ બ્હો કુ઼હેબા, તુ જ઼બાંકો થામ લે,
ફેરસે આગે મેરે ઉસકા તુ કભી ન નામ લે.—ફીસકી.
બાપ મરતા હુએ અગર તો હમ બચાએં કીસ તરહ઼?
કોઈ બુલવાએ હકીમ ઉસ્સે દવાકા કામ લે.—ફીસકી.

કલ્યાન—ગ઼જ઼લ.—દુલહન માંગે સંવારન સારી.—તર્જ઼.

પસન્દદીદા—તુમ્હે એસે મૌકે પ હગે જાના લાજ઼ીમ,
નહીં જ઼ીદ અબસ એસી દીખલાના લાજ઼ીમ.—તુમ્હે.
જ઼રર જીકા ઉનકે હો શાઇદ તો જ઼ીમ્મે,
તુમ્હારે હો બદનામીકા આના લાજ઼ીમ.—તુમ્હે.

મજ઼કુર તર્જ઼.

ખુ઼દપસન્દ—નહીં જાય્ર કરતા દીલે મુબ્તેલા પર,
મગર જાતા હું મએં તુમ્હારી રજા પર.—નહીં.
રખો મેરે પર મેહેરબાની હમેશા,
હું રૂખ઼સત, તુમ્હે સોંપતા હું ખુ઼દા પર.—નહીં.

[ખ઼ીદમતગારકે હમરાહ ખુદપસન્દકા જાંના,
ઊસકે પીછે પસન્દદીદાકા હોંના રવાંના.]

બાબ પહેલા—પરદા ચોથા.

ખ્વાબગાહ.

[મુખ઼્તારકા પલંગ પર લેટે હુવે કાજ઼ીસે
માહ઼જ઼ર લીખવાનાં, ખ઼એરખ઼્વાહો
ફીત્નાંકા ખ઼ીજ઼મત બજા લાના, મુખ઼્તાર
કા મઅ નૌકરકે દાખ઼ેલ હોના, નજ઼દીક
મેજ઼પર કંઈ દવાકે શીશે નજ઼ર આંના.]

પરજ—ગ઼જ઼લ.—રહેતે મજનુંહી હોગા દીવાના.—તર્જ઼.

મુખ઼્તાર—કાજ઼ી સાહેબ લાઓ એસા માહ઼જ઼ર,
ફીત્નાકે કુબ્જ઼ે સારા રહે જ઼ર.
ખુ઼દપસન્દ અશરફી સૌકી તનખ઼્વા,
હર મહીનેકો પાવે બરાબર.

ખએરખ્વાભી હએ જો મેરી દુખ્તર,
તનખ્વા યેહી લે વ્હો નેક અખ્તર.
શાદીકે વકૃત પર ખર્ચ હોવે,
દો હજાર અશર્ફી દોનુંકે સર.
ફીતના શાદી કીસીસે કરે ગર,
ખએરખ્વાકા હો સબ માલ ઔર જર;
ન રહે ઉસકા ફેર કુચ્છભી દાઅવા,
યેહી કૌલમેં લીખો તુમ બરાબર.

કૃતાઈયાત.

ખુદપસન્દ—નહીં હમકો માહજર યેહ હરગીજ કુબુલ,
હો દૌલત યેહ સબ ફીતનાકોહી હુસુલ.
ખુદા હમકો દેગા તો ખાએંગે હમ,
કયું દૌલત યેહ કરતે હો જાએ ફુજુલ?

કાજી———તેરા ખુદપસન્દ નહીં હએ બેકાર હક,
યેહ માહજર હુવા સબ હએ તૈયાર હક,
તુમ્હારે અગર હકમેં હોતા ખલલ,
હમેં કયા હએ હમ કરતે ગુફતાર હક.

બરહન્સ—ગઝલ.—ન કર લાલ દેવ ઇસ તરહકે.—તર્જ.

ખુદપસન્દ—ખુશામદસે નાહકકો ગર હક કરો,
તો કાજી તુમ ઊસકોભી બરહક કરો.
ખુદાકો અગર મુંહ દીખાના નહીં,
તો એક હકકો સાહેબ દીગર હક કરો.

કાફી—હોરી—હોરીકી ભીનક મોરે—તર્જ.

ફીતના———કયા મતલબ ઊસે માલો જરસે હએ સાહેબ,
ગરજ જીસકો સરકે છતરસે હએ સાહેબ.-કયા.

પડી હએ મુઝે આપકે જીકી, ઇનકો,
ગરજ બસ હવસકી નજરસે હએ સાહેબ.-કયા.

સલામત રહો આપ અએ મેરે જાની,
દોઆ યેહી મેરે જીગરસે હએ સાહેબ.-કયા.

અબીયાત.

ખુદપસન્દ—ક્યા કહેના નેક એેસાંહી જીશાન આપ હો,
મેરે પીદર પ દીલસેહી કુરબાન આપ હો.

[ખુદપસન્દકા ગુસ્સે હો જાના.]

અએ જુઠી દુન્યા અબ તુઝે સૌબાર હએ તલાક,
ઇસ મુલ્કમેં હએ બન્દેકા બસ અબતો રહેના શાક.

[ખુદપસન્દકા ગઝબનાક હો કર જાના,
ખએરુન્નીસાકા ઘબરાના.]

ઝીન્ઝોટી—ઠુંમરી.—રાજાજી મોહે કાહે સતાવો ભલા.—તર્જ.

ખએરુન્નીસા—અરે ઉસકો છેડે હો કયું જાનકે,
વ્હો આયા થા માનકે— ઉસકો.
અબ કૌન ઉસકો મનાએગા બોલો,
ક્યા કાઇલ નહીં ઉસકી તુમ આનકે,
વ્હો આયા થા માનકે?— ઉસકો.

પીલુ—ઠુંમરી.—કયું રે ખડા હીન્દુસ્તાની.—તર્જ.

મુખ્તાર——જા બેટી ઉસકો બુલા લા, પાસ મેરે મનાલા.—જા.
મુઝે મેરે જીનેકા નહીં હએ ભરોસા,
મુઝે ઉસકી સુરત દીખાલા, પાસ મેરે મનાલા.—જા.

[ખએરુન્નીસાકા મુંહપર નકાબ ડાલ કર
ખુદપસન્દકે દુમ્બાલે જાના, સબકા
હએરાન હોના.]

બાબ પહેલા—પરદા પાંચવાં.

દીવાંનખાંના.

[પસન્દીદાકા ખુદપસન્દકે ફીરાકમે બેકરાર હો કર આના.]

જીલા—બરહુન્સ.—સરસમે સરસ ચીજ.—તર્જ.

ખુદપસન્દ—¶ દહન પર થે ઉન્કે ગુમાં કૈસે કૈસે!
કલામ આતે થે દરમીયાં કૈસે કૈસે!—દહન.

¶ યેહ ગઝલ જનાબ મોઅલ્લા અલકાબ હઝરત આતીશ સાહેબકી હએ.

ન મુકકરબી બેદર્દ કાતીલને દેખા,
તડપતે રહે નીમજાં કૈસે કૈસે!—દહન.
હવસ દીલને એક ઊનકે બોસેકી કી તો,
જ્હો હમસે હુવે બદગુમાં કૈસે કૈસે!—દહન.
તેરે હીજ્રમેં અએ વફાદાર દીલબર,
મએં સહેતી હું ગમ નાતવાં કૈસે કૈસે!—દહન.
[આના ખએરફવાકા ખુદપસન્દકી તાલાશમે.]

મજકુર તર્જ.

ખએરફ્વા—દીખાદો બહેન હએ કહાં મેરા ભાઇ!
ગયા છોડ કર ફૈર મકાં મેરા ભાઇ.—દીખાદો.
બીદરકા મેરે દમ લબોંપર હએ આયા,
નહીં છોડતા હએ ગુમાં મેરા ભાઇ.—દીખાદો.
મએં લે જાઉં સમઝા મનાકે ઊસે ઘર,
અગર આયા હોવે યહાં મેરા ભાઇ.—દીખાદો.

જીલા—ઝીંઝોટી.—મારીરે મોહે બાન.—તર્જ.

પસન્દદીદા—કાહે યાંહાં બહેના જાન, આવન હારે જ્હો—કાહે.
નાહીં ખબર હએ જબસે તોરે ઘર,
ન્હાંસે સીધારે જ્હો, આવન હારે જ્હો.—કાહે.
[દાખેલ હોના નેકબીનકા ઘબરાતે હુવે.]

તાહતુલ લફ્જી—ગઝલ.

નેકબીન—ખુદપસન્દકો દેખા મએંને રેલ પર જાતા હુવા,
ઇસ લીયે આયા મએં કહેને તુમકો ઘબરાતા હુવા.
ખએરફ્વા—જલ્દ સાથી આપ મેરે હોં તો રોકે હમ ઊસે,
દીલ મેરા રૂકતા નહીં હએ હાએ! થરરાતા હુવા.
પસન્દદીદા—હાં બીરાદર ચલીયે તો ઊનકો મનાકર લાએં હમ,
વક્ત ફૈર હાથ આએગા કબ અપને ન્હે જાતા હુવા!

નેકબીન—

[ઘડી દેખ કર] છુટ ગઇ હએ ગાડી મન્જીલસેકે વક્ત અબ હો ચુકા,
રાહામેં દેખેંગે ઉસકો રેલ પર આતા હુવા
[ઝડપમે જાંના સબકા.]

બાબ પહેલા—પરદા છઠ્ઠા.

રેલકા રાસ્તા.

[જાઅલીકા બરાએ સએરકો આના, ઔર
દુરસે રેલકો તકતે રહેના.]

જીલા—ઝીન્ઝોટી—ઇંગ્રેજી વજહ.—જૈસા કરના.—તર્જ.

જાઅલી—આઓ આતશ, દોનું સરકશકે ય્હે જંગમેં નીકલા ખેલ,
ભપ ભપ કરતે જાએ ગાડી, કહેતે હએં સબ જીસકો રેલ.
પલમેં મશરીકવાલા મગરીબવાલેસે લે ખત હામેલ,
ઉમરાઓંકે હકમેં જન્નત, મીસકીનોંકે હકમેં જેલ.
તક તક તક તક તક તક, લો રેલ છુટી લો,
ભક ભક ભક ભક ભક ભક, વ્હો ભાપ ફુટી લો.
છક છક છક છક છક છક, વ્હો આકે ટુટી લો,
[દુરસે ઘંટકી આવાજકા આના.]
વો ઘનટી કુટી લો, ટનનં ટનનં, ટનટેલ.—આઓ.

[આંના નેકબીનકે હમરાહ ખએરફવાહો
પસન્દદીદાકા, ઔર જાઅલીકો દેખ કર
હાલ દરીયાફ્ત કરના.]

કલ્યાંન—ઇંગ્રેજી વજહ.—હરદમ તેરા ધ્યાન.—તર્જ.

નેકબીન——ભેદ અએ જાઅલી મુઝસે બોલ?
ખએરફવા—રેલ ગઈ હએ યહાંસે બોલ?
જાઅલી——ખુદપસન્દભી કરકે નોલ,
,, ——બૈઠા ગાડીમેં! લાહોલ.
નેકબીન——જલ્દી નેક કાર,
ખએરફવા—કર દે ય્હે ઇજહાર.
પસન્દદીદા—ગાડી પાર,
નેકબીન——હો ગઇ પાર.
જાઅલી——નહીં જી હએ તૈયાર.—ભેદ.

[રેલકા આંના, ખુદપસન્દકો ગાડીમે બએઠા
હુવા દેખ કર સબકા પુકારના, ગાડીકા હવા
હો જાંના, મુફતારકે ખીજમતગારકા રોતે
હુવે આંના.]

બએત.

ખીજમતગાર—રોતે હએ લાશ પર સગીરો કબીર.
હાએ શાહી હુવે જહાંસે અમીર.

[ખએરખ્વાકા બેખુદ હો જાના, નેકચીનો પસન્દદીદાકા ઊસ્કો સહેલાના.]

તાહૈયુર.

તમામ હુવા બાબ પહેલા.

બાબ દુસરા—પરદા પહેલા.

દીવાંનખાંના.

[માહકુમાંકા અપની શાદીકી તશવીશ કરતે હુવે દાખેલ હોના.]

ઝીન્ઝોટી—ગઝલ.—કયા કયા મજેસે આતા હએ.—તર્જ.

માહકુમા—

રોશન હએ શમ્એ હુસ્ન પર પરવાનેંકા નશાં નહીં,
ગુલ હાએ રૂખ શુગુફતા હો બુલબુલ કરે ફુગાં નહીં.—રોશન.
બેપરવા હો ગયા વ્હો અબ જીસકો હુવી મેરી તલબ,
મુઝ પર હુવા યેહ કયા ગઝબ, કયું હું મએં નીમજાં નહીં?—રોશન.
નીસબત હકીમસે હુવી, ઉસને દવા મેરી ન કી,
કોઇ મરીઝે વસ્લ યું, મુઝસા હો નાતવાં નહીં.—રોશન.
ભેજા ન ઉસને કોઈ ખત, ઉલ્ફત હએ વાહા કીસ નમત,
ઉસકી માલે ખબર ફકત, તો મએં કરૂં ફુગાં નહીં.—રોશન.

[આંના જાઅલીકા કાસીદકે પાસસે માહકુમાકા ખત લે કર.]

ઝીન્ઝોટી—ઠુંમરી.—નકો જાઊરે મગારી.—તર્જ.

જાઅલી—

હમને લાએ હએં કયા જાની કરો ધ્યાન ધ્યાન ધ્યાન.—હમને.
તુમતો હસે લેંગે, હમતો નહીં દેંગે,
વર્ના બાંધો હમસે દીન અએ બીબીજાન જાન જાન.—હમને.

તાહતુલ લફ્જી ગજલ.

માહરૂમા—નામાબર દે તુ યારકા કાગજ,
સર્વ કદ ગુલઝારકા કાગજ.
ટુકટુકી બંધ ગઈ હએ આંખોકો,
આયા હએ ઇન્તેજારકા કાગજ.
દાગે ઊલફતસે જીસકી બાગ હએ દીલ,
હએ રહે ઊસ નૌબહારકા કાગજ.
ગર્દે રાહ તેરી મેરી આંખો પર,
દે તુ ઇસ ખાકસારકા કાગજ.

[જાઅલીકા દીક કરકે માહરૂમાકો ખત દેના. માહરૂમાકા ખાવીન્દે મનસુબકા ખત બાખુશી બઅદ ખોલ કર પઢનાં, જાઅલીકા પસે પુસ્ત આન કર સબ સુનનાં.]

અબાયાત.

માહરૂમા—હએ નામા બનામે ખુદાએ અલીમ,
હકીકત યું લીખતા હએ હાજીક હકીમ.
કે હું મુન્તજીર તેરા દીલદારે મન,
શીતાબ આ વતનમેં તુ અએ યારે મન.
પીદર તેરા શાદીકો તૈયાર હએ,
તુ આ જાએ તો બેડાભી પાર હએ.
તુ સાહેબસે અબ તેરે લે કર રજા,
શીતાબી કર આનેકી અએ દીલરૂબા.
જીયાદા લીખું કયા બસ હએ શૌકે વસલ,
મયસ્સર હો બસ બઅદ અબ જૌકે વસ્લ.

[જાઅલીકા ખત સુન કર માહરૂમાસે મીન્નતો આજજી કરના.]

જીલા-બરહન્સ—ગજલ.—ખબર લેરે મસીહા.—તર્જ.

જાઅલી—તેરે પર હમ હુવે કુરબાન જાનાં,
તુઝે ઔરોંકા કયું હએ ધ્યાન જાનાં?—તેરે પર.
રહું માહરૂમ મએં ઔર ગએર વાસીલ,
મુઝી પર કયા નહીં એહસાન જાનાં?—તેરે પર.

તેરા દામન ન મએં છોડુંગા જીનહાર,
તુ પુરા કર મેરા અરમાન જાંનાં.—તેરે પર.
[જાઅલીકા માહ્કુમાંકે પએરપર અપને
સરકો ધરના, નેકબીનકા આના, ઔર
જાઅલીકો દમ દેના.]

કરઆ.

નેકબીન—અહે કયા કામ તેરે હએ અએ બદ નજર,
તુઝે કયા નહીં મેરા પૈકો ખતર!
લે હએ ખાદેમાકી તુ ઇજ્જત મેરે!
ન આંના અભી તુ કભી મેરે ઘર.
[જાઅલીકા દમે પાંઉ શર્મસાર હો કર જાનાં
માહ્કુમાંકા નેકબીનકો ખત દીખનાનાં]

અરબીયાત.

માહ્કુમા—અહે નામા મુઝે નામાબર દે ગયા,
મેરા સબ્ર મુતલકુલી હએ લે ગયા.
વતનમે મેરી હએરા શાદી જનાબ,
મુઝે દીજે રૂખસત અએ સાહેબ શીતાબ.
મએં કરકે નીકાહ ફેર ચલી આઉંગી,
યહાં મેરે શોહરકોભી લાઉંગી.
નેકબીન—અએ માહ્કુમા બેશક હએ અહે કારે ખએર,
નહીં હમકો જીન્હાર ઇન્કારે ખએર.
રવાના હએ એક આગબોટ અબ યહાં,
તુઝે છોડ આતા હું ચલ મએં વહાં.
[જાંના માહ્કુમાકા મઅ નેકબીનકે.]

બાબ દુસરા—પરદા દુસરા.

મહલ.

[આના ફીત્નાકા નએબયારકી તલબમે ફીક્ર કરતે.]

કાફી—ગઝલ.—બેલા ફરેબ હમને.—તર્જ.

ફીત્ના—સદ શુક્ર કે ગએ હએ ખીજાં સાહને બાગસે.
અબ મસ્ત ઇન્દલીબ હે ગુલકે અયાગસે.—સદ.

મુખ્તારકે તો જરપે મુએ કુબ્જા હો ગયા,
રૈશન મએં દીલ કરૂં કોઈ ઔર અબ ચીરાગસે.—સદ.
જી ચાહતા હએ બ્યાહું મએં હાજીક હસીમસે,
માહીર અબ હોના ચાહીયે ઉસકે સુરાગસે.—સદ.

[દાખેલ હોના જાઅલીકા]

પીલુ—ગઝલ.—હમેં દેખ લે તુ અએ.—તર્જ.

જાઅલી—અએ ફીતના હુવી મેરી દીલદાર રૂખસત.
દીલદાર રૂખસત ન્હો ગમખ્વાર રૂખસત.—અએ.
જહાઝ ઉસકા જાતા હએ જાતા હું મએંભી,
ન દું મુઝસે હોને મએં જીનહાર રૂખસત.—અએ.
મએં માહરૂમ હું ઔર ન્હો હાજીકસે બ્યાહે,
ન કયું તનસે હો જાને બીમાર રૂખસત?—અએ.

અ બી યા ત .

ફીતના—તુઝે દીખલાતી હું મએં એક તદબીર.
સુન જરા દીલસે ઇસકો અએ દીલગીર.
દે એક હાજીકકો તુ મેરા પએગામ,
કે અએ દીલદારે બેવફા ખુદ કામ,
તેરી ફીતના જો પહેલે થી દીલખ્વાહ,
છોડ દી ઉસકો હાએ! તુને ચાહ?
ઉસને લાચાર હોકે શાદી કી,
ઉસકે શૌહરને રાહ અદમકી લી.
અબતલક દમ તેરાહી ન્હો ભરતી હએ,
જાનો જર તુઝપે સદકે કરતી હએ.
તુઝે મગ્રુર હો જો ઉસકા વીસાલ,
માલો જરસેંભી હોવેગા તુ નેહાલ.
એક જો પએગામ ઉસકો દે તુ યાર,
બેશક હો જાએગા ન્હો તુઝપે નીસાર.
ફેર તુ માહરૂમાંસે હો હમ આગોશ,
બાદએ વસ્લકો કીયા કર નોશ.

[એહ તદબીર સુન કર જાઅલીકા ખુશ હો જાના.]

બરાહુન્સ—ઠુમરા.—અએ દાદગર હએ.—તર્જ.

જાઅલી—
અજબ ફીતના ગર હએ તુ અએ ફીતના પ્યારી,
વાહ ફીતના પ્યારી, તેરી હોશીયારી.—અજબ.
જાતા હું હાજીકકો પએગામ દેને,
બર આવે ઉમીદ સારી હો, તુ અએ ફીતના પ્યારી.—અજબ.

[જાના દોનુકા.]

બાબ દુસરા—પરદા તીસરા.

દરીયા કીનારા.

[ખુદપસન્દકા ખબેરફ્વાપર આખેરી ખત
લીખ કર ડાકમે ડાલના, ઔર ખન્જર
માર કર મરને ચહાના.]

બરહુન્સ—ગઝલ.—ચમને કુચએ જાનાંસે.—તર્જ.

ખુદપસન્દ—

રહમ દીલ મુઝકો મીલા કોઇ ન દીલબર અફસોસ !
જો મીલાતો વહો મીલા મુઝકો સીતમગર અફસોસ !—રહમ દીલ
મરકેભી નીકલી ન દામનસે લીપટનેકી હવસ,
ખાકભી મેરી ઉડાતી નહીં સરસર અફસોસ !—રહમ દીલ.
નામાબર તુ મેરા ખત ક્યા વહાં પહોંચાએગા ?
જા સકે ઝીન્દા જહાં પર ન કબુતર અફસોસ !—રહમ દીલ.

[ફજલુ લુહારકા માહફુગાકે લીયે અરમનસે
આતા હુવી આગબોટકી રાહ દેખનેકે
લીયે આના, ઔર ખુદપસન્દકો રોતા હુવા
દેખ કર પસે પુસ્ત ખડે રહેના.]

વહો જબાંસે કરે ક્યા યાદ મુઝે દીલસોઝી,
નામ બએઠા હુવા હએ મેરા મીટા કર અફસોસ !—રહમ દીલ.
મુઝસે કાતીલ તો મેરા હોતા બગલગીર નહીં,
લગતા હએ તુભી ગલેસે નહીં ખન્જર અફસોસ !—રહમ દીલ.

[ખુદપસંદકા ખંન્જર મારને ચાહાના,
ફજલુ લુહારકા અટકાના.]

આશાવરી—હોરી.—તુઝે લાઝીમ થા પેહી.—તર્જ.

ફજલુ——રાહમ અપની જવાની પ ખા તુ,
જી દે અપના ન બાહરે ખુદા તુ.—રાહમ.
હએ શગુફતા અભી અએ ગુલે નૌ,
દેખ ગુલશનમેં તુ બુલબુલ નૌ,
હસ્તકી દેખ અપને ફીઝા તુ.—જી દે.

ખુદપસન્દ—મએં મ્હે નાપાક દુન્યાંસે હારા,
નહીં જીનેકા મુઝકો સહારા,
રોકતા હએ કયું મુઝકો ભલા તુ?—જી દે.
ફૂજલુ———કીસ લીયે દહરસે તંગ આયા,
કૌનસે ગમને તુઝકો સતાયા,
કર બયાંભી તો ઊસકા જરા તુ?—જી દે.
ખુદપસન્દ—બએઠા હું ફતેંશો અગીયાર છોડે,
તીસ પ મએં અપના ઘરબાર છોડે.
હો ગુજર મેરા કૈસા બતા તુ?—જી દે.

અ બી યા ત .

ફૂજલુ———મુજતર હએ કીસ લીયે તુ હએ રોજી રસાં કરીમ.
મેહેનત તુ કર, દે રીજકુ તુઝે બેગુમાં કરીમ.
ખુદપસન્દ—આદી નહીં હુવા હું મએં મેહેનતકા આજ તક,
સામાં હુસુલ થા મુઝે અશરતકા આજ તક.
ફૂજલુ———અફસોસ ! ગુજરે વકતકા કરના નહીં રવા.
જો વકત ફેરભી આએના બા ગમ ન બેનવા.
પર અબતો મેરે ચાહક તુ રેહેના કુબુલ કર.
કોઈ અચ્છી નૌકરી યહાં ફેર દીલ-મલુલ કર.
હએ આનેવાલા માસસે લડકી હમારી આજ,
આએગી આગબોટમે મેરી પીયારી આજ.
[દુરસે આગબોટકી આવાજકા આના.]
ખુદપસન્દ—લો આગબોટ માસનગરી આ રહી હએ જો,
લગ્ગર યહીં કરેગી કે ચીલ્લા રહી હએ જો.
[આગબોટકા આના, માહકુમાકા આગબોટ
પરસે નીચુ ઉતરના, જાઅલીકા માહકુમાંકો
પકડના.]
માહકુમા——જાલીમ ન છેડ મુઝકો મએં બેજાર હો ગઈ,
જાઅલી——નફરત મેરેસે એસી કયા દીલદાર હો ગઈ?
[જાઅલીકા માહકુમાકી દામનકો પકર કર
અટકાંના, માહકુમાકા છોડાને ચહાના,
ફૂજલુકા આના, ઔર જાઅલીકો
જમીનપર પટક કર દામન છુડાના.]
ફૂજલુ———મજાલ હએ તુઝે કયા અરે બેહયા?
જો એક નાજની પર કરે તુ જફા!

જાઅલી—માઆફ હો ખુદાવંદા મેરા કુસુર,
ખુદપસન્દ—હુએ કમ અક઼્લ બખ્શા બસ અએ હુઝુર

[ખુદપસન્દકા જાઅલીકો છોડાના, સબકા જાંના, જાઅલીકા સર પટકના, ઔર સાંમનેસે હાઝિક઼ હકીમકા માહ઼કુમાકો ઇસ્તેક઼બાલ આંનાં.]

સારંગ-ગઝલ—તુમ અપની ચશ્મ મસ્તકા—તર્જ઼.

હાઝિક઼—કહે દે મુસાફીર આયા હુએ બસ જા કહાંસે તુ ?
આગાહ કર મુઝે જ઼રા અપને બયાંસે તુ?—કહે દે.
આઈ જો આગબોટ યાંહાં આજ મીસ્રકી,
આગાહ કુચ્છ હુએ ઉસકેભી રાઝ઼ે નેહાંસે તુ?—કહે દે.
માહ઼કુમા નામી નાઝની એક ઉસમે આઈ હુએ,
માહીર અગર હુએ ઉસ્સે તો કહે દે જબાંસે તુ?—કહે દે.

[જાઅલીકા હાઝિક઼ હકીમકો પહેછાંન કર તફ઼સીલ કરના.]

જીલા-બરહુન્સ-લાવની—ગુલ ચમનમે ખારકુ છુપા.—તર્જ઼.

જાઅલી—ક્યા હાલ સુનાવે જાઅલી તુમ્હે બેબસકા,
કીયા હાઝિક઼ હાલ ર્‌હે દુશમનને બેકસકા.—ક્યા.
સાથ માહ઼કુમાકે મીસ્રસે હું મએં આયા,
ઉસે અમનો અમાંસે મએંને યહાં પર લાયા.
ખુદપસન્દને દીલકો ઉસકે આકે લુભાયા,
તેરી માઅશુક઼ાકો અબતો ઉસને ઉડાયા.
રંડીબાઝ઼કા બડા ઉસકો લગા હુએ ચસકા.—કીયા.

મઝકુર તર્જ઼.

હાઝિક઼—ઉસે માહ઼કુમાંને યાર બનાયા અફ઼સોસ !
મેરી ઇઝ઼જત ખુલમે હાએ ! મીલાઈ અફ઼સોસ !—ઉસે.
ખુદપસન્દકી માદર પહેલેસે આશક઼ હુએ મુઝ પર,
દામન ઉસકા અબતો બીગાડુંગા મએં બીગડ કર.
કીયા ઉસને નીકાહ મુખ્તારસે બાહરે જ઼ર ગર,
લાઉં ઉસકો ભગાકર મએંતો કહાઉં બેહેતર.
કરે હાલપે ઉસકે સારી ખુદાય અફ઼સોસ !—મેરી.

અબીયાત.

અચ્છાણી—તેરે પર રહે શીનાકા પએગામ હએ,
અએ હાજીકુ તુ બેશુબ્હા ખુદ કામ હએ.
નહીં મએં તલબગારે મુખ્તાર થી,
ફક્ત ઊસકે જરકી ખરીદાર થી.
જો જર આ ચુકા દસ્તે ગમનાકમેં,
મીલા હએ જો મુખ્તારકી ખાકમે.
જીયાદા તુઝે જાનસે ચાહુંગી,
તુ આ જાએ તો તુઝસે મએં બ્યાહુંગી.
હએ વાલીબી અબ મેરી દોલતકા તુ,
બરે દમ જો મેરી મોહબ્બતકા તુ.

જીલા—કલ્યાંન—મસનવી.—નીખરે ચહેરે પ.—તર્જ.

હાજીકુ——આજકા દીન જો રહે તુ તો તેરે સાથ ચલું,
કરને અબ ઉસ મેરી દીલદારકો મએં હાથ ચલું.
પહેલે માહકુમાકો લીખ ભેજતા હું યાર તલાક,
કે તુઝે દી હએ લે અબ મએંને અએ મુરદાર તલાક.
ખુદપસન્દ આયા પસન્દ, મેરેસે ઇન્કાર કીયા,
હો મુબારક તુઝે જો તુને નયા યાર કીયા.
[રવાંના હોના દોનોકા.]

બાબ દુસરા—પરદા ચોથા.

દીવાંનખાંના.

[દાખેલ હોનાં ખુદપસન્દકે હમરાહ માહકુમાંકા.]

બીલાવલ—ગજલ.—અદાએં તેરી રહે જાદુ ભરી.—તર્જ.

માહકુમા——મએં લોંડી તુમ મેરે સરકાર હએ સાહેબ,
મેરે માલીકકે જાની યાર હએ સાહેબ.—મએં.
અએ સાહેબ નેકબીંકી ખાદેમા મએં હું,
જો આકા હએ મેરે સરદાર હએ સાહેબ.—મએં.
કીયા હએ હાલ કયા રહે ખુદપસન્દ તુમને,
જરે મુખ્તારકે મુખ્તાર હએ સાહેબ.—મએં.

* જીલા—ઠુંમરી.—ક્યા જરાસી બાતમેં.—તર્જ.

ખુદપસન્દ—

મર ગએ પર ગોશએ અમનો અમાં મીલતા નહીં,
ચએન જેર ખાકભી અએ આસમાં મીલતા નહીં.—મર ગએ.
હાએ! ક્યા કાંજે ઊડે જાતે હએ એયામે બહાર,
તાએરે રન્ગે ચમનકો આશીયાં મીલતા નહીં.—મર ગએ.
ફસ્લે ગુલ આઇ હએ જોબન પર હએ ગુલ હાએ ચમન,
ઘન્દલીબોંસે દીમાગે બાગબાં મીલતા નહીં.—મર ગએ.
સચ હએ યેહ દુન્યા હએ જીન્દાં આદમીકે વાસ્તે,
ચએન અએ "રંગી" કીસી સુરત યહાં મીલતા નહીં—મર ગએ.
[દાખેલ હોના ફજલુ લુહારકા.]

પીલુ—ઠુંમરી.—આજ અએ મેરે પ્યારે.—તર્જ.

ફજલુ—આએ વાલી હમારે, બેટો યહાં, સાફ કર તુ મકાં.-આએ.
આએ કીસી કામકો નેકબી હએ,
મેહમાની ઊનકી કરો મેરી જાં.-- આએ.
[આનાં નેકબીનકા, ઔર ખુદપસન્દસે બગલગીર હોના.]

કલ્યાંન—ગઝલ.—તુમ સલામત રહો.—તર્જ.

નેકબીન—હાલ ક્યા તુને બીરાદર યેહ બનાયા અપના,
છોડકે બએઠા હએ ક્યું અપના પરાયા અપના?—હાલ.
મીસ્રકે મુલ્કમેં ક્યા તુજકો કમી થી ભાઈ?
જો વતન છોડકે ઇસ મુલ્કમેં આયા અપના.—હાલ.
છોડા હમશીરને હએ જબસે તેરી ખ્વાબો ખુરીશ,
તુને જીસ રોજસે મુંહ હાએ! છુપાયા અપના.—હાલ.
ઘરમે હીનાકે ન જા, ઘર મેરા તેરા ઘર હએ,
મએંને હમદમ અએ બીરાદર તુજે પાયા અપના.--હાલ.

મજકુર તર્જ.

ખુદપસન્દ—વાસ્તે મેરે યહાં તક તુ અએ હમદમ પહોંચા,
દરજએ દોસ્તીમે તુઝસા કોઇ કમ પહોંચા.—વાસ્તે.
મેરી ઊલફતને ભુલાયા હએ બીરાદર દીલસે,
ફાહેશા હીનાસે જીતનાકે મુજે ગમ પહોંચા.—વાસ્તે.
ચલાતા હું માસ્રકો પર ઘરમે રહુંગા મએં તેરે,
દીજે હમશીરમે લબ પર હએ મેરે દમ પહોંચા.—વાસ્તે.

---

* યેહ ગઝલ શાએરે ખુશ તકરીર રંગીન બખ્ખનવીકી હએ.

અબી યાત.

કાસીદ—[બાહીરસે] ખત આયા ડાકસે હએ મ્હે ફજલુ લોહારકા,
ફજલુ—શાયદ કે નામા આયા કોઇ મેરે યારકા.
[જા કર લાના ફજલુ લુહારકા નામા, ઔર
લીફાફા ખોલ કર પડ્નાં.]

ફજલુ—અએ માહ્કુમા બદકાર ઓ ફાહેશા.
કીયા દુસરા યાર ઓ ફાહેશાં?
દી મએંને તુઝે આજસે બસ તલાક્,
તલાક્ એક કયા તુઝકો હએ દસ તલાક્.
પસન્દ આ ગયા હએ તુઝે ખુદપસન્દ,
મરા હમ દીગર દીલરૂબા શુદ પસન્દ.
ગયા મએં તો પુનાનકો છોડ કરે,
રહું મીસ્રમે જાકે અએ બદગોહર.
[સબકો] મ્હે હાજીફકો કયા આ ગયા ધ્યાન હાએ!
ગઇ મેરી ઇજ્જત ગઇ શાન હાએ!
[માહ્કુમાકા હાજીફકી ખબર સુન કર પરેશાંન હોના.]

ઝીન્ઝોટી—ગઝલ.—હાતમ તેરે ભાઇકે સજાવાર.—તર્જ.

માહ્કુમા—હમને સહી જહાંમે બલા કૌનસી નહી?
આઇ મુસીબત હમપે ભલા કૌનસી નહી?—હમને.
અએ ચર્ખ તુઝસે આફતેં લાખોં ગીરી મગર;
લી હમનેં અપને સરપે ઊઠા કૌનસી નહી?—હમને.
કીં સાબ્ર એસે ગમમે તો ઊસકે એવજ મુઝે,
રાહત અતા કરેગા ખુદા કૌનસી નહી?—હમને.

કાફી—ગઝલ.—પ્યારે હસરત ક્યામતક.—તર્જ.

નેકબીન—

પહેલે હરએક બાતકે અન્દેશા કરના ચાહીયે,
બાંધના ઘર પીછે, પહેલે પાયા ભરના ચાહીયે.—પહેલે.
નંગગા અપને કપડોંમેં તુ હોકે અએ ઇનસાન ફેરે,
મએં હું બેઅએબ, ઇસ તરાહ્ કયું દાઅવા કરના ચાહીયે?—પહેલે.
મીસ્રમે તુમ સાથ મેરે આવો તો હો ફએસલા,
અબ ગુજર ઇસ મુલકમેં હરગાજ ન કરના ચાહીયે.—પહેલે.
[સબકા રવાંના હોના.]

બાબ દુસરા—પરદા પાંચવા.

મહેલ.

[દાખેલ હોના શીરીનાકા હાજીકુકે લીયે શીકાયત કરતે.]

જીલા—ગઝલ.—કીસી મસ્તકે આંનેકી આરજુ.—તર્જ.

ફીત્ના—† હરએકસે હએ કૌલ આશનાઈકા જુઠા,
વ્હો કાફીર હએ સારી ખુદાઈકા જુઠા.—હરએકસે.
મુંજે ન્યામતે ખુલ્દસેભી હએ બેહેતર,
તેરે દરપે ટુકડા ગદાઈકા જુઠા.—હરએકસે.
રસાઈ હુવી જબકે દામન તક ઉસકે,
હુવા હાથ અપની રસાઈકા જુઠા.—હરએકસે.
ખુદા જાને હએ "જૌકુ" જુઠા કે સચ્ચા,
મગર વ્હો નહીં આશનાઈકા જુઠા.—હરએકસે.

[દાખેલ હોના હાજીકુકા મઅ જાઅલીકે.]

ઝીન્ઝોટી—ગઝલ.—દારે ફનાસે દીલકો ઉઠાએગા.—તર્જ.

હાજીકુ—

હાજીર હુવા હું અએ પરી દીવાનેંવાર મએં,
આસેબે હીજ્રસે થા બહોત બેકરાર મએં.—હાજીર.
સદ શુક્ર તેરે દીલમેં મેરા હો ગયા ગુજર,
વર્ના બસાતા જાકે અએ દીલબર મજાર મએં.—હાજીર.
ક્યું ખારે ગમ કરે મેરે દીલમે ભલા ખલીશ,
અએ ગુલ તેરે ગલેકા હુવા અબતો હાર મએં.—હાજીર.

કાલીંગડા—કાહેરવા.—બએઠરે જાની બએઠરે.—તર્જ.

જાઅલી—[હાજીકુકો]

તુમ હાર બનો યા પ્યાર રે, હુવે સબબ મેરે જરદાર રે.—તુમ.
શીરીનાકી દૌલત, હએ તેરી મીલકત,
બેડા હુવા તેરા પારરે.—હુવે.
યાદ હમેં રખ, શાદ હમેં રખ,
હમને કીયા હે કારરે.—હુવે.

સારંગ—ગઝલ.—હમે પાસ અબ જોહોતકી.—તર્જ.

ફીતના—દોલત તેરી હએ, માલ તેરા ઔર હમ તેરે,
અશરફાકે હમપે ચાહીયે બસ અએ સનમ તેરે.—દોલત.
તૈયારી શાદીકી કરો જલ્દી અએ દીલરૂબા,
ફરમા તુ તેરે વસ્લકે મુઝ પર કરમ તેરે.—દોલત.
મુખ્તારકે નવીશ્તેમેં લીખ્ખા હએ જીતના જર,
વીર્સેમે આ ચુકા હએ જોહો સબ એકદમ તેરે.—દોલત.

અ બી યા ત.

હાજીફ—નીકાહનામા કાજીસે કર લાતા હું,
તેરે હીજ્રમે મએંભી ઘબરાતા હું.

[જાંના ફીતનાસે બગલગીર હો કર હાજીફ ઔર જાઅલીકા.]

ફીતના—[ખુદસે] લીખા ઐસા માહજરમે મુખતારને,
કે જર લેના સબ ફીતના જરદારને.
વલે બાઅદ મેરે જો શાહર કરે,
તો ફૈર ખએરખ્વા કબ્જા જર પર કરે.
નીકાહ હોગા હાજીફસે મેરા અગર,
તો લે લેગી સબ ખએરખ્વા માલો જર!
બસ અબ જાકે મારૂં ઉસે જહેરસે,
તો બચ જાઉં ઇફ્લાસકે કહેરસે.
[જાંના ફીતના બદશઆરકા.]

બાબ દુસરા—પરદા છઠ્ઠા.

મ હ લ.

[આંના ખએરખ્વાકા ફીરાકે બીરાદરમે બેકરારી કરતે હુવે.]

જીલા—ગઝલ—દીલરૂબા મેરાભી દીલ—તર્જ.

ખએરખ્વા—નીત નએ રન્જો અલમ હમપે હએ આતે જાતે,
હમી હએ જો કે સીતમ સરપે ઉઠાતે જાતે.—નીત.
મુર્ખરૂ હશ્રમેં તો પેશે ખુદા હોવેંગે,
ચશ્મસે દુન્યામે ગર ખું હએ બહાતે જાતે.—નીત.

અપની મરજીસે ન અએ ભાઇ જુદા હમ હોતે,
બાઓં શમશીરકે ગર વારભી ખાતે જાતે.—નીત.
અબ ખુદા જાને મુલાકાત હો કબ દોનુંકી,
આખેરાં મીલના, માલા તુને ન જાતે જાતે.—નીત.

[આંના પસન્દદીદાકા ખુદપસન્દકા ધુનાનસે આયા
હુવા ખત લે કર ઔર ખએરફ઼વાકો દેનાં.]

ભઐરવી—ઠુમરી—અબ ન બજાઓ શામ.—તર્જ.

પસન્દદીદા—આઇ તેહારી જાન-હો મએં વારી આઇ તેહારી જાન,
પરખીયાંરે આઇ તેહારી જાન.— આઇ.
સાહેબકો નામા, દીનો મોહે કાસીદ,
લે રાખ તોરો પરાન—પરખીયાંરે.— આઇ.

[ખએરફ઼વાકા ખત ખોલ કર પડ઼ના.]

અબીયાત.

ખએરફ઼વા—અએ બહેન ઓ હમારી માજાઇ,
હુવા તુઝસે જુદા તેરા ભાઇ.
યાદ તેરી મુદામ આતી હએ,
ચશ્મ મેરી લહુ બહાતી હએ.
પર નહીં તુઝસે અબ મએ મીલ સકતા,
નહીં ગુલે મુદદઆ હએ ખીલ સકતા.
હએ મુલાકાત અબ કીયામતમેં,
[ઘબરાકર] હાએ! કયા લીખા હએ કીતાબતમેં!

[પસન્દદીદાકા ખએરફ઼વાકે પાસસે ખતલે કર આગે પડ઼નાં.]

પસન્દદીદા—આખેરી નામા યેહે હમારા સમઝ,
એક હએ મેરી ઔર દીલઆરા સમઝ.
ભીસકોભી મેરી આખેરી હએ સલામ,
રહે ગઇ દીલકી ચાહા દીલમેં તમામ.

ખએરફ઼વા—[રો કર] હાએ! બસ મર ગયા મેરા ભાઇ!

[પસન્દદીદાકા મારે ગમકે નીચે ફીસલ પડના]

પસન્દદીદા—કૈસી પ્યારે અજલ તુઝે આઇ!

ઝીંઝોટી—લાવની—ચલ સાથ મેરે મેરી જાન.—તર્જ.

દેખા તુઝે કીસ બદબીંને તુ કૈસા નજરાયા,
કૈસા નજરાયા ઓ ગુલ તુ કૈસા મુરઝાયા.—દેખા.
ગુલશને રૂખ પર સબજાભી તેરે ઉગા ન થા અએ યાર,
નઝરે જવાની પર તેરે અબતક આયા કહાં થા બાર?

ક્યા છુપ્કે મજા પાયા, મજા તુને છુપ્કે ક્યા પાયા.-દેખા.
ક્યું ખ઼ાજાને મૌતને છેડા તુઝકો ગુલે ગુલજ઼ાર,
બાગ઼ે જહાં હુવા નજરમે તેરી બુલબુલોંકે ખ઼ાર,
કૈસા મરના તુઝે ભાયારે, ક્યું પ્યારે મરના તુઝે ભાયા.-દેખા.

[આંના ફીરનાકા ઔર ખ઼અેરફ઼વાકો
ગ઼મગીન દેખ કર ઘબરાંનાં.]

અબીયાત.

ફીરના———અએ બેટી કીસ લીયે હઅે તુ યું મુજતર,
ખ઼અેરફ઼વા—[હીચકીયાં લે કર] જરા પાની પીલા મુઝકો અઅે માદર.

[ફીરનાકા પાની લેને જાના, પસન્દદીદાકા
ખ઼અેરફ઼વાકો સહેલાના, ફીરનાકા આના.]

ફીરના-[ખુદસે] મીલા ઇસ પાનીમે હઅે જહેરે કાતીલ,
ખ઼અેરફ઼વા——ઓ ભાઇ મુઝસે આકે ટુક જરા મીલ.

[ખ઼અેરફ઼વાકો ફીરનાંકા પાની પીલાંના,
ઔર નેકબ્ખ્તીનકો લેકર ખુદપસન્દકા
મઅ઼ માહ઼રુમાં ઔર ફ઼જલુ લુહારકે
આંના. ખ઼અેરફ઼વાકા ખુદપસન્દકો દેખ
કર ખુશ હોના.]

ખ઼અેફ઼રવા—હા! આયા આયા મેરા ભાઇ આયા.

[દોડકે બગ઼લગીરી કરનાં.]

ખુદપસન્દ——બહેન સદ શુક્ર મઅેંને તુઝકો પાયાં.
ફીરના———જરા મુઝ પર નજ઼ર મગરૂર કર તુ,
ખુદપસન્દ——યેહ કાલી શકલ તેરી દુર કર તુ.

[ફીરનાકા ખુદપસન્દકો ગલે લગાને જાંના,
ખુદપસન્દકા ઉસકો ધક્કા માર કર નીચે
ગીરા દેના, ઉસકા ઉઠ કર ચુપ ચુપ ચલા
જાના, ખ઼અેરફ઼વાકે પેટમે જહેરકે
સબબસે દર્દકા જારી હોના.]

ખ઼અેરફ઼વા—મુઝે દર્દે શીકમ હઅે હાઅે! કૈસા,
કાલેજા કાટતા હઅે કોઇ જૈસા.
ખુદપસન્દ——કોઇ શઅે ફીરનાંને લા કર ખીલાઇ,
પસન્દદીદા—નહીં સાહેબ, ફકત પાની પીલાઇ.
ખુદપસન્દ——[નેકબ્ખ્તીનકો] કોઇ જાકર હકીમ અઅે ભાઇ લા અબ.
સમઝતા હું મઅેં જા ફીરનાકા મતલબ.

[દોડતે જાંના નેકબ્ખ્તીનકા હકીમકો બોલાને.]

બાબ દુસરા—પરદા સાતવાં.

મહલ.

[ફીત્નાંકા ખએરફ્ત્વાકો દીયા હુવા જહેરકા શીશા
હાતમે લે ખુશીકે સાત દાખેલ હોના.]

કાફી—હોરી.—મોરી છતયન ધડક રહી.—તર્જ.

ફીત્ના—

ખએરફ્ત્વા જાનસે મર ગઇ—મર ગઇ, કુચ અબ કર ગઇ.—ખએર.
જહેર પીલાઇ વ્હે શીશીકા મએંને, ઉમ્મીદ મેરી ભર ગઇ.—મર ગઇ.

[ખુદપસન્દકા આંના ઔર ફીત્નાકે હાતમે જહેરકા શીશા દેખ
કર ગુસ્સે હો જાંના, ફીત્નાકા મારે શર્મકે મુંહ છુપાનાં.]

મજકુર તર્જ.

ખુદપસન્દ—

બહેનકા મેરી જી લે લીયા,—બેહયા, તુને વ્હે કયા કીયા.—બહેનકા.
ગુનાહ ખએરફ્ત્વાકા થા કયા મુજી ફીત્ના ?
ઊસે જહેર કયું દીયા ? બેહયા, તુને વ્હે કયા કીયા.—બહેનકા.

[આંના નેકબીનકા ખુદપસન્દકો ખુશ ખબરી સુનાનેકે લીયે.]

અબીયાત.

નેકબીન—બીરાદર હુએ તેરી હમશીર અચ્છી,
હકીમ હાજીકને કી તદબીર અચ્છી.

[ખુસ ખબરી સુન કર ખુદપસન્દકે ગુસ્સેકા સમાં જાના.]

ખુદપસન્દ—લે અએ નાપાક તુઝસે કયા મુઝે કામ,
ખુદા દેગા સજા તુઝકો અએ બદનામ.

[જાના નેકબીનકે હમરાહ ખુદપસન્દ જીશઆરકા, ઔર
અપને કીયે હુવે કાંમસે પચતાના ફીત્ના નાબકારકા.]

ફીત્ના—મજા કયા અબ રહા જીનેકા મુઝકો,
અેવજ સબ મીલ ગયા કીનેકા મુઝકો.
બચી હુએ ખએરફ્ત્વા કયા કીજે જીકે,
મજે સબ ઊઠ ગએ હુએ દીલ લગીકે.
તુઝે અબ કામમેં અએ જહેર લાગીં,
અએ જાલીમ જાન તુઝ પર કહેર લાગીં.
દું અપની ખુદપસન્દકો સારી દોલત,
કરૂં કદમોં પેં જાકે ઊસકે રહેલત.

[જાના ફીત્નાકા પરેશાન હો કર.]

બાબ દુસરા—પરદા આઠવાં.

આરાસ્તા બાગ.

[દાખેલ હોના નેકબીનો પસન્દદીદાકા.]

કલ્યાંન—ગઝલ.—અએ અજમે ચમન.—તર્જ.

નેકબીન—બહેન તુઝસે હએ મેરી યેહે દરતેજા,
બડા ખુદપસન્દ અપના હએ બાવફા.—બહેન.
જો મરઝી તુમ્હારી અએ હમશીર હો,
તો શૌહર તુમ્હારા વ્હો દીલગીર હો.—બહેન.

મજકુર તર્જ.

પસન્દદીદા—તેરી બાબ મએં ફરમાંબરદાર હું,
રજા પર તેરી રાઝી હરબાર હું—તેરી.
વ્હો યુસુફ હએ ઔર મએં જુલૈખા સીફત,
ન કયું ખુદપસન્દકી ખરીદાર હું?—તેરી.

[દાખેલ હોના ખએરખ્વાકો લે કર ખુદપસન્દકા.]

બરહુન્સ—ગઝલ—મસનવી—બીજા સાકીયા.—તર્જ.

ખુદપસન્દ—બહેનકો મેરી હએ તુ ભાઈ કબુલ?
ખએરખ્વા—[નેકકો] શીદા તુઝપે પહેલેસે થી દીલ મલુલ.
નેકબીન—તો દો હાથ અપના મેરે હાથમે,
ખએરખ્વા—હુવા શુક્ર હક મેરા મતલબ હુસુલ.

[ખએરખ્વાહકા અપને દસ્તકો નેકબીનકે દસ્તસે મીલાના.]

નેકબીન—બીરાદર બહેનકા પકડ મેરી હાથ,
ખુદપસન્દ—ચહાતા થા બસ યેહી તો દીલ મલુલ.

[ખુદપસન્દકા પસન્દદીદાસે હાત મીલાંના, ફજલુકા હાજીકે હમરાહ જાઅસી ઔર માહરુમાકો લે કર આંના.]

બરહુન્સ-ગઝલ.—આજકા યેહે દીન હએ મુબારક—તર્જ.

ફજલુ—સાહેબ યેહ અર્જ સુનીયે જરા મુઝ ગરીબકી,
દીજેગા દાદ બાહરે ખુદા મુઝ ગરીબકી.—સાહેબ.
હાજીકે યેહે મેરી લડકીસે મનસુબ હો ચુકા,
અબ કહેતા હએ ન બ્યાહું ખતા મુઝ ગરીબકી?—સાહેબ.
અસમત પે મેરી બેટીકે યેહે ધુલ ડાલે હએ,
ઈજ્જત રહેગી કૈસી બલા મુઝ ગરીબકી?—સાહેબ.

આખીયાત.

નેકબીન—હાજીક ક્યું માહરુખાસે નહીં બ્યાહતા હય તુ!
હાજીક—સાહેબ જી ખુદપસન્દને હમે ઘસકી આબરૂ.
ખુદપસન્દ—દેતા હું માહરુખાંકો મયેં હમશીરકા ખીતાબ.
[હમશીરકા નાંમ ખુદપસન્દકે મુહસે સુનકર હાજીકકા તઆજ્જુબ હોના.]
હાજીક—ક્યું બોલતા નહીં હય તુ અય જાઅલી નાસવાબ?
[જાઅલીકા શરમાંના, નેકબીનકા ઉસકે મુંહપર થુકના.]
નેકબીન—અય બેઇમાન હય તેરે મુંહ પર થુડમથુડા,
ફજલુ—અલ્લાહાસે તુ કુછતો જરા ડર થુડમથુડા.
ખઅરફત્તા—લાજીમ હય તુઝસે બદ પ હો અકસર થુડમથુડા,
ખુદપસન્દ—બસ બેહયાઇસે અરે તુ મર થુડમથુડા.
પસન્દદીદા—માહરુખાસે હકીમ મીલા લે તુ અપના હાથ.
હાજીક—અય જાની બક્શદે ગુનાહ મેરા હો મેરે સાથ.
[આના ફીતનાકા માહજર લે કર, ઔર દીવાનું હો કર ખુદપસંન્દકે આગે સર ઝુકાના.]

પીલુ—ગઝલ—તેરેસા જહાંમે વફાદાર દીલબર—તર્જ.

ફીતના—ખતાવાર તેરી અય સરદાર હું મયે,
બદ અતવાર બદ ખુ ગુનાહગાર હું મયેં—ખતાવાર.
લે માહજર તેરા, ઘર તેરા, તેરી દૈલત,
નહીં જીનેકે અબ સજાવાર હું મયેં.—ખતાવાર.
[જહેરકી અસરસે ફીતનાંકો નજઅકા દમ ચલના.]
પીયા જહેર મયેંને નહીં જીનેકી આશ,
દોઆ કર, ન માહશરમે ફીત્નાર હું મયેં.—ખતાવાર.
[ફીતનાંકા એકાએક મર જાના, સબકા ગમ ખાંના.]

ભઐરવી—તીલાંના—અય ગમ હો તુ કમ.—તર્જ.

સબ—અય ખુદા રહે દોઆ, હય સદા, બરમલા,
હૌસેલા, નેકોંકા હમે કર તુ અતા.—અય.
નાસજા, બેહયા, પુર જફા, બેવફા,
હમેં કર ન જરા, હય યેહી ઇલ્તેજા.—અય.
અય કરીમ, ઓ રહીમ, ઓ અલીમો
અઝીમ, હમે હોવે હીદાયત નેકહી સદા.—અય.
આસરા, હય તેરા, ખાલાકે દોસરા,
દીલ નેકી બરા, હો હમેશા ખરા.—અય.

તમામ શુદ.